

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Człowiek - najlepsza inwestycja

ZADANIE NR 1

„Identyfikacja zagrożeń społeczno-gospodarczych poprzez diagnozę wewnętrzných i zewnętrznych zjawisk wpływających na gospodarkę i rynek pracy Powiatu Bytowskiego do 2025 r.”

OPRACOWANIE ZREALIZOWANE W RAMACH PROJEKTU „STRATEGIA I KWALIFIKACJE – NASZE NARZĘDZIA NA ZMIANY W GOSPODARCE” WSPÓŁFINANSOWANEGO ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO PRIORYTETU VIII „REGIONALNE KADRY GOSPODARKI”, PODDZIAŁANIE 8.1.2 „WSPARCIE PROCESÓW ADAPTACYJNYCH I MODERNIZACYJNYCH W REGIONIE” PROGRAMU OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

POWIAT BYTOWSKI

Wykonawca:

„EU-CONSULT” Sp. z o.o.

Ul. Wały Piastowskie 1

80-855 Gdańsk

Październik 2011, Gdańsk

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Spis treści

CZĘŚĆ 1 Analiza wykorzystania zasobów naturalnych powiatu bytowskiego	6
w świetle rozwoju gospodarczego	6
Położenie geograficzne i warunki klimatyczne	6
Podział administracyjny	8
Struktura ilościowa gruntów.....	15
Stan wód i zanieczyszczeń	24
Ochrona powietrza.....	33
Ochrona przed hałasem	36
Ochrona przyrody i zróżnicowania ekologicznego	36
Inwestycje na rzecz ochrony środowiska	38
CZĘŚĆ 2 Analiza zasobów ludzkich w powiecie.....	45
Sytuacja demograficzna powiatu bytowskiego w latach 2000-2010	45
Stan ludności i dynamika przyrostu	45
Struktura ludności według płci oraz miejsca zamieszkania	47
Ruch naturalny ludności w powiecie bytowskim.....	50
Struktura płci i wieku ludności powiatu bytowskiego w latach 2000-2010.....	60
Sytuacja na rynku pracy w powiecie	68
Zatrudnienie i jego dynamika.....	68
Kształtowanie się bezrobocia w powiecie.....	81
Charakterystyka bezrobocia w powiecie z uwzględnieniem sytuacji w woj. pomorskim i Polsce	86
CZĘŚĆ 3 Określenie infrastruktury społecznej	97
Opieka zdrowotna.....	97

Edukacja	104
Kultura.....	120
Turystyka.....	128
Sport i rekreacja.....	133
CZĘŚĆ 4 Analiza czynników makroekonomicznych na terenie	136
powiatu bytowskiego.....	136
Analiza warunków prowadzenia biznesu w powiecie bytowskim	136
Analiza struktury i dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych	153
Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD.....	156
Struktura podmiotów gospodarczych według form prawnych oraz klas wielkości	159
Analiza koncentracji sektorów/branż/klastrów w powiecie	162
Koncentracja branży metalowej w powiecie bytowskim	165
Koncentracja branży narzędziowej w powiecie bytowskim	167
Koncentracja branży drzewno-meblarskiej w powiecie bytowskim	169
Koncentracja branży turystycznej w powiecie bytowskim	171
Określenie aktywności gospodarczej w gminach powiatu.....	175
Ocena kondycji ekonomiczno-finansowej wiodących przedsiębiorstw.....	183
Analiza bilansu	184
Analiza rachunku zysków i strat.....	184
Analiza wskaźnikowa, analiza pionowa, analiza pozioma.....	185
CZĘŚĆ 5 Zdefiniowanie czynników mikroekonomicznych na terenie powiatu bytowskiego	201
Analiza struktury przedsiębiorstw powiatu bytowskiego.....	201
Analiza stanu zatrudnienia i dynamiki w przedsiębiorstwach	205

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Dynamika przedsiębiorstw w powiecie bytowskim	209
Określenie aktywności szkoleniowej przedsiębiorstw w powiecie bytowskim .	211
Określenie aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw w powiecie bytowskim.	215
CZĘŚĆ 6 Analizy koniunktury gospodarczej i polityki władz powiatu bytowskiego i jej wpływu na sytuację przedsiębiorstw w powiecie bytowskim.....	217
Koniunktura gospodarcza	217
Ocena realizowanej polityki gospodarczej powiatu władz powiatu bytowskiego w odniesieniu do sytuacji firm z regionu	224
Bibliografia	230
Spis tabel.....	233
Spis wykresów	237

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

CZĘŚĆ 1 Analiza wykorzystania zasobów naturalnych powiatu bytowskiego w świetle rozwoju gospodarczego

Położenie geograficzne i warunki klimatyczne

Powiat bytowski, zgodnie z obowiązującym podziałem administracyjnym Polski, jest jednym z 16 powiatów województwa pomorskiego¹, położonym w południowo-zachodniej części tego województwa. Na zachodzie graniczy z powiatem koszalińskim i szczecineckim woj. zachodniopomorskiego, od północy graniczy z powiatami słupskim i lęborskim, od wschodu z powiatami kartuskim i kościerskim, natomiast od południa z powiatami chojnickim i człuchowskim².

Zgodnie z podziałem na regiony fizycznogeograficzne według Kondrackiego powiat jest zlokalizowany w obrębie podprowincji Pojezierzy Południobałtyckich, przede wszystkim Pojezierzy Południowopomorskich, zajmuje zachodnią część mezoregionu Pojezierza Bytowskiego, wschodnią część mezoregionów Wysoczyzny Polanowskiej i Pojezierza Drawskiego oraz północną część Równiny Charzykowskiej³.

Rzeźba terenu powiatu bytowskiego została ukształtowana przez utwory młodoglacjalne, jak moreny czołowe i denne, sandry i rynny glacialne, które nadały tutejszemu krajobrazowi bardzo atrakcyjny charakter. Centralną i południową część powiatu zajmuje Pojezierze Bytowskie, które tworzy skupisko 80 jezior - największy akwen tego Pojezierza to Jezioro Bobeńskie Wlk. Szczególnie dużo jezior w okolicach Miastka oraz Bytowa. Od strony wschodniej Pojezierze Bytowskie graniczy z Pojezierzem Kaszubskim, a od południowego wschodu z sandrową Równiną Charzykowską w dorzeczu Brdy. Między Pojezierzem Bytowskim a Wysoczyzną Damnicką rozciąga się Wysoczyzna Polanowska, która wznosi się z południowego zachodu na północny wschód, a przecinają ją rzeki: Grabowa, Wieprza i Słupia. Wysoczyzna Polanowska charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu utworzoną w fazie pomorskiej zlodowacenia północnopolskiego. Wzgórza czołowo-morenowe, których wysoko-

¹ Nie uwzględniając miast działających na prawach powiatu: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Słupsk.

² E. Klamana, S. Rzymkowski, J. Skupowa, J. Szukalski, *Kaszuby, Leksykon geograficzny*, Oficyna Czeć, Gdańsk 2002; *Program ochrony środowiska dla powiatu bytowskiego 2010*, Zespół autorski Pomorskiego Centrum Badań i Technologii Środowiska, POMCERT, Aktualizacja 2008 r.

³ E. Klamana, S. Rzymkowski, J. Skupowa, J. Szukalski, op. cit., *Program ochrony..* op. cit.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

ści kształtują się pomiędzy 200 a 220 m n.p.m. - lokalnie wyżej np. Szybskie Góry (238 m n.p.m.) z najwyższą wartością Siemierzyckiej Góry (256,4 m n.p.m.) – okolice Tuchomia należą do najwyższych terenów na obszarze województwa pomorskiego, ciągnących się mniej więcej równoleżnikowym pasem – od Pojezierza Kaszubskiego po Pojezierze Bytowskie – ku zachodowi przez gminy Parchowo, Bytów, Lipnica, Tuchomie oraz Miastko. Na tym obszarze napotyka się także najwyższe wartości wysokości względnych, które miejscami przekraczają 100 m. Ponadto Pojezierze Bytowskie charakteryzuje się największą w Polsce koncentracją torfowisk wysokich i przejściowych zajmujących powierzchnię 7.000 ha (co stanowi 6 proc. zasobów krajowych) oraz jezior lobeliowych. Obszar ten cechuje się relatywnie małą intensywnością zabudowy i harmonijnym krajobrazem leśno-rolniczym⁴.

Klimat w powiecie bytowskim jest kształtowany w dużym stopniu pod wpływem Morza Bałtyckiego. Charakteryzuje się zmiennością warunków pogodowych, co wynika z procesów ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego. Wpływ klimatu morskiego kształtuje pogodę raczej łagodną i wilgotną. Klimat jest chłodniejszy niż w Polsce centralnej ze średnią temperaturą roku 6-7°C oraz stosunkowo wysokimi rocznymi sumami opadów – roczna średnia 650-750 mm. Zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym województwa pomorskiego Pojezierze Bytowskie należy do klimatycznej Krainy Pojezierza Pomorskiego. Jest to najchłodniejszy obszar województwa pomorskiego, o najniższych minimach absolutnych temperatury powietrza, największą liczbą dni przymrozkowych i mroźnych, a także stosunkowo znaczną liczbą dni gorących. Długość okresu bezprzymrozkowego jest tutaj stosunkowo krótka. Na tym terenie występuje najwyższa w województwie liczba dni z ciszą i słabym wiatrem oraz najmniejsza liczba dni z wiatrem silnym i bardzo silnym⁵.

⁴ Aktualizacja Opracowania Ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, red. J. Czochoński, J. Lemańczyk, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Słupsk – Gdańsk 2007; E. Klamon, S. Rzymkowski, J. Skupowa, J. Szukalski, op. cit., Program ochrony.. op. cit. Szerzej na temat historii ukształtowania terenu pojezierza bytowskiego i regionu: Pojezierze Bytowskie, Monografia geograficzno-ekonomiczna, red. J. Sylwestrzak, Gdańsk 1977.

⁵ Ibidem.

Podział administracyjny

Obszar powiatu bytowskiego o wielkości 219.207 ha (2.192 km²), stanowi drugi pod względem wielkości powiat województwa pomorskiego (12 proc. powierzchni województwa)⁶ i obejmuje 10 gmin, 147 sołectw oraz 321 miejscowości, w tym miasta Bytów oraz Miastko⁷. Gminy wiejskie powiatu bytowskiego to: Borzytuchom, Czarna Dąbrówka, Kołczygłowy, Lipnica, Parchowo, Studzienice, Trzebielino oraz Tuchomie. Gminy miejsko-wiejskie stanowią Bytów oraz Miastko.

Mapa 1. Podział administracyjny powiatu bytowskiego

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010, Urząd Statystyczny w Gdańsku.

⁶Pierwszy pod względem wielkości jest powiat słupski 12,6%. Dane z Urzędu Statystycznego w Gdańsku, <http://www.stat.gov.pl/gdansk>, 01.09.2011.

⁷ Dane z Krajowego Rejestru Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju, Główny Urząd Statystyczny oraz Bank Danych Lokalnych.

W tabeli 1 przedstawione zostały wielkości powierzchni powiatu bytowskiego w podziale na poszczególne gminy oraz liczbą sołectw i miejscowości, według stanu na koniec roku 2010. W tej części dane zostały w większości zaczerpnięte z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Natomiast w tabeli 2 zostały zebrane podstawowe dane dotyczące ludności oraz finansów gmin powiatu bytowskiego w roku 2010.

Tabela 1. Gminy powiatu bytowskiego – informacje administracyjne stan na rok 2010

Gmina	Powierzchnia km ²	Powierzchnia proc. powiatu	Liczba sołectw	Liczba miejscowości
Gminy wiejskie				
Borzytuchom	109	4,97	8	12
Czarna Dąbrówka	298	13,59	20	43
Kolczygłowy	170	7,75	15	27
Lipnica	308	14,05	15	60
Parchowo	131	5,98	11	16
Studzienice	176	8,03	11	20
Trzebielino	226	10,31	11	27
Tuchomie	111	5,06	13	14
Razem gminy wiejskie	1529	69,75	104	219
Gminy miejsko-wiejskie				
Bytów	197	8,99	15	23
Miastko	466	21,26	28	79
Razem gminy miejsko-wiejskie	663	30,25	43	102
Powiat	2192	100	147	321

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 01.09.2011.

Gmina Borzytuchom położona jest na zachód od Bytowa, zajmuje powierzchnię 109 km² i zamieszkuje ją 2.907 osób, w tym mężczyzn 1.459 i kobiet 1.448 (stan wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Ludność w wieku przedprodukcyjnym wyniosła na koniec 2010 roku 712, produkcyjnym 1.846 oraz poprodukcyjnym 349. Gęstość zaludnienia wynosi 27 osób/km².

Dochody gminy ogółem w 2010 roku 9.700,82 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.354,36 zł.

Wydatki gminy ogółem w 2010 roku 12.346,81 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 4.269,30 zł.

Podział administracyjny 8 sołectw: Borzytuchom, Krosnowo, Osieki, Niedarzyno, Jutrzenka – Kamień – Ryczyn, Struszewo, Chotkowo, Dąbrówka⁸.

⁸ Informacje ze stron internetowej gminy Borzytuchom.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Gmina Borzytuchom jest typowo rolnicza o urozmaiconej rzeźbie terenu, bogatych przyrodniczo lasach, licznych torfowiskach oraz czystych jeziorach, jak np. lobeliowe jeziora Okoniewskie i Osiecko⁹. Jest to najmniejsza pod względem powierzchni gmina powiatu bytowskiego.

Gmina Czarna Dąbrówka, druga co do wielkości gmina wiejska w powiecie bytowskim, położona jest w północnej części powiatu bytowskiego, na pograniczu Pojezierza Kaszubskiego i Wysoczyzny Polanowskiej. Obszar gminy wynosi 298 km² i na koniec roku 2010 zamieszkiwało go 5.607 osób, w tym 2.825 mężczyzn oraz 2.782 kobiet (wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Ludność gminy w wieku przedprodukcyjnym wynosiła w tym samym okresie 1.375, produkcyjnym 3.553 oraz poprodukcyjnym 679. Gęstość zaludnienia na koniec 2010 r. wyniosła 19 osób/km².

Dochody gminy ogółem w 2010 roku wyniosły 19.009,06 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.398,12 zł. Wydatki gminy ogółem w 2010 roku stanowiły 21.220,61 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.793,46 zł.

Podział administracyjny obejmuje 20 sołectw: Bochowo, Czarna Dąbrówka, Jasień, Jerzkowice, Karwno, Kartkowo, Kleszczyniec, Kłosy, Kotuszewo, Kozy, Mikorowo, Mydlita, Nożyno, Nożynko, Otnoga, Rokiciny, Rokitki, Rokity, Unichowo, Wargowo.

Na terenie gminy znajduje się 26 jezior, z których największe to Jasień, Kozie, Mikorowo, Skotawsko Wielkie, Oborowo Duże oraz przepływają rzeki Łupawa, Słupia i Pogorzelica. Warunki naturalne stwarzają duże możliwości uprawiania sportów wodnych i aktywnego wypoczynku¹⁰.

Gmina Kołczygłowy jest położona w północnej części powiatu bytowskiego przy głównym drogowym szlaku łączącym Bytów ze Słupskiem. Obszar gminy powierzchni 170 km² zamieszkuje 4.274 osób, w tym 2.145 mężczyzn oraz 2.129 kobiety. (wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Ludność gminy w wieku przedprodukcyjnym wynosi

⁹ Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego na lata 2004-2007, Załącznik do Uchwały Rady Powiatu Bytowskiego nr XIV/71/2004 z dnia 26 lutego 2004 r.

¹⁰ Ibidem.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

1.023 osób, produkcyjnym 2.788 osób oraz poprodukcyjnym 463. Gęstość zaludnienia: 25 osób/km².

Dochody gminy ogółem w 2010 roku wyniosły 14.118,4 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.316,51 zł. Natomiast wydatki gminy ogółem w 2010 roku stanowiły 16.765,82 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.938,41zł.

Podział administracyjny obejmuje 15 sołectw: Barkocin, Barnowiec, Barnowo, Darżkowo, Gałąźnia Wielka, Jezierze, Kołczygłowy, Kołczygłówki, Łobzowo, Podgórze, Radusz, Wierszyno, Witanowo, Łubno, Wądół¹¹.

Położona w południowo-wschodniej części powiatu bytowskiego **gmina Lipnica** obejmuje obszar 308 km² i jest największą gminą wiejską powiatu. Na koniec roku 2010 liczba ludności zamieszkującej gminę wyniosła 4.900 osób, w tym mężczyźni stanowili 2.539, a kobiety 2.361 (wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Ludność w wieku przedprodukcyjnym w gminie wyniosła w tym samym okresie 1.131, w wieku produkcyjnym 3.106, a poprodukcyjnym 663. Gęstość zaludnienia należy do najniższych w powiecie bytowskim i na koniec 2010 roku wyniosła 16 osób/km².

Dochody gminy ogółem w 2010 roku stanowiły 18.527,17 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.787,24 zł, natomiast wydatki gminy ogółem w 2010 roku wyniosły 21.076,42 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 4.308,34 zł.

Krajobraz gminy Lipnica jest zróżnicowany i można tu spotkać zarówno malownicze wzniesienia morenowe i równiny sandrowe, jak i dużą liczbę jezior rynnowych i wytopiskowych. Do największych należą: Gwiazdy, Wiejskie, Kielskie, Kamieniczno, Kiedrowickie i Borzyszkowskie. Gmina ma charakter rolniczy i rozciąga się na atrakcyjnych turystycznie terenach¹².

Podział administracyjny obejmuje 15 sołectw: Borowy Młyn, Borzyszkowy, Brzeźno Szlacheckie, Brzozowo, Gliśno Wielkie, Kiedrowice, Lipnica, Luboń, Łąkie, Mielno, Ostrowite, Osusznica, Prądzona, Wojsk, Zapceń.

¹¹ Biuletyn Informacji Publicznej gminy Kołczygłowy.

¹² Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego na lata 2004-2007.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Gmina Parchowo zajmuje środkowo-wschodnią część powiatu bytowskiego i w dominującej części jest położona na terenie otuliny Parku Krajobrazowego Dolina Słupi. Obszar gminy o wielkości 131 km² zamieszkuje 3.404 osób, w tym mężczyźni 1.684, kobiety 1.720 (wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Ludność gminy w wieku przedprodukcyjnym wyniosła na koniec 2010 roku 831, w wieku produkcyjnym 2.130 oraz poprodukcyjnym 443. Gęstość zaludnienia to 26 osób/km².

Dochody gminy ogółem w 2010 roku wyniosły 12.410,02 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.647,86 zł. Wydatki gminy ogółem w 2010 roku stanowiły 13.571,97 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.989,41 zł.

Krajobraz gminy zdominowany jest przez lasy, z przewagą borów sosnowych. Gmina posiada unikatowe jeziora lobeliowe.

Podział administracyjny obejmuje 11 sołectw: Chośnica, Gołczewo, Grabowo, Jamno, Jeleńcz, Nakła, Nowa Wieś, Parchowo, Soszyca, Sylczno, Żukówko.

Położona jest we wschodniej części powiatu bytowskiego **gmina Studzienice** charakteryzuje się pojeziernym krajobrazem z dużą ilością jezior rynnowych. Obszar 176 km² zamieszkuje 3.513 osób, w tym mężczyźni 1.769, kobiety 1.744 (wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Gęstość zaludnienia w roku 2010 to 20 osób/km². Ludność gminy w wieku przedprodukcyjnym to 817, produkcyjnym 2.255, poprodukcyjnym 441.

Dochody gminy ogółem w 2010 roku kształtowały się 12.725,67 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.645,28 zł. Wydatki gminy ogółem w 2010 roku osiągnęły 16457,26 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 4.714,20 zł.

Podział administracyjny obejmuje 11 sołectw: Czarna Dąbrowa, Kłaczno, Łąkie, Osława Dąbrowa, Pólczo, Przewóz, Rabacino, Skwierawy, Sominy, Studzienice, Ugoszcz.

Położona w północnowschodniej części powiatu bytowskiego **Gmina Trzebielino** obejmuje obszar 226 km², którego liczba ludności wyniosła na koniec 2010 roku 3.757 osób, w tym mężczyźni 1.880, kobiety 1.877 (wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Ludność w wieku przedprodukcyjnym wyniosła 865 osób, produkcyjnym 2.410 osób oraz poprodukcyjnym 482 osób. Gęstość zaludnienia podobnie do gminy Lipnica należy do najniższych w powiecie i wyniosła 17 osób/km².

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Dochody gminy ogółem w 2010 roku wyniosły 11.809,17 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.129,92 zł. Wydatki gminy ogółem w 2010 roku kształtowały się 12.002,48 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.181,15 zł.

Podział administracyjny obejmuje 11 sołectw: Bożanka, Cetyń, Dolno, Gumieniec, Miszewo, Objezierze, Poborowo, Starkowo, Suchorze, Trzebielino, Zielin.

Gmina Tuchomie jest najmniejszą gminą powiatu i zajmuje zaledwie 111 km² co stanowi 5,06 % powierzchni powiatu bytowskiego. Gmina ta jest położona na dawnym pograniczu bytowsko-miasteczkim i na koniec roku 2010 zamieszkiwało ją 4.139 osób, w tym 2.101 mężczyzn oraz 2.038 kobiet (wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Ludność gminy w wieku przedprodukcyjnym wyniosła 1.029 osób, produkcyjnym 2.672 osób oraz poprodukcyjnym 446 osób. Gęstość zaludnienia wyniosła 38 osób/km².

Dochody gminy ogółem w 2010 roku osiągnęły 14.529,41 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 3.518,02 zł. Wydatki gminy ogółem w 2010 roku kształtowały się 18.384,22 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 4.451,38 zł.

Podział administracyjny obejmuje 13 sołectw: Ciemno, Kramarzyny, Masłowice Trzebiatkowskie, Masłowice Tuchomskie, Masłowiczki, Modrzejewo, Nowe Huty, Piaszno, Tagowie, Trzebiatkowa, Tuchomie, Tuchomko, Zagony.

Miejsko-wiejska **gmina Bytów** położona jest w środkowej części powiatu bytowskiego i zajmuje obszar o powierzchni 197 km². Liczba ludności gminy wyniosła na koniec 2010 roku 24.102 osób, w tym mężczyźni stanowili 11.764 osób, a kobiety 12.338 (wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Ludność w wieku przedprodukcyjnym gminy Bytów to 5.350 osób, produkcyjnym 15.810, a poprodukcyjnym 2.942. Gęstość zaludnienia jest najwyższa w powiecie bytowskim i wyniosła 122 osób/km² na koniec 2010 roku.

Obszar gminy charakteryzują atrakcyjne turystycznie lasy i liczne czyste jeziora lobeliowe. Duże powierzchnie leśne porastają wzgórza morenowe i znajdują się tu również torfowiska, które podnoszą atrakcyjność przyrodniczą tego obszaru¹³.

¹³ Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego na lata 2004-2007

Dochody gminy ogółem w 2010 roku wyniosły 62.343,61 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 2.593,44 zł. Wydatki gminy ogółem w 2010 roku ukształtował się na poziomie 63.196,40 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 2.628,91 zł.

Podział administracyjny obejmuje 15 sołectw: Dąbie, Gostkowo, Grzmiąca, Mądrzechowo, Mokrzyn, Niezabyszewo, Płotowo, Pomysk Mały, Pomysk Wielki, Rekowo, Rzepnica, Sierzno, Świątkowo, Udorpie, Ząbinowice.

Miejsko-wiejska **gmina Miastko** znajduje się w zachodniej części powiatu bytowskiego i jest położona w obszarach źródłiskowych trzech rzek: Wieprzy, Brdy i Studnicy. Dużą część gminy zajmują lasy. Jest to największa pod względem zajmowanego obszaru gmina powiatu bytowskiego. Teren o powierzchni 466 km² stanowi ponad 21 proc. powierzchni powiatu. Liczba ludności gminy Miastko wyniosła na koniec 2010 r. 19.565 osób, w tym 9.715 mężczyzn oraz 9.850 kobiet (wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.2010). Ludność w wieku przedprodukcyjnym gminy wyniosła 4.052 osób, produkcyjnym 12.704 osób, natomiast osób w wieku poprodukcyjnym było 2.809. Gęstość zaludnienia: 42 osób/km².

Dochody gminy ogółem w 2010 roku wyniosły 49.494,49 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 2.524,20 zł. Wydatki gminy ogółem w 2010 roku stanowiły 58.698,58 tys. zł., w tym na 1 mieszkańca 2.993,60 zł.

Podział administracyjny obejmuje 28 sołectw: Biała, Bobięcino, Chlebowo, Czarnica, Dolsko, Dretyń, Dretynek-Trzcino, Głodowo, Kamnica, Kawcze, Kwisno-Szydlice, Lubkowo, Miłocice, Okunino-Kowalewice, Pasięka, Piaszczyna, Popowice, Przęsin-Zadry, Role-Żabno, Słossinko, Świeszyno, Świerzenko, Świerzno, Turowo, Wałdowo, Węgorzyno, Wołcza Mała, Wołcza Wielka.

Tabela 2. Gminy powiatu bytowskiego – dane podstawowe z roku 2010

	ludność na 1 km ²	Ludność ogółem	w tym kobiety	Dochody gminy na 1 mieszkańca	Wydatki gminy na 1 mieszkańca
Borzytuchom	27	2907	1448	3354,36	4269,3
Czarna Dąbrówka	19	5607	2782	3398,12	3739,46
Kołczygłowy	25	4274	2129	3316,51	3938,41
Lipnica	16	4900	2361	3787,24	4308,34
Parchowo	26	3404	1720	3647,86	3989,41

Studzienice	20	3513	1477	3645,28	4714,20
Trzebielino	17	3757	1877	3129,92	3181,15
Tuchomie	38	4139	2038	3518,02	4451,38
Bytów	122	24102	12338	2593,44	2628,91
Miastko	42	19565	9850	2524,20	2993,60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, 01.09.2011.

Wnioski:

1. powiat bytowski obejmuje teren zróżnicowany pod względem geograficznym, który nadał tutejszemu krajobrazowi bardzo atrakcyjny charakter;
2. obszar powiatu bytowskiego jest rozległy i charakteryzuje się niską gęstością zaludnienia; w powiecie zlokalizowane są dwa miasta Bytów oraz Miastko, a większość miejscowości to małe wsie i siedliska, w takiej sytuacji dla uzyskania spójności gospodarczej powiatu konieczne jest posiadanie dobrej infrastruktury drogowej i połączeń z większymi ośrodkami miejskimi, które ułatwią przemieszczanie się ludności do zakładów pracy oraz prowadzenie działalności gospodarczej;
3. dochody i wydatki na 1 mieszkańca samorządu terytorialnego w powiecie bytowskim znajdują się zdecydowanie poniżej średniej dla województwa pomorskiego oraz średniej dla całego kraju, taka sytuacja zmniejsza możliwości rozwoju powiatu;
4. wyższym poziomem dochodów gmin na jednego mieszkańca niż średnia dla województwa pomorskiego w roku 2010 charakteryzowały się trzy gminy: Studzienice, Parchowo, Lipnica; po stronie wydatków było to sześć gmin: Kołczygłowy, Parchowo, Borzytuchom, Lipnica, Tuchomie, Studzienice.

Struktura ilościowa gruntów

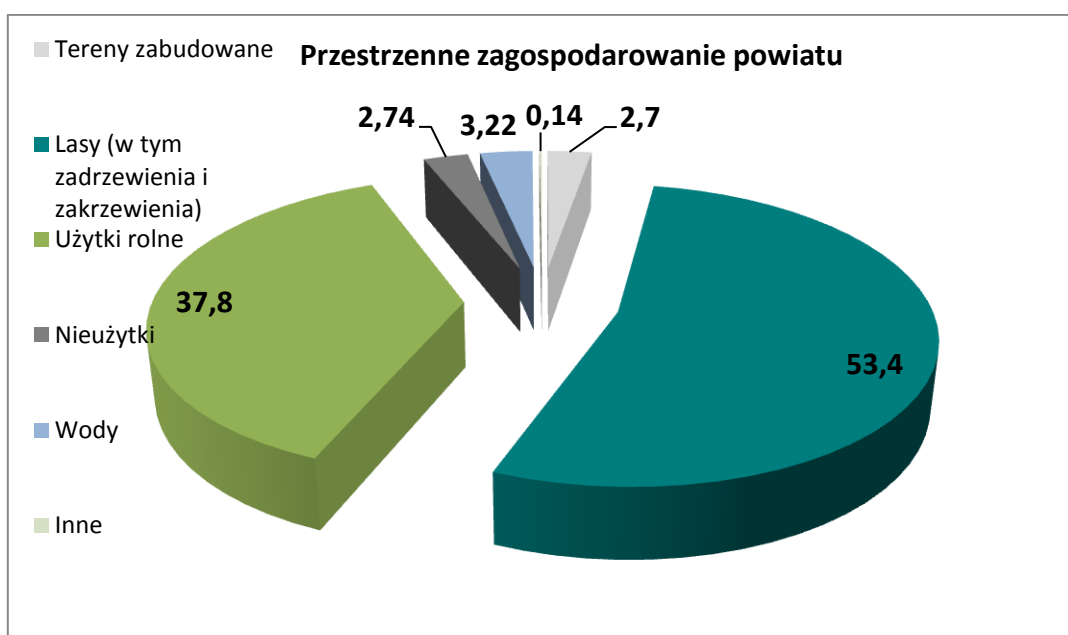
Na wykresie nr 1 przedstawiona została struktura przestrzennego zagospodarowania powiatu bytowskiego, która wyraźnie wskazuje, że przeważająca część terenów powiatu jest pokryta lasami. Grunty leśne stanowiły na koniec 2009 roku 53,4 proc. powierzchni powiatu i

zajmowały obszar 117.065 ha. Drugim co do wielkości przeznaczeniem na terenie powiatu są użytki rolne, które zajmowały obszar 82.843 ha, co daje 37,8 proc. powierzchni powiatu. Wody na terenie powiatu zajmują 3,22 proc. powierzchni powiatu, a pozostałe tereny to nieużytki.

Tereny zabudowane zajmują niewielką część powiatu bytowskiego 2,7 proc. powierzchni i należą do nich: miasto Bytów oraz miasto Miastko, a także miejscowości będące siedzibami gmin. Zgodnie z informacjami z Programu Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego, wiodącą rolę pod względem zabudowy zajmuje w powiecie budownictwo jednorodzinne i zagrodowe – częściowo rozproszone oraz osiedla mieszkaniowe pobudowane po byłych gospodarstwach rolnych i zabudowa związana z działalnością handlowo- usługową oraz przemysłową¹⁴.

Wykres 1. Przestrzenne zagospodarowanie powiatu bytowskiego – stan na koniec roku 2009*

*Brak danych dla roku 2010.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <http://infoeko.pomorskie.pl>, 01.09.2011.

Wysokie zalesienie powiatu oraz duże znaczenie rolnictwa ujawnia się również na przedstawionej mapie nr 2 przestrzennego zagospodarowania terenu powiatu bytowskiego, na której

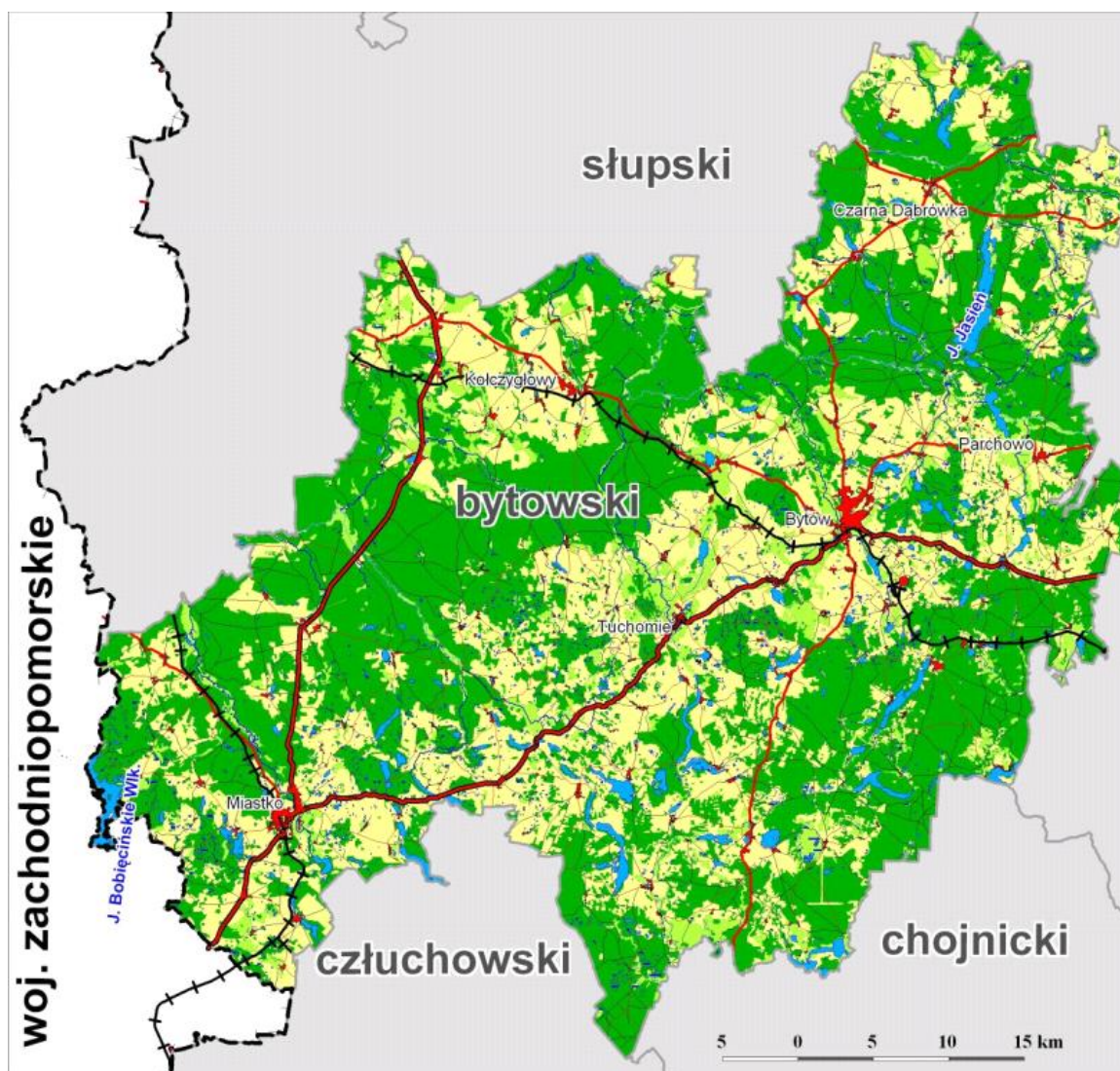
¹⁴ Ibidem.

kolor czerwony przedstawiający obszary zabudowy zwartej koncentruje się wokół Miastka i Bytowa.

Na wykresie nr 2 przedstawiono strukturę użytków rolnych w podziale na klasy bonitacyjne gleby. Uprawiane grunty w powiecie bytowskim zaliczają się do niskich klas bonitacyjnych. Brak jest właściwie gruntów należących do klasy I i II, a także niewielki odsetek stanowią gleby należące do III klasy bonitacyjnej. Zgodnie z danymi z roku 2008 prawie 39 proc. areалу to gleby orne średniej jakości, które należą do IV klasy bonitacyjnej, a ponad 31proc. to gleby orne słabe należące do klasy V. Gleby klasy V oraz VI – gleby najslabsze, występują w powiecie bytowskim częściej w porównaniu do województwa pomorskiego.

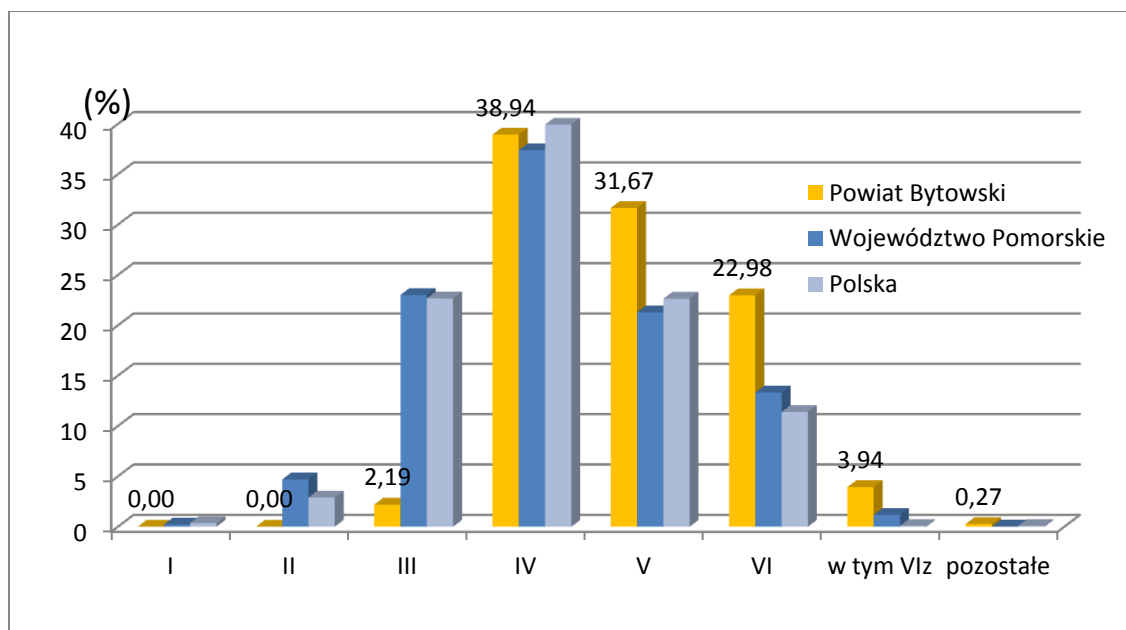
Mapa 2. Użytkowanie terenu w powiecie bytowskim

Źródło:
http://infoeko.pomorskie.pl/mapy/uzytkowanie_terenu/Bytowski;
01.08.2011.

Wykres 2. Klasy bonitacyjne użytków rolnych w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce – stan na koniec roku 2008*

*Brak danych dla lat 2009-2010.

Źródło: Opracowanie i obliczenia własne na podstawie danych z Rocznika Statystycznego Rolnictwa 2009, GUS, www.stat.gov.pl oraz danych z <http://infoeko.pomorskie.pl>, 01.09.2011.

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego gleby najłabsze pod względem bonitacji występują w gminach Parchowo, Studzienice oraz Lipnica oraz częściowo na obszarze gminy Tuchomie. W gminie Lipnica grunty klasy VI stanowią około 90 proc. powierzchni użytków rolnych, a w gminach Parchowo i Studzienice gleby o VI klasie bonitacji stanowią około 50 proc. W gminie Tuchomie występują też duże obszary gleb nale-

zających do klasy V – około 38 proc. Natomiast w pozostałych gminach największą część are-
ału stanowią grunty orne średniej jakości¹⁵. Zgodnie z opublikowanym w roku 2008 raportem
Państwowego Instytutu Badawczego Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach gleby
w powiecie bytowskim należą do gleb słabo gliniastych i piaskowych o niskiej klasie bonita-
cyjnej, są to gleby rdzawe¹⁶. Należy jednak zauważyć, że w badaniu tym w powiecie bytow-
skim znajdował się tylko jeden punkt pomiarowy w miejscowości Zielin w gminie Trzebieli-
no. Mniejsze uprzemysłowienie obszaru powiatu bytowskiego, wysoka lesistość i wspaniałe
warunki przyrodnicze oraz niewielkie gospodarstwa rolnicze stanowią dobrą podstawę do
rozwoju produkcji ekologicznej, na co również wskazano w Programie Ochrony Środowiska
Powiatu Bytowskiego.

Struktura agrarna powiatu bytowskiego została przedstawiona w tabeli nr 3. Zgodnie z
danymi na koniec roku 2008, dominujące są gospodarstwa rolne małe od 1 do 5 ha po-
wierzchni, które razem stanowią prawie 55 proc. liczebności gospodarstw rolnych. Na terenie
powiatu bytowskiego niewielki jest udział gospodarstw dużych, powyżej 50 ha powierzchni.
Udział tej wielkości gospodarstw w ogólnej liczbie gospodarstw wyniósł na koniec roku 2008
niewiele ponad 3 proc. Natomiast średnia wielkość gospodarstwa w powiecie 11,43 to [ha].

Tabela 3. Struktura agrarna gospodarstw rolnych powiatu bytowskiego – stan na koniec 2008 r.

Powierzchnia gospodarstw [ha]	Liczba	Udział procentowy
od 1 do 2	2193	31,24
od 2 do 5	1666	23,74
od 5 do 10	1104	15,73
od 10 do 20	1112	15,84
od 20 do 50	707	10,07
od 50 do 100	166	2,37
od 100 do 300	55	0,78
Powyżej 300	16	0,23

*Brak danych dla lat 2009-2010.

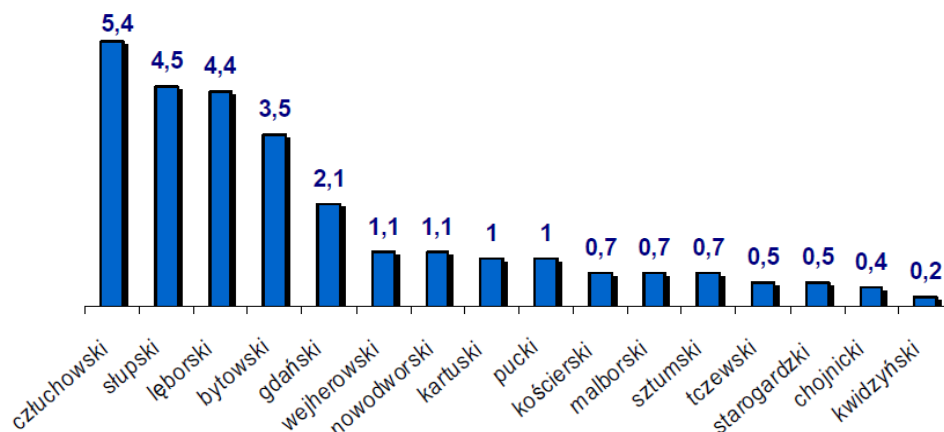
Źródło: Opracowanie i obliczenia własne na podstawie danych <http://infoeko.pomorskie.pl>, 01.09.2011.

¹⁵ Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego na lata 2004-2007.

¹⁶ Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2005-2007, Państwowy Instytut Badawczy Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Puławy, 2008.

Wykres 3. Gospodarstwa ekologiczne w woj. pomorskim w podziale na powiaty (udział procentowy) – według stanu na koniec roku 2010*

*Dane pochodzą z Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Źródło: Prezentacja „Ekorolnictwo w regionie pomorskim”, K. Sumiślawski - Dyrektor Departamentu Środowiska i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, data dokumentu 02.06.2011 r., Gdańsk.

Dane z 2008 roku wskazują, że liczba gospodarstw rolniczych posiadających atest gospodarstwa ekologicznego była w powiecie bytowskim niewielka – 121. Ogólna powierzchnia upraw objęta przez te gospodarstwa wynosiła 1.523,6 ha. Jest to działalność, która może podlegać dalszemu rozwojowi. Ponadto uwzględniając sytuację w całym województwie pomorskim (wykres nr 3) można stwierdzić, że procentowy udział gospodarstw ekologicznych w liczności gospodarstw rolniczych w powiecie bytowskim należy do wyższych w województwie.

Tabela 4. Leśnictwo powiatu bytowskiego na tle województwa pomorskiego w 2010 r.

	J. m.	woj.pomorskie	powiat bytowski	powiat w proc. województwa
LEŚNICTWO WSZYSTKICH FORM WŁASNOŚCI				
Powierzchnia gruntów leśnych				
ogółem	ha	680 482,0	117 483,1	17,3
lasy ogółem	ha	662 732,7	114 479,5	17,3
lesistość w %	%	36,20	52,20	144,2
grunty leśne publiczne ogółem	ha	606 854,1	105 314,3	17,4
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	603 417,4	105 106,0	17,4
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	588 775,3	104 403,0	17,7
grunty leśne prywatne	ha	73 627,9	12 168,8	16,5

Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia				
zalesienia ogółem	ha	449,3	128,2	28,5
LASY NIESTANOWIĄCE WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA				
Powierzchnia gruntów leśnych				
ogółem	ha	77 064,60	12 377,10	16,1
lasy ogółem	ha	76 983,30	12 374,10	16,1
grunty leśne prywatne ogółem	ha	73 627,90	12 168,80	16,5
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	71 981,70	12 039,80	16,7
grunty leśne gminne ogółem	ha	3 436,70	208,30	6,1
grunty leśne gminne lasy ogółem	ha	3 355,40	205,30	6,1
Pozyskanie drewna (grubizny)				
ogółem	m3	85 910	20 070	23,4
lasy prywatne	m3	83 484	19 895	23,8
lasy gminne	m3	2 426	175	7,2

Źródło: Dane z Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl, 01.09.2011.

W tabeli nr 4 zaprezentowano najważniejsze dane dotyczące stanu leśnictwa w powiecie bytowskim oraz w województwie pomorskim. Powiat bytowski charakteryzuje się wysokim poziomem lesistości, który na koniec roku 2010 wyniósł 52,5 proc. Wskaźnik ten należy do najwyższych w województwie pomorskim. Grunty leśne – wszystkie formy własności – powiatu bytowskiego stanowią 17,1 proc. powierzchni gruntów leśnych województwa pomorskiego. Prawie 90 proc. gruntów leśnych w powiecie jest własnością Skarbu Państwa i znajduje się we władaniu Lasów Państwowych. Spośród tych, które nie stanowią własności Skarbu Państwa ponad 97 proc. należy do prywatnych osób fizycznych.

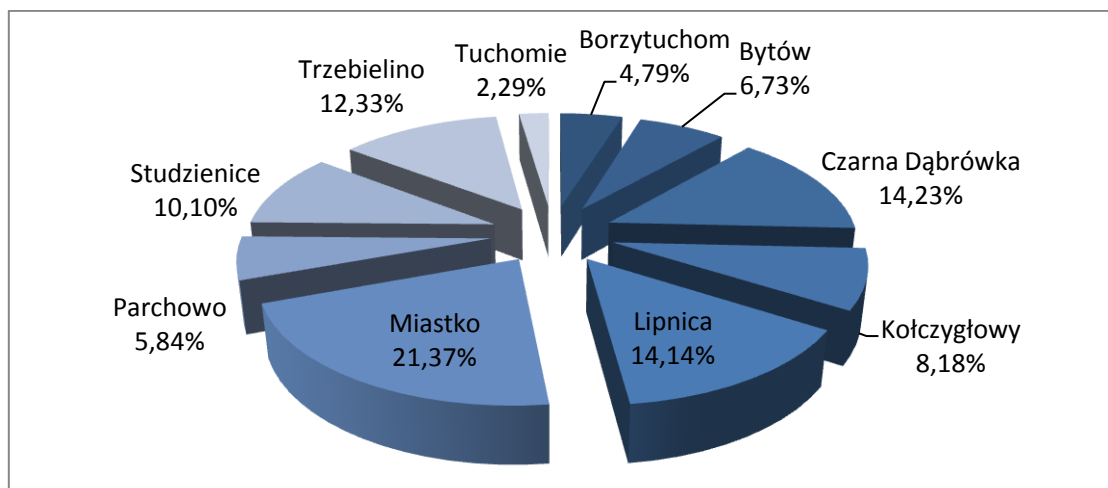
Powierzchnia gruntów leśnych w podziale na gminy powiatu bytowskiego została przedstawiona na wykresie nr 4, natomiast lesistość w poszczególnych gminach na wykresie nr 5. Największe kompleksy leśne znajdują się w gminie Miastko oraz Lipnicy. Natomiast najmniejsza powierzchnia w powierzchni lasów ogółem powiatu bytowskiego występuje w przypadku gminy Borzytuchom oraz Tuchomie¹⁷. Najwyższymi wskaźnikami lesistości charakteryzują się gminy Studzienice (ok. 65,4 proc.) oraz Trzebielino (ok. 62,2 proc.), a w dal-

¹⁷ Decyduje o tym wielkość danej gminy.

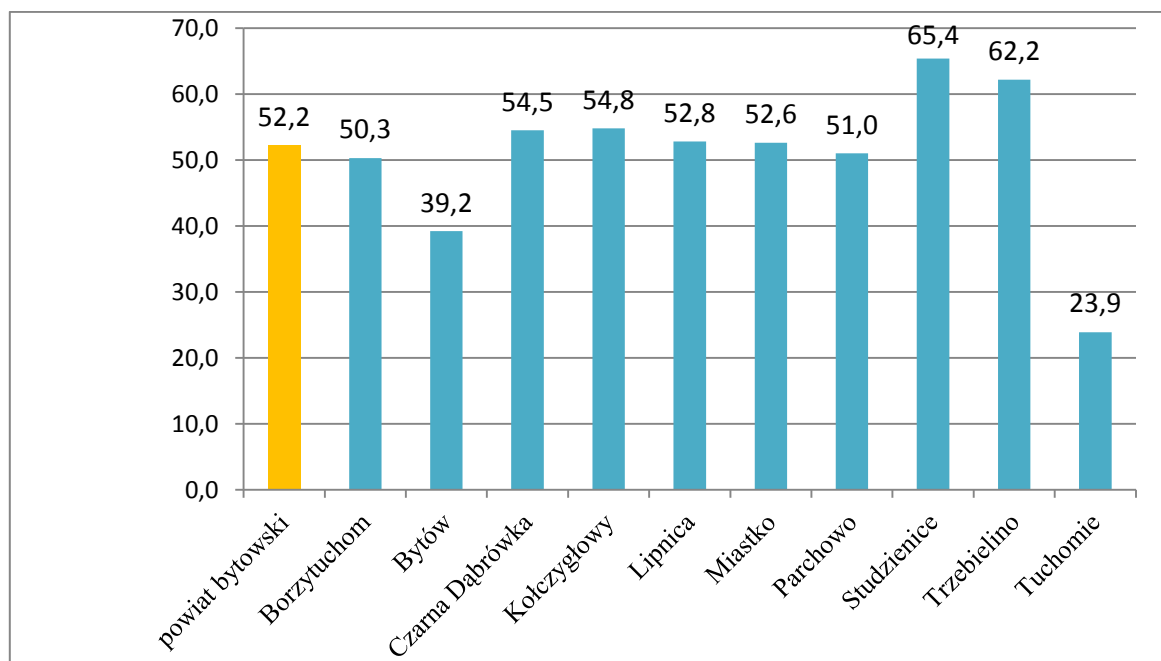
szej kolejności są to Kołczygłowy (54,8 proc.) oraz Czarna Dąbrówka (54,5 proc.). Najniższą lesistością charakteryzuje się gmina Tuchomie, a następnie Bytów.

Wykres 4. Powierzchnia gruntów leśnych w podziale na gminy powiatu bytowskiego – stan na koniec roku 2010 r.

Źródło: Opracowanie i obliczenia własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl, 01.09.2011.

Wykres 5. Wskaźnik lesistości gmin powiatu bytowskiego – stan na koniec roku 2010 (proc.)

Źródło: Opracowanie i obliczenia własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl, 01.09.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Wnioski:

1. Grunty orne w powiecie bytowskim należą w większości do klas bonitacyjnych IV oraz V. Są to gleby średniej i niskiej jakości, które należą do gleb słabo gliniastych i piaskowych o niskiej klasie bonitacyjnej (według raportu z 2008 r.). Zaleca się wykonanie pomiarów w innych punktach pomiarowych na terenie powiatu.
2. Tereny zabudowane stanowią niewielką część powiatu bytowskiego i jest to obszar o niskim poziomie uprzemysłowienia. Takie zagospodarowanie terenu, w tym fakt zasobności w wodę i wysoka lesistość tych terenów, predestynuje powiat bytowski do rozwoju turystyki ekologicznej.
3. Zaleca się wspieranie przedsiębiorczości związanej z turystyką, w tym turystyką ekologiczną. Zaleca się prowadzenie działań promujących lokalną turystykę oraz inwestycje poprawiające stan infrastruktury turystycznej. Zaleca się wspieranie inicjatyw kulturalnych, które mogą wpływać na zainteresowanie regionem.
4. Zagospodarowanie przestrzenne powiatu sprzyja rozwojowi ekologicznej produkcji rolniczej. Na tle woj. pomorskiego udział procentowy gospodarstw ekologicznych w liczbie gospodarstw rolniczych należy ocenić pozytywnie. Zaleca się wspieranie ekorołnictwa, prowadzenie działań promocyjnych, w tym także wspieranie inicjatyw związanych z promocją produktów regionalnych (tj. truskawka kaszubska, kiszka kaszubska).
5. Lasy stanowią ponad 53 proc. powierzchni powiatu i mają duże znaczenie gospodarcze dla powiatu bytowskiego, o czym świadczy skala pozyskiwania drewna – grubizny z terenów powiatu bytowskiego wyróżnia się na tle województwa pomorskiego (tabela 4).
6. Należy zatem pozytywnie ocenić w tym obszarze działania władz powiatu bytowskiego wspierające rozwój branży drzewno-meblarskiej i tworzenie klastra.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

7. Zaleca się dalsze wspieranie rozwoju branży drzewno-meblarskiej, w tym także promowanie działań innowacyjnych w tej branży oraz zaleca się wspieranie przedsiębiorczości prywatnej związanej z leśnictwem¹⁸.
8. Zaleca się wspieranie produkcji o niskiej emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Stan wód i zanieczyszczeń

Stan czystości wód powierzchniowych jest zróżnicowany, w zależności od odcinka rzek i/oraz miejsca dokonywania pomiaru. Ogólnie wody powierzchniowe w powiecie są czystsze niż wody w środkowej Polsce. W Programie Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego zwrócono uwagę na problem zanieczyszczeń powstających na skutek funkcjonowania gminnych i miejskich oczyszczalni ścieków oraz zakładów przemysłowych. Większe rzeki powiatu, zgodnie z danymi przedstawionymi w powyższym programie toczą wody na ogół II i III klasy czystości pod względem różnych wskaźników. W tabeli nr 5 przedstawiono klasyfikację głównych rzek powiatu bytowskiego w ostatnich latach według klasyfikacji ogólnej, stanu ekologicznego oraz stanu jednolitej części wód.

Z przedstawionych danych wynika, że tylko niewielka część rzek powiatu bytowskiego była przedmiotem szczegółowej analizy stanu zanieczyszczeń od roku 2006. Z tych rzek objętych badaniem w roku 2009 dobrym stanem ekologicznym charakteryzowały się Słupia – w trzech punktach pomiarowych, oraz Kamienica. Gorszą ocenę stanu ekologicznego – ocena umiarkowana otrzymała Łupawa. Ponadto rzeki Słupia i Kamienica otrzymały jedną dobrą oraz jedną złą ocenę jednolitej części wód, w zależności od miejscowości przeprowadzenia pomiaru¹⁹. Natomiast Łupawa otrzymała złą ocenę JCW w roku 2009.

¹⁸ Ciekawą inicjatywą prywatną jest projekt „Mam las – wiem co robić” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet IX Rozwój kształcenia i kompetencji w regionach, Działanie 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich. Informacje pochodzą ze strony www.mamlas.pl, 30.10.2011.

¹⁹ Szczegółowe dane o miejscowościach pomiaru www.infoeko.pomorskie.pl, 02.08.2011 r.

Tabela 5. Stan wód powierzchniowych w powiecie bytowskim

Rzeka	Gmina	Badanie poprzednie, rok i klasyfikacja ogólna	Stan ekologiczny w 2009 r.	Stan JCW ¹ w 2009 r.
Słupia	Parchowo	2007 klasa III	Dobry	Dobry
	Czarna Dąbrówka	2003 klasa II	Dobry	Zły
	Kończyłowy	2007 klasa III	Dobry	-
Bytowa	Bytów	2003 klasa II	-	-
Kamienica	Tuchomie	2003 klasa II	-	-
	Kończyłowy	2003 klasa II	Dobry	Dobry
Łupawa	Parchowo	2007 klasa IV	-	-
	Czarna Dąbrówka	2004 klasa II	Umiarkowany	Zły
Wieprza	Miastko	2006 klasa III	-	-
	Trzebielino	2006 klasa III	-	-
Studnica	Miastko	2007 klasa III	-	-
Bystrzenica	Trzebielino	2006 klasa IV	-	-
Bożanka	Trzebielino	2006 klasa III	-	-

1.JCW - jednolita części wód; od 2009 roku – stan JCW: ocena w kategoriach zły, dobry; stan ekologiczny- ocena w kategoriach dobry, umiarkowany.

Znal „-” oznacza brak danych

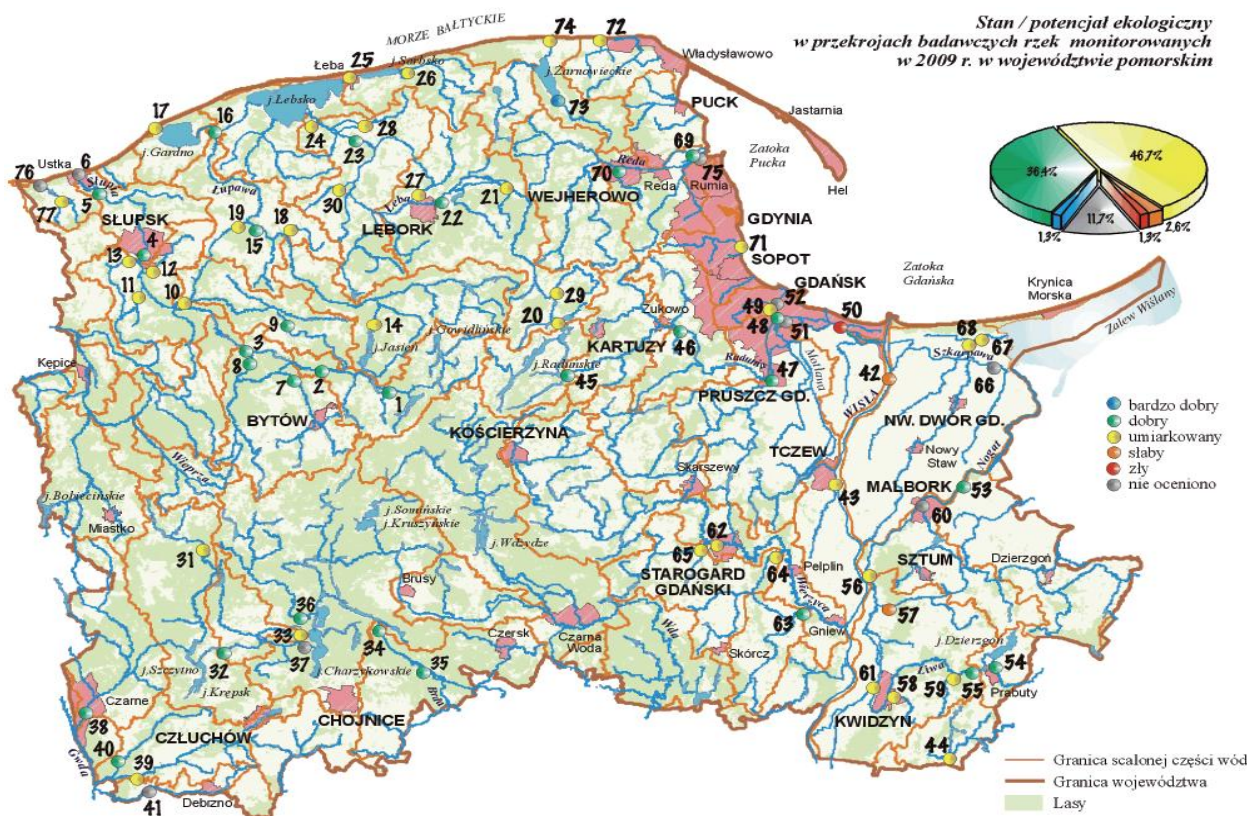
Źródło: Dane www.infoeko.pomorskie.pl, 02.08.2011 r.

Relatywnie dobra jakość rzek w powiecie bytowskim na tle sytuacji w województwie pomorskim potwierdza się, gdy pod uwagę weźmiemy mapy stanu i potencjału ekologicznego w przekrojach badawczych rzek oraz jednolitej części wód rzecznych monitorowanych w województwie pomorskim w roku 2009. Na mapie nr 3 zaprezentowano stan/potencjał ekologicznych rzek w woj. pomorskim, który wskazuje, że w powiecie bytowskim mamy pod tym względem do czynienia z sytuacją dobrą.

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Mapa 3. Stan/potencjał ekologiczny w przekrojach badawczych rzek monitorowanych w 2009 r. w woj. pomorskim

Źródło: Raport o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim w roku 2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Gdańsk, 2010.

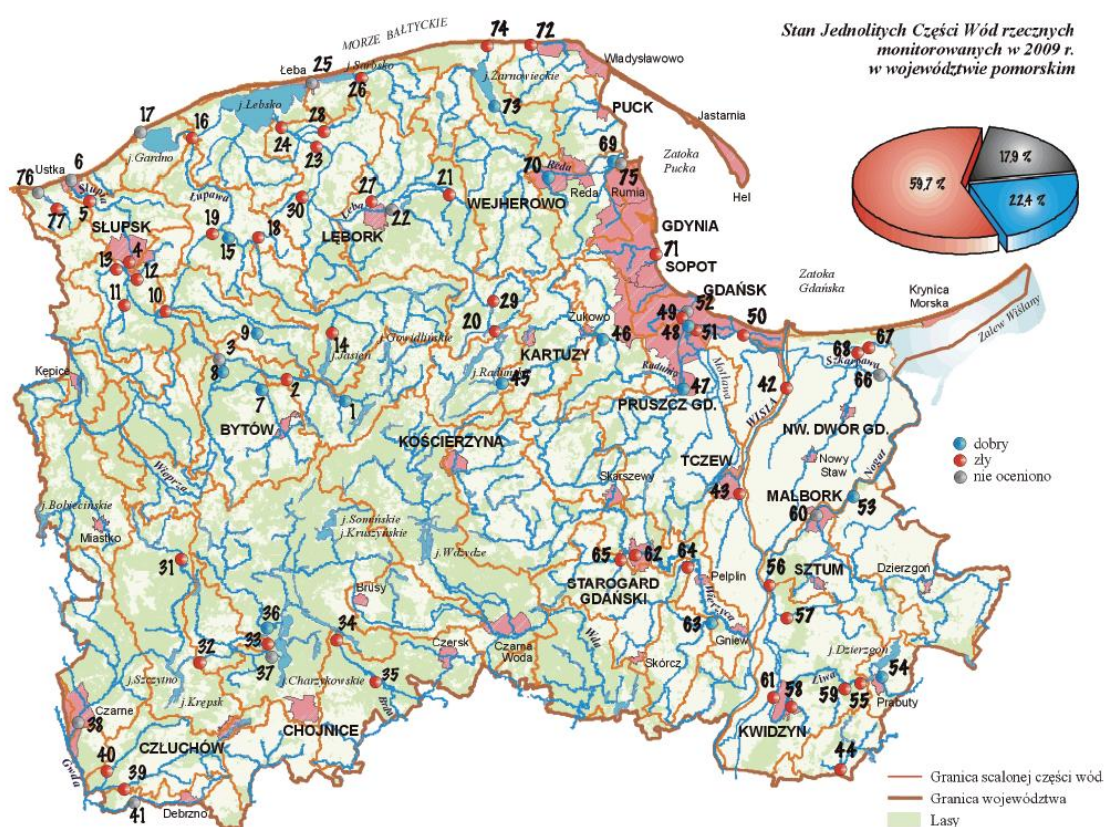
Na mapie nr 4 zaprezentowano stan jednolitych części wód, na którym wyraźnie widać, że w powiecie bytowskim stan ten jest również dobry. W większości badanych odcinków rzek w województwie pomorskim oceny jakości są niskie. Sytuacja ta oczywiście mogłaby być lepsza również w powiecie bytowskim, na co wskazują dość zróżnicowane wyniki Słupi oraz niską oceną wód Łupawy.

Jak już wcześniej wspomniano powiat bytowski charakteryzuje się licznymi jeziorami, które nadają wyjątkowego charakteru krajobrazowi tego obszaru. Jeziora charakteryzują się zróżnicowanym stopniem czystości, który jest pochodną intensywności zagospodarowania lokalnego i zanieczyszczeniem wód dopływowych. Ponownie z danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynika, że tylko część jezior podlega monitoringowi. Zgod-

nie z Programem Ochrony Środowiska w Powiecie Bytowskim, pierwszą klasę czystości posiadają łobeliowe jeziora Bobięcińskie, Smołowe, łobeliowe jezioro Głębczko, jezioro Piaszno, natomiast jeziora Skotawsko Wielkie i Jasiień w gminie Czarna Dąbrówka zostały zakwalifikowane jako jeziora II klasy czystości. Dane te zostały zebrane na koniec roku 2006. Jeziora Jasiień Południowy i Północny uzyskały również klasę II w roku 2007²⁰. Dobra ocena stanu ekologicznego, chemicznego oraz ogólnego została potwierdzona również w roku 2009 raporcie o stanie środowiska w województwie pomorskim²¹.

Mapa 4. Stan jednolitych części wód rzecznych monitorowanych w 2009 r. w woj. pomorskim

Źródło: Raport o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim w roku 2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Gdańsk, 2010.

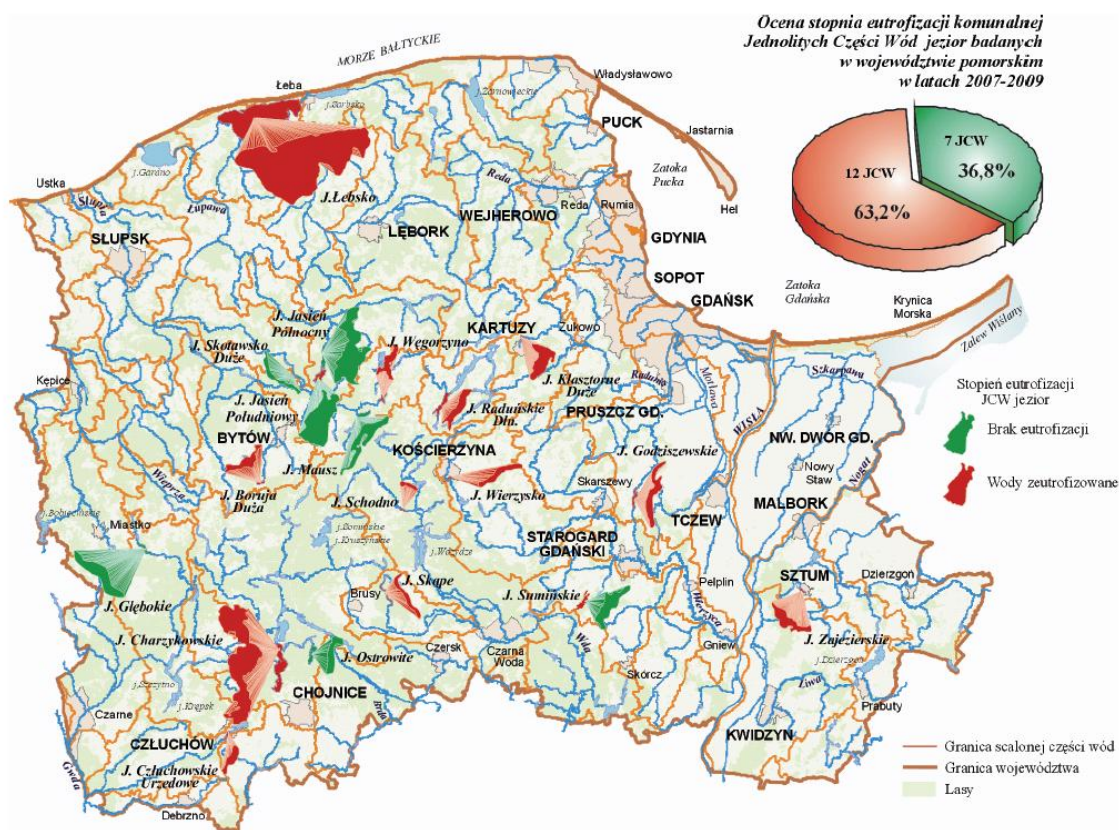
²⁰ Szczegółowe dane o miejscowościach pomiaru www.infoeko.pomorskie.pl, 02.08.2011 r.

²¹ Raport o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim w roku 2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Gdańsk, 2010.

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Mapa 5. Ocena stopnia eutrofizacji komunalnej Jednolitej Części Wód jezior badanych w województwie pomorskim monitorowanych w latach 2007-2009

Źródło: Raport o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim w roku 2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Gdańsk, 2010.

Na mapie nr 5 przedstawiono ocenę stopnia eutrofizacji komunalnej Jednolitej Części Wód jezior badanych w województwie pomorskim monitorowanych w latach 2007-2009. Wynika z niej, że w powiecie bytowskim przebadane jeziora charakteryzują się niskim stopniem eutrofizacji. Dobrą ocenę uzyskały pod względem stopnia eutrofizacji Jasioń Północny, Jasioń Południowy, Skotawskie Wielkie oraz Pietrzykowskie Głębokie. Natomiast Jezioro Boruja Duża, które jest już bardzo zniszczone oraz Jezioro Skape uzyskały ocenę niską pod tym względem.

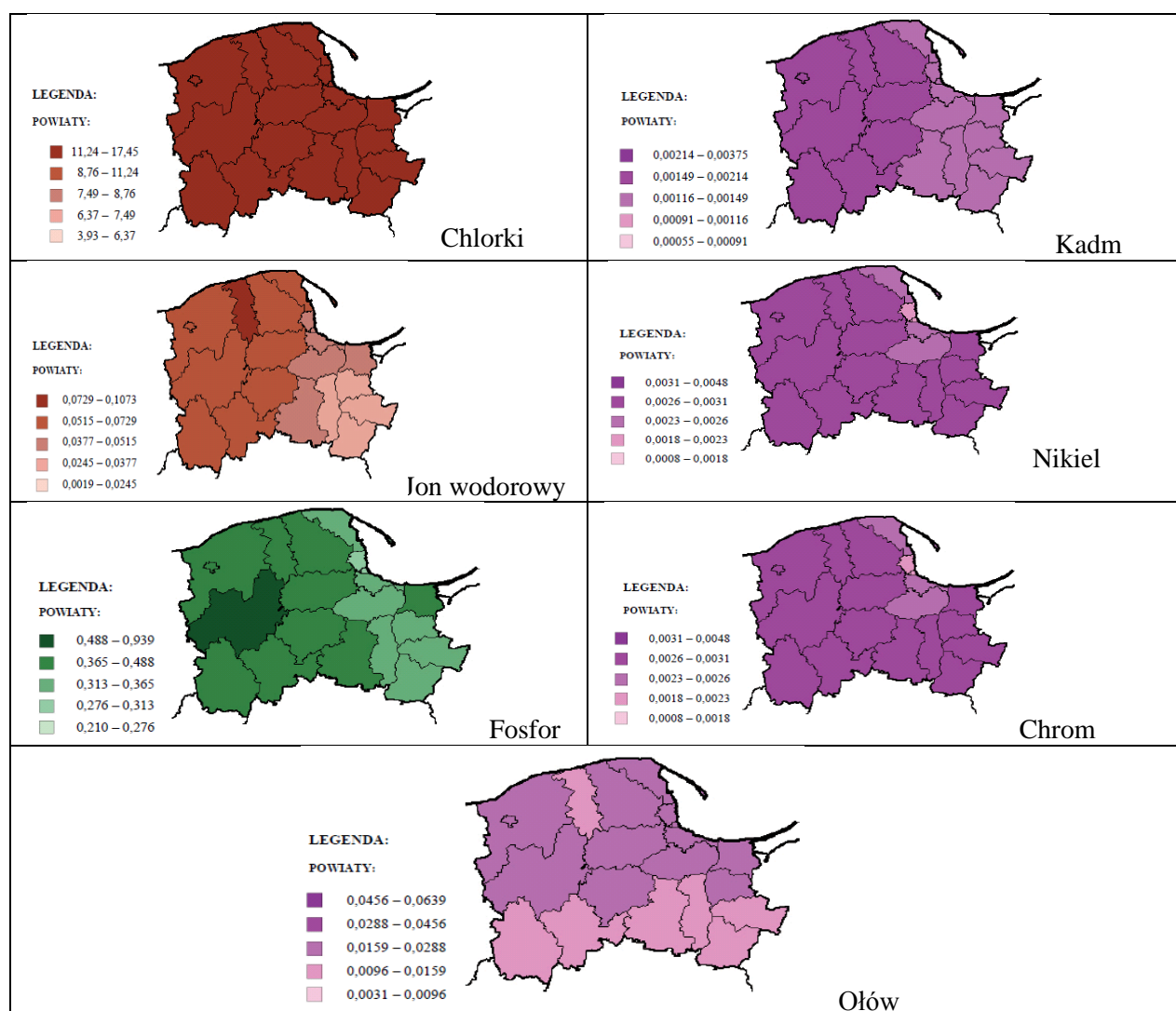
W roku 2009 przedmiotem badania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska były również wody podziemne powiatu bytowskiego, a dokładnie ujęcia i wodociągi w

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Bytowie, Parchowie oraz Miastku. Wszystkie charakteryzowały się dobrym stanem chemicznym wód. Ujęcie miejskie w Bytowie oraz wodociąg wiejski w Parchowie uzyskały II klasę czystości, natomiast ujęcie miejskie w Miastku klasę III.

Tabela 6. Roczne ładunki jednostkowe zanieczyszczeń opadów atmosferycznych w województwie pomorskim w podziale na powiaty

Źródło: Raport o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim w roku 2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Gdańsk, 2010.

Na stan środowiska, w tym także wód wpływ mają również wody opadowe. W tym zakresie niestety powiat bytowski charakteryzuje się największym ładunkiem substancji szkodliwych w wodach opadowych w województwie pomorskim. Powiat bytowski został obciążony

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

największym ładunkiem chlorków, azotynów i azotanów, azotu amonowego azotu i fosforu ogólnego, sodu, kadmu, niklu i chromu w porównaniu do obciążenia pozostałych powiatów tymi ładunkami. W tabeli nr 6 przedstawiono mapy obciążeń poszczególnymi ładunkami substancji szkodliwych w wodach opadowych województwa pomorskiego w podziale na powiaty.

W powiecie bytowskim funkcjonują aktualnie 22 oczyszczalnie ścieków komunalnych – stan na koniec 2010 roku. Zdecydowana większość oczyszczalni posiada mechaniczno-biologiczny proces oczyszczania, trzy funkcjonujące oczyszczalnie w powiecie są z podwyższonym usuwaniem biogenów. Gospodarka ściekowa na terenie powiatu obejmuje zakres zagospodarowania ścieków komunalnych odprowadzanych zbiorczą siecią kanalizacyjną oraz dowożonych do oczyszczalni ze zbiorników bezodpływowych²².

Ogólnie w powiecie bytowskim oczyszczono w 2010 roku 1.808 tys. m³ ścieków, a 2.203 tys. m³ biorąc pod uwagę ścieki oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi. Ilość osadów ściekowych wytworzonych w 2010 roku wyniosła 1.244 tony (suchej masy), z czego do prawie 80 proc. stosowano w rolnictwie (976 ton), 70 ton służyło do rekultywacji terenów, a 115 ton było przedmiotem składowania. Dane dotyczące gospodarki wodno-ściekowej w poszczególnych gminach powiatu zostały przedstawione w tabeli nr 7 i 8.

W 2010 roku ludność powiatu bytowskiego korzystająca z oczyszczalni ścieków wynosiła 74,2 proc. ogółem ludności powiatu, w tym w miastach 99,8 proc., a na terenach wiejskich 59,8 proc. W poszczególnych gminach powiatu wartości te są bardzo zróżnicowane. Największy dostęp do oczyszczalni ścieków mają mieszkańcy gminy Studzienice 78,33 proc., Kołczygłowy 77,2 proc. oraz mieszkańcy wsi gminy miejsko-wiejskiej Bytów 75,87 proc. Najslabiej kształtuje się sytuacja w gminach Parchowo 39,66 proc., Lipnica 40,83 proc. oraz mieszkańców wsi gminy Miastko 48,48 proc. W pozostałych gminach wartości te są następujące Borzytuchom 59,5 proc., Czarna Dąbrówka 57,8 proc., Trzebielino 66,65 proc. oraz Tuchomie 58,95 proc.

²² Program Ochrony Środowiska w Powiecie Bytowskim.

Tabela 7. Oczyszczalnie ścieków funkcjonujące w powiecie bytowskim – 2010 r.

	J. m.	Gminy wiejskie								Gminy miejsko-wiejskie	
		Borzytuchom	Czarna Dąbrówka	Kołczygłowy	Lipnica	Parchowo	Studzienice	Trzebielino	Tuchomie	Bytów	Miastko
Komunalne oczyszczalnie ścieków											
Oczyszczalnie komunalne											
mechaniczne	szt		1								
biologiczne	szt		3	3	1	1		2	4		5
z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt	1					1			1	
Wielkość (przepustowość) oczyszczalni wg projektu											
mechaniczne			17								
biologiczne			253	450	600	180		384	332		2959
z podwyższonym usuwaniem biogenów	m ³ /dobę	220					520			3400	
Równoważna liczba mieszkańców											
ogółem	osoba	1303	2323	2081	5030	1025	3850	3075	2188	26520	23246
Ścieki oczyszczane w ciągu roku											
odprowadzone ogółem	dam ³	36	100	80	20	35	73	62	66	770	566
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³	38	105	88	23	55	75	62	67	1007	683
oczyszczane razem	dam ³	36	100	80	20	35	73	62	66	770	566
oczyszczane mechanicznie			1								
oczyszczane biologicznie			99	80	20	35		62	66		566
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam ³	36					73			770	
oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	100	99	100	100	100	100	100	100	100	100

Źródło: Dane z Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl, 01.09.2011.

Tabela 8. Zużycie wody i oczyszczalnie ścieków w powiecie bytowskim

	Jm.	Gminy wiejskie								Gminy miejsko-wiejskie	
		Borzytu-chom	Czarna Dąbrówka	Kołczy-głowy	Lipnica	Parchowo	Studzienice	Trzebielino	Tucho-mie	Bytów	Miastko
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku											
ogółem	dam3	83,7	169,6	134,2	984,7	84,7	186,4	135,7	116,5	924,9	996,5
przemysł					867		99	52		7	28
eksploatacja sieci wodociągowej	dam3	83,7	169,6	134,2	117,7	84,7	87,4	83,7	116,5	917,9	668,5
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	dam3	78,1	164,5	120,8	114	79,1	85,7	79,7	115	721,3	503,9
Przemysłowe i komunalne oczyszczalnie ścieków											
oczyszczalnie											
ogółem	szt	1	4	3	1	1	2	2	4	1	5
przepustowość											
ogółem	m3/dobę	220	270	450	600	180	5704	384	332	3400	2959
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich											
ogółem	osoba	1730	3241	3300	2001	1350	2752	2504	2440	22199	14995
Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM											
ogółem	osoba	1303	2323	2081	5030	1025	3850	3075	2188	26520	23246
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku											
ogółem	dam3	36	100	80	20	35	116	62	66	770	566
oczyszczane razem	dam3	36	100	80	20	35	116	62	66	770	566
oczyszczane biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków wymagających oczyszczenia	%	100	99	100	100	100	62,9	100	100	100	100

Źródło: Dane z Banku Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl, 01.09.2011.

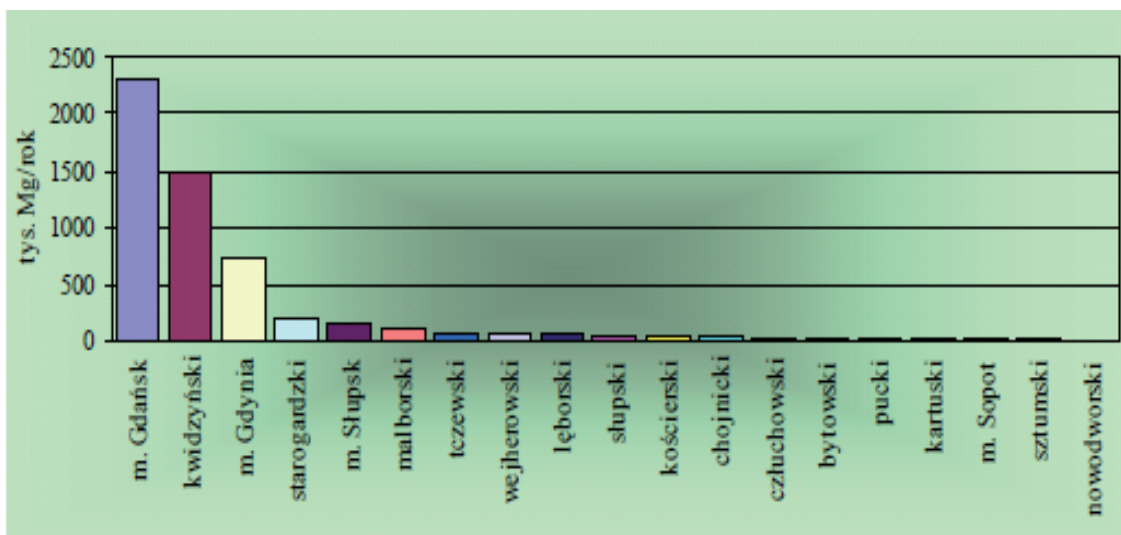
Wnioski:

1. W powiecie przeważają wody podziemne dobrej jakości.
2. Wody powierzchniowe charakteryzują się zróżnicowanym stopniem czystości, który wynika z intensywności zagospodarowania.
3. Zaleca się wykonanie pomiarów w tych jeziorach i rzekach, które nie były przedmiotem badań od roku 2003, by móc ocenić stopień zmian zanieczyszczeń.
4. Zaleca się dalsze prowadzenie inwestycji poprawiających dostęp ludności do oczyszczalni ścieków oraz modernizację i rozbudowę istniejących oczyszczalni ścieków.

Ochrona powietrza

Zgodnie z wynikami Raportu o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim z opublikowanym w roku 2010 powiat bytowski znajduje się na 6 miejscu w województwie pod względem emisji gazów i ilości wprowadzanych do powietrza pyłów (wykres nr 6 i 7).

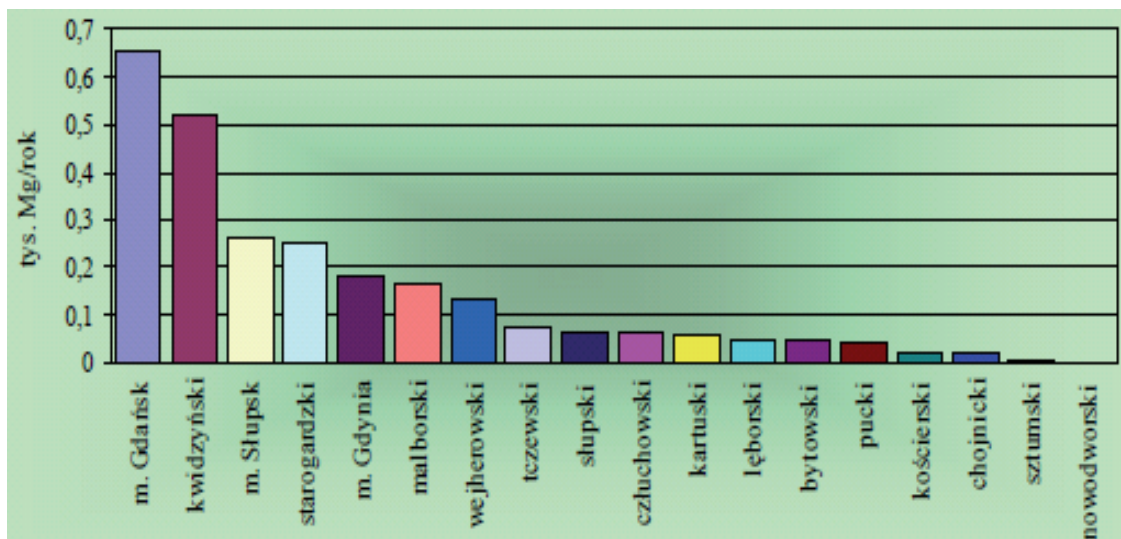
Wykres 6. Emisja zanieczyszczeń gazowych w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego w 2009 roku

Źródło: Raport o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim w roku 2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Gdańsk, 2010.

Wykres 7. Emisja zanieczyszczeń pyłowych w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego w 2009 roku

Źródło: Raport o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim w roku 2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Gdańsk, 2010.

W ocenie rocznej jakości powietrza w woj. pomorskim za rok 2009, powiat bytowski zaklasyfikowano do klasy A – poziom stężeń analizowanych zanieczyszczeń nie przekracza wartości dopuszczalnej. Powiat bytowski należy do wyznaczonej strefy bytowsko-chojnickiej, według podziału na strefy ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia - określonej i wyznaczonej przez WIOŚ. Dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, arsenu, niklu, kadmu, benzenu, tlenku węgla i ozonu wszystkie strefy w województwie pomorskim zaliczono do klasy A. Ponadto strefa bytowsko – chojnicka należy do klasy A dla benzo(a)piranu oraz pyłu zawieszonego PM10.

W tabeli nr 9 przedstawiono dane dotyczące emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych. W tabeli ujęto dane porównawcze dla lat 2005 oraz 2010 dla powiatu bytowskiego oraz woj. pomorskiego. W kategorii zanieczyszczeń pyłowych sytuacja w powiecie bytowskim uległa poprawie pomiędzy rokiem 2005 a 2010. Odwrotnie jest w przypadku zanieczyszczeń gazowych, których emisja do atmosfery wzrosła pomiędzy tymi dwoma okresami o około 13 proc. Jest to efekt zwiększonej emisji dwutlenku węgla. Zmiany w emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych są odzwierciedlone w danych województwa pomorskiego.

Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Rodzaj zanieczyszczeń/ jednostka terytorialna	J.m.	Powiat bytowski		Województwo pomorskie	
		2005	2010	2005	2010
Emisja zanieczyszczeń pyłowych					
ogółem	t/r	66	42	3 539	3 357
ze spalania paliw	t/r	64	41	2 745	2 354
węglowo-grafitowe, sadza	t/r	b.d.	1	30	19
Emisja zanieczyszczeń gazowych					
ogółem	t/r	22 784	25 770	6 365 964	6 523 874
ogółem (bez dwutlenku węgla)	t/r	284	284	41 655	35 301
dwutlenek siarki	t/r	89	96	25 169	18 128
tlenki azotu	t/r	32	28	9 084	9 679
tlenek węgla	t/r	163	160	5 967	5 904
dwutlenek węgla	t/r	22 500	25 486	6 324 309	6 488 573
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń					
pyłowe	t/r	171	110	327 838	390 124
gazowe	t/r	b.d.	b.d.	37 845	70 708

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl, 01.09.2011.

Źródłem zanieczyszczeń gazowych i pyłowych są procesy spalania w energetyce i indywidualnych gospodarstwach domowych oraz rosnący ruch pojazdów na drogach powiatu bytowskiego, który odpowiada za zwiększoną emisję spalin²³.

Wnioski:

1. Zgodnie z badaniami WFOŚ poziom stężeń zanieczyszczeń powietrza nie przekracza dopuszczalnych norm.
2. Powiat bytowski pod względem zanieczyszczeń powietrza znajduje się na dobrym 6 miejscu wśród powiatów województwa.
3. Do zagrożeń jakości powietrza należy zwiększenie zanieczyszczeń gazowych – tlenkiem siarki i dwutlenkiem węgla, pomiędzy rokiem 2005 a 2010.
4. Zaleca się wspieranie działań promujących wykorzystanie ekologicznych źródeł energii, w tym energii odnawialnej.

²³ Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

5. Zaleca się prowadzenie inwestycji termomodernizacyjnych na terenie powiatu oraz wspieranie w tym zakresie również gospodarstwa indywidualne.

Ochrona przed hałasem

Hałas jest szkodliwy dla zdrowia, a stały i uciążliwy powoduje ogólne zmęczenie psychiczne i fizyczne. Hałas uciążliwy skutkuje także trudnościami w koncentracji, wyzwała agresję, a także prowadzi do pogorszenia słuchu. Mieszkańcy powiatu bytowskiego znajdują się w relatywnie korzystnej sytuacji, gdyż brak jest na tym terenie dróg o dużym natężeniu ruchu. Z tego też powodu Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku nie przeprowadzał badań hałasu komunikacyjnego, a także brak jest informacji o uciążliwości hałasu przemysłowego. Duża ilość terenów leśnych oraz niewielkie obszary zabudowy zwartej przesądzają o niskim poziomie hałasu w powiecie²⁴.

Wnioski:

1. Powiat bytowski należy do terenów o niskiej emisji hałasu.
2. Zaleca się wykonanie badań pomiarowych z uwagi na wzmożony np. w Bytowie ruch na niektórych połączeniach drogowych²⁵.

Ochrona przyrody i zróżnicowania ekologicznego

Warto podkreślić, że w powiecie bytowskim znajduje się szereg obszarów podlegających ochronie prawnej. W tabeli nr 10 przedstawione zostały najważniejsze typy obszarów, z wyszczególnieniem wielkości zajmowanych terenów.

Największe tereny podlegające ochronie znajdują się w gminie Miastko, a następnie gminie Lipnicy i gminie Kołczygłowy. W tabeli nr 10 zebrano też informacje o ilości pomników przyrody na terenie poszczególnych gmin. Najwięcej znajduje się ich w gminie Trzebielino 141 sztuk oraz Bytów 80 sztuk.

²⁴ Raporty o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego..

²⁵ Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego.

Tabela 10. Obszary prawnie chronione w gminach powiatu bytowskiego – stan na koniec 2010 r.

	ogółem [ha]	rezerwy przyrody [ha]	parki krajobra- zowe razem [ha]	obszary chronio- nego krajobrazu razem [ha]	użytki ekologicz- ne [ha]	pomniki przyro- dy [szt.]
Borzytu- chom	4480	27	4480			8
Czarna Dą- brówka	7357,7	106,2	7292		65,7	16
Kolczyglowy	7460	12	7460			32
Lipnica	9709,3	8,1		9700	1,2	4
Parchowo	360,4	213,6			146,8	7
Studzienice	116,2	116,2				1
Trzebielino	213	46,5		150	16,5	145
Tuchomie						4
Bytów	1662,8	77,7	1440	16,8	161,9	80
Miastko	14281,8	99,2	13454	99,2	827,8	30

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl, 01.09.2011.

Charakterystyka krajobrazowa oraz warunki naturalne powiatu bytowskiego zostały również wysoko ocenione w opracowaniu ekofizjograficznym dla województwa pomorskiego, w którym charakteryzowano między innymi warunki środowiskowe i ekologiczne życia mieszkańców poszczególnych powiatów metodą bonitacji punktowej. W opracowaniu tym powiaty chojnicki oraz bytowski uzyskały średnio najwyższe oceny²⁶.

Wnioski:

1. Powiat bytowski charakteryzuje się dobrymi warunkami środowiskowymi i ekologicznymi dla życia mieszkańców.
2. W powiecie bytowskim znajduje się szereg zróżnicowanych obszarów prawnie chronionych, które stanowią o dużej atrakcyjności turystycznej regionu.
3. Działalność na terenach chronionych jest mocno ograniczona i wymaga opracowania planu zagospodarowania przestrzennego uwzględniającego warunki ekologiczne. W

²⁶ Szczegóły [w:] Opracowanie własne na podstawie Aktualizacja Opracowania Ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, red. J. Czochoński, J. Lemańczyk, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Słupsk – Gdańsk 2007.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

tym kontekście należy pozytywnie ocenić działania Starostwa Powiatowego w Bytowie, które w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego na lata 2009-2011 przewidywało utworzenie 5 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz 4 rezerwatów przyrody²⁷.

Inwestycje na rzecz ochrony środowiska

W powiecie bytowskim przyjęto do realizacji w ostatnich latach kilka programów, które są ukierunkowane na ochronę środowiska naturalnego powiatu. Są to: Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego 2004-2007 oraz jego aktualizacja przeprowadzona w roku 2008 – Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego 2010, Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Bytowskiego 2010, Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Powiatu Bytowskiego 2008-2032. W programach tych zaplanowano szereg szczegółowych działań, które mają na celu poprawienie sytuacji ekologicznej powiatu, poprawienie krajobrazu, ale także mają sprzyjać ekologicznemu wykorzystywaniu zasobów naturalnych powiatu oraz pomóc w wypełnianiu zobowiązań Polski wobec instytucji międzynarodowych tj. zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza.

W tabeli nr 11 oraz 12 przedstawione zostały nakłady inwestycyjne w powiecie bytowskim, przy uwzględnieniu podziału środków na gminy w latach 2005-2008²⁸. Zgodnie z danymi z tabeli nr 10, można stwierdzić, że do najważniejszych zadań według poniesionych nakładów realizowanych w powiecie bytowskim należą zadania związane z ujęciami wodnymi i doprowadzeniem wody, budową i modernizacją stacji uzdatniania wody oraz regulacją i zabudową rzek i potoków. W tym ostatnim przypadku największe nakłady zostały poniesione w roku 2007. Największe inwestycje pod względem nakładów prowadzone są w gminach miejsko-wiejskich Bytów oraz Miastko.

²⁷ Zgodnie z informacjami pochodzącymi z Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych plany te nie zostały jeszcze zrealizowane. <http://www.dolinaslupi.pl/>, 30.10.2011.

²⁸ Brak danych w latach 2009-2010.

Tabela 11. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w powiecie bytowskim oraz w gminach powiatu w latach 2005-2008 (tys. zł)

Jednostka terytorialna		Powiat bytowski	Gminy wiejskie							Gminy miejsko-wiejskie	
			Borzytuchom	Czarna Dąbrówka	Lipnica	Parchowo	Studzienice	Trzebielino	Tuchomie	Bytów	Miastko
ogółem	2005	1486,0	273,0	0,0	350,6	45,2	33,2	0,0	39,7	402,4	341,9
	2006	2214,2	0,0	692,1	266,8	55,5	0,0	0,0	179,7	490,0	530,1
	2007	4865,3	0,0	34,2	114,0	27,6	1078,5	134,0	39,2	2570,1	867,7
	2008	4557,2	560,0	1,0	260,0	186,3	195,8	0,0	186,3	1228,8	1939,0
ujęcia i doprowadzenia wody	2005	1350,6	273,0	0,0	279,9	45,2	33,2	0,0	0,0	392,4	326,9
	2006	1807,1	0,0	517,2	200,6	40,1	0,0	0,0	47,1	472,0	530,1
	2007	2589,8	0,0	34,2	114,0	27,6	931,1	134,0	0,0	481,2	867,7
	2008	2620,0	0,0	1,0	31,0	186,3	195,8	0,0	58,5	228,4	1919,0
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	2005	135,4	0,0	0,0	70,7	0,0	0,0	0,0	39,7	10,0	15,0
	2006	389,1	0,0	174,9	66,2	15,4	0,0	0,0	132,6	0,0	0,0
	2007	186,6	0,0	0,0	0,0	0,0	147,4	0,0	39,2	0,0	0,0
	2008	1072,5	560,0	0,0	229,0	0,0	0,0	0,0	127,8	135,7	20,0
zbiorniki i stopnie wodne	2005	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2006	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2007	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2008	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
regulacja i zabudowa rzek i potoków	2005	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2006	18,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18,0	0,0
	2007	2088,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2088,9	0,0
	2008	864,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	864,7	0,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, 01.09.2011. Brak danych dla gminy Kołczygłowy.

Tabela 12. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w powiecie bytowskim oraz w gminach powiatu w latach 2005-2008 (tys. zł)

Jednostka terytorialna		Powiat bytowski	Gminy wiejskie							Gminy miejsko-wiejskie	
			Czarna Dąbrówka	Kołczygłowy	Lipnica	Parchowo	Studzienice	Trzebielino	Tuchomie	Bytów	Miastko
ogółem	2005	8493,2	0,0	1001,4	4280,1	0,0	0,0	8,0	1075,2	2087,6	40,9
	2006	14680,5	380,0	82,1	7908,8	4,9	2402,1	0,0	594,2	3191,7	116,7
	2007	3035,0	0,0	0,0	0,0	17,8	0,0	0,0	1669,5	295,3	1052,4
	2008	3473,6	0,0	78,7	0,0	0,0	0,0	0,0	3276,1	100,9	17,9
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	2005	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2006	494,1	0,0	24,1	0,0	0,0	0,0	0,0	470,0	0,0	0,0
	2007	82,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	82,4	0,0
	2008	32,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	32,8	0,0	0,0
gospodarka ściekowa i ochrona wód	2005	8493,2	0,0	1001,4	4280,1	0,0	0,0	8,0	1075,2	2087,6	40,9
	2006	14144,4	380,0	16,0	7908,8	4,9	2402,1	0,0	124,2	3191,7	116,7
	2007	2952,6	0,0	0,0	0,0	17,8	0,0	0,0	1669,5	212,9	1052,4
	2008	3364,0	0,0	78,7	0,0	0,0	0,0	0,0	3243,3	24,1	17,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych, 01.09.2011.

Wyraźnie też widać, że gospodarka ściekowa i ochrona wód to najważniejsze według nakładów zadania realizowane przez powiat bytowski związane z ochroną środowiska. Większość środków w kolejnych latach jest przeznaczonych na cele związane z gospodarką wodną. Wielkość ponoszonych nakładów w kolejnych latach ulega zmianom wraz z postępem planów inwestycyjny poszczególnych gmin. Do bardziej aktywnych gmin należą na tym polu Lipnica, Tuchomie oraz gminy miejsko-wiejskie Bytów oraz Miastko.

Tabela 13. Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w powiecie bytowskim i województwie pomorskim w latach 2005-2008 (tys. zł)

		Województwo pomorskie	Powiat bytowski
ogółem	2005	232914,8	8493,2
	2006	294216,3	14680,5
	2007	349300,3	3035,0
	2008	481352,6	3473,6
środki własne	2005	145101,4	2302,6
	2006	189647,1	4396,7
	2007	218477,2	1423,0
	2008	237890,4	2324,6
środki z budżetu centralnego	2005	231,6	72,8
	2006	1255,8	74,2
	2007	8730,6	0,0
	2008	1023,1	0,0
środki z budżetu województwa	2005	311,0	0,0
	2006	512,0	0,0
	2007	477,6	0,0
	2008	340,0	0,0
środki z budżetu powiatu	2005	100,0	0,0
	2006	30,0	0,0
	2007	173,0	0,0
	2008	0,0	0,0
środki z budżetu gminy	2005	2623,9	0,0
	2006	1208,2	11,0
	2007	3511,7	0,0
	2008	25871,0	0,0
środki z zagranicy	2005	19502,4	689,2
	2006	21902,6	354,4
	2007	23159,2	0,0
	2008	92545,4	0,0
fundusze ekologiczne	2005	42846,4	5428,6
	2006	61181,1	8314,0
	2007	45494,6	1612,0
	2008	73705,8	1149,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, 01.09.2011

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

W tabeli nr 13 przedstawiono nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w latach 2005-2008 w powiecie bytowskim oraz woj. pomorskim. Niestety ponownie brak danych dla powiatu w latach 2009-2010 uniemożliwia bardziej aktualną analizę. Środki w powiecie bytowskim na ochronę środowiska pochodzą głównie ze środków własnych oraz z funduszy ekologicznych. Marginalną rolę pełnią tutaj środki otrzymane z budżetu centralnego, środki z budżetów gmin oraz środki z zagranicy. Dla roku 2008 r. podział środków według źródeł finansowania w powiecie bytowskim był następujący: 67 proc. środki własne, 33 proc. fundusze ekologiczne. W porównaniu do województwa pomorskiego należy zauważyć niewielkie zaangażowanie w uzyskiwanie zagranicznych źródeł finansowania inwestycji.

Zgodnie z informacją zbieraną w ramach projektu Infoeko przez Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego oraz wszystkimi starostwami powiatowymi, przed powiatem bytowskim stoją znaczące problemy i wyzwania związane z ochroną środowiska naturalnego, w tym m.in.: „konieczność rozwiązania problemu nieuporządkowanej gospodarki przestrzennej na skutek braku obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego, konieczność wprowadzenia racjonalności ekonomicznej i ekologicznej w wykorzystaniu zasobów gleb, konieczność zagospodarowywania nieużytków przemysłowych i rekultywacji nieeksploatowanych gminnych składowisk odpadów w celu ochrony gleb i powierzchni ziemi, konieczność zwiększania odzysku surowców, opakowań, recyklingu materiałów z opakowań (w tym do roku 2010 wtórne wykorzystywanie co najmniej 50% papieru i szkła), konieczność zmniejszenia materiałochłonności i odpadowości produkcji, konieczność ograniczania zużycia energii - o 25% do roku 2010, a do roku 2025 o 50% w stosunku do roku 2000, konieczność rozwoju energetyki odnawialnej, zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych oraz przywracanie wodom podziemnym i powierzchniowym właściwego stanu ekologicznego (w tym zapewnienie źródeł poboru wody do picia oraz infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków)”²⁹.

Ponadto zwraca się uwagę na potrzebę promowania dobrych praktyk w rolnictwie w celu ochrony gleb, upowszechniania kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównowa-

²⁹ Dane z portalu www.infoeko.pomorskie.pl, 01.09.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

zone ich wykorzystanie (rolnictwo ekologiczne, programy rolno-środowiskowe), potrzebę zmniejszania zanieczyszczenia powietrza i poziomu hałasu oraz zwiększenie skali rekultywacji i renaturalizacji obszarów zdegradowanych, ochronę zagrożonych ekosystemów³⁰.

W roku 2009 wśród głównych problemów w powiecie wymieniono: problem gospodarki osadami ściekowymi, nieczynne i przeznaczone do rekultywacji gminne składowiska odpadów i dwa mogilniki, brak objęcia wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów komunalnych, brak sprawnie działającego systemu selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych i wielkogabarytowych, brak systemu selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji, brak pełnej informacji o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest, nadmierną eksploatację gospodarczą cennych przyrodniczo i wrażliwych obszarów oraz fragmentację i eksploatację siedlisk cennych przyrodniczo, słabą spójność przyrodniczych obszarów chronionych, niewielki przyrost powierzchni objętych ochroną, obszarów o cennych i unikatowych walorach oraz przeciętną jakość wód płynących, w tym zagrożenie ściekami na terenach wiejskich, niską produkcję energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, zanieczyszczenia powietrza wynikające ze spalania tradycyjnych paliw stałych oraz niewystarczająca świadomość ekologiczną społeczeństwa, brak zintegrowanego systemu informacyjnego pozwalającego na gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie danych o stanie i jakości środowiska³¹.

Podsumowując należy podkreślić, że pod większością z tych problemów mogłoby się podpisać wiele powiatów w Polsce. Patrząc na ilość zadań i inwestycji realizowanych w powiecie, które są związane z ochroną środowiska, należy zauważyć, że władze powiatu oraz poszczególnych gmin powiatu bytowskiego nie są bierne i podejmują szereg działań (tj.: prace remontowe budynków użyteczności publicznej, w tym termomodernizacja, budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków, kanalizacji sanitarnej, deszczowej oraz sieci wodociągowej, organizacja i wywóz odpadów segregowanych, inwentaryzacja azbestu i wyrobów zawierających azbest) wspomagających ochronę środowiska³², opracowują wieloletnie plany inwestycyjne oraz starają się tworzyć szersze formy współpracy w tym międzygminnej w celu wspólnego skoordynowanego działania na danym obszarze. Potrzeby są jednak ogromne, a ilość problemów wymienionych także w ramach Infoeko świadczy tak-

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem.

³² Szczegółowe informacje na temat inwestycji zrealizowanych w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego w latach 2005-2009 znajdują się na stronie www.infoeko.pomorskie.pl.

że o poważnych zaszłościach w tym zakresie, czego nie da się rozwiązać w krótkim okresie czasu.

Wydaje się, że podejmowane działania są jednak nieco rozdrobnione i brak jest dłuższej perspektywy czasowej. Tym samym zaleca się by Starostwo Powiatowe w Bytowie z udziałem władz poszczególnych gmin powiatu bytowskiego przyjęło strategię rozwoju gospodarczego powiatu na perspektywę czasową powyżej 2015 roku, w której uwzględnione zostaną potrzeby ekologiczne regionu.

Zaleca się także wykonanie sprawozdań z dotychczas przyjętych dokumentów strategicznych związanych z ochroną środowiska w powiecie bytowskim, a przede wszystkim dokonanie ewaluacji działań i wykonanie raportów z oceny efektywności podejmowanych inwestycji³³. Raporty te stanowiłyby podstawę nie tylko do tworzenia dalszych dokumentów strategicznych, ale także mogłyby przynieść wiele korzyści w zakresie edukacji ekologicznej miejscowej ludności oraz poprawienia polityki informacyjnej władz powiatu.

W zakresie ochrony powietrza zaleca się zwiększenie możliwości oraz wspieranie finansowe działań termomodernizacyjnych, które ograniczą energochłonność budynków. Ponadto władze powiatu powinny wspierać w większym zakresie inwestycje w odnawialne i ekologiczne źródła energii – także w gospodarstwach indywidualnych, które zmniejszają emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do atmosfery (przykładowo dofinansowania do inwestycji w pompy ciepła).

Poza powyżej wymienionymi problemami i zadaniami należałoby zlecić wykonanie badań poziomu hałasu na terenie powiatu bytowskiego, z uwagi na zwiększone natężenie ruchu i brak danych w tym zakresie i sprawdzić jak bardzo mieszkańcy powiatu są na ten hałas narażeni.

Na koniec należy podkreślić jeszcze raz konieczność tworzenia planów zagospodarowania przestrzennego na terenach powiatu bytowskiego, z problemem tym spotyka się wiele powiatów w Polsce. Tym niemniej jest to konieczny etap na drodze ku racjonalnemu i ekologicznemu rozwojowi gospodarczemu powiatu bytowskiego, który pozwoli na długookresowe

³³ Chociażby w dokumencie Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego, op. cit., wskazuje się na konieczność wprowadzenie miar ewaluacji programu, tym niemniej nie zostały one określone.

planowanie i bieżące efektywne podejmowanie decyzji administracyjnych w zakresie chociażby wydawania pozwoleń na budowę.

CZĘŚĆ 2 Analiza zasobów ludzkich w powiecie

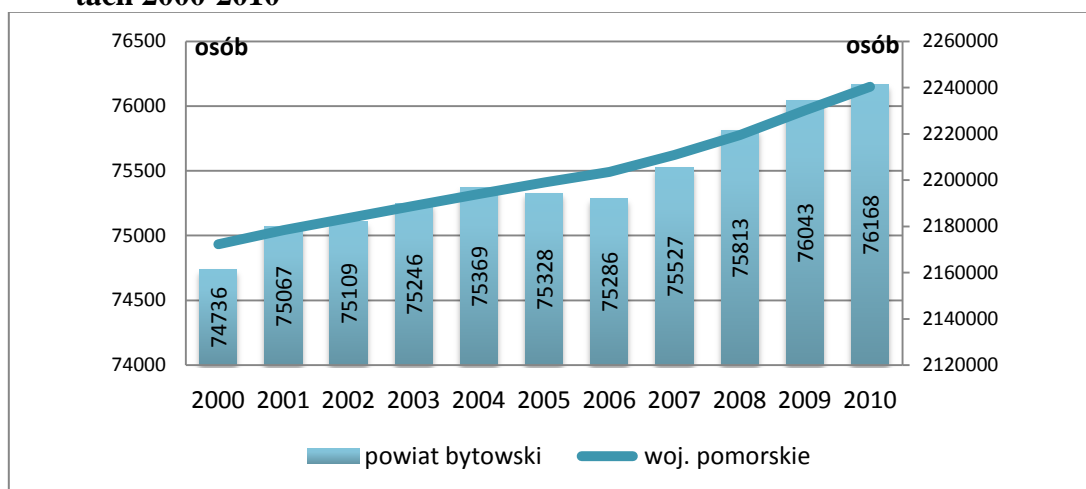
Analiza sytuacji demograficznej pozwala spojrzeć na możliwe zagrożenia i szanse rozwoju powiatu bytowskiego z punktu widzenia potencjału społecznego. Wymiar demograficzny jest niezbędnym elementem tworzenia każdej diagnozy uwarunkowań rozwoju, szczególnie zaś jest elementem tworzenia wieloletnich strategii rozwojowych danego regionu.

Sytuacja demograficzna powiatu bytowskiego w latach 2000-2010

Stan ludności i dynamika przyrostu

W powiecie bytowskim w latach 2000-2010 nastąpił wzrost liczny ludności z poziomu 74.736 osób do 76.168 osób na koniec 2010 r. Na wykresie nr 8 przedstawiono liczbę ludności – według faktycznego miejsca zamieszkania - w powiecie bytowskim oraz w woj. pomorskim. Dane pokazują w miarę stabilny wzrost liczby ludności z wyjątkiem lat 2005 oraz 2006. Wzrost liczby ludności wynika z korzystnych wskaźników przyrostu naturalnego. (Dane dla powiatu bytowskiego zostały przedstawione na osi lewej, natomiast dla województwa ze względu na zróżnicowanie skal na osi prawej).

Wykres 8. Liczba ludności powiatu bytowskiego i województwa pomorskiego* w latach 2000-2010

* Stan na koniec 31 XII według miejsca faktycznego zamieszkania.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Ludność powiatu bytowskiego stanowi zaledwie 3,4 proc. ludności woj. pomorskiego, co w połączeniu z wielkością obszaru stanowiącego 12 proc. terenów województwa, skutkuje niską gęstością zaludnienia powiatu, która na koniec roku 2010 wyniosła 35 osób na km² i była ponad trzykrotnie mniejsza niż średnia dla woj. pomorskiego (122 osoby na km²).

W tabeli nr 14 przedstawiona została dynamika liczby ludności w Polsce, woj. pomorskim oraz powiecie bytowskim w latach 2000-2010. Zamieszczone dane wyraźnie podkreślają osłabienie trendu wzrostowego liczby ludności w latach 2005 oraz 2006 w powiecie. Tym niemniej na przestrzeni omawianych lat można stwierdzić, że sytuacja w powiecie bytowskim kształtowała się pod względem liczby ludności stabilnie, korzystniej niż w skali całego kraju, natomiast słabiej w porównaniu do sytuacji w województwie pomorskim. Porównując dane dla lat 2000 oraz 2010, okazuje się, że tempo wzrostu liczby ludności w przypadku Polski przyjęło wartość ujemną i wyniosło -0,14 proc., dla województwa pomorskiego dynamika wyniosła 3,13 proc., natomiast w przypadku powiatu bytowskiego wskaźnik ten kształtował się na poziomie 1,91 proc.

Tabela 14. Tempo przyrostu (ubytku) ludności* w latach 2000-2010 (w proc.)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
POLSKA	-0,03	-0,06	-0,07	-0,04	-0,04	-0,08	-0,03	0,05	0,08	0,09
woj. pomorskie	0,28	0,24	0,24	0,23	0,23	0,21	0,33	0,39	0,48	0,46
powiat bytowski	0,44	0,06	0,18	0,16	-0,05	-0,06	0,32	0,38	0,30	0,16

* Według stanu na koniec 31 XII w stosunku do 31 XII roku poprzedniego – według miejsca faktycznego zamieszkania.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Wnioski:

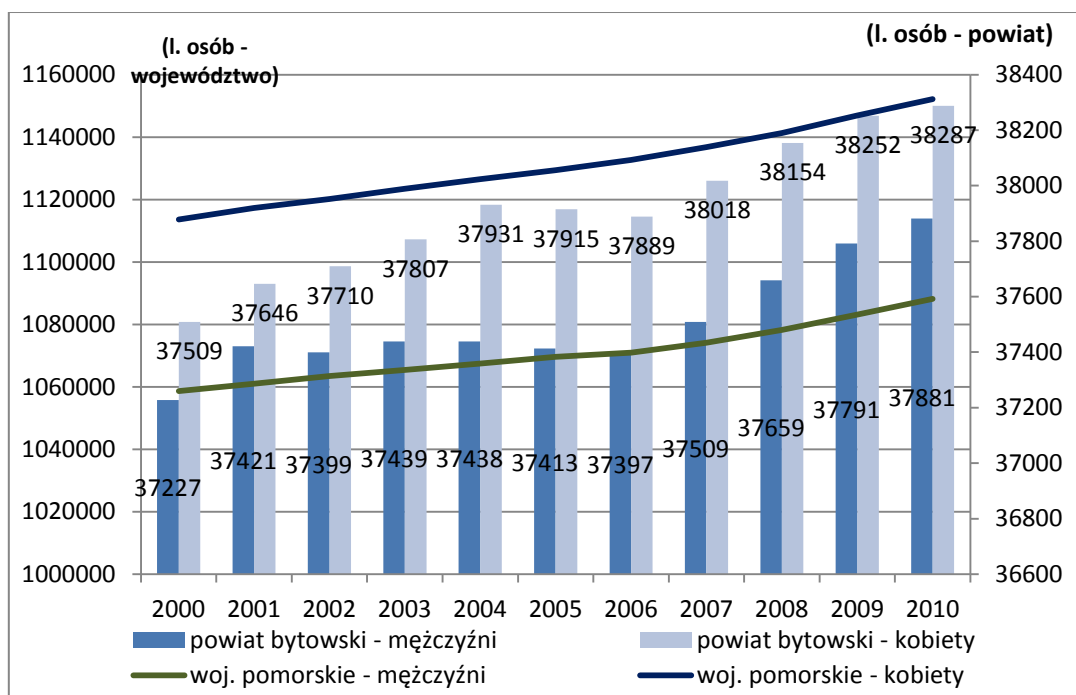
1. Udział ludności powiatu bytowskiego w woj. pomorskim kształtuje się na poziomie 3,4 proc., co w porównaniu do wielkości powiatu (12 proc. województwa) jest wartością niską.
2. Gęstość zaludnienia powiatu jest najniższa w województwie pomorskim i porównywalna tylko z powiatem człuchowskim (36 osób na km²).
3. Zmiany tempa przyrostu ludności w powiecie bytowskim na tle Polski należy ocenić pozytywnie, chociaż są to wskaźniki słabsze niż średnia dla woj. pomorskiego.

Struktura ludności według płci oraz miejsca zamieszkania

Na wykresie nr 9 przedstawiona została struktura ludności według płci w latach 2000-2010 w powiecie bytowskim i dla porównania także w woj. pomorskim. Z ujętych na wykresie nr 9 danych wynika, że w strukturze płci ludności powiatu bytowskiego i woj. pomorskiego ogółem zaznacza się niewielka przewaga kobiet, która w latach 2000-2010 nieznacznie się zwiększyła. Lekka przewaga liczebności kobiet w populacji jest zjawiskiem naturalnym w społeczeństwach europejskich³².

Wykres 9. Liczba kobiet i mężczyzn ludności powiatu bytowskiego i województwa pomorskiego* w latach 2000-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Odsetek ludności mieszkającej w miastach oraz na wsi w powiecie bytowskim oraz w woj. pomorskim i Polsce w latach 2000-2010 został przedstawiony w tabeli nr 15. Dane wyraźnie wskazują na odmienną strukturę zaludnienia w powiecie bytowskim w stosunku do średniej krajowej oraz średniej dla woj. pomorskiego. Większość ludności na koniec roku 2010 w powiecie bytowskim zamieszkiwała tereny wiejskie 64,10 proc. Ludność miast sta-

nowiła zatem 35,9 proc. Tymczasem odsetek ludności mieszkającej w miastach dla woj. pomorskiego w roku 2010 wynosił prawie 66 proc., a średnio dla całego kraju prawie 61 proc. Ponadto obserwuje się nieznaczny spadek w latach 2000-2010 liczby ludności mieszkającej w miastach zarówno w powiecie bytowskim, jak i na terenie całego kraju oraz w województwie.

Dane te w połączeniu z gęstością zaludnienia świadczą o dużym rozproszeniu siedlisk ludzkich oraz potwierdzają wielkość zasobów przyrodniczych. Z punktu widzenia rozwoju powiatu bytowskiego należy uznać to zjawisko za niekorzystne, ponieważ potwierdza niską atrakcyjność ośrodków miejskich Bytowa oraz Miastka dla mieszkańców powiatu, w tym przede wszystkim w zakresie znalezienia miejsc pracy. Ponadto tak duże rozproszenie mieszkańców przyczynia się do ponoszenia wysokich kosztów budowy i utrzymania infrastruktury oraz wysokich kosztów transportu (w tym także koszty dojazdów do pracy i utrzymania publicznego transportu), które są poważnymi ograniczeniami w rozwoju gospodarczym powiatu bytowskiego.

Tabela 15. Ludność według płci i miejsca zamieszkania w latach 2000-2010 (w proc.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
odsetek ludności - miasta											
Polska	61,85	61,78	61,67	61,57	61,48	61,39	61,29	61,17	61,07	60,99	60,90
woj. pomorskie	68,38	68,20	68,00	67,76	67,52	67,31	67,04	66,71	66,46	66,21	65,96
powiat bytowski	38,06	37,84	37,65	37,23	37,17	36,94	36,73	36,59	36,43	36,09	35,90
odsetek ludności - wieś											
Polska	38,15	38,22	38,33	38,43	38,52	38,61	38,71	38,83	38,93	39,01	39,10
woj. pomorskie	31,62	31,80	32,00	32,24	32,48	32,69	32,96	33,29	33,54	33,79	34,04
powiat bytowski	61,94	62,16	62,35	62,77	62,83	63,06	63,27	63,41	63,57	63,91	64,10
mężczyźni - miasta											
Polska	60,77	60,70	60,58	60,46	60,36	60,26	60,15	60,01	59,90	59,81	59,71
woj. pomorskie	67,26	67,08	66,87	66,61	66,34	66,13	65,83	65,50	65,24	64,98	64,71
powiat bytowski	36,94	36,66	36,41	36,01	35,92	35,78	35,52	35,42	35,39	34,97	34,76
mężczyźni - wieś											
Polska	39,23	39,30	39,42	39,54	39,64	39,74	39,85	39,99	40,10	40,19	40,29
woj. pomorskie	32,74	32,92	33,13	33,39	33,66	33,87	34,17	34,50	34,76	35,02	35,29
powiat bytowski	63,06	63,34	63,59	63,99	64,08	64,22	64,48	64,58	64,61	65,03	65,24
kobiety - miasta											
Polska	62,86	62,80	62,70	62,61	62,54	62,45	62,37	62,26	62,16	62,09	62,01
woj. pomorskie	69,44	69,27	69,07	68,85	68,63	68,42	68,18	67,85	67,61	67,38	67,13
powiat bytowski	39,19	39,02	38,87	38,44	38,40	38,09	37,93	37,74	37,45	37,20	37,03
kobiety - wieś											
Polska	37,14	37,20	37,30	37,39	37,46	37,55	37,63	37,74	37,84	37,91	37,99
woj. pomorskie	30,56	30,73	30,93	31,15	31,37	31,58	31,82	32,15	32,39	32,62	32,87
powiat bytowski	60,81	60,98	61,13	61,56	61,60	61,91	62,07	62,26	62,55	62,80	62,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

W tabeli nr 15 przedstawiono także strukturę ludności ze względu na miejsce zamieszkania w podziale na płeć. W roku 2010 mężczyźni zamieszkujący wieś stanowili 65,2 proc. ogółu mężczyzn powiatu. Odsetek ten w przypadku kobiet był nieco niższy i wyniósł 62,7 proc. Jest to zgodne z trendami panującymi w woj. pomorskim oraz ogólnie we współczesnych społeczeństwach europejskich, gdzie liczebność kobiet w miastach jest nieco większa niż liczebność mężczyzn (wskaźnik feminizacji). Ogólnie w powiecie bytowskim w roku 2010 na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet. W miastach wskaźnik ten wynosił jednak 107 kobiet na 100 mężczyzn, a na wsiach 97 kobiet na 100 mężczyzn. Zatem liczba kobiet w dwóch miastach powiatu Bytowie oraz Miastku jest wyższa niż mężczyzn.

W tabeli nr 16 przedstawiona została struktura ludności w podziale na płeć dla poszczególnych gmin powiatu bytowskiego. Przedstawione dane dla roku 2002 oraz 2010 wskazują na fakt większej przewagi odsetka kobiet dla gmin miejsko-wiejskich Bytowa oraz Miastka oraz w przypadku gminy wiejskiej Parchowo. Ponadto według stanu na rok 2010 w gminach miejsko-wiejskich zamieszkiwało 57 proc. ludności powiatu bytowskiego. Odpowiednio 31 proc. w gminie Bytów oraz 26 proc. w gminie Miastko. Liczba ludności w pozostałych gminach powiatu rozkładała się mniej więcej równomiernie. Lipnica, Czarna Dąbrówka po 7 proc., Kołczygłowy 6 proc., Trzebielino, Studzienice, Tuchomie – po pięć proc., a Borzytuchom oraz Parchowo po 4 proc.

Tabela 16. Ludność według płci w gminach powiatu bytowskiego w roku 2000 oraz 2010 (osoby, proc.)

	Ogółem (osoby)		Mężczyźni (proc.)		Kobiety (proc.)	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Gminy wiejskie						
Powiat bytowski	74736	76168	49,81	49,73	50,19	50,27
Borzytuchom	2731	2907	50,93	50,19	49,07	49,81
Czarna Dąbrówka	5646	5607	50,81	50,38	49,19	49,62
Kołczygłowy	4256	4274	50,42	50,19	49,58	49,81
Lipnica	4782	4900	52,17	51,82	47,83	48,18
Parchowo	3377	3404	49,54	49,47	50,46	50,53
Studzienice	3299	3513	50,74	50,36	49,26	49,64
Trzebielino	3758	3757	49,65	50,04	50,35	49,96
Tuchomie	3846	4139	51,69	50,76	48,31	49,24
Gminy miejsko-wiejskie						
Bytów	23108	24102	49,03	48,81	50,97	51,19
Miastko	19933	19565	49,14	49,65	50,86	50,35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Wnioski:

1. W strukturze ludności ogółem w powiecie bytowskim zaznacza się naturalna przewaga kobiet;
2. W odróżnieniu do średniej dla województwa pomorskiego większość ludności powiatu bytowskiego zamieszkuje tereny wiejskie (64,10 proc. w 2010 r.);
3. Na terenach wiejskich mężczyźni stanowili w roku 65,2 proc. ludności, w przypadku miast było to 37,3 proc. ludności.
4. Niska gęstość zaludnienia i rozproszenie miejsc zamieszkania może stanowić barierę rozwoju gospodarczego powiatu bytowskiego i wymaga ponoszenia kosztów utrzymania infrastruktury oraz kosztów transportu (np. dojazdy do pracy).

Ruch naturalny ludności w powiecie bytowskim

Ruch naturalny ludności w latach 2000-2010 w powiecie bytowskim został przedstawiony na wykresie nr 10 za pomocą trzech wskaźników: liczby urodzeń, liczby zgonów oraz bezpośrednio z nich wynikającego wskaźnika przyrostu naturalnego. W latach 2001-2002, 2005 oraz 2010 zanotowano spadek liczby urodzeń, natomiast w pozostałych latach liczba urodzeń była rosnąca bądź stabilna. Należy pamiętać, że lata zwiększonej liczby urodzeń nie oznaczają boomu urodzeniowego. Z ostatnich raportów GUS o sytuacji demograficznej Polski wynika, że liczba urodzeń w ostatnich latach jest średnio o 40% niższa od wielkości rejestrowanych podczas ostatniego boomu urodzeniowego z pierwszej połowy lat 80-tych XX wieku. Sytuacja w powiecie bytowskim, choć należy postrzegać ją pozytywnie, nie odbiega jednak znacząco od średniej krajowej³⁴.

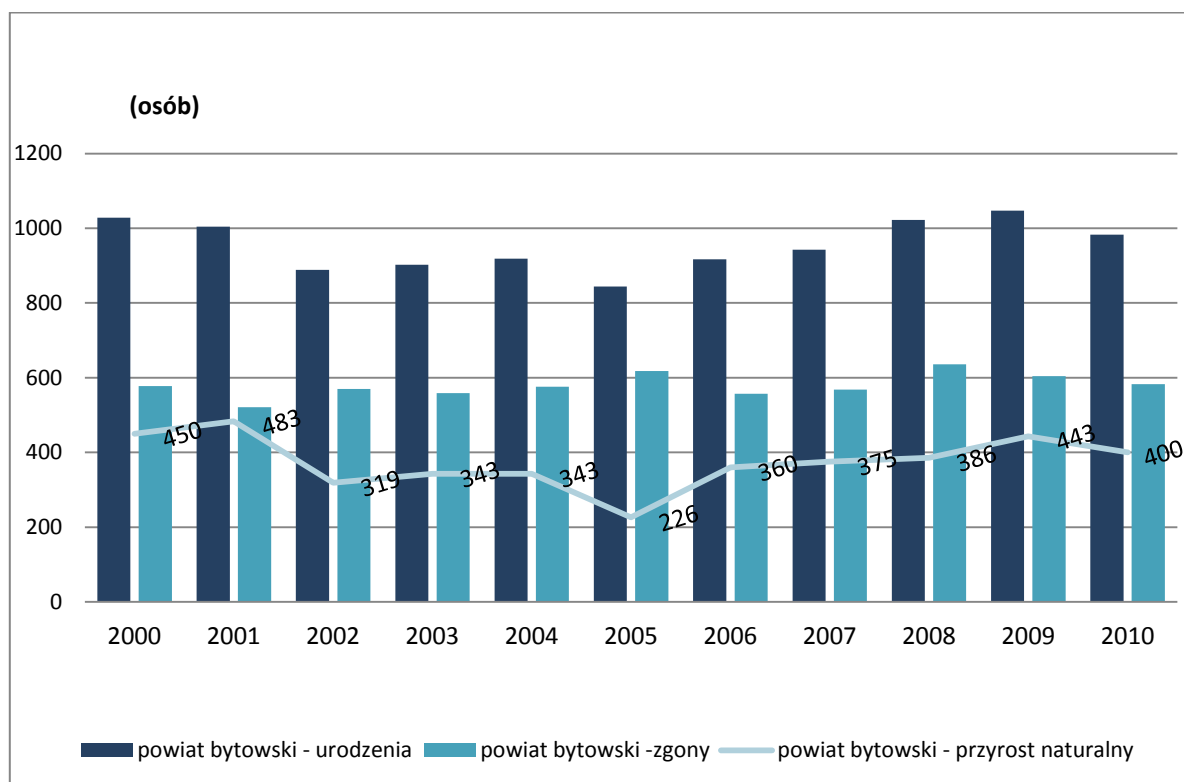
Do istotnych czynników determinujących dzietność kobiet oraz wskaźnik przyrostu naturalnego należy stan cywilny rodziców. Dzietność kobiet jest związana z liczbą zawieranych związków małżeńskich. W tabeli nr 17 przedstawiona została liczba zawartych w kolej-

³⁴ Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski w latach 2000-2009, Notka Informacyjna z dnia 28.01.2010, Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl, 09.09.2011.

nych latach związków małżeńskich oraz przeprowadzonych rozwodów. Z danych wynika, że w powiecie bytowskim oraz w województwie pomorskim mamy do czynienia generalnie ze stałym trendem w liczbie zawieranych małżeństw, o czym świadczy także niewielka zmiana procentowa pomiędzy rokiem 2000 a 2010.

Wykres 10. Ruch naturalny ludności powiatu bytowskiego w latach 2000-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Tabela 17. Liczba zawieranych związków małżeńskich oraz rozwodów w powiecie bytowskim w latach 2000-2010

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	zmiana w stos. do 2000
woj. pomorskie – małżeństwa	12538	11689	11173	11282	10953	12081	13941	15499	15999	15335	13604	8,50
powiat bytowski – małżeństwa	437	411	432	420	410	471	507	542	559	539	502	14,87
woj. pomorskie – rozwody	3014	2532	2934	3169	3106	4027	4371	4499	4096	4145	3661	21,47
powiat bytowski – rozwody	47	72	52	52	71	82	111	87	83	99	104	121,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Natomiast należy zwrócić uwagę na fakt znaczącej zmiany liczebności rozwodów w kolejnych latach w powiecie bytowskim (podobnie jest w całej Polsce). Dynamika zmian pomiędzy rokiem 2000 a 2010 wynosi 121 proc. i jest ponad pięciokrotnie wyższa niż średnia dla woj. pomorskiego. Ten rosnący trend w liczebności rozwodów oraz relatywnie stabilna liczba zawieranych małżeństw nie jest zjawiskiem korzystnym w punktu widzenia rozwoju demograficznego powiatu bytowskiego w nadchodzących latach. Także przyjmując relatywnie dobre wskaźniki przyrostu naturalnego, na tle województw pomorskiego, świadczyć to może o większej liczbie dzieci wychowywanych w rodzinach niepełnych.

W tabeli nr 18 przedstawiono współczynniki reprodukcji w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2004-2009. Należą do nich: współczynnik dzietności ogólnej, współczynnik reprodukcji brutto oraz współczynnik dynamiki demograficznej. Z uwagi na brak szczegółowych danych niemożliwe jest obliczenie wskaźnika dzietności kobiet dla roku 2010 na poziomie gmin i powiatu bytowskiego. Natomiast dane roku 2010 dla województwa pomorskiego wskazują, że dzietność kobiet wynosi 1,518, a wskaźnik reprodukcji brutto 0,728³⁵.

Tabela 18. Współczynniki reprodukcji w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2004-2009

		2004	2005	2006	2007	2008	2009
Województwo pomorskie							
współczynnik	dzietności	1,340	1,359	1,394	1,455	1,558	1,548
współczynnik	reprodukcji	0,645	0,656	0,675	0,704	0,752	0,746
współczynnik	dynamiki	1,247	1,266	1,293	1,302	1,401	1,391
Powiat bytowski							
współczynnik	dzietności	1,565	1,420	1,515	1,547	1,648	1,697
współczynnik	reprodukcji	0,739	0,725	0,724	0,791	0,781	0,809
	brutto						

³⁵ Zgodnie z definicją Głównego Urzędu Statystycznego wskaźnik reprodukcji brutto oznacza średnią liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym (15-49) rodzić będzie z częstotliwością jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik (stosuje się tutaj niezmiennie współczynniki płodności). www.stat.gov.pl, 09.09.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

współczynnik dynamiki demograficznej	1,596	1,366	1,646	1,660	1,607	1,733
--------------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: *Kapitał ludzki w woj. pomorskim w latach 2004-2009*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011.

Przedstawione w tabeli nr 18 dane dla powiatu bytowskiego sugerują poprawienie się współczynnika dzietności ogólnej³⁶. Wskaźnik ten wynosił w roku 2004 1,565 i osiągnął w roku 2009 wartość 1,697. Poprawie uległy także dwa pozostałe wskaźniki demograficzne. Współczynnik dynamiki demograficznej³⁷ wzrósł z poziomu 1,596 w 2004 r. do 1,733 w 2009 r., a współczynnik reprodukcji brutto z poziomu 0,739 w 2004 r. do 0,809 w roku 2009. Na koniec 2009 r. wszystkie analizowane współczynniki demograficzne kształtowały się na wyższym poziomie niż w woj. pomorskim. Tym niemniej nie są to poziomy na tyle zadowalające, żeby można mówić o prostej zastępowalności pokoleń.

W powiecie bytowskim zauważalna jest relatywna stabilizacja liczby zgonów, podobnie do sytuacji w woj. pomorskim. Tym samym powiat bytowski charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym. Dane o przyroście naturalnym w poszczególnych gminach świadczą o tym, że za największą część dodatniego przyrostu naturalnego w roku 2010 powiecie odpowiadała gmina Bytów 41 proc., a dopiero w dalszej kolejności gmina Miastko 14 proc.

W tabeli nr 19 przedstawiono najważniejsze przyczyny zgonów w woj. pomorskim oraz powiecie bytowskim w latach 2002-2009. W analizowanym okresie największy odsetek osób umierało na skutek chorób układu krążenia. W roku 2002 liczba zgonów z tej przyczyny wyniosła 229 w powiecie bytowskim i wartość ta stanowiła nieco ponad 40 proc. wszystkich zgonów na tym obszarze. W roku 2009 ponownie liczba zgonów z przyczyn związanych z chorobami układu krążenia wyniosła 229, co stanowiło prawie 38 proc. zgonów ogółem w powiecie. Drugą co do wielkości przyczyną zgonów stanowią nowotwory ogółem. Warto zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat odsetek osób, które zmarły z powodu choroby nowotworowej zmniejszył się w powiecie bytowskim o prawie 7 pkt. proc. W roku 2002 na skutek

³⁶ Współczynnik dzietności ogólnej oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15 - 49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie. *Kapitał ludzki w woj. pomorskim w latach 2004-2009*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011, s. 33.

³⁷ Współczynnik dynamiki demograficznej oznacza stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie. *Ibidem*, s. 33.

choroby nowotworowej zmarło 171 osób, a w roku 2009 było to już 139 osób. W porównaniu do danych z roku 2002 można powiedzieć, że w roku 2009 nieco częściej za przyczynę zgonu uznawano niesklasyfikowane cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań oraz choroby układu oddechowego. Struktura przyczyn umieralności w powiecie bytowskim odzwierciedla właściwie sytuację w woj. pomorskim, ponieważ w kolejności za najważniejsze przyczyny uznaje się na tym obszarze choroby układu krążenia (37,3 proc. w roku 2009) oraz choroby nowotworowe (28,7 proc. w roku 2009).

Tabela 19. Wybrane przyczyny zgonów w powiecie bytowskim oraz woj. pomorskim w latach 2002-2009 (proc.)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
nowotwory ogółem								
woj. pomorskie	29,77	28,99	29,03	29,36	30,41	29,30	28,10	28,75
powiat bytowski	30,00	25,04	25,17	26,21	28,01	21,30	25,63	23,01
choroby układu krążenia ogółem								
woj. pomorskie	43,72	44,50	44,64	43,66	42,92	38,38	35,96	37,36
powiat bytowski	40,18	46,51	47,74	43,37	43,09	42,61	35,53	37,91
choroby układu oddechowego ogółem								
woj. pomorskie	4,61	4,64	4,62	5,08	4,61	5,69	6,13	6,36
powiat bytowski	5,61	5,90	5,38	5,83	5,75	7,04	7,23	8,94
objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane								
woj. pomorskie	4,32	3,95	3,58	3,14	3,69	7,02	9,92	7,15
powiat bytowski	4,21	3,22	3,13	5,18	3,05	6,87	10,06	8,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

W tabeli nr 20 przedstawiono podstawowe dane demograficzne dla gmin powiatu bytowskiego dla roku 2010. Do gmin o największej gęstości zaludnienia należą gminy miejsko-wiejskie Bytów (122 osoby na 1 km²) oraz Miastko (42 osoby na 1 km²), natomiast gminami o najniższym poziomie tego wskaźnika są Lipnica (16 osób na 1 km²) oraz Trzebielino (17 osób na 1 km²). Najwyższe wskaźniki urodzeń żywych charakteryzują gminy Studzienice oraz Czarna Dąbrówka. Także w tych gminach najwyższy poziom osiągnął wskaźnik przyrostu naturalnego, który wyniósł w nich odpowiednio 11,6 oraz 7,4 na 1000 mieszkańców gminy. Gminy o najniższych wskaźnikach urodzeń żywych są Kołczygłowy (9,3) oraz gmina

miejsko-wiejska Miastko (10,6). Podobnie też gmina Kołczygłowy (1,9) charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem przyrostu naturalnego w powiecie bytowskim, zaraz po niej jest gmina Lipnica (2,6), a następnie Miastko (2,9).

Tabela 20. Podstawowe wskaźniki demograficzne dla gmin powiatu bytowskiego w roku 2010

	ludność na 1 km ²	kobiety na 100 mężczyzn	Na 1000 ludności			
			małżeństwa	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny
Powiat bytowski	35	101	6,5	12,8	7,6	5,2
Gminy wiejskie						
Borzytuchom	27	99	6,5	11,3	7,9	3,4
Czarna Dąbrówka	19	98	8,3	15,1	7,7	7,4
Kołczygłowy	25	99	7,0	9,3	7,4	1,9
Lipnica	16	93	6,6	11,4	8,8	2,6
Parchowo	26	102	8,9	13,3	7,5	5,8
Studzienice	20	99	7,4	18,4	6,8	11,6
Trzebielino	17	100	5,5	13,4	9,2	4,2
Tuchomie	38	97	6,5	13,4	6,0	7,4
Gminy miejsko-wiejskie						
Bytów	122	105	6,0	14,0	7,3	6,7
Miastko	42	101	6,2	10,6	7,8	2,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Tabela 21. Podstawowe wskaźniki demograficzne dla gmin powiatu bytowskiego w roku 2002

	ludność na 1 km ²	kobiety na 100 mężczyzn	Na 1000 ludności			
			małżeństwa	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny
Powiat bytowski	34	101	5,7	11,7	7,5	4,2
Gminy wiejskie						
Borzytuchom	25	97	5,8	9,7	9,4	0,4
Czarna Dąbrówka	19	97	8,3	15,6	6,4	9,2
Kołczygłowy	25	99	6,7	14,2	7,0	7,2
Lipnica	16	91	4,8	13,1	8,1	5,0
Parchowo	26	102	5,6	15,2	6,2	9,1
Studzienice	19	96	4,5	9,9	9,3	0,6
Trzebielino	17	101	4,2	10,8	6,6	4,2
Tuchomie	36	94	6,4	10,3	6,2	4,1
Gminy miejsko-wiejskie						
Bytów	118	104	6,0	11,9	6,7	5,2
Miastko	43	103	4,9	9,9	8,8	1,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

W tabeli nr 21 ujęte zostały podstawowe wskaźniki demograficzne dla poszczególnych gmin powiatu bytowskiego na rok 2002³⁸. Dane na poziomie powiatu właściwie nie uległy znaczącej zmianie, za wyjątkiem wzrostu wskaźnika urodzeń żywych, co jest zjawiskiem bardziej pozytywnym. Gęstość zaludnienia w powiecie i w większości gmin powiatu bytowskiego nie uległa istotnym zmianom. Tym niemniej wyraźnie widać, że zwiększyła się gęstość zaludnienia w Bytowie pomiędzy rokiem 2002 a 2010 z poziomu 118 do 122 na km².

Pozytywnym zjawiskiem jest wzrost wskaźnika przyrostu naturalnego, który nastąpił w sześciu z 10 gmin powiatu bytowskiego (w jednej gminie jest na tym samym poziomie). Szczególnie zaś pozytywnie należy ocenić wzrost wskaźnika urodzeń żywych (na 1000 ludności) dla powiatu bytowskiego.

W celu przedstawienia struktury ludności powiatu bytowskiego na wykresie nr 12 zaprezentowana została tzw. piramida wiekowa. Natomiast na wykresie nr 11 przedstawiono piramidę wiekową dla woj. pomorskiego, która stanowi punkt wyjścia dla sytuacji powiatu. Zgodnie z wykresem nr 11 i 12 wyraźnie widać, że w woj. pomorskim oraz w powiecie bytowskim (podobnie do sytuacji w społeczeństwach europejskich), kształt struktury wiekowej nie przypomina klasycznej piramidy, ponieważ podstawa wyznaczonej struktury wiekowej jest węższa. W klasycznej piramidzie mamy do czynienia z szeroką podstawą, która zwęża się ku górze (wraz z wiekiem ludności). Kształty przedstawionej struktury wiekowej na wykresach nr 11 i 12 potwierdzają ogólną tendencję zmniejszonej dzietności w Polsce. Także wyraźnie odznaczają się dwa wyże demograficzne, które objawiają się nadreprezentacją ludności w grupach wiekowych obecnych 30- oraz 40-latków urodzonych w końcu pierwszej połowy lat 80. XX wieku oraz 60-latków – urodzonych w okresie powojennym.

Przedstawiona na wykresie nr 11 struktura wiekowa dla woj. pomorskiego potwierdza naturalną nadreprezentację chłopców w wieku dzieciństwa i młodości, oraz nadreprezentację kobiet będących w wieku 50+. W przypadku powiatu bytowskiego nadreprezentacja mężczyzn również jest obserwowalna w wieku dzieciństwa i młodości, ale w przeciwieństwie do średniej dla województwa również jest ona zauważalna w grupie wiekowej 45-54 lat. Tym

³⁸ Rok 2002 jest pierwszym rokiem z dostępnych danych w BDL.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

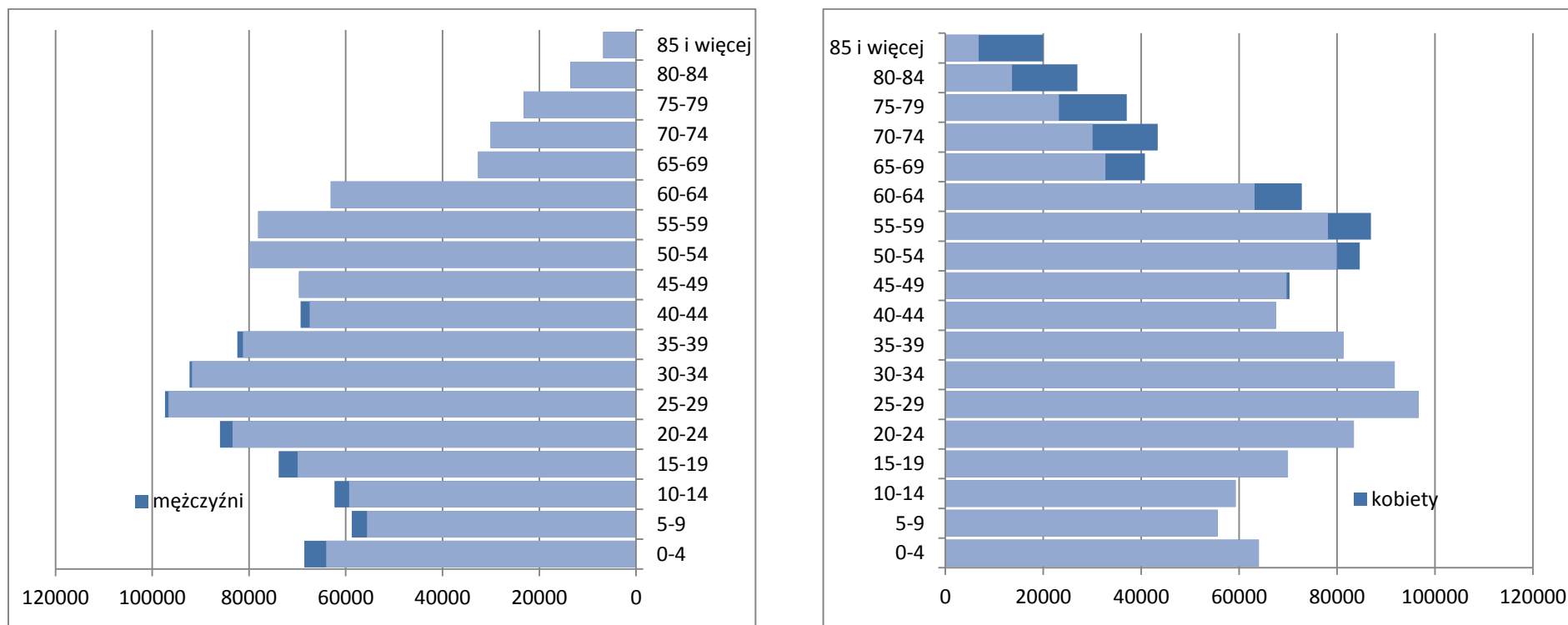
PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

samym kobiety w powiecie bytowskim zaczynają przeważać w liczbie ludności w grupie wiekowej od 55 lat (nieco później niż w przypadku średniej dla województwa)³⁹.

³⁹ Więcej o zasadach opisu struktury wiekowej ludności, G. Caseli, J. Vallin, Population Dynamics: Movement and Structure, [w:] Demography: Analysis and Synthesis, G. Caseli, J. Vallin, G. Wunsch, Elsevier, Amsterdam-Boston, 2006.

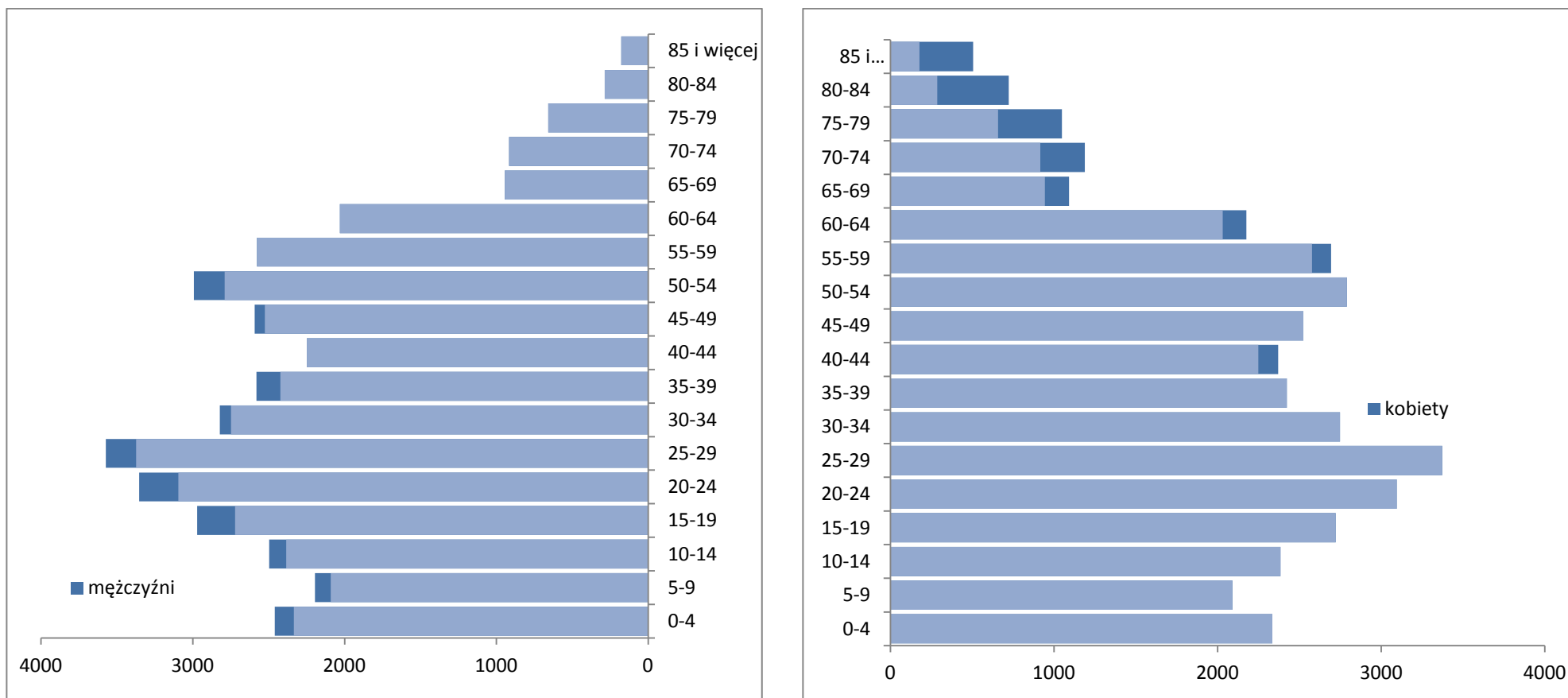
Wykres 11. Struktura wiekowa ludności w woj. pomorskim w roku 2010 – piramida wieku

Struktura wiekowa ludności w woj. pomorskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Wykres 12. Struktura wiekowa ludności w powiecie bytowskim w roku 2010 – piramida wieku
 Struktura wiekowa ludności w powiecie bytowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

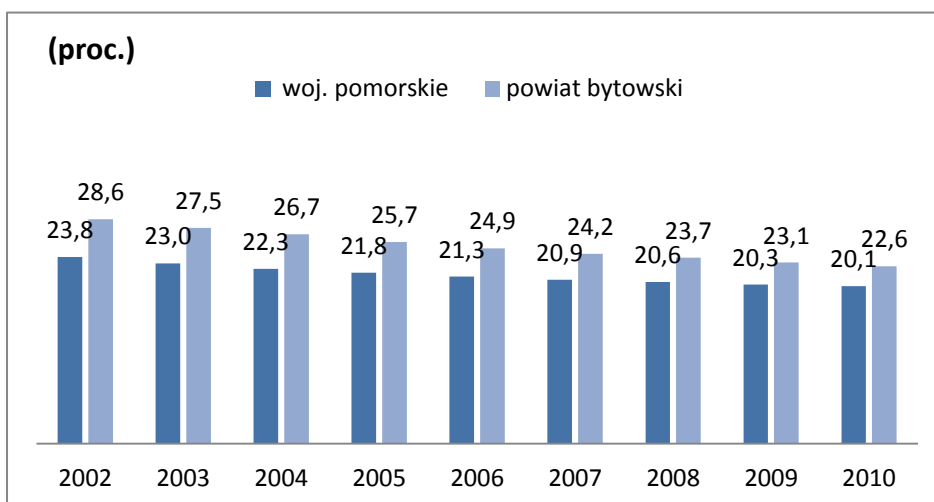

Struktura płci i wieku ludności powiatu bytowskiego w latach 2000-2010

W wyniku zachodzących procesów demograficznych w europejskich społeczeństwach zmienia się ich struktura demograficzna. Zachodzące zmiany można prześledzić na wykresach nr 13-15, na których przedstawiono strukturę ludności w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny w województwie pomorskim oraz powiecie bytowskim w latach 2002-2010.

W powiecie bytowskim, tak jak i w woj. pomorskim i całej Polsce, wyraźnie zaznacza się trend gwałtownego zmniejszania się liczby dzieci i młodzieży (0-17 lat) – wykres nr 13. Jeszcze w roku 2002 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosił 28,6 proc., natomiast w roku 2010 wartość ta spadła do poziomu 22,6 proc. W województwie pomorskim udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w roku 2010 wyniósł 20,1 proc., w Polsce natomiast udział ten wyniósł 19 proc., co oznacza, że sytuacja powiatu bytowskiego jest relatywnie dobra. Tym niemniej nie ulega wątpliwości, że wraz z postępującymi zmianami w poziomie dzietności kobiet, także i w tym regionie coraz mniejszą część stanowią osoby młode.

Wykres 13. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w woj. pomorskim i powiecie bytowskim w latach 2002-2010 (proc.)

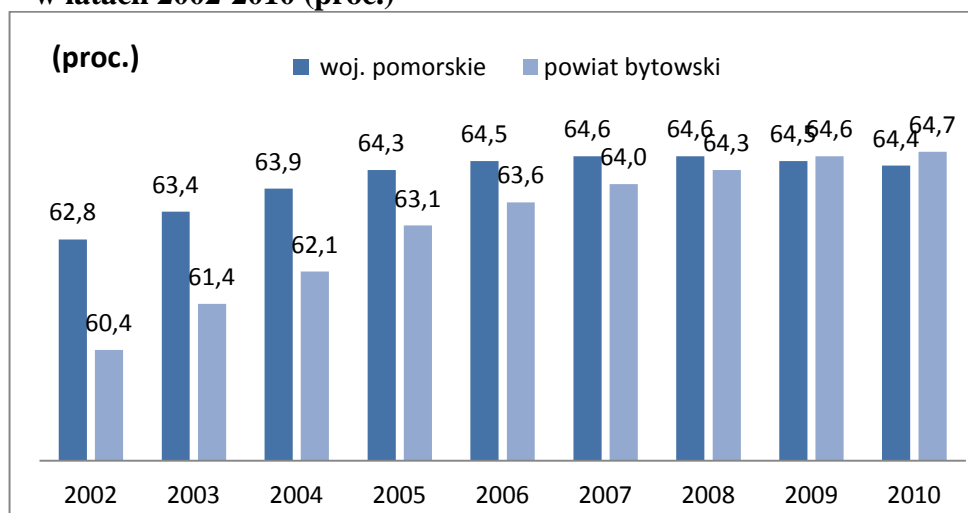
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Udział ludności w wieku produkcyjnym 18-59 lat w powiecie bytowskim wyraźnie wzrósł w analizowanych latach z poziomu 60,4 proc. w 2002 do poziomu 64,7 proc. na koniec roku 2010. Wskaźnik ten jest obecnie właściwie na tym samym poziomie co w woj. pomorskim 64,4 proc. oraz w Polsce 64,4 proc. Wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym jest zjawiskiem korzystnym ponieważ wpływa na poprawę wskaźnika obciążenia demograficznego oraz wzrost aktywności zawodowej mieszkańców, o ile jednak nie towarzyszy temu znaczący wzrost ludności w tzw. wieku niemobilnym.

Należy zauważyć, że w ostatnich latach w Polsce mamy do czynienia z zaawansowanym procesem starzenia się zasobów siły roboczej, który się wyraża poprzez rosnący udział osób w wieku niemobilnym w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym. Udział ten dla Polski wynosi 24 proc., dla powiatu bytowskiego jest to 23,9 proc., a dla woj. pomorskiego 23,8 proc. Tym samym można powiedzieć, że trend ten jest także zauważalny w badanym regionie i wpływa na sytuację na rynku pracy w powiecie bytowskim. Udział ludności w wieku mobilnym (18-44 lata) wynosi 40,8 proc. dla powiatu oraz 40,6 proc. dla woj. pomorskiego.

Wykres 14. Ludność w wieku produkcyjnym w woj. pomorskim i powiecie bytowskim w latach 2002-2010 (proc.)

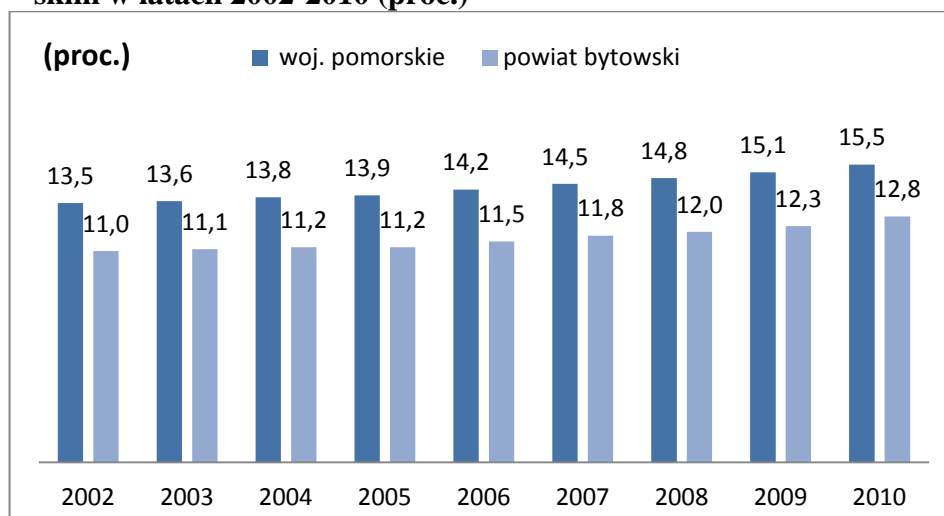
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w powiecie bytowskim także jest w trendzie wzrostowym. W roku 2002 udział ten wynosił 11 proc. i wzrósł do poziomu 12,8 proc. w

roku 2010. Dla województwa pomorskiego wskaźnik ten wyniósł w roku 2010 15,5 proc., a w skali całego kraju jest to 17 proc. Zatem sytuacja powiatu jest tutaj relatywnie lepsza niż w pozostałych częściach kraju, a tempo wzrostu ludności w wieku poprodukcyjnym jest niższe niż spadkowa dynamika ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 15. Ludność w wieku poprodukcyjnym w woj. pomorskim i powiecie bytowskim w latach 2002-2010 (proc.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Tabela 22. Struktura ludności w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego w wybranych latach (proc.)

	w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym		
	2002	2005	2010	2002	2005	2010	2002	2005	2010
Powiat bytowski	28,6	25,7	22,6	60,4	63,1	64,7	11,0	11,2	12,8
Gminy wiejskie									
Borzytuchom	32,6	28,6	24,5	56,1	60,1	63,5	11,3	11,2	12,0
Czarna Dąbrówka	30,4	27,6	24,5	58,3	61,0	63,4	11,3	11,4	12,1
Kołczygłowy	30,8	27,7	23,9	58,0	61,2	65,2	11,2	11,1	10,8
Lipnica	29,7	26,4	23,1	57,1	60,0	63,4	13,2	13,5	13,5
Parchowo	31,1	28,3	24,4	57,3	59,7	62,6	11,6	12,0	13,0
Studzienice	28,5	25,6	23,3	60,7	63,2	64,2	10,7	11,2	12,6
Trzebielino	28,5	25,7	23,0	60,2	62,8	64,2	11,3	11,5	12,8
Tuchomie	30,4	28,2	24,7	60,5	62,9	64,6	9,1	8,9	10,8
Gminy miejsko-wiejskie									
Bytów	28,0	25,2	22,2	61,9	64,4	65,6	10,2	10,3	12,2
Miastko	26,8	23,9	20,7	61,6	64,2	64,9	11,6	11,9	14,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Sytuacja w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego została przedstawiona w wybranych 3 latach w tabeli nr 22. Spośród gmin powiatu najwyższym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym charakteryzuje się gmina Borzytuchom a następnie Parchowo, natomiast gminą z najmniejszym udziałem tej grupy wiekowej ludności jest gmina miejsko-wiejska Miastko. Przedstawione dane dla roku 2002, 2005 oraz 2010 pokazują także, że negatywna dynamika zmian w tej grupie wiekowej jest znacząca i dotyczy wszystkich gmin powiatu bytowskiego.

Przechodząc do ludności w wieku poprodukcyjnym ponownie zauważyć trzeba, że dynamika zmian jest dużo wolniejsza, ale poza jednym wyjątkiem – gminy Kołczygłowy, udział ludności w tej grupie wiekowej wzrósł na przestrzeni omawianych lat.

Tabela 23. Wskaźnik obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego w wybranych latach

	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym			ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		
	2002	2005	2010	2002	2005	2010	2002	2005	2010
Powiat bytowski	65,6	58,6	54,6	38,5	43,6	56,6	18,2	17,8	19,7
Gminy wiejskie									
Borzytuchom	78,2	66,4	57,5	34,7	39,2	49,0	20,1	18,7	18,9
Czarna Dąbrówka	71,5	64,0	57,8	37,1	41,5	49,4	19,4	18,8	19,1
Kołczygłowy	72,4	63,4	53,3	36,2	40,2	45,3	19,2	18,2	16,6
Lipnica	75,1	66,6	57,8	44,5	51,1	58,6	23,1	22,5	21,4
Parchowo	74,5	67,4	59,8	37,3	42,3	53,3	20,2	20,0	20,8
Studzienice	64,6	58,3	55,8	37,6	43,9	54,0	17,7	17,8	19,6
Trzebielino	66,1	59,1	55,9	39,8	44,7	55,7	18,8	18,3	20,0
Tuchomie	65,3	59,0	54,9	29,7	31,7	43,7	15,0	14,2	16,7
Gminy miejsko-wiejskie									
Bytów	61,6	55,2	52,5	36,3	41,0	55,0	16,4	16,1	18,6
Miastko	62,3	55,8	54,0	43,2	50,1	69,3	18,8	18,6	22,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

W tabeli nr 23 przedstawione zostały wskaźniki obciążenia demograficznego dla poszczególnych gmin powiatu bytowskiego oraz powiatu ogółem w latach 2002, 2005 oraz 2010. O negatywnych tendencjach demograficznych świadczą:

- malejący wskaźnik pierwszy – ludność w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten spadł dla powiatu bytowskiego z poziomu 65,6 w roku 2002 do poziomu 54,6 w 2010, gdzie gmina Bytów charakteryzuje się najniższym poziomem tego wskaźnika;
- rosnący wskaźnik drugi – ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, który dla powiatu wzrósł z poziomu 38,5 do 56,6 (wzrost 47 proc.). Wskaźnik ten dobitnie ilustruje negatywną skalę zmian w liczebności ludności w wieku przedprodukcyjnym, a gminą o najwyższym poziomie wskaźnika jest Miastko (69,3);
- rosnący wskaźnik trzeci - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, który wzrósł dla powiatu z poziomu 18,2 do 19,7 w roku 2010, co potwierdza mniejszą dynamikę wzrostu ludności w wieku poprodukcyjnym. Najwyższym poziomem wskaźnika charakteryzuje się ponownie gmina miejsko-wiejska Miastko.

Tabela nr 24 zawiera szczegółowe dane dotyczące struktury wiekowej ludności w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego w latach 2000, 2005 oraz 2010 w podziale na płeć. Z przedstawionych danych wynika, (podobnie do wniosków wynikających z piramidy wiekowej ludności powiatu bytowskiego), że w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym mamy do czynienia z niewielką nadreprezentacją mężczyzn. Nadreprezentację tę w większym stopniu obserwuje się w grupie osób w wieku produkcyjnym – średnia dla powiatu wynosi 68,91 proc. mężczyzn w stosunku do 60,52 proc. kobiet. Natomiast nadwyżka liczebności kobiet rośnie wraz z wiekiem ludności – w wieku poprodukcyjnym kobiety stanowią 17,59 proc. w stosunku do 7,87 proc. mężczyzn.

Na liczebność ludności w wieku produkcyjnym wpływają także migracje wewnętrzne oraz zagraniczne. W szczególności należy podkreślić, że osoby te są w wieku zdecydowanie mobilnym choć brak jest danych szczegółowych w tym zakresie. Na wykresie nr 16 i 17 przedstawiona została sytuacja w regionie w latach 2000-2010. Saldo migracji w wojewódz-

twie pomorskim w analizowanych latach 2000-2010 było dodatnie (za wyjątkiem roku 2006), szczególnie za sprawą migracji wewnętrznych, co oznacza atrakcyjność tego regionu dla mieszkańców oraz niewykorzystany potencjał gospodarczy⁴⁰.

Tabela 24. Struktura wiekowa ludności w podziale na płeć w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego w wybranych latach (proc. ogółu ludności, mężczyzn, kobiet)

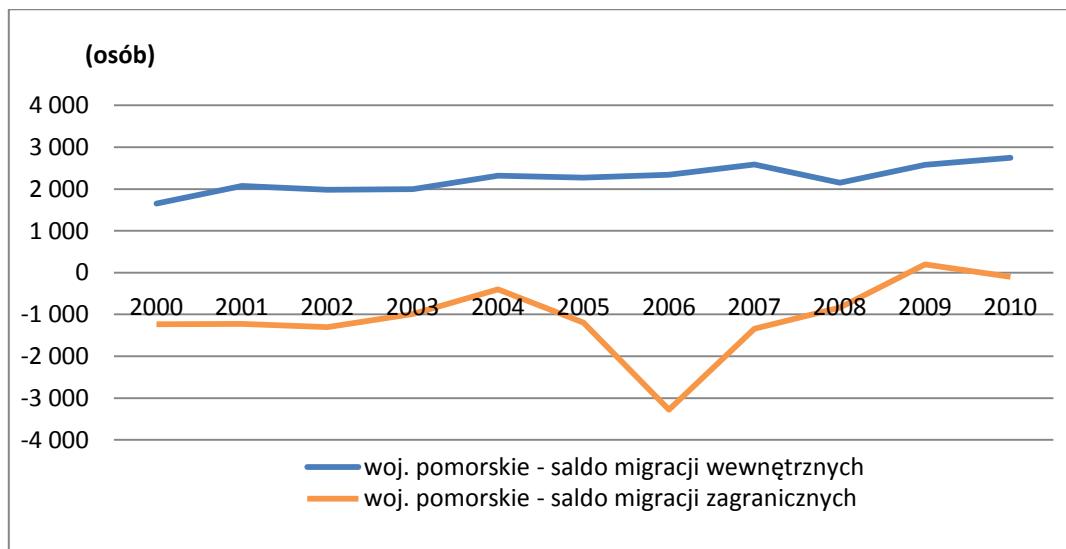
	2000	2005	2010	2000	2005	2010	2000	2005	2010
	ogółem			mężczyźni			kobiety		
w wieku przedprodukcyjnym									
Powiat bytowski	30,61	25,72	22,55	31,69	26,63	23,21	29,55	24,83	21,90
Borzytuchom	34,16	28,65	24,49	35,37	29,21	23,92	32,91	28,06	25,07
Czarna Dąbrówka	32,06	27,57	24,52	32,00	26,60	23,29	32,12	28,55	25,77
Kołczygłowy	32,80	27,69	23,94	33,74	28,35	24,20	31,85	27,03	23,67
Lipnica	30,55	26,44	23,08	31,54	27,71	23,83	29,47	25,07	22,28
Parchowo	32,16	28,30	24,41	31,68	28,13	25,00	32,63	28,47	23,84
Studzienice	30,77	25,60	23,26	32,02	26,89	23,29	29,48	24,26	23,22
Trzebielino	30,79	25,68	23,02	31,35	26,07	23,99	30,23	25,29	22,06
Tuchomie	32,74	28,18	24,67	33,55	28,96	25,65	31,86	27,38	23,65
Bytów	29,90	25,23	22,20	31,24	26,44	23,39	28,61	24,07	21,06
Miastko	29,37	23,87	20,71	30,82	25,14	21,49	27,97	22,64	19,94
w wieku produkcyjnym									
Powiat bytowski	58,63	63,05	64,69	61,46	65,75	68,91	55,82	60,40	60,52
Borzytuchom	54,27	60,11	63,50	57,44	62,40	67,65	50,97	57,73	59,32
Czarna Dąbrówka	57,14	60,99	63,37	61,52	65,21	68,99	52,61	56,74	57,66
Kołczygłowy	56,20	61,18	65,23	59,32	64,50	68,95	53,03	57,86	61,48
Lipnica	55,98	60,04	63,39	59,00	62,34	67,11	52,69	57,54	59,38
Parchowo	56,17	59,73	62,57	60,55	63,50	66,21	51,88	56,01	59,01
Studzienice	58,84	63,17	64,19	60,33	64,52	67,89	57,29	61,77	60,44
Trzebielino	57,96	62,84	64,15	61,90	66,58	68,78	54,07	59,11	59,51
Tuchomie	58,27	62,89	64,56	60,92	64,98	68,02	55,44	60,71	60,99
Bytów	60,15	64,43	65,60	62,50	66,46	69,16	57,89	62,50	62,20
Miastko	59,60	64,19	64,93	62,26	67,32	70,11	57,04	61,16	59,83
w wieku poprodukcyjnym									
Powiat bytowski	10,76	11,22	12,76	6,86	7,63	7,87	14,63	14,77	17,59
Borzytuchom	11,57	11,24	12,01	7,19	8,39	8,43	16,12	14,21	15,61
Czarna Dąbrówka	10,80	11,44	12,11	6,48	8,19	7,72	15,27	14,72	16,57
Kołczygłowy	11,00	11,13	10,83	6,94	7,16	6,85	15,12	15,11	14,84
Lipnica	13,47	13,51	13,53	9,46	9,96	9,06	17,84	17,39	18,34
Parchowo	11,67	11,97	13,01	7,77	8,37	8,79	15,49	15,51	17,15
Studzienice	10,40	11,23	12,55	7,65	8,59	8,82	13,23	13,97	16,34
Trzebielino	11,26	11,47	12,83	6,75	7,35	7,23	15,70	15,59	18,43
Tuchomie	9,00	8,93	10,78	5,53	6,06	6,33	12,70	11,91	15,36
Bytów	9,95	10,34	12,21	6,26	7,10	7,45	13,50	13,43	16,75
Miastko	11,03	11,95	14,36	6,92	7,55	8,40	14,99	16,20	20,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

⁴⁰ M. Szmytkowska, G. Masik, M. Czepczyński, *Trendy rozwoju i ocena jakości kapitału ludzkiego w województwie pomorskim*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2010.

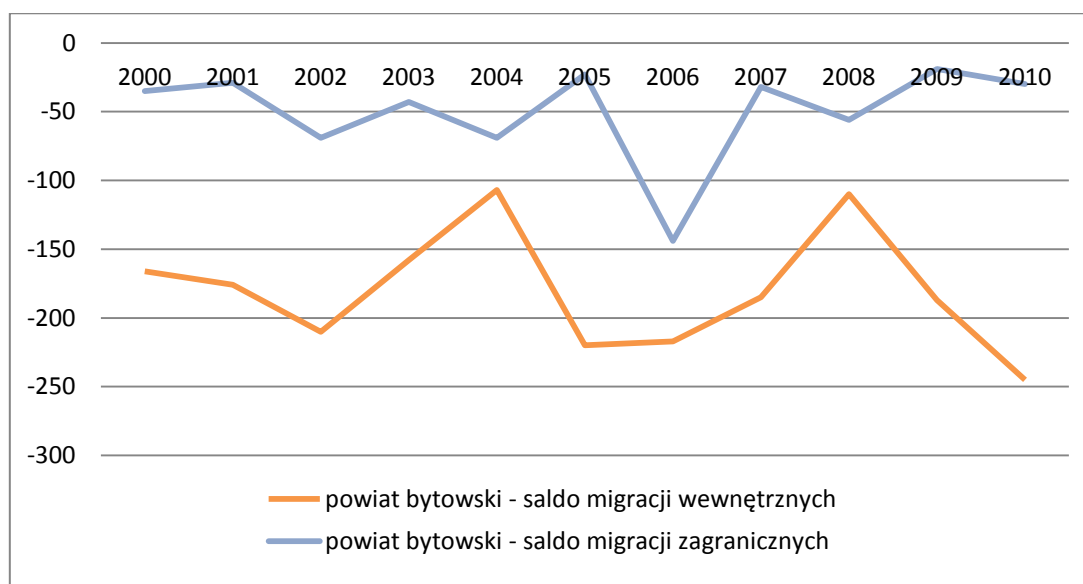

Wykres 16. Saldo migracji w woj. pomorskim w latach 2000-2010 (osoby)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Wykres 17. Saldo migracji w powiecie bytowskim w latach 2000-2010 (osoby)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Odmierna sytuacja charakteryzuje powiat bytowski, dla którego saldo migracji kształtuje się ujemnie w każdym z analizowanych lat. Dotyczy to zarówno salda migracji wewnętrznych, jak i zagranicznych. Większa liczba wyjeżdżających za granicę jest związana z brakiem możliwości rozwoju zawodowego i trudnościami z podjęciem pracy w powiecie bytowskim. Możliwości zatrudnienia w państwach Unii Europejskiej wywołały falę migracji w całej Polsce, tym niemniej o powadze sytuacji świadczy fakt, że o ile w woj. pomorskim migracje zagraniczne w ostatnich dwóch latach są dodatnie – tym samym część emigrantów powraca do kraju, to w powiecie bytowskim skala migracji zagranicznych jest coraz większa. Można się spodziewać pogłębienia tej tendencji w nadchodzących latach z uwagi na otwieranie się rynku pracy w Niemczech. Negatywne tendencje w zakresie migracji zmniejszają niestety potencjał naturalny ludności zamieszkującej powiat bytowski, w tym przede wszystkim dodatni i relatywnie dobry poziom przyrostu naturalnego.

Podsumowując należy podkreślić silne i słabe strony sytuacji demograficznej powiatu bytowskiego. Do silnych stron należy przede wszystkim:

- stały wzrost liczby ludności w powiecie bytowskim, którego dynamika w latach 2000-2010 kształtuje się lepiej niż średnia dla całej Polski;
- dodatni i dobry na tle Polski oraz województwa pomorskiego przyrost naturalny w powiecie bytowskim, w tym wzrost wskaźnika urodzeń żywych na przestrzeni lat 2002-2010;
- powiat bytowski charakteryzuje się wyższymi współczynnikami dzietności ogólnej, dynamiki demograficznej oraz reprodukcji brutto niż woj. pomorskie. Ponadto wskaźniki te uległy poprawie w latach 2004-2009.
- wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym, który sprzyja zwiększeniu aktywności zawodowej oraz rozwojowi gospodarczemu w powiecie bytowskim;
- mniejsze tempo przyrostu ludności w wieku poprodukcyjnym niż spadku ludności w wieku przedprodukcyjnym w powiecie bytowskim;
- w powiecie bytowskim, tak jak i w województwie pomorskim obserwuje się stały trend w liczbie zawieranych małżeństw, o czym świadczy także niewielka zmiana procentowa pomiędzy rokiem 2000 a 2010.

Do słabych stron sytuacji demograficznej powiatu bytowskiego należy:

- zmniejszenie się populacji osób młodych w wieku przedprodukcyjnym, ten negatywny trend jest obserwowany w całej Polsce, także w woj. pomorskim i jest przejawem strukturalnego starzenia się społeczeństwa oraz postępujących zmian kulturowych⁴¹;
- poziomy współczynników: dzietności ogólnej oraz reprodukcji brutto pomimo poprawy nie są zadowalające i nie gwarantują prostej zastępowalności pokoleń. Dla dzietności ogólnej wskaźnik powinien kształtować się w przedziale 2,1-2,15, a współczynnik reprodukcji brutto notować minimum wartość 1;
- wysoki współczynnik migracji zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych, które wskazują na poszukiwanie miejsc pracy poza powiatem, otwieranie się kolejnych zagranicznych rynków pracy może przyczynić się do znaczącego odpływu ludności z powiatu;
- rosnący trend w liczebności rozwodów w powiecie bytowskim,
- do słabych stron sytuacji demograficznej powiatu należy także fakt, że więcej mieszkańców powiatu to mieszkańcy wsi, co jest związane z dużym rozproszaniem mieszkańców i przyczynia się do ponoszenia wysokich kosztów budowy i utrzymania infrastruktury oraz wysokich kosztów transportu (w tym także koszty dojazdów do pracy i utrzymania publicznego transportu), co stanowi poważne ograniczenia w rozwoju gospodarczym powiatu bytowskiego.

Sytuacja na rynku pracy w powiecie

Analiza sytuacji demograficznej powiatu bytowskiego stanowi punkt wyjścia dla diagnozy sytuacji na rynku pracy powiatu. W tej części opracowania przedstawione zostaną dane dotyczące osób pracujących, także w rolnictwie oraz bezrobocia.

Zatrudnienie i jego dynamika

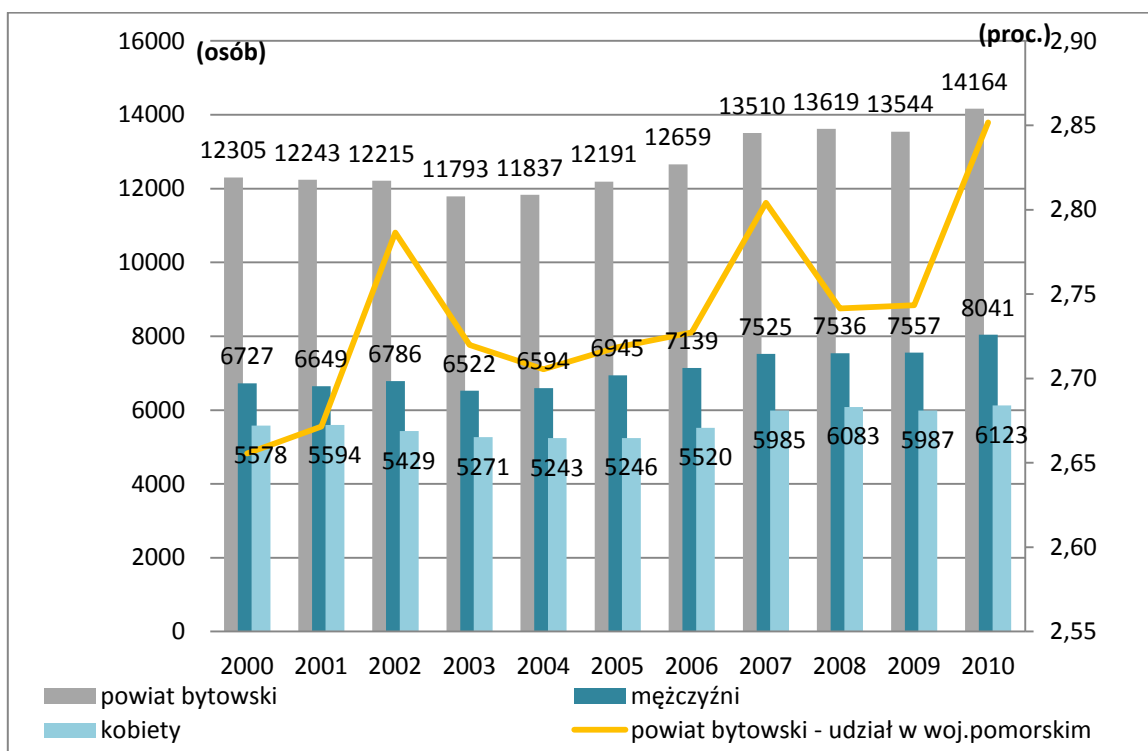
Na wykresie nr 18 przedstawiono liczbę osób pracujących w powiecie bytowskim w latach 2000-2010 według głównego miejsca pracy. W porównaniu do roku 2000 liczba zatrudnionych wzrosła o 1.859 osób (15,1 proc.) i na koniec roku 2010 wyniosła 14.164 osób.

⁴¹ M. Szmytkowska, G. Masik, M. Czepczyński, op. cit., s. 45.

Wzrost ten jest wynikiem znaczącego wzrostu liczby pracujących mężczyzn, wśród których na koniec roku 2010 pracowało 8.041 (wzrost w porównaniu do roku 2000 o 19,5 proc.). Liczba pracujących kobiet wzrosła w porównaniu do roku 2000 o niecałe 10 proc. i wyniosła na koniec 2010 roku 6.123 osoby. Zgodnie z zaprezentowanymi danymi (wykres nr 18) liczba pracujących w powiecie podlega dość znaczącym zmianom w poszczególnych latach. Potwierdzają to również dane dotyczące dynamiki liczy osób pracujących w latach 2001-2010 przedstawione na wykresie nr 19. Pogorszenie się sytuacji na rynku pracy w powiecie bytowskim miało miejsce w latach 2001-2003 oraz w czasie międzynarodowego kryzysu gospodarczego lat 2008-2009, w których to latach wyraźnie wyhamowała dynamika w omawianej kategorii.

Wykres 18. Pracujący według faktycznego miejsca pracy w powiecie bytowskim w latach 2000-2010*

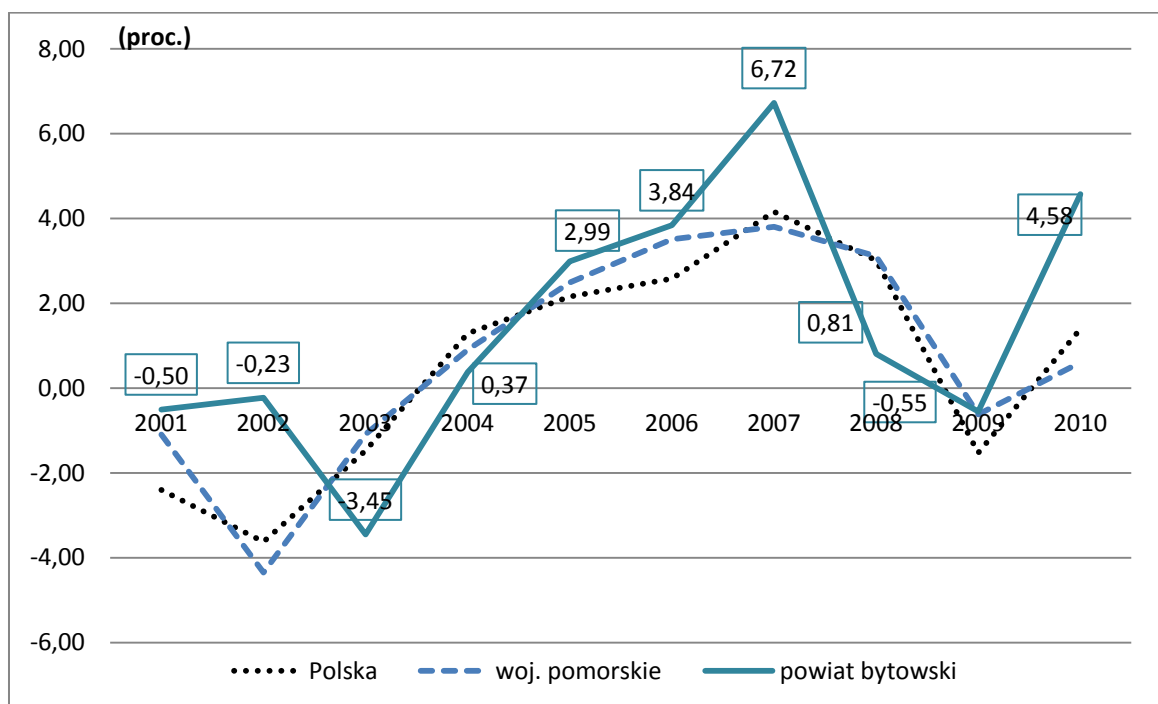
*Zgodnie z danymi GUS: Dane dotyczą faktycznego miejsca pracy bez podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób, bez osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Pokazana na wykresie nr 18 żółta linia (skala pomocnicza po prawej stronie wykresu nr 18) ilustruje udział pracujących w powiecie bytowskim w ogólnej liczbie pracujących w województwie pomorskim. Wskaźnik ten oscylował w badanym okresie od poziomu 2,66 proc. w roku 2000 do poziomu 2,85 proc. na koniec roku 2010. Udział ludności w wieku produkcyjnym powiatu bytowskiego – zgodnie z podejściem BAEL⁴² – w województwie pomorskim kształtuje się powyżej 3 proc. Oznacza to tym samym, że zasoby pracy (siły roboczej) są większe niż liczba pracujących powiatu bytowskiego. Ponadto w analizowanym okresie udział ludności w wieku produkcyjnym powiatu bytowskiego w ludności woj. pomorskiego (w tej samej kategorii) wzrósł nieznacznie z poziomu 3,34 proc. w roku 2000 do 3,45 proc. w roku 2010.

Wykres 19. Pracujący według faktycznego miejsca pracy w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce – dynamika w latach 2001-2010 (proc.)*

*W stosunku do roku poprzedniego.

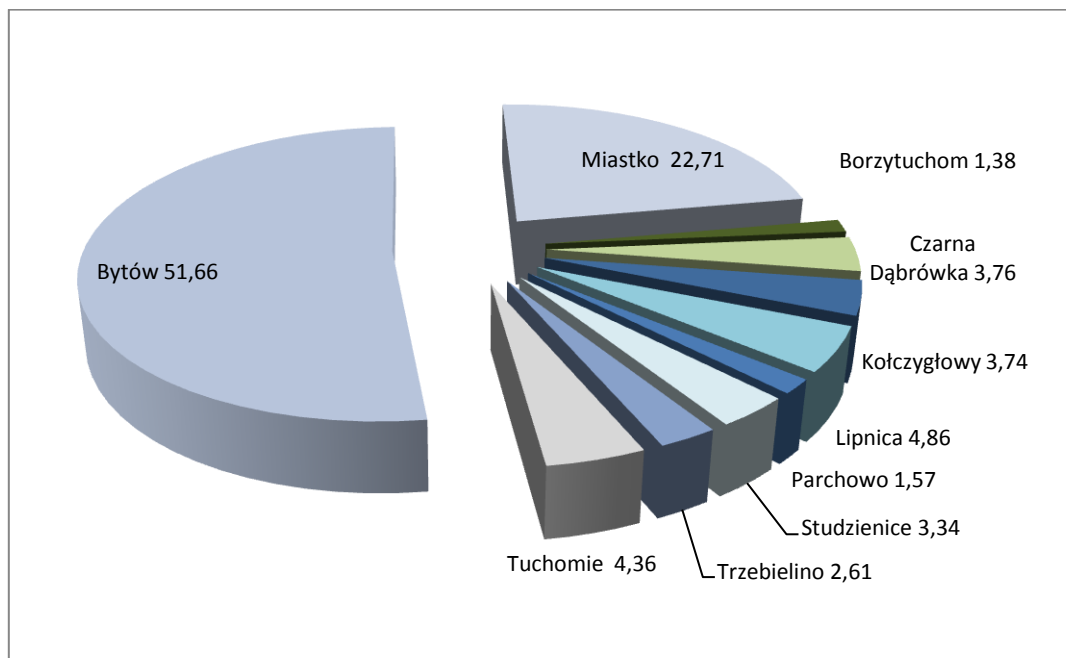
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

⁴² Ludność w wieku produkcyjnym ogółem: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni. Obliczenie na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Większość osób pracuje w sektorze prywatnym. Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Gdańsku na koniec roku 2009 było to 63,33 proc. pracujących⁴³. Struktura ta jest stosunkowo stabilna w czasie o czym świadczą dane dla roku 2003, w którym w sektorze prywatnym znalazło się 64,94 proc. osób pracujących⁴⁴. Tym samym udział sektora prywatnego utrzymuje się na poziomie średniej dla województwa pomorskiego (63,6 proc. ogółu pracujących na koniec roku 2010)⁴⁵.

Wykres 20. Pracujący w powiecie bytowskim w podziale na gminy w roku 2010 (proc.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Na wykresie nr 20 przedstawiona została struktura osób pracujących w podziale na gminy powiatu bytowskiego w roku 2010. Dane w latach 2000-2006 zostały zawarte w tabeli nr 24. W 2010 roku największą liczbę osób pracujących w powiecie bytowskim zanotowano w dwóch gminach miejsko-wiejskich powiatu: Bytów (51,66 proc.) oraz Miastko (22,71

⁴³ Obliczenia własne na podstawie danych o liczbie pracujących w roku 2009 z Urzędu Statystycznego w Gdańsku, <http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gdansk>, 01.09.2011 r. Dane dotyczą faktycznego miejsca pracy bez podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób, bez osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

⁴⁴ Obliczenia własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

⁴⁵ *Pracujący w województwie pomorskim w 2010 r.*, Opracowanie sygnałowe lipiec 2011 r., Urząd Statystyczny w Gdańsku, <http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gdansk/>, 01.09.2011 r.

proc.). W tym w mieście Bytów odnotowano 46,61 proc. pracujących, a mieście Miastko 22,71 proc. pracujących powiatu. Dominacja gminy Bytów utrzymuje się w badanym okresie od 2000-2010. Natomiast należy zwrócić uwagę na zmniejszenie znaczenia Miastka, na obszarze miejskim. Pozostałe gminy powiatu bytowskiego nie odnotowały znaczącego przyrostu/spadku liczebności osób pracujących w badanym okresie.

Tabela 25. Pracujący w powiecie bytowskim w podziale na gminy w latach 2000-2010 (proc.)

Jednostka terytorialna/ rok	2000	2003	2006	2010
powiat bytowski udział w liczbie	2,66	2,72	2,73	2,85
Gminy wiejskie				
Borzytuchom	1,02	1,69	1,60	1,38
Czarna Dąbrówka	3,08	2,87	3,07	3,76
Kołczygłowy	4,81	4,70	4,34	3,74
Lipnica	3,52	3,49	4,34	4,86
Parchowo	1,89	1,61	1,64	1,57
Studzienice	4,00	3,79	2,93	3,34
Trzebielino	2,99	2,87	2,92	2,61
Tuchomie	2,13	2,35	2,61	4,36
Gminy miejsko-wiejskie				
Bytów	47,43	45,23	50,31	51,66
Bytów - miasto	44,25	42,56	46,94	46,61
Bytów - obszar wiejski	3,18	2,67	3,37	5,05
Miastko	29,14	31,40	26,22	22,71
Miastko - miasto	23,59	21,37	17,09	15,79
Miastko - obszar wiejski	5,55	10,03	9,13	6,91

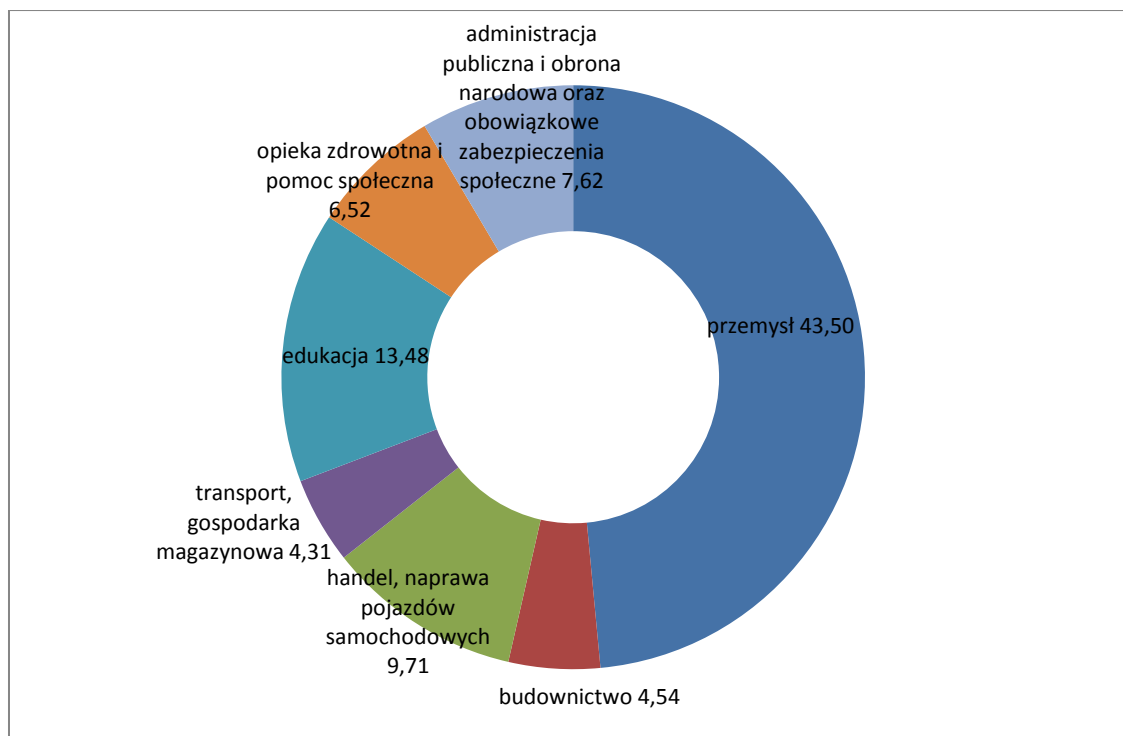
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

W 2010 r. największą liczbę osób pracujących zanotowano w sekcji przemysłu (43,5 proc.), a następnie w sekcji edukacji (13,48 proc.). Udział pozostałych sekcji ekonomicznych kształtował się poniżej 10 proc. i były to odpowiednio: sekcja handlu, napraw pojazdów samochodowych (9,7 proc.), sekcja administracji publicznej i obronie narodowej oraz obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (7,6 proc.), sekcja opieki zdrowotnej i pomocy spo-

łącznej (6,5 proc.), budownictwo (4,5 proc.) oraz transportu i gospodarki magazynowej (4,3 proc.)⁴⁶. Dane zostały zaprezentowane na wykresie nr 21.

Wykres 21. Pracujący w powiecie bytowskim według wybranych sekcji w roku 2010*

* Dane nie sumują się do 100 ponieważ nie są przedstawione wszystkie sekcje.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Pracujący w województwie pomorskim w 2010 r.*, Opracowanie sygnałowe lipiec 2011 r., Urząd Statystyczny w Gdańsku, <http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gdansk>, 01.09.2011.

W porównaniu do średniej dla województwa pomorskiego zauważalne jest większe znaczenie przemysłu w powiecie bytowskim (28 proc. pracujących ogółem w województwie). Udział pozostałych sekcji kształtuje się na poziomie zbliżonym do średniej dla województwa. Dane dla województwa pomorskiego: sekcja handlu, napraw pojazdów samochodowych (14,32 proc. ogółu pracujących), administracja publiczna i obrona narodowa oraz obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (7,3 proc.), sekcja opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (6,7 proc.), budownictwo (6,8 proc.) oraz transportu i gospodarki magazynowej (6,6 proc.), edukacja (12,4 proc.)⁴⁷.

⁴⁶ Ibidem. Obliczenia własne na podstawie danych według faktycznego miejsca pracy pracownika bez rolnictwa.

⁴⁷ Ibidem. Obliczenia własne na podstawie danych według faktycznego miejsca pracy pracownika bez rolnictwa.

Tabela 26. Pracujący w powiecie bytowskim według wybranych sekcji w latach 2003-2010)

rok	ogółem	przemysł	budownictwo	handel, naprawa* pojazdów samochodowych	transport, gospodarka magazynowa, łączność**	edukacja	ochrona zdrowia /opieka zdrowotna i pomoc społeczna***	administracja publiczna i obrona narodowa oraz obowiązkowe zabezpieczenia społeczne****
2003	11793	4405	389	638	539	1576	980	-
w tym kobiety	5271	1159	33	341	150	1256	796	-
2004	11837	4479	314	860	533	1778	924	-
w tym kobiety	5243	1109	25	498	146	1397	754	-
2005	12191	4789	291	1145	567	1799	900	-
w tym kobiety	5246	1083	18	524	152	1418	742	-
2006	12659	5056	459	1181	558	1774	873	-
w tym kobiety	5520	1202	25	628	154	1407	731	-
2007	13510	5633	551	1217	588	1812	871	-
w tym kobiety	5985	1495	28	667	161	1441	725	-
2008	13597	5472	549	1465	647	1793	973	-
w tym kobiety	6062	1491	23	747	181	1431	824	-
2009	13540	5541	647	1391	603	1885	907	1012
w tym kobiety	5989	1407	46	792	185	1506	778	591
2010	14164	6162	643	1375	611	1909	923	1080
w tym kobiety	6123	1502	57	799	180	1528	793	650

*W latach 2003-2008 skrócona nazwa sekcji handel i naprawy. **W roku 2009 usunięto łączność z tej sekcji. ***Opieka zdrowotna i pomoc społeczna pojawiła się w roku 2009, wcześniej w latach 2003-2006 nazwa sekcji ochrona zdrowia, a w latach 2007-2008 ochrona zdrowia i pomoc społeczna. **** Sekcja ta pojawiła się w roku 2009.

Źródło: Dane pochodzą z: Pracujący w województwie pomorskim w 2003 r., Opracowanie sygnałne lipiec 2004 r.; Pracujący w województwie pomorskim w 2004 r., Opracowanie sygnałne lipiec 2005 r.; Pracujący w województwie pomorskim w 2005 r., Opracowanie sygnałne lipiec 2006 r.; Pracujący w województwie pomorskim w 2006 r., Opracowanie sygnałne lipiec 2007 r.; Pracujący w województwie pomorskim w 2007 r., Opracowanie sygnałne lipiec 2008 r.; Pracujący w województwie pomorskim w 2008 r., Opracowanie sygnałne lipiec 2009 r.; Pracujący w województwie pomorskim w 2009 r., Opracowanie sygnałne lipiec 2010 r.; Pracujący w województwie pomorskim w 2010 r., Opracowanie sygnałne lipiec 2011 r., Urząd Statystyczny w Gdańsku, <http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/gdansk>, 01.09.2011 r. Dane nie równają się do 100 proc.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Publikowane przez urzędy statystyczne dane dotyczące sekcji PKD osób pracujących nie są w pełni porównywalne w kolejnych latach, z uwagi na wprowadzenie innych podziałów PKD. Z tego też względu trudno jest dokonać pełnej analizy zmian zatrudnienia. Dlatego zdecydowano się na przedstawienie struktury osób pracujących w roku 2003 oraz 2006, a w dalszej części przedstawiono jeszcze sekcje osób pracujących łącznie z rolnictwem.

Z danych przedstawionych w tabeli nr 26 wynika, że w roku 2003 struktura osób pracujących według sekcji prezentowała się następująco: przemysł (37,35 proc.), edukacja (13,36 proc.), ochrona zdrowia (8,31 proc.), handel i naprawy (5,41 proc.), budownictwo (3,3 proc.) oraz transport i gospodarka magazynowa (4,6 proc.)⁴⁸. Tym samym na przestrzeni lat 2003-2010 wzrosło znaczenie przemysłu, handlu i napraw oraz w nieznacznym stopniu budownictwa. Należy także zauważyć, że wyznaczenie sekcji administracji publicznej potwierdza istotne znaczenie tego sektora dla zatrudnienia kobiet. W roku 2010 kobiety pracujące stanowiły 60,2 proc. ogółu pracujących w administracji publicznej, obronie narodowej oraz obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych w powiecie bytowskim. Do sfeminizowanych sektorów należą także: opieka zdrowotna i pomoc społeczna, w którym 85,9 proc. ogółu pracujących stanowią kobiety, edukacja (80 proc.) oraz w dalszej kolejności handel i naprawa pojazdów samochodowych (58,11 proc.). Do sekcji zmaskulinizowanych w powiecie bytowskim należą: przemysł, gdzie mężczyźni stanowili 75,6 proc. ogółu pracujących w przemyśle, budownictwie (91,1 proc.), transporcie i gospodarce magazynowej (70,5 proc.)⁴⁹.

W porównaniu do danych dla całego województwa pomorskiego zauważyć należy mniejsze znaczenie kobiet w przemyśle w powiecie bytowskim. Na poziomie województwa udział kobiet pracujących w przemyśle do ogółu pracujących wynosił 33,6 proc. ogółu pracujących na koniec roku 2010. Dane dla pozostałych sekcji dla województwa kształtowały się następująco: sekcja handlu, napraw pojazdów samochodowych (56,7 proc. ogółu pracujących), administracja publiczna i obrona narodowa oraz obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (63,2 proc.), sekcja opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (83,8 proc.), budownictwo (13,9 proc.) oraz transport i gospodarka magazynowa (29,9 proc.), edukacja (77,4 proc.)⁵⁰.

⁴⁸ Obliczenia własne na podstawie *Pracujący w województwie pomorskim w 2003 r.*, op. cit.

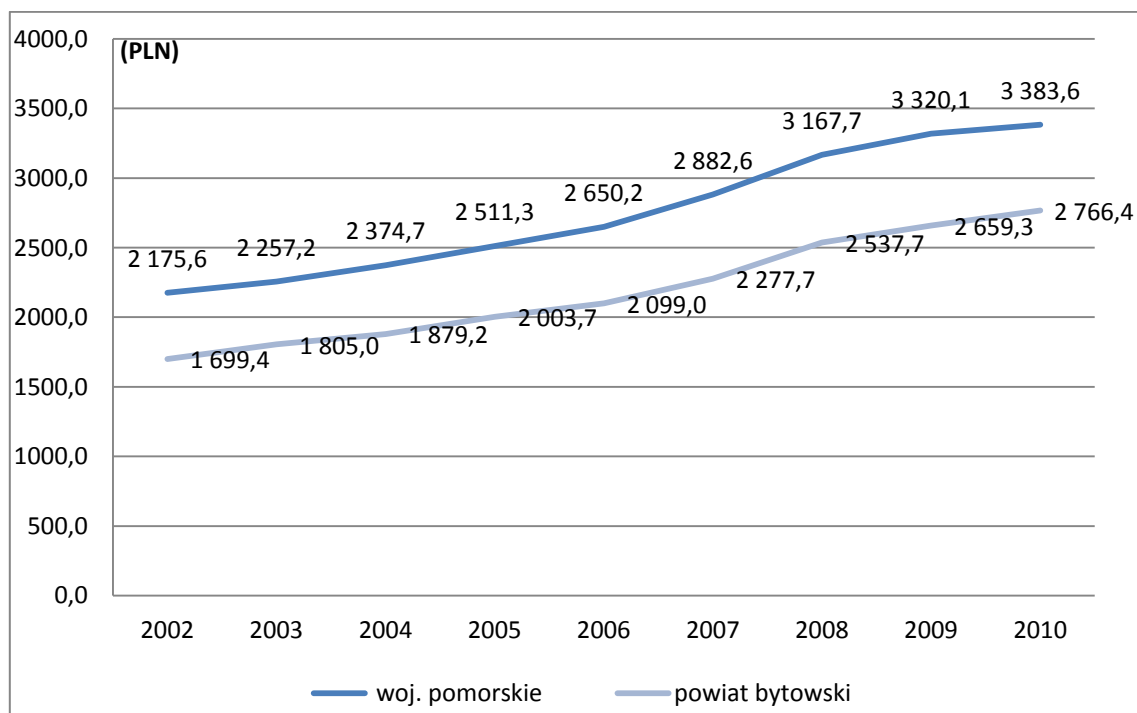
⁴⁹ Obliczenia własne na podstawie: *Pracujący w województwie pomorskim w 2010 r.*, op. cit.

⁵⁰ Ibidem.

Na wykresie nr 22 przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2002-2010. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie pomorskim kształtowało się na poziomie 3.836,6 zł na koniec roku 2010 i było wyższe od roku poprzedniego o niecałe 2 proc. W roku 2010 nastąpiło zatem wyraźne wyhamowanie dynamiki wzrostu wynagrodzeń w woj. pomorskim. W porównaniu do średniej dla województwa oraz danych dla całej Polski (tabela nr 27), wynagrodzenia w powiecie bytowskim nie należą do atrakcyjnych i pomimo dynamiki wzrostowej w latach 2002-2010 nadal należą do najniższych w województwie. Na koniec roku 2010 średnie wynagrodzenie w powiecie wynosiło 2.766,4 zł. Niższym wynagrodzeniem niż w powiecie bytowskim na koniec roku 2010 charakteryzowały się powiaty: sztumski, kościerski, chojnicki oraz nowodworski.

Wykres 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2002-2010 (w złotych)*

*Zgodnie z danymi GUS: Dane dotyczą jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących oraz podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń oraz innych organizacji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Tabela 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej*

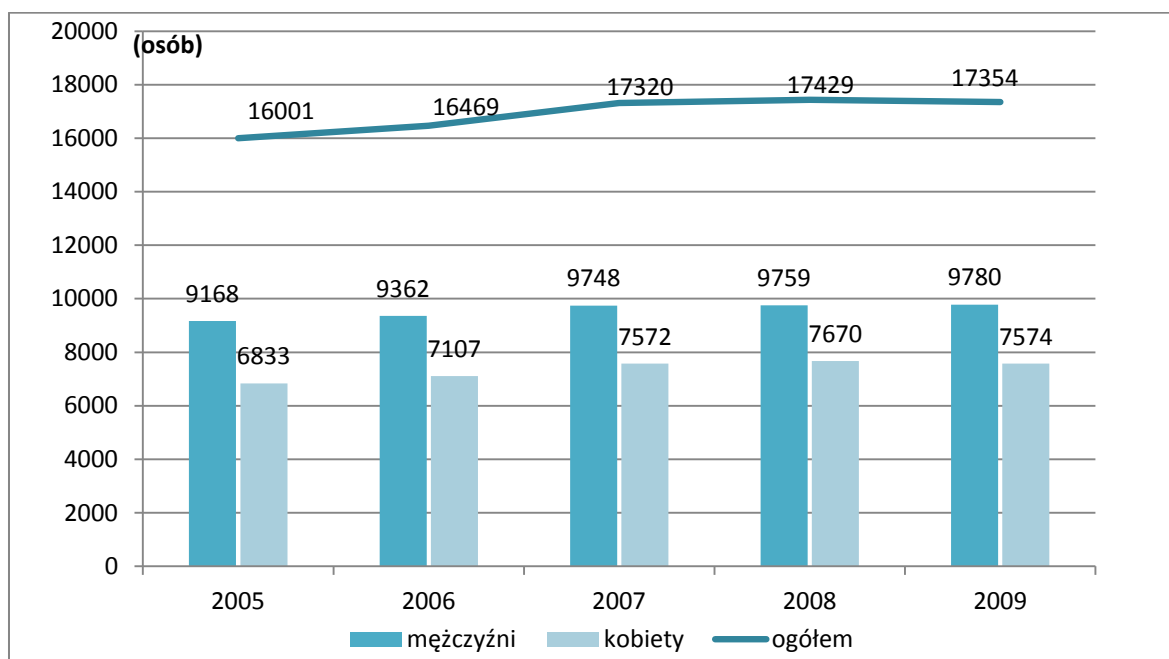
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
woj. pomorskie	97,1	97,5	98,5	100,2	100,5	100,6	100,3	100,1	98,5
powiat bytowski	75,9	78,0	78,0	79,9	79,6	79,5	80,3	80,2	80,5

*Polska=100

Źródło: Bank Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Dotychczas zaprezentowane dane nie obejmowały statystyk rolnictwa indywidualnego. Na wykresie nr 23 przedstawiono dane dotyczące osób pracujących w powiecie bytowskim w latach 2005-2009 w podziale na płeć⁵¹.

Wykres 23. Pracujący łącznie z rolnictwem indywidualnym w powiecie bytowskim w latach 2005-2009*

*Zgodnie z danymi GUS: Dane dotyczą faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób, łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

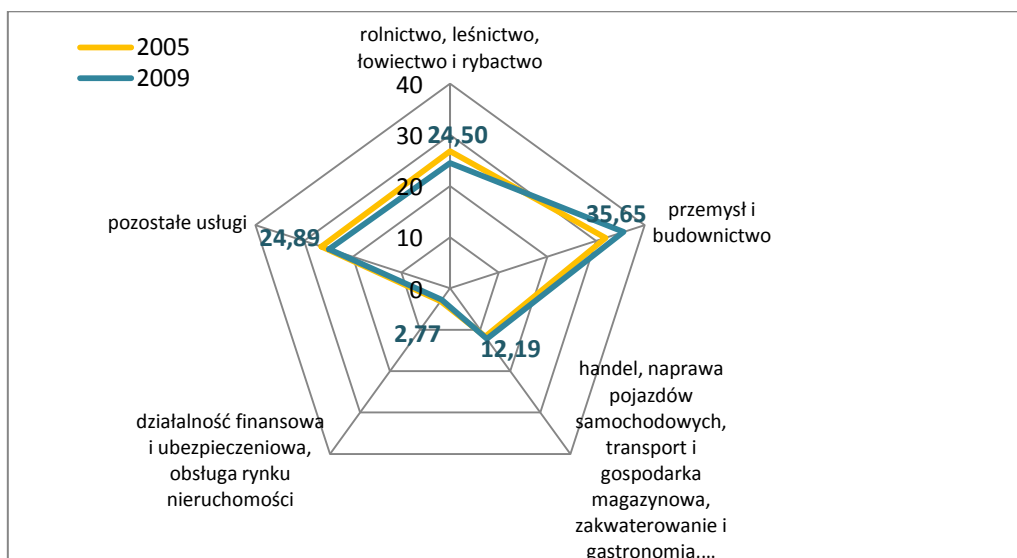
Na przestrzeni analizowanych lat liczba osób pracujących wzrosła o niecałe 8,5 proc. i na koniec roku 2009 wyniosła 17.354, w tym 48,4 proc. stanowiły kobiety. Ponadto w roku

⁵¹ Według stanu zasilenia BDL z dniem 5 października 2011 r. dane na koniec roku 2010 nie były dostępne w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

2009 sektorze publicznym odnotowano 28,6 proc., a w sektorze prywatnym 71,4 proc. osób pracujących. Uwzględnienie rolnictwa indywidualnego podwyższa udział osób pracujących w powiecie bytowskim w ogólnej liczbie pracujących w woj. pomorskim do poziomu niecałych 3,2 proc. Wynika to z rolniczego charakteru powiatu bytowskiego.

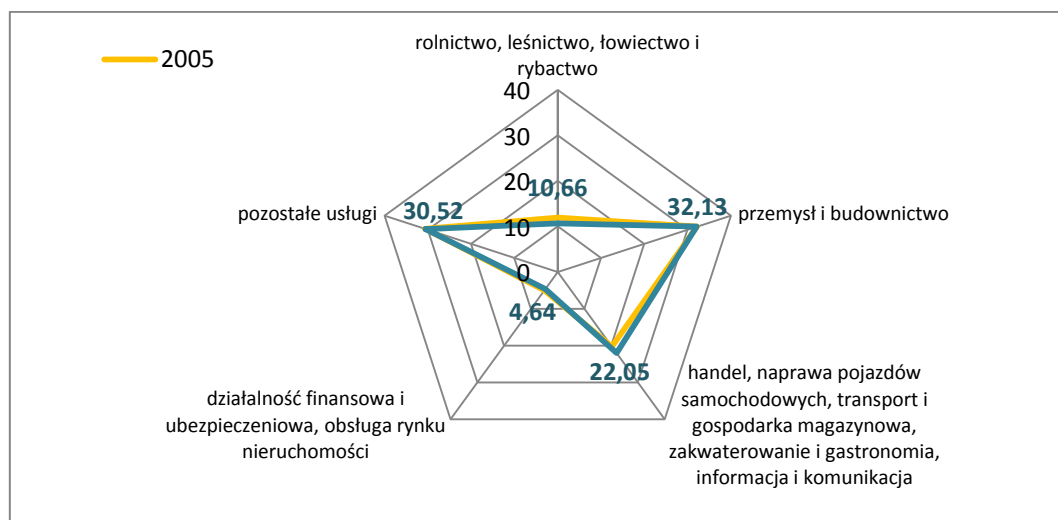
Wykres 24. Pracujący według sektorów ekonomicznych łącznie z rolnictwem indywidualnym w powiecie bytowskim w latach 2005 i 2009 (wg sekcji PKD 2007)*

*Dane liczbowe na rysunku dotyczą roku 2009.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych 01.09.2011.

Wykres 25. Pracujący według sektorów ekonomicznych łącznie z rolnictwem indywidualnym w woj. pomorskim w latach 2005 i 2009 (wg sekcji PKD 2007)*

*Dane liczbowe na rysunku dotyczą roku 2009.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych 01.09.2011.

Tabela 28. Pracujący według sektorów ekonomicznych i płci łącznie z rolnictwem indywidualnym w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2005-2009 (wg sekcji PKD 2007)

	Rok	Ogółem		Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo			Przemysł i budownictwo			Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja			Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości			Pozostałe usługi		
		M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K
woj. pomorskie	2005	52,5	47,5	11,9	60,7	39,3	32,2	71,2	28,7	20,3	54,4	45,6	5,0	39,0	61,0	30,5	30,6	69,4
	2006	52,4	47,6	11,5	60,6	39,4	33,0	70,7	29,3	20,3	53,6	46,4	5,2	40,2	59,8	29,9	30,5	69,5
	2007	52,1	47,9	11,1	60,6	39,4	33,3	69,9	30,0	20,6	53,2	46,8	5,2	39,6	60,4	29,8	30,5	69,5
	2008	52,1	47,9	10,8	60,7	39,3	33,2	70,5	29,5	21,8	52,0	48,0	4,7	39,9	60,1	29,4	30,0	70,0
	2009	51,6	48,4	10,7	60,4	39,6	32,1	70,6	29,4	22,0	51,6	48,4	4,6	38,0	62,0	30,5	30,7	69,3
powiat bytowski	2005	57,3	42,7	26,8	60,6	39,4	32,0	78,4	21,6	11,7	57,6	42,4	3,1	58,2	41,8	26,4	28,2	71,8
	2006	56,8	43,1	25,8	60,3	39,6	33,9	77,7	22,3	11,8	51,9	48,0	3,1	59,8	40,2	25,3	27,3	72,7
	2007	56,3	43,7	24,6	60,3	39,7	36,2	75,4	24,6	11,6	50,5	49,5	2,9	58,6	41,4	24,8	26,7	73,3
	2008	56,0	44,0	24,5	60,5	39,5	35,0	74,7	25,2	13,2	53,6	46,4	2,8	60,1	39,9	24,5	25,4	74,5
	2009	56,4	43,6	24,5	60,5	39,5	35,6	76,5	23,5	12,2	51,0	49,0	2,8	55,7	44,3	24,9	26,1	73,9

*Zgodnie z danymi GUS: Dane dotyczą faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Na wykresach nr 24 i 25 oraz szczegółowo w tabeli nr 28 zaprezentowana została struktura osób pracujących w powiecie bytowskim oraz województwie pomorskim w podziale na 5 sekcji (zgodnie z PKD 2007):

- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo;
- Przemysł i budownictwo;
- Handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja;
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości;
- Pozostałe usługi;

Przedstawione dane wskazują na wysokie znaczenie rolnictwa w powiecie bytowskim – sekcja rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. W roku 2009 w woj. pomorskim pracowało w niej 10,7 proc. ogółu pracujących, zdecydowanie mniej niż w powiecie bytowskim (24,5 proc. pracujących). W porównaniu do roku 2005 zarówno w woj. pomorskim, jak i w powiecie bytowskim nastąpił spadek znaczenia omawianej sekcji. Dokładnie w skali całego województwa odnotowano zmniejszenie liczby pracujących o 1600 osób, w powiecie zaledwie o 37. Tym samym zmiany udziału sekcji rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w strukturze pracujących powiatu nie wynikają ze spadku liczby gospodarstw indywidualnych, lecz ze zwiększenia zatrudnienia w pozostałych sekcjach.

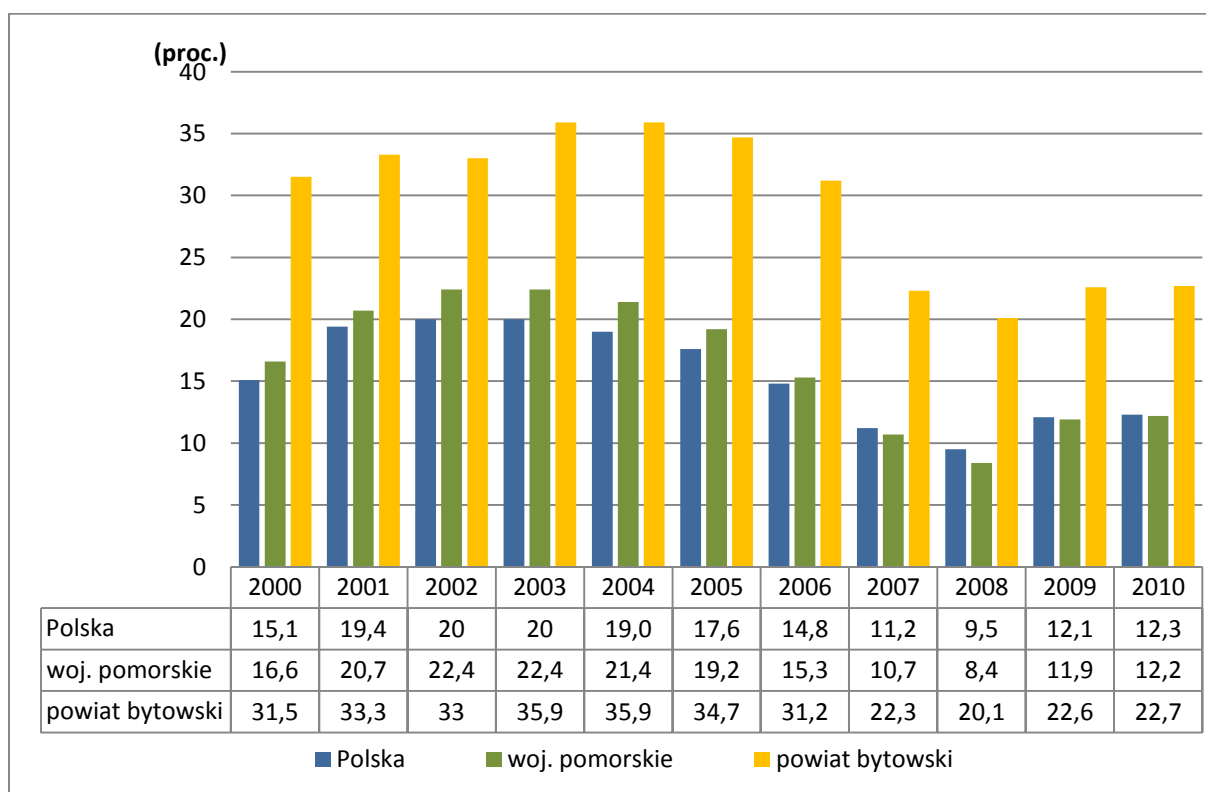
Na podstawie zaprezentowanych danych można powiedzieć, że wzrosło znaczenie sekcji przemysłu i budownictwa w powiecie (35,65 proc. pracujących na koniec 2009 r.). – zwiększenie liczby pracujących o 1.071 osób. Wzrost też dotyczy w niewielkim stopniu sekcji handlu, naprawy pojazdów samochodowych itd. (12,2 proc. na koniec 2009 r.) – wzrost liczby pracujących o 251 osób. Tym niemniej w porównaniu do danych dla województwa pomorskiego należy stwierdzić, że w powiecie bytowskim zdecydowanie mniejszą liczbę pracujących stanowią osoby zatrudnione w sekcji handlu, naprawy pojazdów samochodowych itd. (22,05 proc. pracujących w województwie). Także mniejsze jest znaczenie sekcji pozostałych usług (wykresy nr 24 i 25), niewielki przyrost pracujących w powiecie w porównaniu do roku 2005 (87 osób). Słaba dynamika w tej sekcji nie jest korzystna szczególnie dla rozwoju sytuacji kobiet na bytowskim rynku pracy. Na koniec roku 2009 kobiety stanowiły prawie 74 proc. ogółu pracujących w tej sekcji.

Kształtowanie się bezrobocia w powiecie

Występowanie wysokiego i trwałego bezrobocia wpływa w zasadniczy sposób na kształtowanie się kapitału ludzkiego, w tym w szczególności należy pamiętać, że niewykorzystane zasoby siły roboczej powodują spowolnienie rozwoju gospodarczego. Na wykresie nr 26 przedstawiona została stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie bytowskim, województwie pomorskim oraz ogółem w Polsce w latach 2000-2010. Dane wskazują na zdecydowanie mniej korzystną sytuację na rynku pracy w powiecie bytowskim, gdyż stopa bezrobocia rejestrowanego w badanym okresie była zasadniczo o 10 punktów procentowych wyższa niż w województwie pomorskim oraz ogółem w kraju. Na koniec roku 2010 różnica w poziomie bezrobocia rejestrowanego pomiędzy powiatem bytowskim a województwem wyniosła dokładnie 10,5 punktu procentowego.

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2000-2010 (proc.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r. Dane dla lat 2000-2003 zostały zaczerpnięte z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku: Rynek pracy w 2000 r.; Rynek pracy w 2001 r.; Rynek pracy w 2002 r.; Rynek pracy w 2003 r.; http://www.wup.gdansk.pl/rynek_pracy/, 01.09.2011 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Przedstawione dane (wykres nr 26) wskazują także, że stopa bezrobocia rejestrowanego podlegała w badanym okresie znaczącym fluktuacjom. Zdecydowaną poprawę na rynku pracy wyróżnić można w latach 2007 oraz 2008. Tym niemniej w roku 2009 stopa bezrobocia ponownie uległa wzrostowi, co należy także wiązać ze skutkami międzynarodowego kryzysu gospodarczego. Na koniec roku 2010 poziom bezrobocia rejestrowanego wynosił 22,7 proc. i było to dokładnie o 8,8 punktu procentowego mniej niż w roku 2000 (31,5 proc.).

Przyczyn zmian w poziomie stopy bezrobocia rejestrowanego należy poszukiwać przede wszystkim w sytuacji makroekonomicznej Polski oraz jej głównych partnerów handlowych. Świadczy o tym przede wszystkim wskaźnik wzrostu gospodarczego, który wskazuje, że ożywienie gospodarcze (wzrost PKB powyżej 3 proc.) miało miejsce w latach 1999-2000 oraz 2003-2008⁵². Państwa Unii Europejskiej odnotowywały dobre wskaźniki wzrostu gospodarczego w roku 2000 oraz w latach 2006-2007. Niezwykle istotnym czynnikiem zewnętrznym oddziałującym na zmiany stopy bezrobocia jest fakt akcesji do Unii Europejskiej, a także otwarcia zagranicznych rynków pracy dla pracowników z Polski. Proces otwierania rynków unijnych następował etapowo⁵³:

- w roku 2004 – Wielka Brytania, Irlandia, Szwecja,
- w roku 2006 – Grecja, Hiszpania, Włochy, Portugalia, Finlandia,
- w latach 2008-2009 – Francja, Belgia, Dania,
- w roku 2011 – Niemcy.

Warto przypomnieć, że powiat bytowski charakteryzuje się ujemnym wskaźnikiem migracji zagranicznych i wewnętrznych. Migracje zagraniczne uległy nasileniu w roku 2006. Nie należy zapominać, że wejście Polski do Unii Europejskiej pozwoliło także na uzyskanie dostępu do dodatkowego źródła finansowania projektów związanych ze zwalczaniem bezrobocia i poprawą sytuacji na lokalnych rynkach pracy. Należy się spodziewać, z uwagi na silne

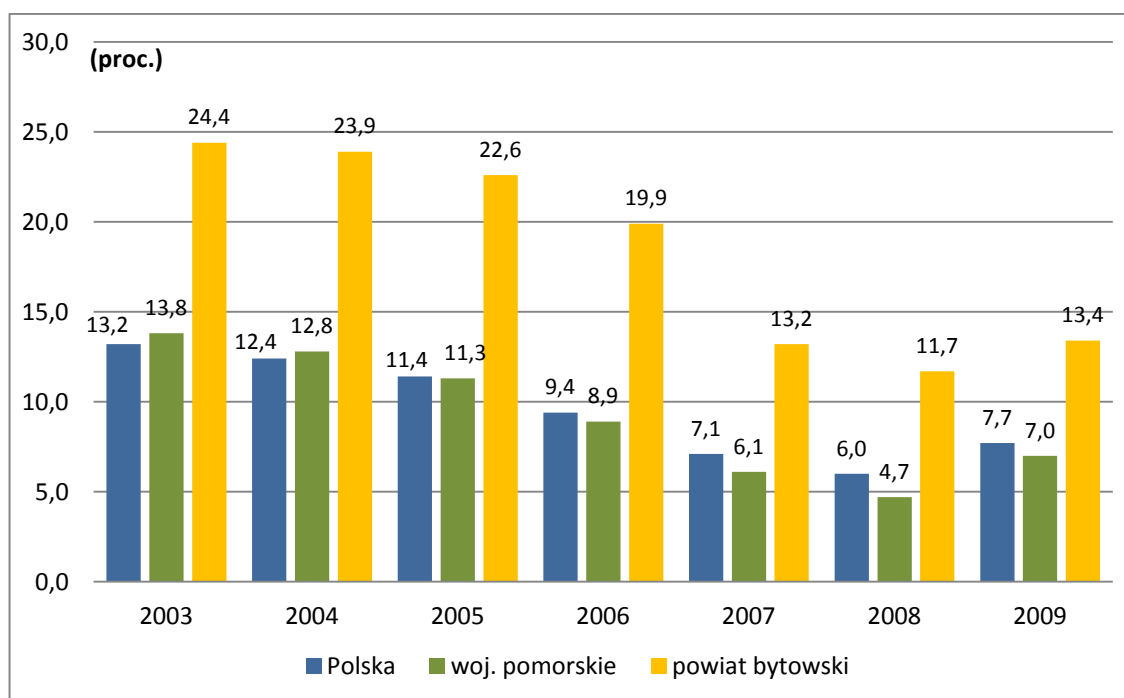
⁵² Dostyc słaby był pod względem koniunktury rok 2005. Szczegółowe dane o wzroście gospodarczym Polski i UE zostały przedstawione na rys. 73 w ostatniej części niniejszego raportu.

⁵³ D. Holland, T. Fic, A. Rincon-Aznar, L. Stokes, P. Paluchowski, *Labour mobility within the EU, The impact of enlargement and the functioning of the transitional arrangements*, National Institute of Economic and Social Research, United Kingdom, 2011.

związki powiatu bytowskiego z Niemcami⁵⁴, że otwarcie tego rynku pracy, może być jednym z istotnych czynników kształtujących sytuację na rynku pracy w powiecie w kolejnych latach.

Wykres 27. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2003-2009 (proc.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Na wykresie nr 27 przedstawiono udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2003-2010 w powiecie bytowskim, województwie pomorskim oraz w Polsce. Natomiast na wykresie 28 przedstawiono udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w podziale na płeć w woj. pomorskim oraz w powiecie bytowskim w latach 2003-2010. Przedstawione dane pozwalają na stwierdzenie, że udział bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym uległ zasadniczo obniżeniu na przestrzeni lat 2003-2010 w powiecie bytowskim. Dokładnie z poziomu

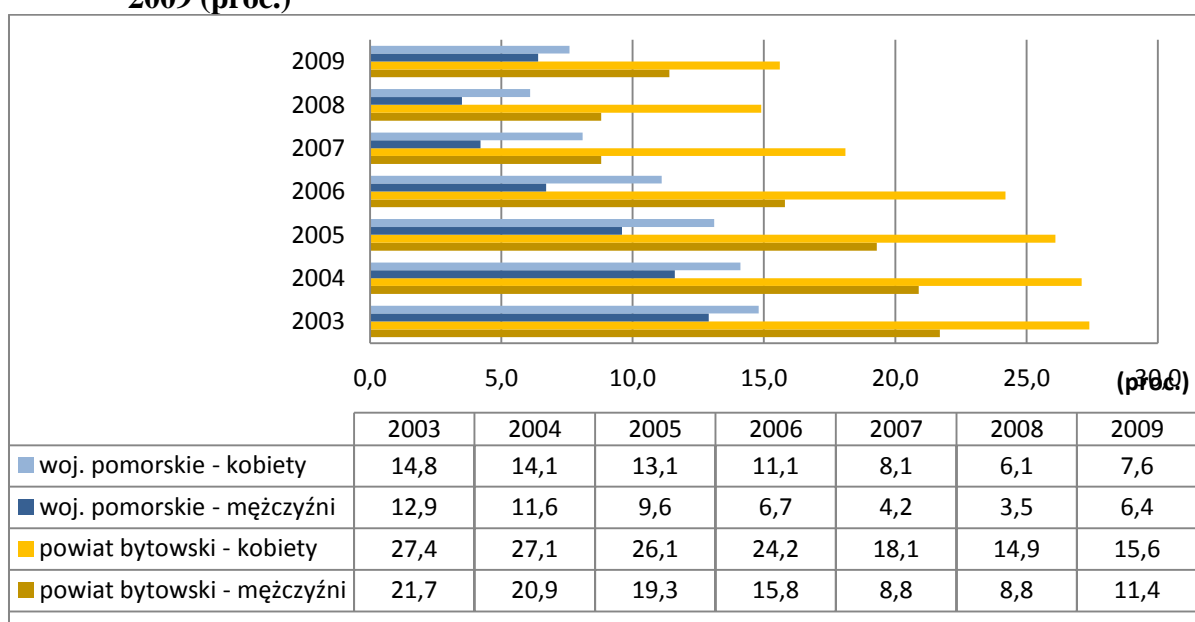
⁵⁴ T. Nowak, A. Prokopek, M. Rogaczewska, A. Urbanik, Monografia powiatu bytowskiego, Załącznik 2a do raportu z badań: „Rynki pracy na obszarach popegeerowskich”, Ministerstwo Pracy i Pomocy Społecznej, Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Warszawa 2008.

24,4 proc. w roku 2000 do 13,4 w roku 2010. Zmniejszył się również dystans w tym aspekcie rynku pracy pomiędzy sytuacją w powiecie i województwie pomorskim i Polsce ogółem. Tym niemniej za niekorzystne należy uznać odwrócenie tego pozytywnego trendu w roku 2009, o czym świadczy wzrost udziału osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym do poziomu 13,4 proc. na koniec 2009 r. (na koniec roku 2008 było to 11,7 proc.). Podobna sytuacja ma miejsce w całym kraju.

Generalnie sytuacja kobiet na rynku pracy powiatu jest słabsza niż mężczyzn (wykres nr 28). Kobiety bezrobotne stanowiły w latach 2003-2009 większy odsetek w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym niż mężczyźni. Na koniec roku 2009 udział ten w przypadku kobiet wynosił 15,6 proc., a mężczyzn 11,4 proc. O znacząco słabszej sytuacji kobiet na rynku pracy w powiecie świadczy także porównanie danych z powiatu do średniej dla województwa. Dla województwa pomorskiego na koniec roku 2009 udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym wynosił 7,6 proc., a mężczyzn 6,4 proc. W tym miejscu należy także zauważyć niekorzystne zjawisko w roku 2009. Otóż w porównaniu do danych dla roku 2008, znacząco zwiększył się odsetek bezrobotnych mężczyzn z 8,8 proc. do 11,4 proc. liczby mężczyzn w wieku produkcyjnym. Podobna sytuacja ma miejsce w woj. pomorskim.

Wykres 28. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w podziale na płeć w powiecie bytowskim i woj. pomorskim 2003-2009 (proc.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

W tabeli nr 29 przedstawiona została struktura bezrobocia w powiecie bytowskim w podziale na gminy i płeć w latach 2003-2010 (proc.). Należy zwrócić uwagę na fakt, iż udział osób bezrobotnych powiatu w liczbie bezrobotnych woj. pomorskiego jest stosunkowo wysoki i na koniec roku 2010 wyniósł 6,41 proc. Jest to większy odsetek niż udział liczby ludności powiatu w stosunku do liczby ludności województwa pomorskiego.

Tabela 29. Struktura bezrobocia w powiecie bytowskim w podziale na gminy i płeć w latach 2003-2010 (proc.)

Powiat, gmina / lata	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2003	2005	2010	2003	2005	2010
Udział bezrobotnych powiatu bytowskiego ogółem w ogólnej liczbie bezrobotnych województwa pomorskiego									Udział bezrobotnych mężczyzn w ogólnej liczbie bezrobotnych mężczyzn w województwie			Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet w województwie		
	5,89	6,23	6,72	7,55	7,34	8,41	6,55	6,41	5,68	6,85	6,14	6,08	6,62	6,66
Udział bezrobotnych gminy w ogólnej liczbie bezrobotnych powiatu bytowskiego									Udział mężczyzn bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych gminy			Udział mężczyzn bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych gminy		
Gminy wiejskie														
Borzytuchom	3,5	3,4	3,6	4,0	3,6	2,9	3,2	3,3	44,9	41,7	52,2	55,1	58,2	47,7
Czarna Dąbrówka	9,8	9,3	9,3	10,2	10,9	7,1	7,3	7,7	47,2	43,0	46,8	52,8	57,0	53,2
Kolczygłowy	6,2	6,5	6,5	6,6	5,5	5,6	5,8	5,9	43,8	43,1	43,0	56,2	56,9	57,0
Lipnica	5,1	4,8	4,9	5,9	5,7	4,1	3,97	3,8	46,7	46,3	45,5	53,3	53,7	54,5
Parchowo	3,8	3,9	4,9	4,4	4,0	3,4	3,4	3,9	50,1	47,4	48,7	49,9	52,6	51,3
Studzienice	4,1	4,3	4,2	4,6	3,9	3,5	3,3	3,3	41,6	38,3	38,9	58,4	61,7	62,0
Trzebielino	6,7	5,9	6,3	5,8	6,5	6,9	6,8	7,0	46,0	42,9	44,2	53,9	57,1	55,8
Tuchomie	4,9	5,2	4,9	4,8	4,3	4,4	4,9	4,4	41,9	39,5	41,5	58,1	60,5	58,5
Gminy miejsko-wiejskie														
Bytów	27,1	27,4	26,9	25,2	23,8	27,9	25,8	25,1	43,6	42,5	41,6	56,3	57,5	58,4
Miastko	28,5	29,3	29,1	28,4	31,7	34,1	35,5	35,6	49,6	48,2	46,5	50,4	51,8	53,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych jest w gminach miejsko-wiejskich Miastko (35,6 proc. bezrobotnych powiatu na koniec 2010 r.) oraz Bytów (25,1 proc. bezro-

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

botnych powiatu na koniec 2010 r.). Tym niemniej o ile udział Bytowa maleje w czasie – jeszcze w roku 2003 było to 27,1 proc. ogółu bezrobotnych powiatu, to udział gminy Miastka rośnie. Dane na poziomie gmin pozwalają także na stwierdzenie, że udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych jest wyższy niż mężczyzn za wyjątkiem gminy Borzytuchom (47,7 proc. w 2010 r.). Najwyższy odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych jest w gminie Studzienice (62 proc. w roku 2010), następnie Tuchomie (58,5 proc.) i Bytów (58,4 proc.).

Charakterystyka bezrobocia w powiecie z uwzględnieniem sytuacji w woj. pomorskim i Polsce

W tej części analizie zostanie poddana charakterystyka bezrobocia w powiecie bytowskim, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji osób bezrobotnych przed rejestracją, uprawiania do otrzymywania zasiłków oraz czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia osób bezrobotnych.

W tabeli nr 30 przedstawiono liczbę osób bezrobotnych według typu w wybranych czterech latach: 2000, 2005, 2009 oraz 2010. Uwzględnienie roku 2009 pozwala na spojrzenie na kształtowanie się bezrobocia w powiecie w ostatnim najbardziej bieżącym okresie. W tabeli uwzględniono także dane dla województwa pomorskiego i regionu całej Polski, które stanowią punkt odniesienia dla sytuacji powiatu bytowskiego. W tabeli nr 31 dane, które są w tabeli nr 30, zostały przeliczone na wartości procentowe. Natomiast w tabeli nr 32 została przedstawiona struktura bezrobocia według typu z uwzględnieniem podziału na płeć.

Przedstawione dane świadczą o tym, że w powiecie bytowskim na przestrzeni ostatnich lat zmniejszył się udział osób dotychczas niepracujących w liczbie osób bezrobotnych ogółem. Osoby poprzednio pracujące stanowiły na koniec roku 2010 dokładnie 85,5 proc. bezrobotnych w powiecie bytowskim i jest to wartość zbliżona do średniej dla województwa pomorskiego. Spośród osób bezrobotnych powiatu niecałe 0,7 proc. na koniec 2010 roku stanowiły osoby poprzednio pracujące, które zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Jeszcze w roku 2000 wartość ta wynosiła niewiele ponad 6 proc. ogółu bezrobotnych. Podobny trend jest obserwowany w województwie i całej Polsce.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Sytuację w powiecie bytowskim wyróżnia fakt, iż większość osób bezrobotnych to mieszkańcy wsi. Na koniec roku 2000 było to 68,03 proc. ogółu bezrobotnych, a w roku 2010 sytuacja kształtowała się podobnie – było to 66,87 proc. Specyfika ta wynika z charakteru gospodarczego powiatu bytowskiego. W dalszej kolejności w powiecie bytowskim w porównaniu do sytuacji w woj. pomorskim większy jest odsetek osób bezrobotnych, które posiadają prawo do zasiłku 27,1 proc. na koniec 2010 r. W województwie pomorskim jest to co piąta osoba bezrobotna (20,1 proc). Na koniec roku 2010 bezrobotni nowo zarejestrowani stanowili 14,2 proc. ogółu bezrobotnych, w latach ubiegłych wielkości te były mniejsze np. w roku 2000 było to 7,34 proc. Ponadto bezrobotni wyrejestrowani z tytułu podjęcia pracy na koniec roku 2010 stanowili w powiecie 4,4 proc. ogólnej liczby osób bezrobotnych i jest to wartość zbliżona do średniej dla województwa oraz regionu całej Polski.

Na podstawie tabeli nr 32 można wyciągnąć kilka wniosków dotyczących sytuacji bezrobotnych kobiet. Otóż na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się tradycyjna już przewaga liczebności kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem. Zjawisko to jest obserwowane także na poziomie województwa pomorskiego i regionu całej Polski. Na koniec roku 2010 kobiety stanowiły 55,3 proc. ogółu bezrobotnych w powiecie bytowskim i jest to wartość porównywalna do roku 2000 (tabela nr 29). Należy zauważyć, że w powiecie bytowskim kobiety, które zostały zwolnione z przyczyn związanych z sytuacją zakładu pracy, stanowią zdecydowanie większy odsetek osób bezrobotnych. Na koniec roku 2010 było to 69,57 proc. tej grupy osób bezrobotnych i jest to prawie o 20 punktów procentowych więcej niż średnia dla województwa pomorskiego. Na to zjawisko należy jednakże patrzeć przez pryzmat wartości bezwzględnych, gdyż liczba osób, które straciły pracę z tytułu problemów miejsca pracy jest zasadniczo niewielka w powiecie bytowskim.

W dalszej kolejności należy zauważyć, że bezrobotne kobiety stanowią większy odsetek wśród osób bezrobotnych, które dotychczas nie pracowały (65,4 proc. w powiecie bytowskim na koniec roku 2010) oraz większy odsetek bezrobotnych na wsiach. Nie jest to sytuacja korzystna i świadczy o problemach w podjęciu pierwszej pracy w grupie kobiet. Ponadto w liczbie osób bezrobotnych z prawem do zasiłku kobiety stanowią mniejszy odsetek. W tym miejscu należy zaznaczyć, że ten niekorzystny dla bezrobotnych kobiet obraz jest też charakterystyczny dla regionu całej Polski i woj. pomorskiego.

Tabela 30. Liczba osób bezrobotnych według typu w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2000-2010

	ogółem	poprzednio pracujący	poprzednio pracujący zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu	dotychczas niepracujący	zamieszkałi na wsi	z prawem do zasiłku	bezrobotni nowo zarejestrowani	bezrobotni wyrejestrowani	bezrobotni wyrejestrowani z tytułu podjęcia pracy
2000									
Polska	2702576	2059304	185838	643272	1180242	548622	208240	118749	48927
woj. pomorskie	147219	120248	8993	26971	65880	35136	12897	6738	3145
powiat bytowski	11031	9121	668	1910	7504	2902	810	321	238
2005									
Polska	2773000	2116376	110588	656624	1180390	374342	254031	203854	91576
woj. pomorskie	159900	132259	6868	27641	71402	26402	13561	12811	5712
powiat bytowski	10743	8909	168	1834	7149	2318	1011	401	331
2009									
Polska	1892680	1493927	67710	398753	832914	380007	264991	183428	76510
woj. pomorskie	100267	84014	3304	16253	45143	24303	16710	10382	4218
powiat bytowski	6569	5668	107	901	4299	2025	907	557	235
2010									
Polska	1954706	1549568	61196	405138	856432	326582	296664	200246	89861
woj. pomorskie	104694	88352	2868	16342	47295	21075	16300	11819	5229
powiat bytowski	6715	5741	46	974	4490	1820	953	578	298

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Tabela 31. Struktura osób bezrobotnych według typu w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2000-2010 (proc.)

	ogółem	poprzednio pracujący	poprzednio pracujący zwolnieni z przyczyn doty- czących zakła- du	dotychczas niepracujący	zamieszkali na wsi	z pra- wem do zasilku	bezrobotni nowo zareje- strowani	bezrobotni wyrejestrowani	bezrobotni wyrejestrowani z tytułu podję- cia pracy
2000									
Polska	2702576	76,20	6,88	23,80	43,67	20,30	7,71	4,39	1,81
woj. pomorskie	147219	81,68	6,11	18,32	44,75	23,87	8,76	4,58	2,14
powiat bytowski	11031	82,69	6,06	17,31	68,03	26,31	7,34	2,91	2,16
2005									
Polska	2773000	76,32	3,99	23,68	42,57	13,50	9,16	7,35	3,30
woj. pomorskie	159900	82,71	4,30	17,29	44,65	16,51	8,48	8,01	3,57
powiat bytowski	10743	82,93	1,56	17,07	66,55	21,58	9,41	3,73	3,08
2009									
Polska	1892680	78,93	3,58	21,07	44,01	20,08	14,00	9,69	4,04
woj. pomorskie	100267	83,79	3,30	16,21	45,02	24,24	16,67	10,35	4,21
powiat bytowski	6569	86,28	1,63	13,72	65,44	30,83	13,81	8,48	3,58
2010									
Polska	1954706	79,27	3,13	20,73	43,81	16,71	15,18	10,24	4,60
woj. pomorskie	104694	84,39	2,74	15,61	45,17	20,13	15,57	11,29	4,99
powiat bytowski	6715	85,50	0,69	14,50	66,87	27,10	14,19	8,61	4,44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Tabela 32. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych według typu w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2000-2010 (proc.)

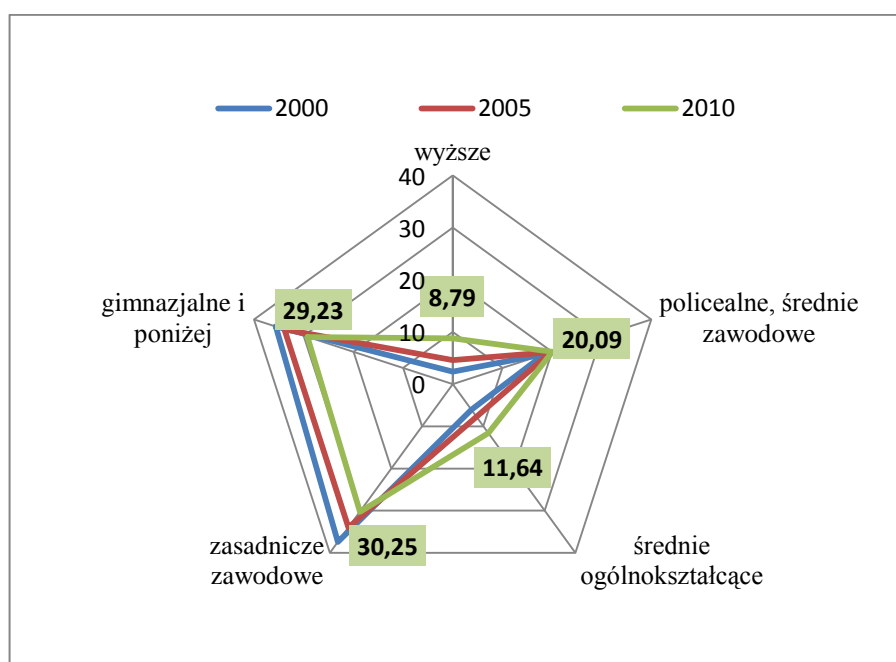
	w liczbie bezrobotnych ogółem	w liczbie poprzednio pracujących	w liczbie poprzednio pracujących zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu	w liczbie dotychczas niepracujących	w liczbie bezrobotnych zamieszkałych na wsi	w liczbie bezrobotnych z prawem do zasiłku
2000						
Polska	55,20	53,64	64,53	60,17	53,68	43,35
woj. pomorskie	57,50	56,36	63,57	62,58	56,62	44,52
powiat bytowski	55,83	54,03	61,68	64,45	56,30	38,66
2005						
Polska	53,60	51,86	61,37	59,22	52,47	42,72
woj. pomorskie	56,54	55,22	63,10	62,85	55,89	44,96
powiat bytowski	55,71	52,73	66,67	70,17	56,47	39,69
2009						
Polska	51,06	49,20	51,60	58,03	51,27	44,96
woj. pomorskie	52,80	51,75	46,88	58,22	54,61	47,32
powiat bytowski	55,34	53,51	68,22	66,81	55,71	47,51
2010						
Polska	51,92	50,14	54,78	58,69	51,98	48,59
woj. pomorskie	53,29	52,01	49,93	60,22	54,22	49,77
powiat bytowski	55,29	53,58	69,57	65,40	55,95	47,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Na wykresie nr 29 przedstawiona została struktura osób bezrobotnych z uwzględnieniem poziomu wykształcenia w woj. pomorskim, natomiast na wykresie nr 30 przedstawiono dane dla powiatu bytowskiego. Należy zauważyć, że w okresie 2000-2010 zwiększył się odsetek osób bezrobotnych w powiecie, które posiadają wykształcenie wyższe. Na koniec roku 2010 było to 5,75 proc. ogółu bezrobotnych i było to mniej niż średnia dla województwa pomorskiego (8,79 proc.). Podobnie też jak w przypadku całego województwa odnotowano większy udział osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym niż w latach poprzednich. Na koniec roku 2000 było to 5,38 proc. wobec 11,64 proc. w roku 2010. W porównaniu do roku 2000 w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zmniejszył się natomiast udział osób posiadających wykształcenie gimnazjalne i niżej oraz wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Wykres 29. Struktura bezrobotnych według wykształcenia* w województwie pomorskim w latach 2000-2010 (proc.)**

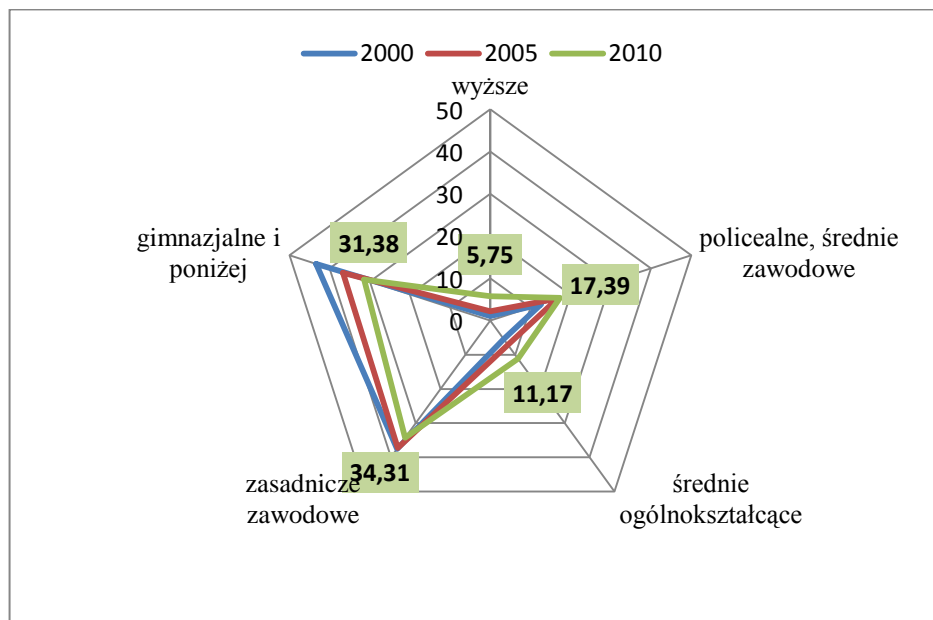
*W latach 2000 oraz 2005 zamiast kategorii wykształcenia gimnazjalnego i poniżej występowała kategoria wykształcenia podstawowego i bez wykształcenia.

**Podane szczegółowe informacje liczbowe na rysunku odnoszą się tylko do roku 2010.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Wykres 30. Struktura bezrobotnych według wykształcenia* w powiecie bytowskim w latach 2000-2010 (proc.)**

*W latach 2000 oraz 2005 zamiast kategorii wykształcenia gimnazjalnego i poniżej występowała kategoria wykształcenia podstawowego i bez wykształcenia.

**Podane szczegółowe informacje liczbowe na rysunku odnoszą się tylko do roku 2010.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Na wykresie nr 31 przedstawiono strukturę osób bezrobotnych w powiecie bytowskim według czasu pozostawania bez pracy w latach 2003-2010. Na koniec roku 2010 najczęściej osób bezrobotnych odnotowano w grupie osób pozostających bez pracy do 3 miesięcy (35,7 proc. na koniec roku 2010)⁵⁵. Udział osób pozostających bez pracy w okresie od 3 do 6 miesięcy wynosił 18,3 proc., natomiast osoby pozostające bez pracy od 6 do 12 miesięcy stanowiły 20,8 proc. ogółu bezrobotnych w powiecie bytowskim⁵⁶. Sumując liczbę osób pozostających bez pracy przez 12-24 miesiące oraz powyżej 24 miesiące należy zauważyć, że stanowią one jedną czwartą ogółu bezrobotnych powiatu (25,3 proc.). Za korzystne jednak należy uznać zmniejszenie się odsetka osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 mie-

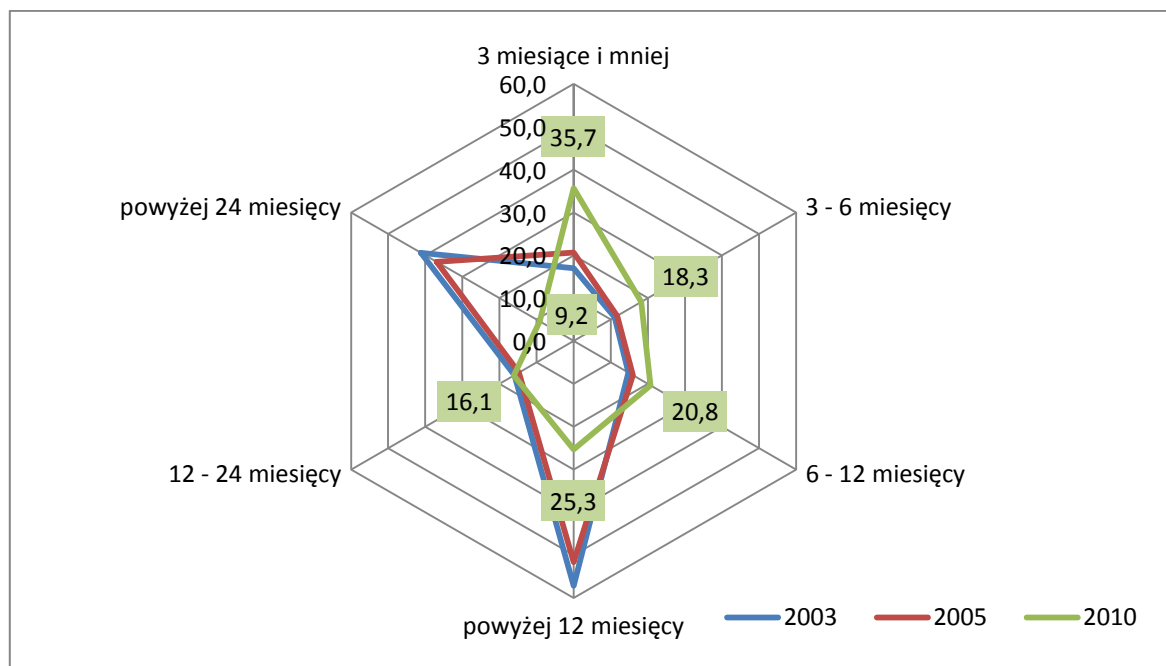
⁵⁵ Średnia dla województwa pomorskiego 36,03 proc.

⁵⁶ Średnie dla województwa pomorskiego wynosiły odpowiednio 19,9 proc. oraz 20,03 proc.

sięcy. W roku 2003 odnotowano 4639 osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, w roku 2010 jest to 616 osób⁵⁷.

Wykres 31. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w powiecie bytowskim w latach 2003-2010 (proc.)*

**Podane szczegółowe informacje liczbowe na rysunku odnoszą się tylko do roku 2010.

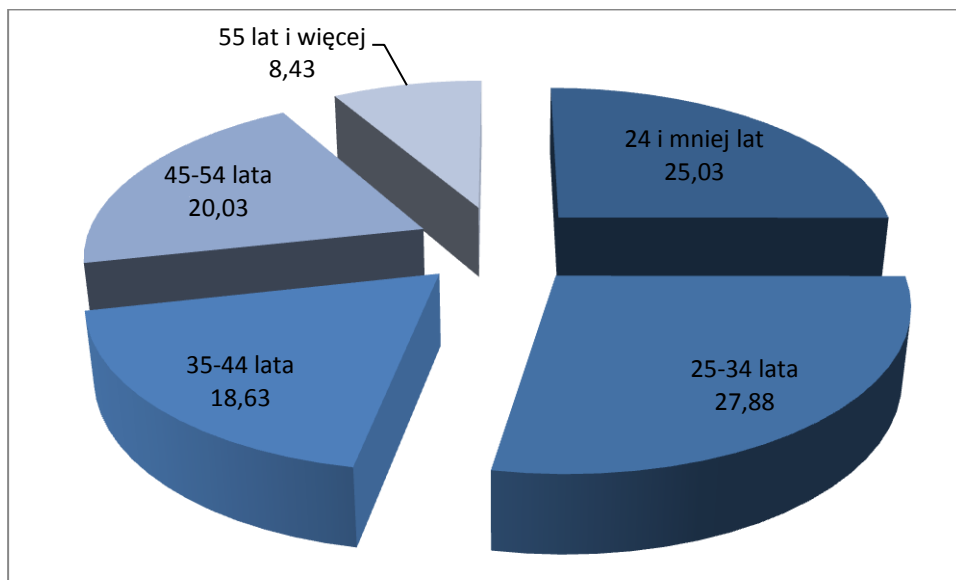
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

W strukturze osób bezrobotnych w powiecie bytowskim na koniec roku 2010 osoby bez stażu pracy stanowiły 14,5 proc., w tym 65 proc. stanowiły kobiety. Osoby posiadające krótki staż pracy do 1 roku stanowiły 10,6 proc. ogółu osób bezrobotnych (w tym kobiety 68,6 proc.). Osoby o stażu pomiędzy 1 a 5 lat stanowiły 27,2 proc. ogółu bezrobotnych (w tym kobiety 59,3 proc.). Na koniec roku 2010 odnotowano także 16,25 proc. osób o stażu pracy od 5 do 10 lat (w tym kobiety 53,1 proc.), o stażu pracy 10-20 lat 17,7 proc. (w tym kobiety 52,6 proc.), o stażu pracy 20-30 lat 11,1 proc. (w tym kobiety stanowiły 35,7 proc.), a osoby bezrobotne o stażu powyżej 30 lat pracy stanowiły 3,2 proc. bezrobotnych (w tym kobiety 24,3 proc.).

⁵⁷ Trend ten jest obserwowalny w woj. pomorskim. Odsetek osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy wyniósł na koniec 2010 roku niecałe 7,5 proc. ogółu bezrobotnych, w roku 2003 było to 31,6 proc.

Wykres 32. Struktura bezrobotnych według wieku w powiecie bytowskim w roku 2010 (proc.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.09.2011 r.

Na koniec tej części należy jeszcze podkreślić, że w strukturze osób bezrobotnych w powiecie bytowskim wysoki odsetek stanowią osoby młode do 25 roku życia – 25,03 proc. na koniec roku 2010 (w tym kobiety 55,02 proc.). Wysoki jest także odsetek osób w wieku 25-34 lat pozostających bez pracy 27,9 proc. (w tym kobiety stanowią 60,25 proc.). Sytuacja ta świadczy o problemach na rynku pracy jakie napotykają osoby młode (wykres nr 32).

Podsumowując przedstawione dane należy jeszcze raz podkreślić najważniejsze silne i słabe strony rynku pracy powiatu bytowskiego. Do stron silnych należą:

- zmniejszenie znaczenia rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa oraz rybactwa w strukturze pracujących powiatu, jest to szczególnie pozytywne z uwagi na fakt, że powiat bytowski jest terenem popegeerowskim⁵⁸;
- dominujące zatrudnienie w sektorze prywatnym;
- znaczący wzrost przetwórstwa przemysłowego i budownictwa w strukturze zatrudnienia osób pracujących w powiecie bytowskim, te sektory oferują lepsze warunki wynagrodzeń;

⁵⁸ T. Nowak, A. Prokopek, M. Rogaczewska, A. Urbanik, Monografia powiatu bytowskiego, op. cit.

- wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym, co sprzyja aktywizacji zawodowej, rozwojowi gospodarstwu powiatu bytowskiego oraz charakteryzuje go poprzez stosunkowo duży zasób siły roboczej;
- znaczące zmniejszenie stopy bezrobocia rejestrowanego w latach 2000-2010 oraz zmniejszenie dystansu pomiędzy sytuacją w powiecie a średnią dla woj. pomorskiego;
- zmniejszenie udziału osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych;

Ponadto wśród silnych stron należy także wymienić wysoką świadomość władz lokalnych w zakresie skali bezrobocia i chęć przeciwdziałania temu zjawisku. Świadczą o tym podejmowane strategie rozwoju powiatu bytowskiego tj.: Program na rzecz zatrudnienia i spójności społecznej powiatu bytowskiego 2007-2013, Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego Powiatu Bytowskiego w latach 2007 – 2015. Warto zauważyć, że powiat bytowski odniósł duży sukces w tym zakresie i został wyróżniony w październiku 2011 r. nagrodą główną za najlepszy projekt z zakresu rynku pracy realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w województwie pomorskim. Wyróżniony projekt – Pierwsze kroki młodego biznesu ma na celu wspieranie przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych do 25 roku życia⁵².

Wśród stron słabych rynku pracy powiatu bytowskiego wymienić należy:

- stosunkowo wysoka dynamika liczby pracujących w poszczególnych latach, co sugeruje dużą wrażliwość lokalnego rynku pracy na koniunkturę gospodarczą;
- zasoby pracy (siły roboczej) w powiecie są większe niż liczba pracujących powiatu bytowskiego – można powiedzieć że zasoby te nie są wykorzystane;
- wynagrodzenia w powiecie bytowskim nie należą do atrakcyjnych i pomimo dynamiki wzrostowej w latach 2002-2010 nadal należą do najniższych w województwie;
- występowanie wysokiego i trwałego bezrobocia w powiecie bytowskim; w tym w znacząco większym stopniu bezrobocie to dotyka mieszkańców wsi, których trudniej jest aktywizować zawodowo i gospodarczo;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

- w strukturze osób bezrobotnych w powiecie bytowskim wysoki odsetek stanowią osoby młode do 25 roku życia – 25,03 proc. na koniec roku 2010 (w tym kobiety 55,02 proc.); zatem lokalny rynek pracy nie jest w stanie zapewnić miejsca pracy dla osób rozpoczynających życie zawodowe.

Ponadto do słabych stron lokalnego rynku pracy należą także: brak analiz rynku pracy, prowadzonych chociażby przez PUP w Bytowie lub Miastku, które nie tylko koncentrowałyby się na samym bezrobociu, lecz podejmowałyby próbę prognozowania rynku pracy. Informacje, które są do pozyskania z dokumentów Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie nie różnią się od tych, które można uzyskać w Urzędzie Statystycznym w Gdańsku i Wojewódzkim Urzędzie Pracy. Zaleca się także przeprowadzenie ewaluacji przyjętych programów rozwoju powiatu bytowskiego np.: „Programu na rzecz zatrudnienia i spójności społecznej powiatu bytowskiego 2007-2013”, co pozwoliłoby na ocenę dostosowania programów do problemów lokalnego rynku pracy.

CZĘŚĆ 3 Określenie infrastruktury społecznej

Opieka zdrowotna

Na terenie powiatu bytowskiego jeszcze niedawno funkcjonowały publiczne zakłady opieki zdrowotnej, które wraz z zachodzącymi zmianami w strukturze własnościowej zostały przekształcone w placówki niepubliczne. Zgodnie z informacjami Głównego Urzędu Statystycznego (tabela nr 33) w powiecie bytowskim na koniec roku 2010 działało 39 placówek ambulatoryjnych. Przedstawione dane dla lat 2006-2010 wskazują na zwiększenie liczby placówek ambulatoryjnych dostępnych mieszkańcom powiatu. Tym niemniej należy zauważyć, że większość z nich jest zlokalizowana w Bytowie oraz Miastku. W pozostałych gminach powiatu bytowskiego sytuacja nie zmieniła się znacząco w analizowanych latach.

Tabela 33. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w powiecie bytowskim w podziale na gminy i sektor w latach 2006-2010

	ogółem					publiczne		niepubliczne	
	2006	2007	2008	2009	2010	2009	2010	2009	2010
woj. pomorskie	594	628	664	763	776	102	92	661	684
powiat bytowski	24	30	32	37	39	2	0	35	39
Gminy wiejskie									
Borzytuchom	0	0	1	1	1	0	0	1	1
Czarna Dąbrówka	2	2	1	1	1	0	0	1	1
Kolczygłowy	1	1	1	2	3	0	0	2	3
Lipnica	0	0	1	1	1	0	0	1	1
Parchowo	0	1	1	1	1	0	0	1	1
Studzienice	1	1	0	1	1	0	0	1	1
Trzebielino	1	1	1	1	2	0	0	1	2
Tuchomie	1	0	1	1	1	0	0	1	1
Gminy miejsko-wiejskie									
Bytów	9	10	12	14	14	1	0	13	14
Bytów - miasto	9	10	12	14	14	1	0	13	14
Miastko	9	14	13	14	14	1	0	13	14
Miastko - miasto	7	11	11	13	13	1	0	12	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 30.10.2011.

Tabela 34. Lekarze specjaliści i placówki opieki zdrowotnej realizujące świadczenia zdrowotne w 2011 r. – umowy z NFZ

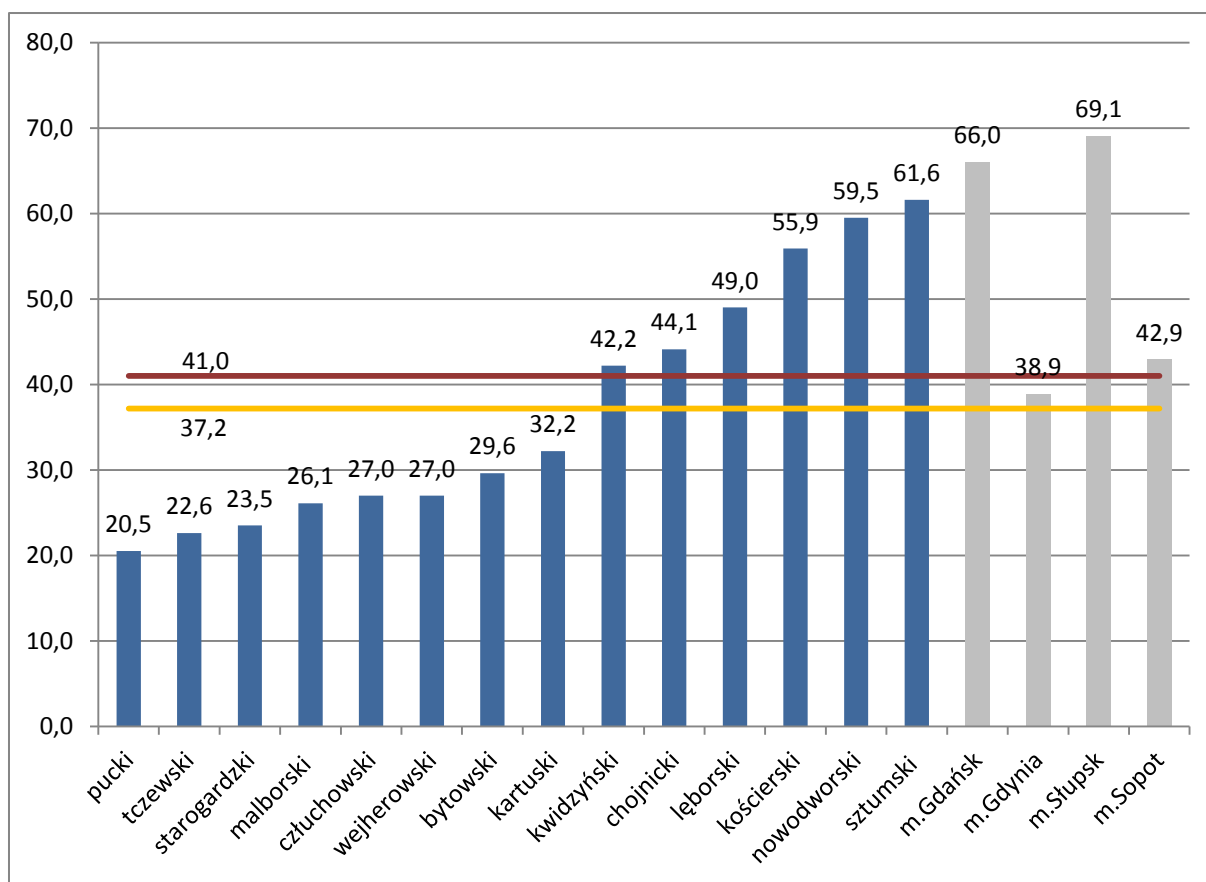
Instytucja	Świadczenia w zakresie
Bytów	
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatu Bytowskiego	diabetologii, kardiologii, położnictwa i ginekologii, pobranie materiału z szyjki macicy do przesiewowego badania cytologicznego, chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, badania ultrasonograficzne, badania endoskopowe przewodu pokarmowego, badania elektrokardiograficzne, choroby wewnętrzne, anestezjologia – hospitacja i intensywna terapia, pediatria, neonatologia, izba przyjęć,
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne "VITA"	dermatologii, wenerologii, położnictwa i ginekologii, pobranie materiału z szyjki macicy do przesiewowego badania cytologicznego, urologii, badania ultrasonograficzne
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDYCEUSZ" S.C.	neurologii, otolaryngologii
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICUS"	okulistyki
Indywidualna specjalistyczna praktyka lekarska B. T. Lewandowicz	otolaryngologii
Centrum logopedii, uzależnień i mediacji sądowych. Edukacja, profilaktyka, terapia. J. Z. Szeliga	logopedii
Miastko	
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatu Bytowskiego	położnictwa i ginekologii, pobranie materiału z szyjki macicy do przesiewowego badania cytologicznego, chirurgii ogólnej, badania endoskopowe przewodu pokarmowego - kolonoskopia, choroby wewnętrzne, anestezjologia – hospitacja i intensywna terapia, pediatria, neonatologia, izba przyjęć
Regionalne Centrum Nefrologii Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	nefrologii
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SIDES”	onkologii
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICA" S.C.	reumatologii
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "JANMED"	pobranie materiału z szyjki macicy do przesiewowego badania cytologicznego, położnictwa i ginekologii
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "ONYX"	okulistyki
Centrum logopedii, uzależnień i mediacji sądowych. Edukacja, profilaktyka, terapia. J. Z. Szeliga	logopedii
Pozostałe miejscowości	
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipnicy	pobranie materiału z szyjki macicy do przesiewowego badania cytologicznego, położnictwa i ginekologii
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czarnej Dąbrówce	pobranie materiału z szyjki macicy do przesiewowego badania cytologicznego, położnictwa i ginekologii

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Funduszu Zdrowia Pomorski Oddział Wojewódzki w Gdańsku, www.nfz-gdansk.pl, 30.10.2011.

W tabeli nr 34 przedstawione zostały dane na temat zakresu realizowanych świadczeń w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego przez placówki oraz lekarzy specjalistów w powiecie bytowskim w roku 2011. Zakres świadczonych usług dostępnych dla mieszkańców powiatu jest stosunkowo szeroki, tym niemniej w najlepszej sytuacji znajdują się mieszkańcy Bytowa, a następnie Miastka. Ponadto w ocenie ilości dostępnych świadczeń warto pamiętać o głównych przyczynach zgonów w powiecie bytowskim, są to mianowicie choroby nowotworowe oraz choroby układu krążenia (tabela 19). Wydaje się zatem, że dostęp do świadczeń z tego zakresu jest mocno ograniczony i pacjenci muszą udawać się do większych ośrodków medycznych w Słupsku i Gdańsku. Spośród wykazanych w tabeli świadczeń warto zwrócić uwagę na szerokie zaplecze ginekologiczno-położnicze oraz znajdujące się w powiecie oddziały neonatologii.

Wykres 33. Liczba miejsc w szpitalach na 10 tys. ludności w 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych o warunkach życia ludności w powiatach z Urzędu Statystycznego w Gdańsku, www.stat.gov.pl/gdansk, 30.10.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Ponadto mieszkańcy powiatu mają dostęp do leczenia w ramach rehabilitacji, fizjoterapii, które są świadczone przez następujące instytucje: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "REHAPOZ" w Studzienicach, Szpital Powiatu Bytowskiego w Miastku, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipnicy. Także usługi z zakresu zdrowia psychicznego są dostępne w następujących instytucjach: Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SON" w Miastku i Bytowie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czarnej Dąbrówce oraz NZOZ "HOMO-LIBER" Stowarzyszenie na Rzecz Osób Uzależnionych i Umierających Osiem w miejscowości Żukówko. Mieszkańcy mają również dostęp do świadczeń pielęgnacyjno-opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej w instytucjach: Niepublicznym Zakładzie Opieki Długoterminowej w Miastku, Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Szpitalu Powiatu Bytowskiego w Bytowie oraz Miastku, a także w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej – Domowa Opieka Długoterminowa M&M Małgorzata Małysz. Powiat bytowski dysponuje także Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną.

Na ocenę dostępności usług medycznych dla mieszkańców powiatu bytowskiego składa się również dostęp do leczenia szpitalnego. Na rysunku nr 33 przedstawiono powiaty województwa pomorskiego pod względem liczby miejsc w szpitalach na 10.000 mieszkańców. Powiat bytowski plasuje się na 7 miejscu w województwie według danych na koniec 2009⁵⁹ r. i jest to wyraźnie poniżej średniej dla województwa pomorskiego, która wynosi 37,2 licząc bez miast na prawach powiatów (żółta linia) oraz 41 licząc razem z miastami na prawach powiatu (linia czerwona).

Tabela 35. Personel lekarski pracujący w powiecie bytowskim w latach 2006-2009

	lekarze				lekarze dentyści			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
woj. pomorskie	8487	9687	9050	9389	841	853	896	874
powiat bytowski	127	127	125	116	14	17	18	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 30.10.2011.

⁵⁹ Brak danych dla roku 2010.

W tabeli nr 35 przedstawiono natomiast dane dotyczące liczby lekarzy pracujących w powiecie w latach 2006-2009, w tym dentystów. Natomiast w tabeli nr 36 przedstawiono liczbę ludności przypadającą na 1 aptekę. Zgodnie z przedstawionymi danymi można stwierdzić, że pomiędzy rokiem 2006 a 2009 zmniejszyła się liczba lekarzy w powiecie, w tym także dentystów. Ponadto spadła liczba aptek prowadzących działalność na terenie powiatu, co spowodowało zwiększenie liczby ludności przypadającej na 1 aptekę. Poziom ten jest zdecydowanie wyższy niż średnia dla woj. pomorskiego.

Tabela 36. Liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną w powiecie bytowskim i województwie pomorskim w latach 2002-2010

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
woj. pomorskie	3556	3525	3719	3798	3859	3433	3574	3786	3625
powiat bytowski	5007	4426	4433	4431	4429	4196	4738	5432	5078

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 30.10.2011.

Problemy z infrastrukturą medyczną były również zauważone w latach wcześniejszych przez władze powiatu i w konsekwencji w Strategii rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Bytowskiego na lata 2007-2015 znalazły się zapisy dotyczące tego obszaru. W tym przede wszystkim zapis dotyczący uruchomienia zintegrowanego centrum powiadamiania ratunkowego (m.in. wprowadzenie nr 112), rozbudowa i przebudowa obiektów lokalnej infrastruktury, organizacja promocji zdrowych nawyków i profilaktyki zdrowotnej, zwiększenie dostępu do poradnictwa psychicznego oraz bezpłatnych terapii uzależnień, zwiększenie dostępności uczniów do bezpłatnej opieki pielęgniarskiej w szkołach.

Władze powiatu bytowskiego odniosły sukces w roku 2010, gdy w Komendzie Powiatowej Straży Pożarnej utworzono centrum koordynujące pracę służb ratunkowych w powiecie, co oznacza, że w jednym pomieszczeniu pracują dyspozytorzy straży pożarnej i pogotowia ratunkowego, a ponadto uruchomiony został numer 112. Razem do dyspozycji mieszkańców są 4 zespoły wyjazdowe: dwa typu S i dwa transportowe, co oznacza, że w porównaniu do danych za rok 2007 nie udało się zwiększyć ilości karetek pogotowia medycznego⁶⁰.

⁶⁰ Informacje z codziennego serwisu branży medycznej Rynek Zdrowia z dnia 08.10.2010, <http://www.rynekdrowia.pl>, 30.10.2011.

Na sytuację w służbie zdrowia w kraju wpływa wiele czynników infrastrukturalnych, w tym w szczególności wieloletnie zaniedbania inwestycyjne, zadłużenie szpitali wynikające z niewydolnej polityki finansowej państwa w tym zakresie. W powiecie bytowskim przykładem dużych trudności w zakresie służby zdrowia był szpital w Bytowie, którego zadłużenie uniemożliwiało prawidłową gospodarkę finansową i inwestycyjną. Władze powiatu zdecydowały się na przekształcenie jednostki w zakład niepubliczny i starają się pozyskać pieniądze na oddłużenie szpitala. Zgodnie z informacjami prasowymi jakie pojawiły się w bieżącym roku 2011, wydaje się, że plan ten ma szansę pozytywnego rozwiązania, gdyż do końca roku zadłużenie powinno obniżyć się do 7 mln zł⁶¹. Warto także zwrócić w tym miejscu uwagę, że w powiecie bytowskim coraz więcej środków przeznaczanych jest na ochronę zdrowia, o czym świadczą wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego przedstawione w tabeli nr 37. W ostatnich latach porównując wydatki w powiecie na tle średniej dla województwa oraz pozostałych powiatów woj. pomorskiego kształtują się stosunkowo dobrze.

Tabela 37. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia w powiecie bytowskim i województwie pomorskim w latach 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
woj. pomorskie						
w tys. zł	57190	34143	77784	61255	72151	95112
na 1 mieszkańca w zł	26,07	28,02	35,30	27,71	32,51	42,65
powiat bytowski						
w tys. zł	1253	1238	3210	1634	2819	3803
na 1 mieszkańca w zł	16,63	38,24	42,54	21,63	37,18	50,01

Źródło: Opracowanie na podstawie: *Kapitał ludzki w województwie pomorskim w latach 2004-2009*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2010.

Wnioski:

1. W powiecie bytowskim działa szereg instytucji świadczących usługi zdrowotne: w tym szpital, specjalistyczne zakłady opieki zdrowotnej oraz prywatne gabinety lekarskie. Zakres świadczonych usług należy uznać z szeroki;

⁶¹ Bytów: czekają na pieniądze z planu B, podane za Kurierem Bytowskim, Rynek Zdrowia informacja z dnia 24.08.2011, <http://www.rynekzdrowia.pl>, 30.10.2011.

2. Za pozytywne należy uznać uruchomienie programów bezpłatnych dla pacjentek z zakresu badania cytologicznego oraz fakt zorganizowania badań mammograficznych w ramach programów NFZ w latach ubiegłych;
3. Niewątpliwym sukcesem powiatu jest uruchomienie zintegrowanego systemu ratownictwa medycznego w roku 2010;
4. Należy także pozytywnie ocenić fakt przekształcenia szpitala w Bytowie w placówkę niepubliczną co pozwoli jej na bardziej samodzielną (mniej zależną od NFZ) politykę inwestycyjną i planowanie;
5. Rozmieszczenie zakładów opieki zdrowotnej stawia w wyraźnie uprzywilejowanej pozycji mieszkańców Bytowa, a następnie Miastka. Pod tym względem spójność powiatu jest niska, a mieszkańcy pozostałych gmin mają utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej;
6. Liczba aptek oraz lekarzy, w tym dentystów spadła w ostatnich latach, co może sugerować zmniejszenie dostępności pacjentów do niektórych świadczeń zdrowotnych, w tym w szczególności do opieki specjalistycznej;
7. Na niekorzyść powiatu działa fakt niskiej liczby łóżek w szpitalu na 10 tys. mieszkańców powiatu, która jest zdecydowanie mniejsza niż średnia dla woj. pomorskiego;
8. Zaleca się rozwój placówek zdrowia psychicznego i terapii uzależnień, których nie przybyło w ostatnich latach.
9. Zaleca się prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów;
10. Zaleca się zwiększenie dostępności dzieci do świadczeń zdrowotnych w szkołach w ramach opieki pielęgniarskiej – według danych NFZ w powiecie przy instytucjach edukacyjnych działa znikoma liczba pielęgniarek;
11. Zaleca się dalsze prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i promocji zachowań prozdrowotnych, szczególnie u dzieci. Na szczególną uwagę zasługuje opieka dentystryczna.

Edukacja

Edukacja przedszkolna

W powiecie bytowskim w roku szkolnym 2010/2011 funkcjonował szereg placówek wychowania przedszkolnego. Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Gdańsku placówek tych w powiecie bytowskim było 54, z czego liczba przedszkoli, zespołów i punktów przedszkolnych⁶² wynosiła 24. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli nr 38.

Tabela 38. Placówki wychowania przedszkolnego w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w roku szkolnym 2010/2011

	Placówki		Miejsca w przedszkolach, zespołach i punktach przedszkolnych	Oddziały		Dzieci	
	ogółem	w tym przedszkola, zespoły i punkty przedszkolne		Ogółem	w tym przedszkola, zespoły i punkty przedszkolne	Ogółem	w tym przedszkola, zespoły i punkty przedszkolne
woj. pomorskie	1124	607	47873	2932	2068	63416	47107
powiat bytowski	52	24	1521	116	75	2267	1580
Gminy wiejskie							
Borzytuchom	3	1	36	5	3	64	45
Czarna Dąbrówka	5	-	x	6	-	93	-
Kołczygłowy	3	1	50	6	2	115	49
Lipnica	4	4	194	10	10	184	184
Parchowo	2	1	72	5	4	89	72
Studzienice	4	2	40	7	2	127	34
Trzebielino	4	2	40	4	2	73	36
Tuchomie	5	4	121	9	7	158	120
Gminy miejsko-wiejskie							
Bytów	12	7	693	42	33	887	748
Bytów miasto	7	6	618	30	29	93	683
Miastko	10	2	275	22	12	477	292
Miastko - miasto	4	2	275	14	12	344	292

Źródło: *Edukacja i wychowanie w województwie pomorskim w roku szkolnym 2010/2011*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011.

⁶² Zgodnie z definicją GUS placówki wychowania przedszkolnego to placówki opiekuńczo-wychowawcze przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Wśród placówek wychowania przedszkolnego wyróżnia się: - przedszkola, oddziały przedszkolne zorganizowane w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego oraz punkty przedszkolne, które zostały uruchomione od roku szkolnego 2008/09. Podawana w statystykach GUS liczba miejsc w przedszkolu jest zgodna z informacją ze statutu i/lub arkuszem organizacyjnym danej placówki. Zob. *Edukacja i wychowanie w województwie pomorskim w roku szkolnym 2010/2011*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011.

W porównaniu do danych dla roku szkolnego 2005/2006 - 16 przedszkoli, przedstawionych w Programie Zatrudnienia i Spójności Społecznej Powiatu Bytowskiego 2007-2013, ilość placówek wychowania przedszkolnego uległa zwiększeniu.

W tabeli nr 38 przedstawiono także dane w podziale na poszczególne gminy powiatu bytowskiego, które pokazują wyraźną liczebną przewagę placówek w Bytowie oraz Miastku. Ta sytuacja jest oczywiście pochodną liczebności ludności w tych dwóch ośrodkach miejskich. Tym niemniej w niektórych gminach powiatu, przykładowo w gminie Studzienice oraz gminie Kołczygłowy, liczba miejsc w przedszkolach jest zdecydowanie mniejsza niż liczba dzieci w wieku przedszkolnym. Tym samym w niektórych gminach powiatu mniejsza jest dostępność do placówek wychowania przedszkolnego.

Tabela 39. Edukacja przedszkolna w powiecie bytowskim – wskaźniki w latach 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Dostęp do wychowania przedszkolnego (liczba dzieci na 100 miejsc)						
woj. pomorskie	270	260	250	248	230	219
powiat bytowski	346	312	290	297	262	268
Współczynnik skolaryzacji netto dla wychowania przedszkolnego						
woj. pomorskie	49,7	51,6	53,4	54,4	57,0	60,6
powiat bytowski	45,8	48,8	50,2	51,8	55,8	57,8

Źródło: Opracowanie na podstawie: *Kapitał ludzki w województwie pomorskim w latach 2004-2009*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2010.

Na funkcjonowanie infrastruktury wychowania przedszkolnego należy spojrzeć poprzez pryzmat dostępności placówek oraz wskaźnik skolaryzacji netto (tabela nr 39). Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Gdańsku dla lat 2004-2009 sytuacja w powiecie wyraźnie się poprawiła. W roku 2004 na 100 miejsc przypadało 346 dzieci, natomiast w roku 2009 jest to już 268 dzieci. Także poprawił się wskaźnik skolaryzacji netto z poziomu 45,8 w roku 2004 do poziomu 57,8 w roku 2009⁶³. W porównaniu do danych dla województw pomorskiego, wskaźniki dla powiatu bytowskiego kształtują się nieco słabiej, a gorszymi wskaźnikami

⁶³ Współczynnik skolaryzacji netto to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Ponadto w statystykach GUS wyróżnia się również wskaźnik skolaryzacji brutto, który jest relacją liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Źródło: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl, 30.10.2011.

niż powiat bytowski charakteryzują się powiat wejherowski (325 dzieci na 100 miejsc), pucki (452), słupski (347), kartuski (294). Należy jednak podkreślić, że wyraźnie jednak zmniejszył się dystans pod względem dostępności do wychowania przedszkolnego pomiędzy powiatem a średnią dla województwa.

W tabeli nr 40 przedstawiona została liczba przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi w gminie Bytów i gminie Miastko zgodnie z informacjami z urzędów gmin. Tutaj także wyraźnie się potwierdza przewaga liczby przedszkoli w gminie miejskiej.

Tabela 40. Przedszkola w gminie Bytów oraz w gminie Miastko

L.p.	Placówka	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
1.	Przedszkole nr 1 w Bytowie	109	4
2.	Przedszkole nr 2 w Bytowie	155	10
3.	Przedszkole nr 3 w Bytowie	123	5
4.	Przedszkole nr 4 w Bytowie	106	4
	Przedszkola Miejskie razem	493	23
5.	Przedszkole w Gostkowie	38	2
6.	Przedszkole w Niezabyszewie	40	2
7.	Przedszkole w Pomysku Wlk.	30	2
	Przedszkola Gminne razem	108	6
	Przedszkola ogółem	601	29
8.	Oddział w Ząbinowicach	8	1
9.	Oddział w Udorpiu	10	1
10.	Oddział w Gostkowie	22	1
11.	Oddział w Rekowie	11	1
	Oddziały przedszkolne razem	51	4
	OGÓLEM W GMINIE BYTÓW	652	33

Źródło: <http://www.bytow.com.pl/articles/183/n/68>, 14.10.2011.

Edukacja na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych

W powiecie bytowskim w roku szkolnym 2010/2011 funkcjonowało szereg placówek edukacyjnych na poziomie kształcenia podstawowego i gimnazjalnego. Szczegółowe dane zostały przedstawione w tabelach 41 oraz 42.

Tabela 41. Dane o szkołach podstawowych w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w roku szkolnym 2010/2011

	Szkoły	Pomiesz- czenia szkolne	Oddziały	Uczniowie		Absolwenci	
				Ogółem	w tym dziew- częta	Ogółem	W tym dziew- częta
woj. pomorskie	700	9569	7258	139022	67681	24688	11948
powiat bytowski	38	454	316	5336	2604	980	482
Gminy wiejskie							
Borzytuchom	3	22	18	219	103	49	28
Czarna Dąbrówka	5	45	29	417	224	87	46
Kołczygłowy	2	25	18	318	150	67	36
Lipnica	3	35	27	358	176	71	35
Parchowo	2	18	17	289	147	37	17
Studzienice	3	26	19	265	137	39	18
Trzebielino	2	23	14	255	128	42	23
Tuchomie	2	27	19	338	154	65	27
Gminy miejsko-wiejskie							
Bytów	7	119	87	1708	833	279	136
Miastko	9	114	68	1169	552	244	116

Źródło: *Edukacja i wychowanie w województwie pomorskim w roku szkolnym 2010/2011*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011.

Tabela 42. Dane o gimnazjach w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w roku szkolnym 2010/2011

	Szkoły	Pomiesz- czenia szkolne	Oddziały	Uczniowie		Absolwenci	
				Ogółem	w tym dziew- częta	Ogółem	w tym dziew- częta
woj. pomorskie	415	4806	3534	76764	36685	2684	13035
powiat bytowski	22	195	155	3096	1439	1059	509
Gminy wiejskie							
Borzytuchom	1	5	6	121	62	34	18
Czarna Dąbrówka	1	9	9	211	111	59	36
Kołczygłowy	2	14	9	186	88	74	32
Lipnica	3	21	12	201	93	64	28
Parchowo	2	13	10	133	58	47	21
Studzienice	3	21	9	120	51	38	13
Trzebielino	1	10	7	129	66	56	25
Tuchomie	2	15	9	204	105	54	21
Gminy miejsko-wiejskie							
Bytów	4	51	51	1034	450	352	169
Miastko	3	36	33	757	355	281	146

Źródło: *Edukacja i wychowanie w województwie pomorskim w roku szkolnym 2010/2011*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011.

W roku szkolnym 2010/2011 w powiecie bytowskim funkcjonowało 38 szkół podstawowych oraz 22 gimnazja. Najwięcej z nich działa w Bytowie oraz Miastku. Szkoły w powiecie bytowskim pod względem wielkości nie ustępują średniej dla województwa pomorskiego. W przypadku szkół podstawowych, największe placówki, uwzględniając liczbę pomieszczeń szkolnych, znajdują się w Bytowie, gdzie 17 sal przypada średnio na jedną szkołę podstawową. Gimnazja w Bytowie i Miastku przeciętnie posiadają 12 sal. Należy podkreślić, że w powiecie funkcjonują również placówki edukacyjne przygotowane do nauczania specjalnego: 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja. Natomiast w Miastku funkcjonuje Szkoła Muzyczna I Stopnia, która umożliwi młodym mieszkańcom powiatu rozwój talentów muzycznych

W tabeli nr 43 przedstawiono wskaźniki skolaryzacji brutto i netto w wybranych latach. Dane te potwierdzają, że powiat bytowski nie odbiega od poziomów średnich dla woj. pomorskiego. Współczynniki te nieco się różnią dla poszczególnych gmin, co ma związek z uczęszczaniem dzieci do placówek szkolnych mieszczących się w innych niż własna gminach powiatu bytowskiego.

Tabela 43. Wskaźniki skolaryzacji brutto i netto dla szkół podstawowych i gimnazjów w latach 2003-2010

	współczynnik skolaryzacji brutto						współczynnik skolaryzacji netto					
	szkoły podstawowe			gimnazja			szkoły podstawowe			gimnazja		
	2003	2005	2010	2003	2005	2010	2003	2005	2010	2003	2005	2010
woj. pomorskie	100,9	100,6	100,1	101,3	101,9	100,7	99,0	98,9	96,3	95,0	95,6	93,5
powiat bytowski	101,4	100,6	98,0	99,5	102,0	100,6	98,3	98,4	95,5	92,6	95,1	92,8
Borzytuchom	91,4	87,8	90,9	77,2	75,6	84,0	91,4	87,5	90,5	73,8	74,4	78,5
Czarna Dąbrówka	103,4	101,0	100,2	92,9	89,6	83,4	99,8	99,4	96,4	83,2	85,2	79,5
Kołczygłowy	105,7	102,7	94,6	94,0	98,8	97,4	103,7	100,7	93,8	93,2	94,9	94,8
Lipnica	94,5	95,0	104,4	94,4	93,7	91,8	93,7	93,4	101,5	91,7	92,7	90,9
Parchowo	93,6	95,1	94,8	98,5	94,3	95,0	92,2	94,8	92,1	94,6	91,0	94,3
Studzienice	96,3	96,4	106,4	100,6	100,5	95,2	95,0	94,7	104,8	96,1	98,4	94,4
Trzebielino	101,1	102,6	88,2	85,7	94,0	89,6	97,6	99,7	86,2	82,8	92,5	84,7
Tuchomie	94,3	94,6	98,5	101,9	97,3	101,5	93,3	93,9	96,2	97,6	95,4	99,0
Bytów	106,5	104,5	98,1	107,5	115,5	111,9	101,9	101,9	95,6	96,1	102,5	98,2
Bytów miasto	128,5	127,6	125,3	151,3	173,7	178,9	122,3	123,9	121,7	135,2	154,2	156,9
Bytów wieś	61,0	58,3	53,0	0,0	0,0	0,0	59,8	57,9	52,2	0,0	0,0	0,0
Miastko	101,7	102,1	99,0	99,5	102,2	102,9	98,1	98,8	95,9	93,8	94,5	92,7
Miastko miasto	135,6	135,2	137,3	188,0	182,3	187,0	132,6	132,9	136,4	182,2	172,5	173,4
Miastko wieś	69,8	70,7	65,3	8,0	27,2	28,2	65,8	66,6	60,3	2,3	21,5	21,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 30.10.2011.

W tabeli nr 44 przedstawione zostały dane dotyczące liczby uczniów przypadających na jednego nauczyciela w szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym. Widać wyraźnie, że powiat bytowski nie odbiega w tej materii od średniej dla woj. pomorskiego. W tabeli nr 44 przedstawiono także dane dotyczące przeciętnej liczby uczniów w placówce szkolnej. Ponownie sytuacja szkolnictwa w powiecie bytowskim nie odbiega od sytuacji w pomorskim województwie.

Tabela 44. Uczniowie przypadający na 1 nauczyciela i przeciętna liczba uczniów w oddziale szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym w latach 2007-2009*

	2007	2008	2009
Uczniowie przypadający na 1 nauczyciela w szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym			
woj. pomorskie	14,5	14,1	14,1
powiat bytowski	17,1	15,7	14,5
Przeciętna liczba uczniów w oddziale w szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym			
woj. pomorskie	19,2	18,9	18,6
powiat bytowski	18,1	17,6	17,0

*Bez szkół specjalnych i szkolnictwa policealnego.

Źródło: Opracowanie na podstawie: *Kapitał ludzki w województwie pomorskim w latach 2004-2009*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2010.

Tabela 45. Wyniki w nauce uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty (w proc. punktów możliwych do uzyskania)						
woj. pomorskie	63,5	73,3	61,5	65,6	63,5	56,5
powiat bytowski	56,9	69,2	56,5	61,8	59,8	52,8
Wyniki egzaminów gimnazjalnych (w proc. punktów możliwych do uzyskania)						
woj. pomorskie – część humanistyczna	50,8	65,6	60,0	60,4	58,6	61,4
woj. pomorskie – część matematyczna	49,0	48,8	48,2	50,2	53,4	51,2
powiat bytowski – część humanistyczna	45,1	62,6	58,6	57,4	57,9	59,2
powiat bytowski – część matematyczna	44,8	46,2	45,6	46,4	49,1	48,0

Źródło: Opracowanie na podstawie: *Kapitał ludzki w województwie pomorskim w latach 2004-2009*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2010.

Na szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne warto również spojrzeć z perspektywy samych uczniów i wyników jakie osiągają oni w nauce, które zostały przedstawione w tabeli nr 45. W latach 2004-2009 wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w powiecie bytowskim oscylowały w przedziale od 52 do prawie 72 proc. możliwych punktów do uzyskania i w każdym roku

były słabsze niż przeciętna dla województwa pomorskiego. Różnica wynosi około 3 punktów procentowych. Podobnie jest z wynikami egzaminów gimnazjalnych, z tym, że w ostatnich latach w części humanistycznej wyniki są bardziej zbliżone do średniej dla województwa pomorskiego. Tym niemniej wyniki z egzaminów gimnazjalnych trudno uznać za dobre, szczególnie w części matematycznej.

W tabeli nr 46 przedstawiono dane dotyczące nauczania języków obcych w powiecie bytowskim w roku 2010. Są to dane o ilości uczniów obowiązkowo uczących się języków obcych. Wyraźnie widać, że spośród języków obcych w nauczaniu podstawowym i gimnazjalnym występują język angielski oraz język niemiecki. Zgodnie z danymi z Banku Danych Lokalnych w powiecie nie naucza się innych języków obcych na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych, a język angielski jest także przedmiotem nauczania w placówkach edukacyjnych specjalnych. Warto dodać, że na poziomie szkół ponadgimnazjalnych młodzież ma jeszcze dostęp do języka rosyjskiego.

Tabela 46. Nauczanie języków obcych w szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym w roku 2010

	szkoły podstawowe			gimnazja			szkoły ponadgimnazjalne		
	ogółem	angielski	niemiecki	ogółem	angielski	niemiecki	ogółem	angielski	niemiecki
woj. pomorskie	140456	124937	15117	119442	67010	48749	141105	72873	55888
powiat bytowski	5492	3400	2092	4631	2009	2622	5285	2182	3047
Gminy wiejskie									
Borzytuchom	218	170	48	206	85	121	0	0	0
Czarna Dąbrówka	417	386	31	357	165	192	0	0	0
Kołczygłowy	318	285	33	211	171	40	0	0	0
Lipnica	532	177	355	241	40	201	0	0	0
Parchowo	383	229	154	249	118	131	0	0	0
Studzienice	239	185	54	162	42	120	0	0	0
Trzebielino	254	0	254	202	73	129	0	0	0
Tuchomie	339	223	116	340	136	204	0	0	0
Gminy miejsko-wiejskie									
Bytów	1647	1292	355	1422	663	759	3203	1269	1878
Bytów miasto	1312	1106	206	1422	663	759	3203	1269	1878
Bytów wieś	335	186	149	0	0	0	0	0	0
Miastko	1145	453	692	1241	516	725	2082	913	1169
Miastko miasto	758	283	475	1106	460	646	1414	579	835
Miastko wieś	387	170	217	135	56	79	668	334	334

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 30.10.2011.

W tabelach nr 47 i 48 przedstawiona została liczba szkół podstawowych oraz gimnazjalnych na terenie gminy Bytów oraz gminy Miastko.

Tabela 47. Szkoły podstawowe i gimnazja na terenie gminy Bytów

Lp.	Placówka	Liczba Dzieci	Liczba Oddziałów
1.	Szkoła Podstawowa nr 1	467	18
2.	Szkoła Podst. Nr 1 w OHP	42	2
3.	Szkoła Podstawowa nr 2	447	17
4.	Szkoła Podstawowa nr 3	313	12
5.	Szkoła Podstawowa nr 5	739	30
	SP w Mieście razem	2.008	79
6.	Szkoła P. w Gostkowie	138	6
7.	Szkoła P. w Niezabyszewie	94	6
8.	Szkoła P. w Pomysku Wlk.	131	6
9.	Szkoła P. w Rekowie	65	6
10.	Szkoła P. w Udorpiu – filia	29	3
	SP w Gminie razem	457	27
	Szkoły Podstawowe razem	2.465	106
11.	Gimnazjum nr 1 w Bytowie	528	20
12.	Gimnazjum nr 2 w Bytowie	374	14
	Gimnazja razem	902	34
	Ogółem	3.367	140

Źródło: <http://www.bytow.com.pl/articles/183/n/68>, 14.10.2011.

Tabela 48. Szkoły podstawowe, gimnazja, przedszkola, szkoły ponadgimnazjalne i inne jednostki edukacyjne w Miastku

Lp.	Placówki edukacyjne
Szkoły Podstawowe i Gimnazja	
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 w Miastku im Mikołaja Kopernika
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 Miastku im. Bolesława Chrobrego
3.	Gimnazjum w Miastku im. Jana Pawła II
4.	Zespół Szkół w Dretyniu
5.	Szkoła Podstawowa w Świerznie
6.	Szkoła Podstawowa w Słosinku im. ks prałata Zdzisława Jastrzębiec – Peszkowskiego
7.	Szkoła Podstawowa w Wałdowie
8.	Szkoła Podstawowa w Piaszczyźnie
9.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Kamnicy
10.	Specjalny Niepubliczny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Tursku (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum)

Edukacja na poziomie ponadgimnazjalnym

W zakresie edukacji ponadgimnazjalnej młodzież powiatu bytowskiego ma dostęp do liceów ogólnokształcących i profilowanych, techników oraz zasadniczych szkół zawodowych. W tabeli nr 49 przedstawiono placówki edukacyjne na poziomie kształcenia ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2010/2011 razem dla młodzieży oraz osób dorosłych.

Tabela 49. Placówki edukacyjne na poziomie kształcenia ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2010/2011

	Szkoły	Oddziały	Uczniowie			Absolwenci	
			Ogółem	w tym dziewczęta	w 1 klasie	Ogółem	w tym dziewczęta
województwo pomorskie							
zasadnicze szkoły zawodowe	99	670	15528	5016	6598	5228	1904
zasadnicze szkoły zawodowe specjalne dla młodzieży	20	75	823	371	363	271	136
licea ogólnokształcące dla młodzieży	148	2016	1290	24524	20742	12093	7371
licea profilowane dla młodzieży	13	38	847	561	254	698	466
technika dla młodzieży	119	1310	32894	143864	9195	6877	3055
szkoły policealne	198	848	199924	131182	14343	4683	3296
licea ogólnokształcące dla dorosłych	92	375	8792	4245	3957	1639	916
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	105	305	7966	3814	4878	2166	1151
powiat bytowski							
zasadnicze szkoły zawodowe	3	64	892	265	349	314	115
zasadnicze szkoły specjalne dla młodzieży	1	2	33	10	18	20	10
licea ogólnokształcące dla młodzieży	4	45	31	823	542	321	219
licea profilowane dla młodzieży	1	2	54	18	-	63	45
technika dla młodzieży	4	55	1335	666	352	321	166
szkoły policealne	2	5	94	78	34	98	76
licea ogólnokształcące dla dorosłych	3	11	156	74	62	38	25
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	3	12	284	139	168	113	64

Źródło: *Edukacja i wychowanie w województwie pomorskim w roku szkolnym 2010/2011*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011.

W powiecie bytowskim młodzież wybiera dalszą drogę edukacyjną, mając do wyboru: 3 szkoły zawodowe, jedną szkołę zawodową kształcenia specjalnego, 4 licea ogólnokształcące, jedno liceum profilowane oraz 4 technika. Struktura uczniów szkół ponadgimnazjalnych została przedstawiona w tabeli nr 50. Dane charakteryzują się pewnym zróżnicowaniem w kolejnych latach i pokazują, że w porównaniu do średniej dla województwa pomorskiego w powiecie bytowskim młodzież częściej wybiera kształcenie na poziomie zawodowym oraz technikum. W roku 2009 prawie 25 proc. uczących się stanowiły osoby kształcące się w szkołach zawodowych, a 35,5 proc. w technikum. Młodzież w powiecie bytowskim w mniejszym stopniu korzysta z możliwości kształcenia w liceach ogólnokształcących.

Tabela 50. Struktura uczniów szkół ponadgimnazjalnych w latach 2004-2009*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
woj. pomorskie						
zasadnicze szkoły zawodowe	13,7	13,7	14,8	15,6	16,1	16,4
licea ogólnokształcące i profilowane	56,5	59,0	55,7	53,0	51,8	50,5
technika	29,8	27,3	29,5	31,4	32,1	33,1
powiat bytowski						
zasadnicze szkoły zawodowe	20,7	19,5	21,3	22,0	24,2	24,9
licea ogólnokształcące i profilowane	44,4	49,4	45,5	44,0	42,6	39,6
technika	34,9	31,1	33,2	34,0	33,2	35,5

*Bez szkół policealnych.

Źródło: Opracowanie na podstawie: *Kapitał ludzki w województwie pomorskim w latach 2004-2009*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2010.

Tabela 51. Wyniki w nauce uczniów szkół ponadgimnazjalnych

	2007	2008	2009
Zdawalność egzaminu maturalnego			
woj. pomorskie	88,7	87,8	87,0
powiat bytowski	90,0	83,5	85,5
Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe oraz egzaminów dyplomowych			
woj. pomorskie	60,4	62,0	67,2
powiat bytowski	54,0	67,6	73,7

Źródło: Opracowanie na podstawie: *Kapitał ludzki w województwie pomorskim w latach 2004-2009*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2010.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Warto także przedstawić wyniki w nauce uczniów szkół ponadgimnazjalnych, które zostały ujęte w tabeli nr 51. Zgodnie z danymi 85,5 proc. młodzieży powiatu bytowskiego uczącej się, która podeszła do egzaminu maturalnego zdobyła świadectwo dojrzałości. Wskaźnik ten różni się nieznacznie od średniej dla województwa pomorskiego. Natomiast wyniki młodzieży z powiatu bytowskiego z egzaminów zawodowych i dyplomowych są lepsze niż średnia dla woj. pomorskiego. W roku 2009 wskaźnik zdawalności 73,7 w powiecie był wyższy o 6,5 proc. od średniej dla województwa.

Oferta edukacyjna dla osób dorosłych została przedstawiona w tabeli nr 49. W powiecie działają 3 licea ogólnokształcące oraz 3 uzupełniające licea ogólnokształcące dla osób dorosłych. Ponadto w powiecie funkcjonują 2 szkoły policealne. Wydaje się, że jak na potrzeby powiatu bytowskiego placówek tych jest stosunkowo niewiele. W ocenie oferty edukacyjnej w powiecie bytowskim należy także pamiętać, że osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowią ponad 34 proc. osób bezrobotnych, a osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej stanowią ponad 31 proc. bezrobotnych. Dane dotyczące struktury bezrobotnych pod względem wykształcenia zostały przedstawione na rysunku nr 30.

W ocenie oferty edukacyjnej powiatu bytowskiego należy pamiętać, że osoby młode do 25 roku życia stanowią 25 proc. osób bezrobotnych. Zatem ważne jest by osoby młode nie wybierały zawodów nie rokujących na rychłe znalezienie pracy po ukończeniu szkoły. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie za drugie półrocze 2010 do 10 zawodów, którymi legitymowało się najczęściej osób bezrobotnych należało: sprzedawca, ślusarz, technik ekonomista, krawiec, murarz, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, stolarz, kucharz, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik rolnik. Wśród wymienionych zawodów znajdują się także te, którymi legitymują się osoby młode, które zarejestrowały się jako osoby bezrobotne do 12 miesięcy od ukończenia nauki. Są to mianowicie: sprzedawca, kucharz małej gastronomii, technik mechanik, pedagog, ślusarz⁶⁴.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy do zawodów nadwyżkowych w 2010 r. należały: sprzedawca, krawiec, ślusarz, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym,

⁶⁴ *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych za II półrocze 2010*, Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie, bytow.pup.pl, 30.10.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

murarz, kucharz, stolarz, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik handlowiec, pedagog, specjalista ochrony środowiska, logistyk, pielęgniarka, nauczyciele: biologii, języka niemieckiego, języka polskiego, nauczania początkowego, pedagog szkolny, specjalista do spraw marketingu i handlu, technik geodeta, technik farmaceutyczny, magazynier, kasjer handlowy, dekarz, lakiernik wyrobów drzewnych, elektryk, stolarz galanterii drzewnej, pilarz, palacz kotłów centralnego ogrzewania wodnych rusztowych i pieców zwykłych, monter wyrobów z drewna, kierowca samochodu dostawczego, kierowca samochodu ciężarowego, robotnik budowlany, sortowacz, dozorca⁶⁵.

Natomiast do zawodów deficytowych w 2010 r. należały: diagnosta uprawniony do wykonywania badań technicznych pojazdów, spedytor, opiekunka dziecięca, technik administracji, opiekunka środowiskowa, technik prac biurowych, pozostali pracownicy prac biurowych, robotnik gospodarczy, pozostali opiekunowie dziecięcy, brukarz, monter konstrukcji i wyrobów metalowych, malarz lakiernik wyrobów metalowych, spawacz metodą MAG, pozostali spawacze i pokrewni, operator koparek oraz ładowarek, operator pilarek do pozyskiwania tarcicy, kierowca operator wózków jezdniowych, pomoc kuchenna oraz woźny⁶⁶.

W technikach i szkołach zawodowych w powiecie bytowskim, wśród oferowanych kierunków kształcenia są zawody, które znalazły się na listach zawodów nadwyżkowych w roku 2010. Są to między innymi: technik żywienia i gospodarstwa domowego, geodeta, kucharz małej gastronomii, mechanik pojazdów samochodowych, ślusarz, sprzedawca, technik pojazdów samochodowych oraz murarz. Oznacza to tym samym, że z każdym rokiem kolejna grupa młodych osób będzie zasilać grono osób bezrobotnych w powiecie. Pozytywnym aspektem jest fakt kształcenia w zakresie informatyki oraz spedycji w technikach powiatu bytowskiego, na które to zawody jest wysokie zapotrzebowanie w kraju, a także w powiecie.

Konieczne jest też zwrócenie uwagi na fakt, że władze powiatowe starają się rozwiązać problemy edukacyjne osób bezrobotnych poprzez realizację projektów nakierowanych na podwyższanie poziomu wykształcenia, czy szkolenia w wybranych zawodach. W powiecie działa Powiatowe Centrum Edukacji Zawodowej w Bytowie, które czynnie współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy i zakładami pracy organizując kursy np. w zakresie spawania

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Ibidem.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

metodą MAG. Jednakże akurat na ten rodzaj umiejętności nie było w 2010 r. zapotrzebowania. Centrum jest ukierunkowane na zajęcia praktyczne jednakże konieczne wydaje się podjęcie również kursów z zakresu zawodów nadwyżkowych. W tym zakresie należy wysoko ocenić pracownię komputerową w jaką jest wyposażone Powiatowe Centrum Edukacji Zawodowej w Bytowie.

Natomiast szereg działań jest podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie. Działania te są ukierunkowane na pomoc osobom bezrobotnym lub zagrożonym utratą pracy. Do projektów zrealizowanych w ostatnich latach w ramach Programu Kapitał Ludzki w powiecie bytowskim należą:

- „Rozwiń Skrzydła” – projekt ukierunkowany na wsparcie osób przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z przyczyn nie dotyczących pracowników; w projekcie oferowano m.in.: szkolenie z podstaw biznesu, szkolenia prawa jazdy kategorii B, uczestnicy mieli możliwość zdobycia bezzwrotnej dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej i wsparcie pomostowe przez 6 miesięcy;
- „Kobiety prowadzą” – projekt ukierunkowany na zwiększenie szans na otwartym rynku pracy dla 60 uczestniczek projektu zagrożonych wykluczeniem społecznym, w projekcie oferowano: wsparcie psychologiczne i zawodowe, szkolenia z zakresu zawodów - animator lokalny, kucharz z elementami cateringu, profesjonalny sprzedawca, automatyczne spawanie łukiem krytym elementów płaskich i cylindrycznych, Prawo Jazdy kat. B, szkolenie o profilu wykańczania wnętrz z elementami układania glazury, malowania i tapetowania;
- „Nowy Zawód – Nowa Praca” – projekt kierujący uczestników projektu na szkolenia zawodowe: kucharz, profesjonalny sprzedawca, profesjonalna obsługa biura, spawanie blach i rur w osłonie gazów aktywnych metodą MAG 135.
- „Czterdzieści pięć Plus – nowe możliwości” – projektu ukierunkowany na podwyższenie wskaźnika aktywności zawodowej dla grupy osób powyżej 45 roku życia o średnim lub niższym poziomie wykształcenia.
- „Dobry Start” – celem projektu było podwyższenie kwalifikacji dzięki szkoleniom, pomoc w podjęciu działalności gospodarczej (jednorazowa dotacja).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Obecnie realizowane projekty to:

- „Postaw na swój rozwój” – w projekcie przewiduje się szkolenia z zakresu: fakturowania, obsługi kas fiskalnych z elementami obsługi komputera, nowoczesnego sekretariatu, zawodu kucharza, spawania blach i rur spoinami pachwinowymi metodą MAG, segregacji odpadów i obsługi urzędzeń w hali sortowni, zawodu murarza;
- „Aktywizacja szansą dla kobiet” – poradnictwo psychologiczne i zawodowe oraz szkolenia z prawa jazdy kat. B, zawodu opiekunki środowiskowej i dziecięcej, pracownika biurowego, florystyki i bukietarstwa;
- „Praca dla każdego” – w projekcie możliwość zdobycia dotacji na działalność gospodarczą, szkolenia zawodowe, wyposażenie stanowisk pracy oraz organizacji staży w przedsiębiorstwach (premiowane przedsiębiorstwa, które wykorzystują w swojej działalności: dziedzictwo kulturowe, specyfikę regionalną, świadczących usługi turystyczne, podejmujących działania na rzecz ochrony środowiska)⁶⁷.

Wnioski:

1. W powiecie bytowskim zwiększyła się ilość placówek wychowania przedszkolnego, zwiększyła się także dostępność przedszkoli, chociaż liczba miejsc jest nadal mniejsza niż zapotrzebowanie;
2. W zakresie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego wyraźnie widać, że w gminie Bytów oraz Miastku zorganizowane są szkoły większe, choć należy zauważyć, że średnio powiat bytowski nie odbiega od średniej dla województwa zarówno pod względem liczby pomieszczeń w szkołach, jak i liczby uczniów przypadających na 1 nauczyciela;
3. Wyniki w nauce na koniec szkoły podstawowej i gimnazjum uzyskiwane przez uczniów powiatu nie należą do zadowalających; szczególnie w naukach matematycznych;
4. Zdawalność egzaminu maturalnego jest na stosunkowo dobrym poziomie i nie odbiega również od średniej dla województwa.

⁶⁷ Informacje z oficjalnej strony Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie, bytow.pup.pl, 30.10.2011.

5. W powiecie bytowskim młodzież częściej wybiera kształcenie na poziomie zawodowym oraz technikum w porównaniu do danych na poziomie województwa. W strukturze zatem wykształcenia absolwentów szkół ponadgimnazjalnych dominuje wykształcenie techniczne i zawodowe – ponad 60 proc. populacji. Szczególnie ważne staje się w tym aspekcie wymuszenie przez władze powiatu zmiany kierunków tego kształcenia na takie, które odpowiada potrzebom lokalnego rynku pracy;
6. Negatywnie należy ocenić fakt, że w ofercie kształcenia na poziomie technikum i zasadniczych szkół zawodowych znajdują się zawody znajdujące się na liście zawodów nadwyżkowych, na które nie ma popytu na lokalnym rynku pracy. Tym samym instytucje te co roku wypuszczają na rynek pracy kolejne grupy młodych osób, którym niezwykle ciężko jest odnaleźć się na tym rynku.
7. Stosunkowo niewielka jest oferta edukacyjna dla osób dorosłych i konieczne jest zwiększenie dostępności kształcenia ustawicznego w powiecie bytowskim; Ponadto funkcjonujące Centrum Kształcenia Ustawicznego w Bytowie koncentruje się tylko na wybranych umiejętnościach i zawodach silnie związanych z oferowanymi kierunkami kształcenia w technikach i zasadniczych szkołach zawodowych;
8. Do pozytywnych aspektów sytuacji w powiecie bytowskim należy świadomość władz lokalnych oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie w zakresie konieczności podnoszenia wykształcenia mieszkańców powiatu;
9. Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie jest w trakcie realizacji, a także zrealizował szereg projektów ukierunkowanych na poprawę sytuacji osób bezrobotnych lub zagrożonych bezrobociem, w ramach których oferowano szkolenia zawodowe, możliwość zdobycia prawa jazdy kat. B, a także dotacje na rozpoczęcie działalności;
10. Wśród szkoleń oferowanych osobom bezrobotnym w roku 2011 znalazły się te umiejętności zawodowe, na które jest zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy tj.: spawacz, operator koparek oraz ładowarek, operator pilarek, kierowca operator wózków jezdniowych, a także podstawy obsługi komputera;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

11. W ocenie działalności Powiatowego Urzędu Pracy zwraca uwagę fakt, że w oferowanych szkoleniach powtarzają się takie zawody sprzedawcy i kucharza, które należą do zidentyfikowanych przez ten sam urząd zawodów nadwyżkowych;
12. Ponadto w ramach proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy szkoleń nie można doszukać się szkoleń językowych, a do bezrobotnych kierowane są oferty pracy również za granicą.
13. Pozytywnie należy ocenić rozpoczęcie w powiecie bytowskim projektu „Partnerstwo siłą powiatu”, który jest ukierunkowany na efektywne wykorzystanie środków Europejskiego Funduszu Społecznego zawartych w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki (PO KL) do celów realizacji zadań przewidzianych w Strategii na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej w Powiecie Bytowskim.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Kultura

Infrastrukturę społeczną w odniesieniu do ośrodków kultury znajdujących się na danym terenie najczęściej identyfikuje się poprzez centra oraz ośrodki kultury na nim zlokalizowane. W Bytowie, oprócz Bytowskiego Centrum Kultury znajdują się dwa muzea: Muzeum Zachodnio-Kaszubskie oraz Muzeum Szkoły Polskiej. Na terenie powiatu bytowskiego, według danych zebranych przez Główny Urząd Statystyczny, znajdują się dwa kina: Kino „Albatros” w Bytowie oraz kino w Miastku, które funkcjonuje w ramach Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury. Życie kulturalne mieszkańców Miastka odgrywa się głównie w jego ramach, które dysponuje wspomnianą już salą kinowo-widowiskową na 200 miejsc.

Poprzez działalność MGOK, Młodzieżowego Domu Kultury, Biblioteki Publicznej, Biblioteki Pedagogicznej, ZHP i władz samorządowych, a także innych instytucji i organizacji w przeciągu ostatnich kilku lat powstało wiele imprez, które na stałe zostały wpisane do kalendarza imprez miasta i gminy Miastko. Dodatkowo, w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia powstała sala koncertowa, w której regularnie odbywają się koncerty oraz inne imprezy okolicznościowe.

Pozostałe gminy także dysponują ośrodkami kultury. W Borzytuchomiu, Kołczygłowach, Parchowie, Studzienicach, Tuchomiu i Czarnej Dąbrówce znajdują się Gminne Ośrodki Kultury. W powiecie do instytucji związanych z kulturą należy zaliczyć także obiekty zabytkowe (np. Chata Owczarza i Owczarnia w Sominach), izby pamięci oraz biblioteki⁶⁸.

Do działalności ośrodków kultury w ostatnich kilku latach zaliczyć można między innymi organizowanie: warsztatów tanecznych, spotkań młodzieżowej grupy teatralnej, zajęć wokalnych, nauki gry na instrumentach muzycznych, konkursów plastycznych, recytatorskich, piosenkarskich, sportowych, festynów, imprez okolicznościowych oraz spotkań seniorów⁶⁹. Część obiektów wydzierżawionych zostało także podmiotom gospodarczym, które prowadzą działalność handlowo-gastronomiczno-kulturalną, zasilają w ten sposób zaplecze gastronomiczne powiatu. W działających ośrodkach kultury jest częstokroć przewidywana

⁶⁸ Opracowanie własne na podstawie stron internetowych gmin powiatu bytowskiego.

⁶⁹ Ibidem.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

możliwość wynajęcia lokalu na cele np. imprezy tanecznej, konferencji, organizacji wydarzeń rodzinnych oraz prowadzenia zajęć sportowych tj. fitness.

Na ocenę sytuacji w instytucjach kultury składa się także ilość i rodzaj imprez, warsztatów jakie są przez nie organizowane. W tabeli nr 52 przedstawiono podstawowe dane dotyczące instytucji kultury w powiecie bytowskim. Do instytucji kultury ujętych w tabeli zgodnie z podejściem Głównego Urzędu Statystycznego należą: domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice. W roku 2009 w powiecie funkcjonowało 11 instytucji kultury i jest to o jedną jednostkę mniej niż w roku 2003. Do instytucji kultury w roku 2009 należało: 1 dom kultury, 8 ośrodków kultury oraz 2 kluby. W powiecie nie funkcjonowały w tym czasie świetlice⁷⁰. W roku 2009 zorganizowano 408 imprez kulturalnych w analizowanych ośrodkach kultury, w których uczestniczyło 69.160 osób. W porównaniu do roku 2003 zmniejszyła się zarówno ilość organizowanych imprez kulturalnych, jak i ilość uczestników. W powiecie bytowskim w roku 2009 działały 54 zespoły artystyczne oraz 16 kół artystycznych. W porównaniu do roku 2003 zmniejszyła się liczba zespołów artystycznych o 4 i dokładnie o tę wartość zwiększyła się liczba działających kół.

W ramach swojej działalności, funkcjonujące w powiecie instytucje kultury organizują kursy dla mieszkańców (tabela nr 53). W roku 2009 było ich tylko 7, w tym 2 kursy plastyczne, 2 kursy tańca oraz 3 kursy gry na instrumentach muzycznych. Porównując dane do roku 2003 okazuje się, że spadła liczba organizowanych kursów dla mieszkańców powiatu bytowskiego. Ponadto wyraźnie brakuje w powiecie większej dostępności do kursów języków obcych oraz kursów komputerowych, która to umiejętność staje się niezbędna do funkcjonowania we współczesnym świecie. Brak danych za rok 2010 uniemożliwia pełną ocenę działalności w tym zakresie. Warto jednak zauważyć z informacji bardziej aktualnych, że GOK w Czarnej Dąbrówce w listopadzie 2011 rozpoczyna kurs języka angielskiego dla osób powyżej 45 roku życia, który jest finansowany przez EFS.

Do obrazu funkcjonowania infrastruktury kulturalnej należy dodać jednakże działania muzeów, które w roku 2009 zorganizowały 66 imprez kulturalnych, w tym 19 odczytów, 2

⁷⁰ *Kapitał ludzki w województwie pomorskim w latach 2004-2009*, op. cit.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

seanse filmowe oraz 45 zajęć – warsztatów. Tym samym można powiedzieć, że 2 działające muzea w powiecie działają aktywnie na rzecz społeczności lokalnej.

Tabela 52. Działalność instytucji kultury w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2003-2009

	instytucje		imprezy		uczestnicy imprez		zespoły artystyczne		członkowie zespołów artystycznych		koła (kluby)		członkowie kół (klubów)	
	2003	2009	2003	2009	2003	2009	2003	2009	2003	2009	2003	2009	2003	2009
woj. pomorskie	177	226	10464	11986	142937 5	138431 3	586	700	8011	9635	328	520	10440	13675
powiat bytowski	12	11	584	408	109798	69160	58	54	833	622	12	16	244	348
Borzytuchom	1	1	13	20	1200	950	3	2	45	18	0	0	0	0
Czarna Dąbrówka	2	2	16	35	28000	4450	6	5	120	97	2	4	29	66
Kołczygłowy	1	1	36	5	4870	1100	3	2	33	13	4	0	97	0
Parchowo	3	3	67	54	1470	5260	7	6	145	92	0	0	0	0
Studzienice	2	1	61	31	5082	7820	4	4	35	31	3	3	51	65
Tuchomie	1	1	87	25	1350	1550	9	5	128	70	1	5	20	100
Bytów	1	1	86	80	26840	28800	16	24	233	240	0	1	0	80
Bytów - miasto	1	1	86	80	26840	28800	16	24	233	240	0	1	0	80
Miastko	1	1	218	158	40986	19230	10	6	94	61	2	3	47	37
Miastko - miasto	1	1	218	158	40986	19230	10	6	94	61	2	3	47	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 30.10.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Tabela 53. Kursy organizowane przez instytucje kultury w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2003-2009

	ogółem		języków obcych		plastyczne		gry na instrumencie		wiedzy praktycznej		tańca		kursy komputerowe	
	2007	2009	2007	2009	2007	2009	2007	2009	2007	2009	2007	2009	2007	2009
woj. pomorskie	292	301	76	57	36	38	66	73	21	22	60	65	33	43
powiat bytowski	14	7	3	0	0	2	3	3	0	0	8	2	0	0
Czarna Dąbrówka	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Kołczygłowy	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Parchowo	4	2	0	0	0	1	1	1	0	0	3	0	0	0
Studzienice	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Tuchomie	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Bytów	4	1	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0
Bytów - miasto	4	1	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0
Miastko	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miastko - miasto	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 30.10.2011.

Do oceny funkcjonowania publicznych instytucji kultury konieczne jest jeszcze przedstawienie działalności bibliotek w powiecie bytowskim. W roku 2010 na 1 bibliotekę przypadało w powiecie 1814 osób i jest to nieco więcej niż w roku 2005. Tym niemniej pomiędzy 2005 r. a 2010 zmniejszyła się liczba czytelników bibliotek publicznych z poziomu 171 osób na 1000 mieszkańców do poziomu 139 na 1000 mieszkańców. Nie poprawił się także stan księgozbioru w analizowanych latach, natomiast utrzymana została liczba wypożyczeń na 1 czytelnika na zbliżonym poziomie. Dodać należy, że biblioteki w powiecie są też miejscem, w którym czytelnicy mogą skorzystać z komputera, nie tylko do celów wyszukiwania księgozbioru, ale także w innych celach np. związanych z Internetem. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba bibliotecznych komputerów systematycznie rośnie i w roku 2010 na stanie bibliotek znajdowały się 83 komputery, w tym 61 udostępnianych czytelnikom. Większość komputerów była także podłączona do sieci internetowej.

Tabela 54. Wskaźniki dotyczące bibliotek w powiecie bytowskim oraz woj. pomorskim w latach 2005-2010

	ludność na 1 placówkę biblioteczną		księgozbiór bibliotek na 1000 ludności		czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności		wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	
	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010
woj. pomorskie	4887	5198	2753,2	2542,4	166	139	19,8	18,4
powiat bytowski	1794	1814	3244,1	3221,7	171	139	20,9	21,7
Borzytuchom	2803	2907	3661,1	4269,0	136	95	16,3	15,4
Czarna Dąbrówka	805	623	2487,3	2281,3	205	204	12,6	8,3
Kołczygłowy	4323	1425	3050,9	2762,8	78	74	8,5	7,4
Lipnica	1199	1225	5442,1	5013,9	193	158	15,6	15,5
Parchowo	683	1135	3674,9	3923,6	154	85	14,0	10,6
Studzienice	1128	1757	4702,6	4474,0	181	137	14,1	12,1
Trzebielino	1865	537	6985,3	7096,4	240	162	25,8	22,0
Tuchomie	3910	4139	2370,1	2380,8	106	81	27,8	33,4
Bytów	2943	3013	2355,5	2416,6	147	151	19,8	14,4
Miastko	1979	4891	3111,1	3065,7	210	138	26,7	42,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 30.10.2011.

Należy podkreślić, że powiat bytowski jest obszarem, którego dziedzictwo kulturowe jest zapisane w kulturze społeczności lokalnej, w krajobrazie kulturowym, a więc np. obiektach zabytkowych i zbiorach muzealnych. W niniejszej części przedstawione zostały dane dotyczące instytucji kultury, które nie obejmują działających stowarzyszeń, instytucji non-profit czy też zabytków kultury materialnych. Pełne ich przedstawienie przekracza ramy ni-

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

niejszego opracowania. Warto jednak podkreślić, że informacje te zostały zidentyfikowane i szeroko przedstawione w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Bytowskiego w latach 2007-2013⁷¹.

Ponadto na funkcjonowanie społeczności lokalnej mają wpływ działania podejmowane bezpośrednio przez władze poszczególnych gmin, do których należą: organizowanie biegów przełajowych, rajdów, koncertów, występów teatralnych, zabaw tanecznych oraz wielu innych ciekawych imprez kulturalnych tj. chociażby „Biesiada ziemniaka”, których nie sposób wszystkich wymienić w niniejszym opracowaniu.

Podsumowując natomiast funkcjonowanie instytucji kultury na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego należy zauważyć, że w ostatnich latach aktywność tych instytucji nieco osłabła, co wyraża się poprzez zmniejszoną liczbę organizowanych imprez kulturalnych oraz mniejszą liczbę uczestników. Fakt ten z pewnością jest związany z finansowaniem działań kulturalnych, które niestety nie są priorytetem w polityce gospodarczej państwa. Brak pełnych danych dla roku 2010 uniemożliwia pełne potwierdzenie, czy trend spadkowy jest stały w czasie. A z informacji pozyskanych z gminnych ośrodków kultury wynika, że szereg z nich działa bardzo aktywnie na rzecz społeczności lokalnej organizując takie imprezy jak: Dzień Niepodległości, Święto Kapusty, festyny, spływy kajakowe, spotkania opłatkowe, warsztaty tkackie, noc duchów, pokazy sportowe czy wystawy plastyczne⁷². Biorąc dodatkowo pod uwagę fakt, że na terenie powiatu bytowskiego działa szereg stowarzyszeń należy stwierdzić, że region ten jest aktywny kulturalnie.

Należy jednak zwrócić uwagę na problem unowocześnienia oferty instytucji kultury pod względem kursów organizowanych np. zorganizowania kursów komputerowych. Powiat bytowski nie jest jedyny, który boryka się z tym problemem, na co wskazują dane dla woj. pomorskiego. Ogromną barierą są tutaj niestety środki finansowe jakimi dysponują instytucje kultury w Polsce. Tym niemniej brak działań w zakresie komputeryzacji ośrodków kultury będzie powodować, że instytucje te w większym stopniu oddalają się będą od codziennej rzeczywistości mieszkańców, szczególnie tych młodych. Niezmiernie istotne jest kultywowanie

⁷¹ Zobacz: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Bytowskiego w latach 2007-2013, www.powiatbytowski.pl, 30.10.2011.

⁷² Informacje pochodzą ze stron urzędów gmin powiatu bytowskiego oraz stron gminnych ośrodków kultury.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

lokalnych tradycji, ale by trafić do nowych pokoleń muszą być wykorzystane w tym także nowe środki przekazu i komunikacji. Przykładowo na stronach gmin powiatu bytowskiego nie zawsze można znaleźć informacje o działających ośrodkach kultury, a czasem te, które się tam znajdują są nieaktualne.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Turystyka

Infrastruktura powiatu bytowskiego w sferze turystyki jest rozwinięta. Na terenie powiatu znajdują się nie tylko hotele i Spa, ale przede wszystkim wiele gospodarstw agroturystycznych, które w swojej ofercie wypoczynkowej oferują klientom szereg atrakcji związanych z pobytem na terenie Kaszub. Na terenie Bytowa znajduje się punkt informacji turystycznej, biuro turystyczne VISA TRANS, biuro turystyczne BIT, przedstawiciel handlowy ORBIS Travel, a także hotele: Hotel Zamek**, Hotel Dana**, Centrum Rehabilitacji-Wypoczynku UŁAN SPA, Hotel Bismarck***, Dom Wypoczynkowy Dom Sportowca. Ponadto punkt informacji turystycznej znajduje się w Borzytuchomiu, Rekowiu oraz Tuchomiu.

Opierając się na danych GUS, na terenie powiatu bytowskiego znajdują się jedynie 22 ośrodki pełniące funkcję noclegową. Najwięcej, bo 7 obiektów, znajduje się w mieście Bytów⁷³. Ogólnie wszystkich przedsiębiorstw, których działalność zaklasyfikować można do branży turystycznej, na terenie powiatu znajduje się 568 (ośrodki noclegowe, lokale gastronomiczne, wypożyczalnie sprzętu wodnego, gospodarstwa agroturystyczne). Skłania to do wysnucia wniosku, iż infrastruktura turystyczna stoi na relatywnie wysokim poziomie w powiecie bytowskim w porównaniu z sąsiadującymi jednostkami terytorialnymi.

W tabeli nr 55 przedstawione zostały dane dotyczące liczby turystów korzystających z pokoi hotelowych i innych miejsc zbiorowego zakwaterowania w powiecie bytowskim w latach 2005 oraz 2010. Warto zauważyć, że znacząco wzrosła liczba turystów z Polski korzystających z bazy noclegowej pomiędzy rokiem 2005 a 2010. Na koniec roku 2010 w powiecie bytowskim zatrzymało się 20.201 turystów polskich, w tym 8,147 było gośćmi hoteli. Osobom tym udzielono razem 16.185 noclegów w hotelach w roku 2010 oraz 62.643 noclegi w innych jednostkach zbiorowego zakwaterowania w roku 2009⁷⁴. Ponadto w roku 2010 powiat odwiedziło 1.733 turystów zagranicznych, z czego większość zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, zatrzymała się w hotelach. Turystom zagranicznym udzielono 3.304 noclegów w pokojach hotelowych oraz 593 noclegi w innych obiektach zbiorowego zakwaterowania.

⁷³ Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, aktualizacja: 4.08.2011 r.

⁷⁴ Niestety brak jest informacji w tej kategorii dla roku 2010.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Tabela 55. Liczba turystów korzystających z bazy noclegowej powiatu bytowskiego i woj. pomorskiego oraz liczba udzielonych noclegów w latach 2005-2010*

	korzystający Polacy				udzielone noclegi Polakom				turyści zagraniczni				udzielone noclegi turystom zagranicznym			
	pokoje hotelowe		inne razem		hotele		inne - razem		hotele		inne- razem		hotele		inne razem	
	2005	2010	2005	2009	2005	2010	2005	2009	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010
woj. pomorskie	422850	735273	628413	688281	901351	1500199	3627797	3795154	233535	224139	60276	35767	516566	521152	203512	118964
powiat bytowski	3467	8147	10551	12054	5347	16185	57332	62643	1825	1639	348	94	3280	3304	1547	593
Bytów	3467	7083	1382	2302	5347	14989	2629	5213	1825	1639	50	34	3280	3304	90	102
Bytów – miasto	1503	6248	1382	2302	2081	13163	2629	5213	1011	1501	50	34	2137	3050	90	102
Bytów – wieś	1964	835	0	0	3266	1826	0	0	814	138	0	0	1143	254	0	0
Czarna Dąbrówka	0	0	2917	2902	0	0	15020	17079	0	0	36	24	0	0	293	211
Kołczygłowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lipnica	0	0	133	0	0	0	595	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miastko	0	1064	1691	1306	0	1196	6579	5950	0	0	79	2	0	0	138	30
Miastko - miasto	0	1064	1024	821	0	1196	3032	3770	0	0	77	2	0	0	136	30
Miastko - wieś	0	0	667	485	0	0	3547	2180	0	0	2	0	0	0	2	0
Parchowo	0	0	2266	2791	0	0	14979	15409	0	0	0	3	0	0	0	10
Studzienice	0	0	1596	2162	0	0	16436	17964	0	0	25	29	0	0	191	180
Tuchomie	0	0	566	591	0	0	1094	1028	0	0	158	2	0	0	835	60

*Brak danych za rok 2010 o liczbie korzystających Polaków.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 30.10.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

W porównaniu do danych dla roku 2005 można powiedzieć, że zwiększyła się liczba turystów rezydentów z Polski, natomiast zmniejszyła się liczba turystów zagranicznych. Tym samym, jeśli trend ten będzie się utrzymywał, turystyka w powiecie bytowskim napędzana będzie głównie przez turystów krajowych.

Powiat bytowski jest terenem niezwykle atrakcyjnym pod względem turystycznym co już wielokrotnie było podkreślane w niniejszym opracowaniu. W powiecie są dobrze utrzymane turystyczne szlaki pieszej wędrówki⁷⁵, a władze powiatu oraz stowarzyszenia i zawarte partnerstwa wspierają inwestycje w ścieżki rowerowe. W roku 2010, zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w powiecie funkcjonowało 45,8 km ścieżek rowerowych, z czego 32 km znajdowały się w gminie Trzebielino, w gminie Miastko natomiast 12,5 km, a w gminie Bytów zaledwie 1,3 km. Liczba kilometrów ścieżek rowerowych w powiecie bytowskim, pomimo oczywistego faktu, iż jest niewystarczająca, stanowi nieco poniżej 10 proc. ścieżek województwa pomorskiego.

Zgodnie z danymi GUS, w powiecie nie ma ścieżek turystycznych, które mogą stanowić trasę narciarską - narciarstwo biegowe. Tereny powiatu mogą być dobrym miejscem na rozwijanie właśnie tej dyscypliny sportowej, ale konieczne jest zwiększenie infrastruktury w tym zakresie. Problem ten został zauważony przez Partnerstwo Dorzecza Słupi, które podjęło działania wyznaczenia i oznakowania ścieżki rowerowo-narciarskiej⁷⁶.

Warto zaznaczyć, że na terenie powiatu bytowskiego działa także Stowarzyszenie „Agro-Kaszuby”⁷⁷. Jest to stowarzyszenie zrzeszające gospodarstwa agroturystyczne z terenu powiatu bytowskiego, umożliwiające współpracę między nimi. Do głównych celów Stowarzyszenia Agro-Kaszuby należą:

- reprezentacja i zrzeszanie regionalnych przedsiębiorstw turystycznych;
- działania marketingowe;
- prezentacja atrakcji regionalnych.

⁷⁵ Informacja uzyskana z oddziału PTTK w Słupsku.

⁷⁶ *Sprawozdanie z działalności Fundacji Partnerstwo Dorzecza Słupi za rok 2010*, www.pds.org.pl, 30.10.2011.

⁷⁷ http://www.agrokaszuby.com.pl/pl/strona_glowna.html, 21.10.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Stowarzyszenie to może być załącznikiem klastra turystycznego na terenie powiatu bytowskiego. Dlatego warto na nie zwrócić uwagę, a zadaniem władz jest aktywizacja członków ku współpracy pomiędzy sobą.

Ponadto gminy powiatu bytowskiego tj.: Borzytuchom, Bytów, Czarna Dąbrówka, Kołczygłowy, Parchowo, Studzienice i Tuchomie, działają w ramach Partnerstwa Dorzecze Słupi, które podejmuje wspólne działania strategiczne w zakresie rozwoju Dorzecza Słupi. Wśród celów działania znalazły się: rozwój infrastruktury i usług turystyki wiejskiej i aktywnej, zwiększenie efektywności wykorzystania potencjału przyrodniczo-kulturowego i wykreowanie marki lokalnej, aktywizacja zawodowa, społeczna i gospodarcza mieszkańców, rozwój partnerskiej współpracy, poprawa stanu infrastruktury społecznej i wizerunku wsi⁷⁸.

Należy także podkreślić, że w powiecie podjęto bardzo ciekawą inicjatywę promocji regionu, dokładnie pojezierza bytowskiego. Dzięki niej powstał przewodnik „Zielona Przygoda. Ścieżki Turystyczne Pojezierza Bytowskiego”, który jest dostępny w postaci tradycyjnej publikacji, elektronicznie w Internecie oraz wydana została do niego interaktywna mapa i cyfrowy przewodnik do pobrania na komórkę. Jest to duży sukces władz biorących udział w tym przedsięwzięciu: gminy Bytów, Borzytuchom, Tuchomie oraz Nadleśnictwa Bytów i Nadleśnictwa Osusznica.

Wnioski:

1. W powiecie bytowskim funkcjonuje dobrze rozwinięta baza noclegowa, a także rozwija się infrastruktura stała tj.: ścieżki rowerowe;
2. W ostatnich latach nastąpiło zwiększenie liczby turystów odwiedzających powiat bytowski, w tym zdecydowana większość to turyści krajowi;
3. Zmniejszyła się liczba zagranicznych turystów odwiedzających powiat bytowski w ostatnich latach. Może to wskazywać na pewną zmianę zapotrzebowania tej grupy turystów, ale także może być efektem kryzysu ekonomicznego;

⁷⁸ *Lokalna Strategia Rozwoju Dorzecza Słupi na lata 2009-2015*, www.pds.org.pl, 30.10.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

4. W powiecie bytowskim szereg instytucji, w tym władze poszczególnych gmin oraz powiatu podejmują działania na rzecz wspierania sektora turystycznego, w tym działania promocyjne, które należy zdecydowanie ocenić pozytywnie;
5. Należy zwrócić uwagę na konieczność dalszego rozwoju ścieżek rowerowych, tras biegowych narciarskich, w tym zakresie jest jeszcze wiele do zrobienia;
6. Ponadto, z uwagi na coraz większe wymagania turystów polskich i zagranicznych, konieczne jest poszerzanie oferty w zakresie być może parku rozrywki i rekreacji, a szczególnie budowy basenu, który będzie przecież służył także mieszkańcom powiatu;
7. Należy zwrócić uwagę na zwiększenie oferty turystycznej poza sezonem letnim;
8. W powiecie działa szereg różnego rodzaju inicjatyw, jednakże brak jest spójnej identyfikacji działań nakierowanych na turystykę oraz pewnych markowych produktów, które byłyby rozpoznawalne w kraju.

Sport i rekreacja

Infrastruktura społeczna powiatu bytowskiego w kwestii sportu i rekreacji przedstawia się interesująco. Na terenie powiatu coraz większym zainteresowaniem cieszą się sporty wodne, w szczególności spływy kajakowe. Bardzo często podróżni przybywają na teren powiatu właśnie w tym celu. Prócz tego turyści odwiedzający Kaszuby mogą także korzystać z dostosowanych do kąpiei akwenów, a także łowić ryby i udać się na jazdę konną.

Tabela 56. Sport i rekreacja w powiecie bytowskim

Lp.	Instytucje sportu i rekreacji
Wypożyczalnie sprzętu wodnego i rekreacyjno-sportowego	
1.	Kajaki Kozin - Wojciech Marcinkowski - Czarna Dąbrówka
2.	Tomasz Rolbiecki-Soszyca
3.	e-Kajaki- Bytów Rzepnica,
4.	Jolanta i Jerzy Bruscy - Piaszczyzna
5.	Agro-Szczupak Teresa Sztobnicka - Przęsin
6.	Zbigniew Baran - Parchowo
7.	Zuzanna Dulna-Montowska - Bytów
Kąpieliska	
1.	Jez. Jeleń, Gmina Bytów, Bytów przy OW "Jeleń"
2.	Jez. Jasień, Gmina Czarna Dąbrówka, Łupawsko przy OW Stoczni Marynarki Wojennej
3.	Jez. Jasień, Gmina Czarna Dąbrówka, Łupawsko przy OW "Wrzos"
4.	Jez. Jasień, Gmina Czarna Dąbrówka, Zawiaty przy OW "Zawiaty"
5.	Jez. Bobięcińskie, Gmina Miastko, Bobięcino przy Harcerskim Ośrodku Wypoczynkowym
6.	Jez. Głębokie, Gmina Miastko, Świeszyno przy OW "Słoneczny Stok"
7.	Jez. Lednik, Gmina Miastko, Miastko - kąpielisko miejskie
8.	Jez. Mausz, Gmina Parchowo, Frydrychowo przy OW "Dal-Sol"
9.	Jez. Mausz, Gmina Parchowo, Grabowo przy OW "Skierka"
10.	Jez. Czarne Dąbrówno, Gmina Studzienice, Czarna Dąbrowa przy OW "Grzybia Dąbrowa"
11.	Jez. Dywan, Gmina Studzienice, Sominy przy OW "Uroczysko"
12.	Jez. Dywan, Gmina Studzienice, Sominy przy OW "Daria"
13.	Jez. Kłęczno, Gmina Studzienice, Kłęczno przy OW "Szreder"
14.	Jez. Ryńskie, Gmina Studzienice, Kłęczno-Osowo przy Ośrodku Kolonijno Wczasowym

15.	Jez. Studzieniczno, Gmina Studzienice, Studzienice przy OW "Cefarm"
16.	Jez. Studzieniczno, Gmina Studzienice, Studzienice przy OW "EG Centrum Szkoleń i Wypoczynku"
Jazda konna	
1.	Zajazd Ułan W, Bytów
2.	Kaszubski Bór, Studzienice, Sominy
3.	Leśniczówka, Lipusz,
4.	Złota Podkowa, Miastko
Splywy kajakowe, paintball, żeglarstwo	
1.	www.ekajaki.pl , Bytów
2.	www.dana-art.com.pl , Zajazd Ułan
3.	www.jachty.org , ADKONIS Szkoła Żeglarska, Miastko
Wędkarstwo	
1.	Koło Bytów
2.	Koło Lipień - Czarna Dąbrówka
3.	Koło Sum - Kołczygłowy
4.	Koło Karaś - Miastko
5.	Wiejskie Koło Wędkarskie w Lipnicy

Źródło: <http://www.powiatbytowski.pl/docs/167>, 20.10.2011.

Na terenie powiatu znajduje się 16 jezior, które posiadają plaże przystosowane do rekreacji. Ponadto liczne wypożyczalnie sprzętu sportowego aktywny wypoczynek przyjeźdnym. Ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność powiatu pod tym względem jest naturalne urozmaicenie terenu. Liczne jeziora oraz rzeki przyciągają nie tylko turystów, ale i mieszkańców, oferując im możliwość uprawiania sportów wodnych.

Poza sportami wodnymi, uprawianymi najczęściej amatorsko na własną rękę, na terenie powiatu bytowskiego funkcjonują 44 kluby sportowe, które zrzeszają łącznie 1823 członków⁷⁹. W ich ramach działają poszczególne grupy specjalizujące się w sportach zespołowych lub indywidualnych dyscyplinach z zakresu lekkoatletyki.

Należy jednak zaznaczyć, że liczba klubów na mieszkańców powiatu jest niewystarczająca. Jeszcze gorzej kształtuje się kwestia członkostwa. Zaledwie 1823 osoby na tle ludno-

⁷⁹ Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, aktualizacja: 15.06.2011 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

ści całego powiatu to bardzo słaby wynik. Dlatego instytucje odpowiedzialne za zdrowie oraz aktywność ruchową powinny zwrócić na to uwagę i aktywizować młodzież, a także starszych, do uprawiania sportów. Aktywność ruchowa, prócz tego, że pozytywnie wpływa na zdrowie, stosowana jest jako profilaktyka w przeciwdziałaniu chorób i uzależnień.

CZĘŚĆ 4 Analiza czynników makroekonomicznych na terenie powiatu bytowskiego

Analiza warunków prowadzenia biznesu w powiecie bytowskim

Dogodne warunki prowadzenia biznesu są podstawą rozwoju gospodarki. Wpływ na jego rozwój mają głównie najnowsze technologie oraz wdrażane innowacje. Z tego powodu niezbędna jest analiza czynników, które gwarantują rozwój innowacyjnej i zaawansowanej technologicznie gospodarki. W niniejszym opracowaniu analizie poddane zostaną następujące zagadnienia:

- Lokalizacja,
- Transport (drogi, transport kolejowy, lotniczy, wodny),
- Oferta inwestycyjna
- Nakłady inwestycyjne,
- Instrumenty wspierania biznesu,
- Turystyka.

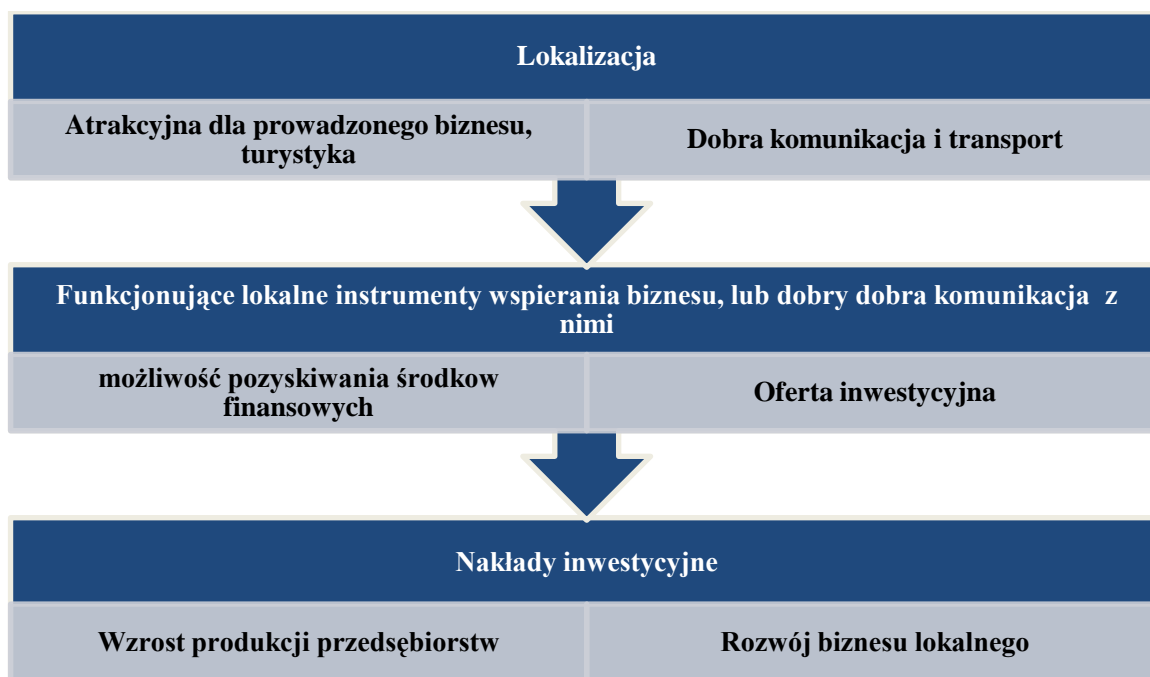
Powyższe zagadnienia, przyczyniają się do rozwoju przedsiębiorczości i biznesu w regionie, a co za tym idzie również do wzrostu gospodarczego. W tym momencie warto odwołać się do teorii lokalizacji, mówiącej o determinantach dotyczących rozwoju przedsiębiorczości i biznesu w danej lokalizacji⁸⁰. Okazuje się również, że kluczowymi czynnikami, które mają wpływ na rozwój biznesu w regionie jest dobra komunikacja z otoczeniem międzynarodowym, np. poprzez bliskość lotniska, stan dróg oraz połączenia regionalne⁸¹. Stan infrastruktury transportowej oraz koncentracja geograficzna sprzyja również przedsiębiorstwom typu spin-off, które zazwyczaj są zlokalizowane w pobliżu przedsiębiorstwa macierzystego lub mają z nim szybkie i dogodne połączenie. Czynniki mające wpływ na rozwój biznesu w regionie są więc ze sobą ściśle skorelowane, co w sposób graficzny zostało przedstawione na poniższym schemacie.

⁸⁰ T.Markowski, Zarządzanie rozwojem miast, PWE, Warszawa 1999, s. 104.

⁸¹ Ibidem.

Schemat 1. Zależność czynników mających wpływ na rozwój biznesu w powiecie/regionie.

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie powyższego schematu można stwierdzić, że przedstawione czynniki wzajemnie się uzupełniają, co świadczy o ich zależności względem siebie. W celu osiągnięcia dogodnym warunków biznesowych analizowane wskaźniki muszą być traktowane jako integralna całość, co umożliwi rozwój przedsiębiorczości w powiecie bytowskim.

Wszystkie powyższe czynniki przedstawione w schemacie, zostaną dokładnie zanalizowane i scharakteryzowane w dalszej części opracowania.

Lokalizacja i infrastruktura transportowa

Po pierwsze na atrakcyjność lokalizacji dla rozwoju biznesu wpływa wiele czynników, należą do nich między innymi:

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

- Walory i zasoby środowiska przyrodniczego, do których zalicza się między innymi bazę surowcową
- Czynniki techniczno - ekonomiczne, a wśród nich: infrastruktura techniczna, korzyści aglomeracji, rynek zbytu, siła robocza, zaplecze naukowo – techniczne
- Czynniki społeczno – polityczne, w których można wyróżnić: politykę państwa, prawodawstwo, czynniki społeczne.

Powyższe czynniki są wskaźnikami rozwoju biznesu w środowisku lokalnym. Można je podzielić również ze względu na czynniki twarde oraz czynniki miękkie. W przypadku rozwoju biznesu lokalnego, kluczową rolę odgrywają czynniki twarde⁸². Należy do nich rynek zbytu, czynniki polityczne, administracja lokalna, siła robocza, ośrodki szkolenia zawodowego (zaplecze naukowo techniczne). Z kolei czynniki miękkie czyli walory środowiska, mentalność społeczna w pośredni sposób wpływają na atrakcyjność lokalizacyjną. Na podstawie wymienionych czynników analizie została poddana lokalizacja powiatu bytowskiego, która została przedstawiona w formie tabelarycznej.

Tabela 57. Analiza atrakcyjności lokalizacji powiatu bytowskiego na podstawie wskaźników lokalizacyjnych

Czynniki twarde:	Ocena	Uzasadnienie
Zaplecze naukowo-techniczne, ośrodki szkolenia zawodowego	Brak znaczących instytucji naukowo-technicznych	W powiecie bytowskim znajduje się niewielka liczba instytucji naukowo technicznych. Do bardziej znaczących instytucji należy Cech Rzemiosł Różnych. Na terenie Bytowa znajdują się również zakłady przemysłowe wykorzystujące własną infrastrukturę techniczną. W celu rozwoju przedsiębiorczości w powiecie bytowskim niezbędne jest tworzenie nowych, prężnie działających instytucji naukowo-technicznych, które ułatwią przedsiębiorstwom dostęp do nowych technologii, a tym samym wpłyną na wzrost konkurencyjności.
Czynniki polityczne i administracja lokalna	Władze powiatu nie wspierają lokalnego biznesu, uważa tak 61% ankietowanych przedsiębiorstw.	W powiecie bytowskim władze samorządowe organizują szkolenia i wyjazdy na targi branżowe dla lokalnych przedsiębiorców. Negatywna ocena ankietowanych wynika z faktu, że działania wspierające nie spełniają wszystkich oczekiwań przedsiębiorców w zakresie wspierania lokalnej przedsiębiorczości.
Siła robocza	W roku 2009 zarejestrowanych	Przedsiębiorcy zatrudniają głównie pracowników z

⁸² W. Budner, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu 2004, s. 229, za: Dziemianowicz, 1998, s. 220

	było 6569 bezrobotnych. Największe zapotrzebowanie jest na pracowników fizycznych (32%) z wykształceniem zawodowym. Oznacza to, że w powiat bytowski posiada niezbędną do rozwoju biznesu siłę roboczą.	wykształceniem zawodowym lub średnim. Pracownicy z wykształceniem wyższym stanowią zaledwie 1 % całej siły roboczej.
Czynniki miękkie:		
Walory środowiskowe	Powiat bytowski dobrze rozwija się pod względem turystycznym, co zawdzięcza sprzyjającym warunkom środowiskowym. Z całą pewnością dla branży turystycznej i branż pokrewnych lokalizacja ta jest dogodna.	Główną gałęzią rozwoju sektora turystycznego w powiecie bytowskim jest agroturystyka. Przedsiębiorstwa tego typu mają potencjał rozwojowy i oferują usługi na które jest zapotrzebowanie w regionie.
Mentalność społeczna	Mentalność społeczna nie sprzyja rozwojowi biznesu w powiecie bytowskim. Wpływ na tego typu sytuację ma niska świadomość przedsiębiorców dotycząca korzyści wynikających ze współpracy między sobą.	Przedsiębiorcy nie dostrzegają potrzeby współpracy między sobą. Przedsiębiorcy również nie planują i nie widzą potrzeby sięgania po środki unijne, co znacznie ogranicza rozwój przedsiębiorczości w regionie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań Cati z przedstawicielami przedsiębiorstw w Bytowie oraz desk research.

Warto również pamiętać, że istotność omawianych czynników lokalizacyjnych zależy od sektora w jakim prowadzona jest działalność gospodarcza. Niewątpliwie priorytetowe znaczenie ma dostęp do nauki i technologii oraz adekwatnie wykształconej kadry. Z oceny powyższej tabeli wynika, że lokalizacja Bytowa nie spełnia wszystkich czynników charakteryzujących lokalizację atrakcyjną pod względem biznesowym. Pracy w szczególności wymaga wsparcie instytucji samorządowych oraz lokalnych organizacji, głównie w zakresie zapewnienia lepszego dostępu do nauki, technologii i innowacji. Rozwój innowacyjności przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw oraz do możliwości rozszerzenia działań firmy o nowe rynki. Tego typu rozwój będzie miał wpływ na ocenę atrakcyjności lokalizacji powiatu bytowskiego. Im więcej przedsiębiorstw działających na rynku globalnym, tym większy rozwój gospodarczy regionu, co przekłada się również na atrakcyjność lokalizacyjną pod względem biznesowym.

Uwarunkowania transportowe są jednym z najważniejszych czynników decydujących o wyborze lokalizacji przedsiębiorstwa. W szczególności dotyczy to przedsiębiorstw

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

produkcyjnych, wymagających sprawnego systemu zaopatrzenia i dystrybucji. Na sprawność tych systemów wpływać będzie zarówno stan infrastruktury, jak i odległości od głównych miejsc, z których pochodzą lub do których są dostarczane towary.

Przewozy ładunków mogą odbywać się drogą morską, samochodową, kolejową bądź lotniczą.

Transport morski jest wykorzystywany przez przedsiębiorstwa w przypadku importu lub eksportu towarów do odległych miejsc Europy oraz innych kontynentów. Wykorzystanie transportu lotniczego byłoby zbyt kosztowne i w większości przypadków nieuzasadnione. Transport kolejowy nie może być z kolei wykorzystany w każdej relacji. Można zatem stwierdzić, że dla przedsiębiorstw, które importują surowce i wyroby gotowe lub eksportują swoje produkty, nie ma innej porównywalnej cenowo drogi transportu.

Pod tym względem można mówić o korzystnej lokalizacji powiatu bytowskiego. Relatywnie niewielka (szczególnie w porównaniu z Polską południową) odległość od portów morskich ułatwia przedsiębiorcom korzystanie z żeglugi morskiej. Odległość do portów morskich w Gdańsku i Gdyni wynosi ze stolicy powiatu około 100 km, natomiast do Szczecina jest to niecałe 300 km. Oczywiście możliwe jest również wykorzystanie portów morskich w innych krajach, przy czym ich dostępność z terenu powiatu bytowskiego jest o wiele gorsza, przede wszystkim ze względu na znacznie większą odległość.

Transport lotniczy jest w niewielkim stopniu wykorzystywany dla przewozów towarowych, ale ma znacznie większe znaczenie dla przewozów pasażerskich. W najbliższej odległości od powiatu bytowskiego znajduje się port lotniczy im. Lecha Wałęsy w Gdańsku. Ze względu na obsługiwane relacje, ważne znaczenie dla mieszkańców powiatu ma również port lotniczy im Fryderyka Chopina w Warszawie.

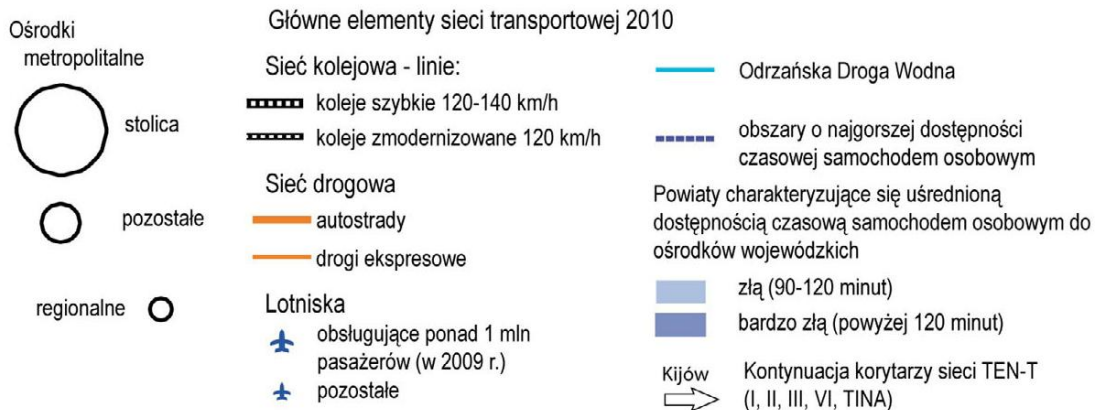
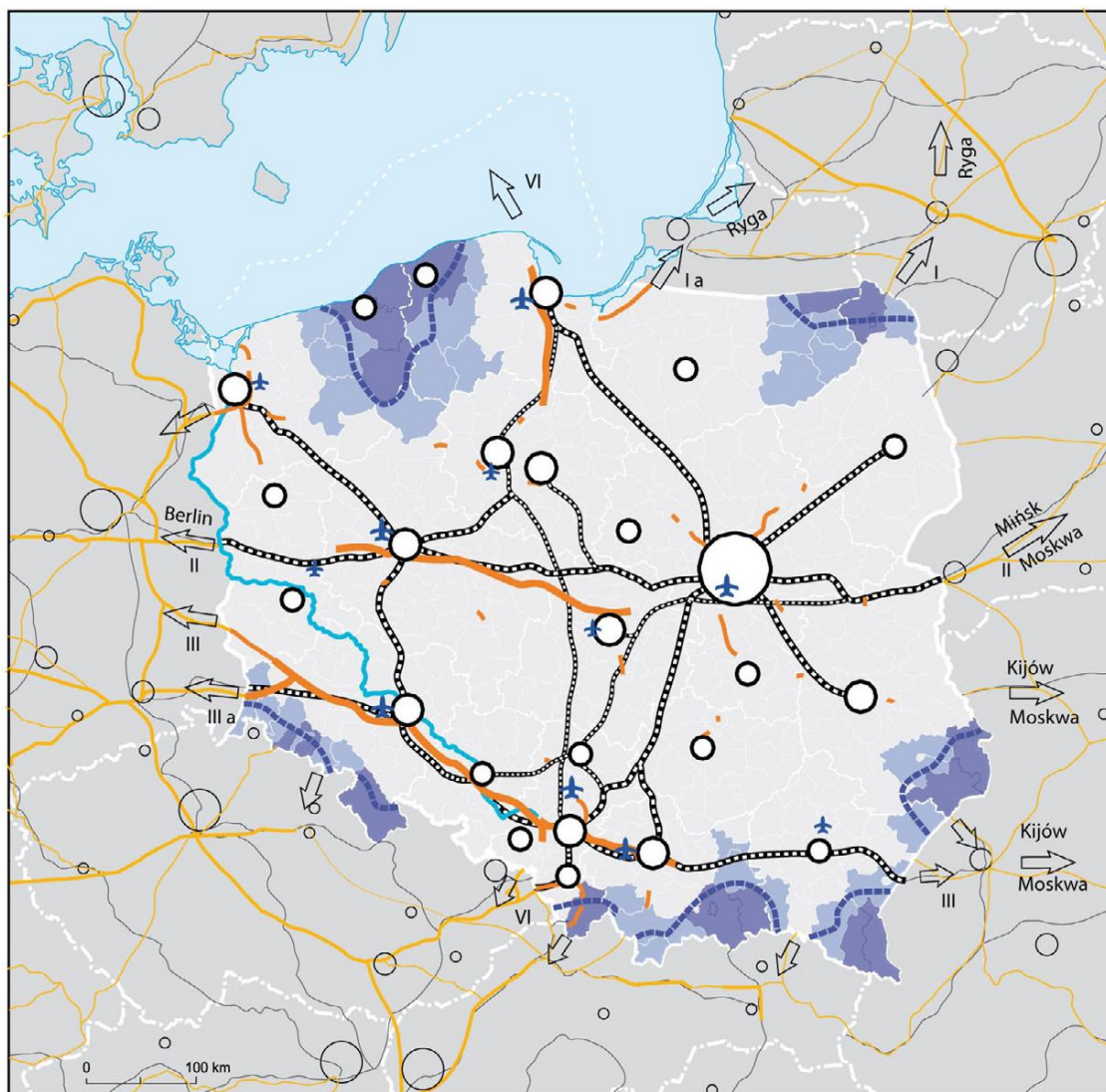
Ze względu na brak lub zły stan infrastruktury kolejowej, potencjał wykorzystania transportu morskiego (głównie dla przewozu ładunków) i lotniczego (przede wszystkim pod kątem przewozów pasażerskich), będzie zależeć przede wszystkim od transportu drogowego.

Dostępność czasowa

Pod względem dostępności czasowej powiat bytowski jest jednym z najgorzej położonych regionów w kraju, co obrazuje poniższa mapa(wykres nr 34).

Wykres 34. Główne elementy sieci transportowej 2010 oraz obszary o najgorszej dostępności czasowej

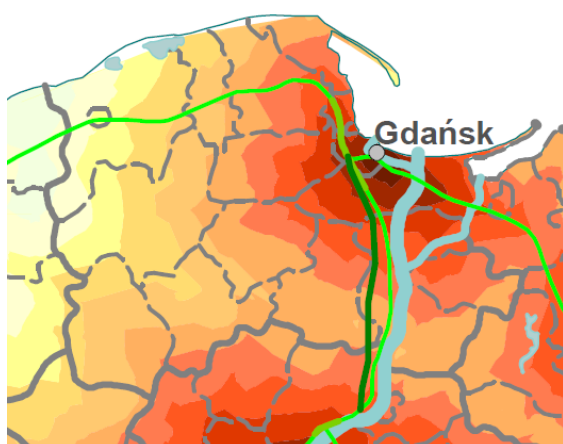

Źródło: koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Projekt dokumentu rządowego przeznaczony do konsultacji, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 2011.

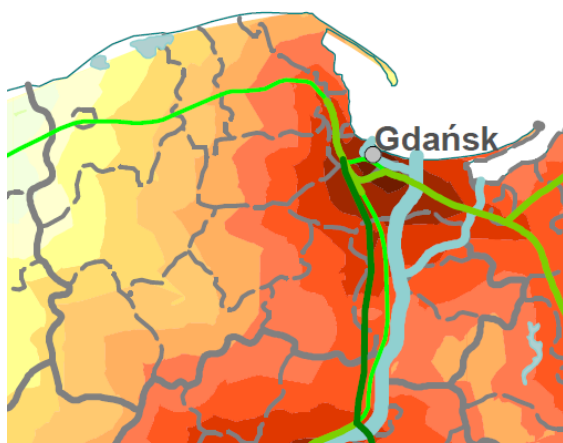
Poniższe mapy (wykresy nr 35 oraz 36) przedstawiają izochrony dojazdu do miast wojewódzkich w 2008 i 2013 r. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że lokalizacja powiatu bytowskiego nie jest atrakcyjna. Dotarcie do Gdańska zajmuje średnio od około 75 minut (ze wschodniego krańca powiatu) aż do 150 minut z zachodniej części gminy Miastko. Można również zauważyć, że do 2013 r. sytuacja ta nie ulegnie zmianie.

Wykres 35. Dostępność czasowa miast wojewódzkich w 2008 r. (transport drogowy)

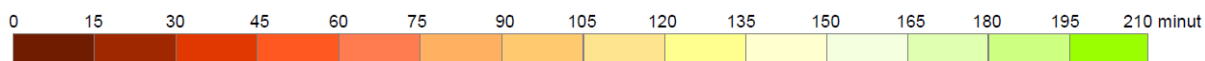

Źródło: Czasowa dostępność Transportowa do głównych ośrodków osadniczych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.mrr.gov.pl, 15.10.2011.

Wykres 36. Dostępność czasowa miast wojewódzkich w 2013 r. (transport drogowy)

Dostępność do miast wojewódzkich

Źródło: Czasowa dostępność Transportowa do głównych ośrodków osadniczych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, www.mrr.gov.pl, 15.10.2011.

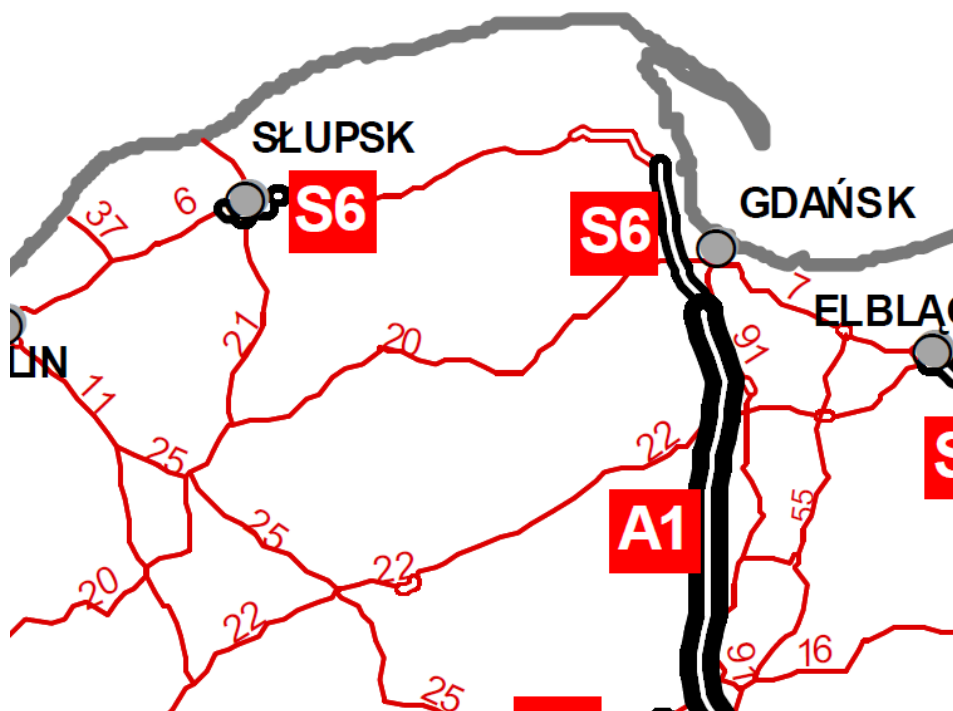

Słaba dostępność czasowa głównych ośrodków osadniczych z terenu powiatu bytowskiego wynika przede wszystkim ze słabo rozwiniętej infrastruktury transportu drogowego.

Osią transportową województwa jest droga krajowa nr 20, która łączy Gdańsk i Starogard Szczeciński, a na terenie powiatu bytowskiego prowadzi przez Miastko, Tuchomie, Bytów i Parchowo. Na terenie powiatu znajduje się jeszcze fragment drogi krajowej nr 21, prowadzącej przez Miastko do Ustki.

Teren powiatu przecinają również odcinki czterech dróg wojewódzkich, tj. drogi nr 206, prowadzącej przez Miastko w kierunku Koszalina, nr 209, biegnącej m.in. przez Bytów, Kołczygłowy i Borzytuchom, nr 211 przez Czarną Dąbrówkę, oraz drogi nr 212 przebiegającej przez Czarną Dąbrówkę, Bytów i Lipnicę. Przez teren powiatu nie przebiega natomiast żadna droga ekspresowa ani autostrada (por. poniższa mapa).

Wykres 37. Sieć dróg krajowych w Polsce

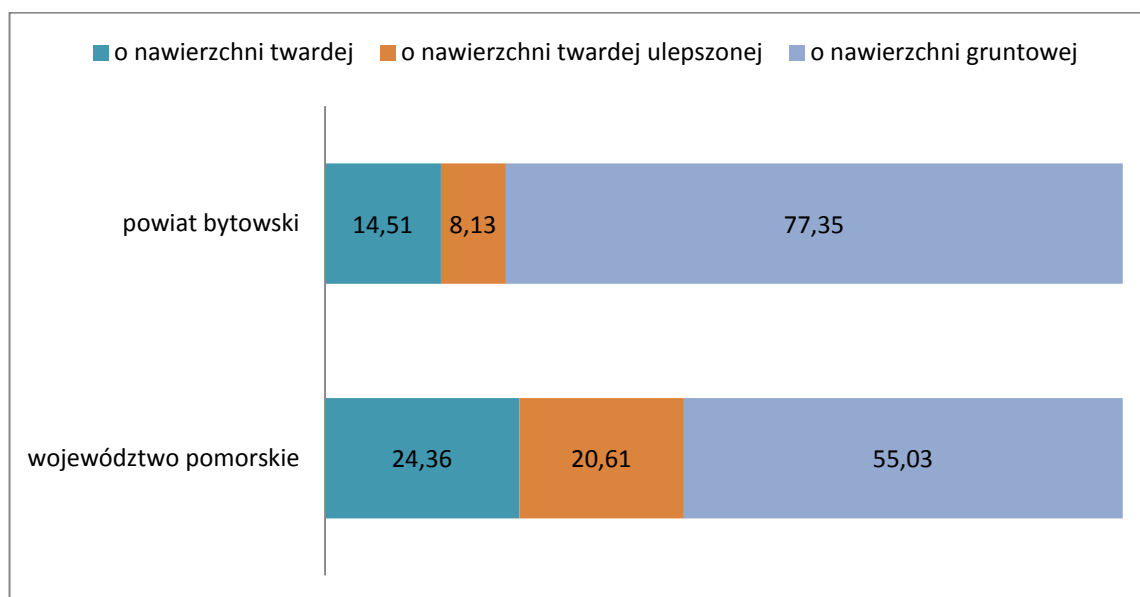

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, www.gddkia.gov.pl, 25.10.2011.

Ponadto, na terenie powiatu znajduje się 1183,8 km dróg powiatowych⁸³, w większości o utwardzonej nawierzchni, a także 1209,9 km dróg gminnych. Drogi powiatowe pod względem rodzaju nawierzchni nie odbiegają standardem od średniej dla województwa pomorskiego czy poszczególnych powiatów. Natomiast drogi gminne są najslabiej rozwinięte w całym województwie. Zaledwie 23% dróg gminnych na terenie powiatu bytowskiego ma utwardzoną nawierzchnię. Pozostałe 77% to drogi o nawierzchni gruntowej. Średnia dla całego województwa wynosi 45% w przypadku dróg utwardzonych oraz 55% dla dróg nieutwardzonych (por. poniższy wykres i tabela).

Wykres 38. Drogi gminne według rodzaju nawierzchni w powiecie bytowskim i województwie pomorskim w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl>, 15.10.2011.

Tak słaby stan infrastruktury drogowej wpływa niekorzystnie na mobilność mieszkańców. Utrudniony dostęp do głównych ośrodków osadniczych oznacza, że mieszkańcy powiatu mają ograniczone możliwości dojazdu do miejsca pracy czy nauki, co w efekcie może prowadzić do zwiększenia bezrobocia (ze względu na trudny dojazd do miejsca ewentualnej pracy

⁸³ Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl>, 15.10.2011.

lub jego wysokie koszty, bezrobotny może zrezygnować z podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia) lub do zwiększenia odpływu ludności, głównie na rzecz aglomeracji trójmiejskiej.

Tabela 58. Drogi gminne według rodzaju nawierzchni w województwie pomorskim w 2010 r.

Jednostka terytorialna	Drogi gminne						
	o nawierzchni twardej	o nawierzchni twardej ulepszonej	o nawierzchni gruntowej	drogi gminne ogółem	o nawierzchni twardej	o nawierzchni twardej ulepszonej	o nawierzchni gruntowej
	km				udział w drogach gminnych		
POMORSKIE	4204,4	3558,0	9497,9	17260,3	0,24	0,21	0,55
Powiat gdański	322,8	266,6	585,1	1174,5	0,27	0,23	0,50
Powiat kartuski	391,1	342,9	1006,2	1740,2	0,22	0,20	0,58
Powiat nowodworski	236,1	226,0	183,5	645,6	0,37	0,35	0,28
Powiat pucki	153,9	134,0	235,5	523,4	0,29	0,26	0,45
Powiat wejherowski	262,0	234,7	459,1	955,8	0,27	0,25	0,48
Powiat bytowski	175,6	98,4	935,9	1209,9	0,15	0,08	0,77
Powiat chojnicki	208,4	166,4	932,2	1307,0	0,16	0,13	0,71
Powiat człuchowski	103,5	75,1	518,4	697,0	0,15	0,11	0,74
Powiat lęborski	117,6	105,7	147,9	371,2	0,32	0,28	0,40
Powiat słupski	374,7	262,1	1155,0	1791,8	0,21	0,15	0,64
Powiat m.Słupsk	107,4	105,4	12,1	224,9	0,48	0,47	0,05
Powiat kościerski	248,3	179,4	920,8	1348,5	0,18	0,13	0,68
Powiat kwidziński	237,0	205,0	251,9	693,9	0,34	0,30	0,36
Powiat malborski	150,0	133,9	286,0	569,9	0,26	0,23	0,50
Powiat starogardzki	261,8	215,1	1086,4	1563,3	0,17	0,14	0,69
Powiat tczewski	201,9	172,9	484,5	859,3	0,23	0,20	0,56
Powiat sztumski	57,6	45,1	109,1	211,8	0,27	0,21	0,52
Powiat m.Gdańsk	360,9	359,7	140,7	861,3	0,42	0,42	0,16
Powiat m.Gdynia	204,2	201,4	45,6	451,2	0,45	0,45	0,10
Powiat m.Sopot	29,6	28,2	2,0	59,8	0,49	0,47	0,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl>, 15.10.2011.

Konsekwencją słabej dostępności transportowej jest również słaby rozwój przemysłu oraz niewielki napływ inwestycji zagranicznych i krajowych.

Należy wspomnieć również, że bardzo słabo rozwinięta i wykorzystywana jest infrastruktura kolejowa. Na terenie powiatu bytowskiego znajduje się kilka odcinków linii kolejowej.

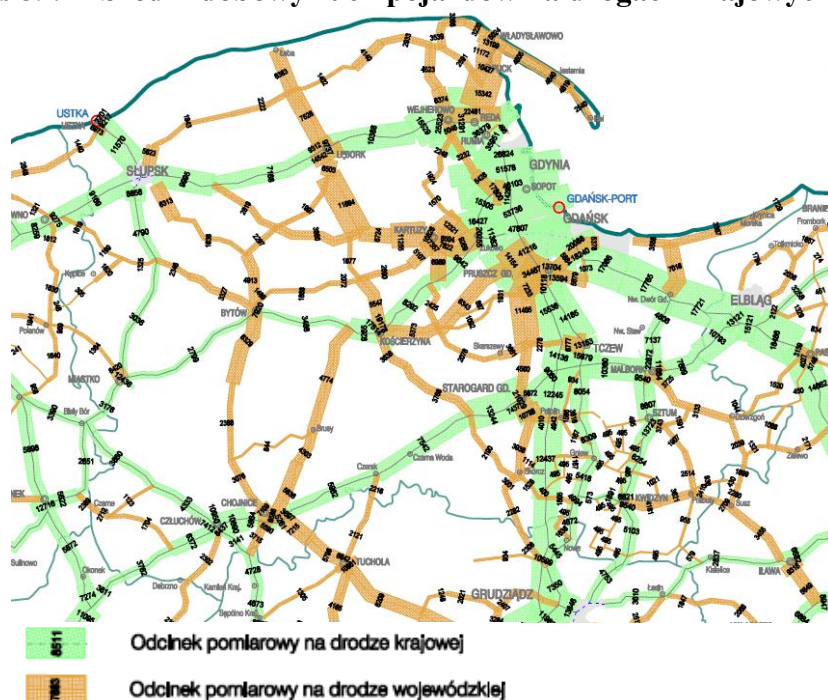

wej, przy czym większość z nich jest nieczynna. Jedyna czynna linia kolejowa, łącząca Piłę i Ustkę, przebiega przez Miastko. Miasto to nie ma jednak bezpośredniego połączenia kolejowego z Trójmiastem, co w znacznym stopniu ogranicza jego rozwój. Linia kolejowa przebiegająca przez Bytów jest nieczynna. Brak bezpośredniego lub jakiegokolwiek połączenia transportem kolejowym z Trójmiastem stanowi barierę wzrostu dla całego powiatu, gdyż przekłada się bezpośrednio na jego atrakcyjność zarówno jako miejsca zamieszkania, jak i inwestycji.

Powyższa analiza wskazuje, że jedyną możliwością przewiezienia ładunków i osób z terenu powiatu bytowskiego, jest transport drogowy.

Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu wykonane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad w 2010 r. wskazują na stosunkowo niski stopień wykorzystania dróg krajowych i wojewódzkich w powiecie bytowskim (por. poniższy rys.) Największy dobowy ruch pojazdów został zaobserwowany wokół głównych ośrodków osadniczych powiatu, tj. Miastka i Bytowa. Dobowy ruch na drogach krajowych wynosi ok. 2,5-3,5 tys. pojazdów, w zależności od badanego odcinka. Większy ruch obserwowany jest w kierunku Trójmiasta niż w kierunku zachodnim.

Wykres 39. Średni dobowy ruch pojazdów na drogach krajowych i wojewódzkich

Źródło: Generalny pomiar ruchu w 2010 r., Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, www.gddkia.gov.pl, 25.10.2011.

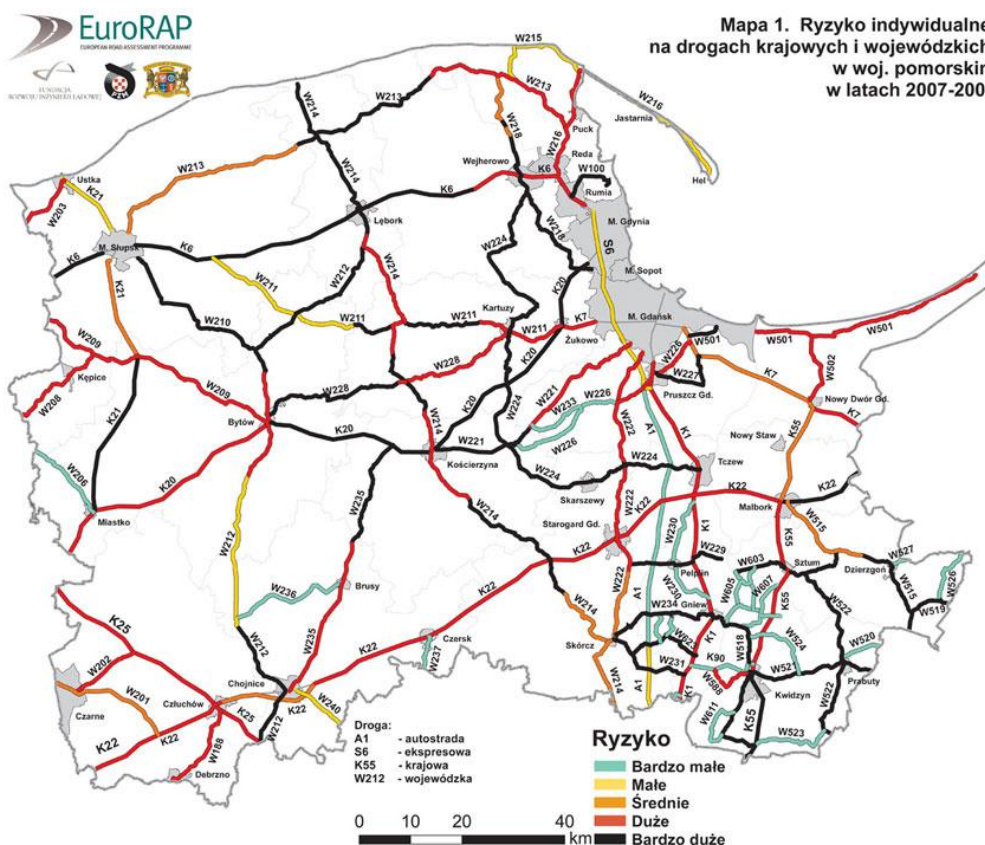

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Istotna jest również informacja, że niewielki jest udział pojazdów ciężarowych w liczbie pojazdów w ciągu doby, co może oznaczać, że popyt na przewozy na tych trasach jest niewielki. To z kolei wynika z faktu słabego rozwoju przemysłu na terenie powiatu.

Negatywnym zjawiskiem jest również poziom bezpieczeństwa na drogach w powiecie bytowskim. Poniższy rysunek przedstawia kategorie dróg ze względu na stopień ryzyka indywidualnego. Na tej podstawie można wnioskować, że drogi w powiecie bytowskim nie są bezpieczne, przy czym poziom bezpieczeństwa jest podobny również na innych drogach województwa pomorskiego.

Wykres 40. Ryzyko indywidualne na drogach krajowych i wojewódzkich

Źródło: <http://www.kurierbytowski.com.pl/>, data dostępu: 19.10.2011.

Wnioski:

Transport drogowy:

- słabo rozwinięta infrastruktura, niewielki udział dróg utwardzonych w drogach gminnych;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

- słaba dostępność czasowa głównych ośrodków osadniczych;
- niski stopień bezpieczeństwa na drogach;
- stosunkowo niewielki dobowy ruch pojazdów, z niewielkim udziałem pojazdów ciężarowych.

Transport kolejowy:

- krótkie odcinki czynnej linii kolejowej;
- brak bezpośredniego połączenia z Trójmiastem.

Transport morski:

- bliskość portów morskich w Trójmieście;
- jedyne połączenie z portamiorskimi opiera się na transporcie drogowym.

Transport lotniczy:

- bliskość portu lotniczego w Gdańsku;
- słaba dostępność czasowa ośrodków, w których znajdują się porty lotnicze (m.in. Gdańsk czy Warszawa).

Oferta inwestycyjna i nakłady inwestycyjne

Dopasowanie ofert inwestycyjnych do potrzeb aktualnych i przyszłych przedsiębiorców wpływa na rozwój lokalnego biznesu. Należy pamiętać by oferta była dopasowana do wiodących w regionie sektorów gospodarczych i odpowiadała na potrzeby wynikające z popytu i podaży. Analiza aktualnej oferty inwestycyjnej w powiecie bytowskim została przedstawiona w tabeli nr 59.

Powiat bytowski w dużym stopniu wykorzystuje możliwości pozyskiwania nowych inwestycji. Są to głównie inwestycje współfinansowane przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. Oś Priorytetowa 8 Lokalna infrastruktura podstawowa. Działanie 8.1 Lokalny potencjał rozwojowy Poddziałanie 8.1.1 Lokalna infrastruktura drogowa. Inwestycje współfinansowane również przez budżet Powiatu Bytowskiego. Poniżej w formie tabelarycznej (tabela nr 60) zostały przedstawione nakłady inwestycyjne w powiecie bytowskim.

Tabela 59. Aktualna oferta inwestycyjna w powiecie bytowskim

Oferta	Lokalizacja	Powierzchnia	Charakterystyka	Cena
Nieruchomość niezabudowana	Bytów	12297 m ²	Teren pobytowej bazy turystycznej. Projektowana zabudowa – hotel, pensjonat z rozbudowaną funkcją gastronomiczną o wysokim reżymie realizacyjnym. Usytuowanie w granicach oznaczonych nieprzekraczalną linią zabudowy. Powierzchnia zabudowy do 500 m ² .	515.980,00 zł. + VAT

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.bytow.com.pl/articles/91>, data dostępu: 19.10.2011.

Tabela 60. Nakłady inwestycyjne w powiecie bytowskim

Inwestycje:	Realizowane	Planowane
Przebudowa i modernizacja ulic i dróg w Bytowie i gminach powiatowych	X	X
Budowa obiektów rekreacyjno sportowych	X	X
Budowa placów zabaw	X	X
Zagospodarowanie terenów wokół jeziora Jeleń		X
Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków		X-planowany koniec inwestycji 2014 rok.
Budowa nowych nitek sieci kanalizacyjnej		X
Budowa wiejskich targowisk		X

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://www.bytow.com.pl/>, data dostępu: 19.10.2011

Wzrost inwestycji w powiecie bytowskim może być głównym determinantem rozwoju lokalnego biznesu. Niewątpliwie kluczową rolę odgrywa modernizacja i rozbudowa ulic oraz dróg powiatowych, co w przypadku wzrostu przedsiębiorczości przyczyni się do polepszenia warunków transportowych.

Instrumenty wspierania biznesu

Instrumenty wspierania biznesu odgrywają znaczącą rolę w kształtowaniu i rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości. Kluczowe są dwa zasadnicze obszary interwencji. Po pierwsze należy stworzyć adekwatne warunki do rozwoju gospodarczego, które obejmować będą następujące działania:

- Wsparcie w tworzeniu nowych przedsiębiorstw;
- Utrzymanie i rozwój firm;
- Wzrost konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Po drugie ważna jest również odpowiedzialność władz samorządowych dotycząca wzrostu zatrudnienia. Władze powinny nie tylko wspierać bezrobotnych, ale również przyczyniać się do rozwoju instytucji zajmujących się rozwojem przedsiębiorczości. Tego typu działania zapewniają rozwój biznesu lokalnego oraz rozwój gospodarczy. W celu rozwijania powyższych czynności na terenie powiatu bytowskiego działają następujące instytucje wspierające biznes:

- Centrum Międzynarodowych Spotkań;
- Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości;

Centrum Międzynarodowych Spotkań

Na terenie Centrum znajdują się pokoje gościnne oraz sale szkoleniowo-konferencyjne. Do dyspozycji jest rzutnik multimedialny, ekran, nagłośnienie, flip charty. Na wyposażeniu Centrum znajduje się również sala szkoleniowo-komputerowa, wyposażona w 9 wysokiej klasy komputerów z dostępem do Internetu. Do dyspozycji gości są także sale konsumpcyjne oraz ogólnodostępny pokój spotkań⁸⁴. Główną zaletą omawianej instytucji jest umożliwienie przedsiębiorcom spotkań biznesowych oraz prowadzenia szkoleń. Tego typu miejsce przyczynia się więc do wzrostu doszkalania pracowników. Z kolei sale wyposażone w nowoczesny sprzęt pozwalają przedsiębiorcom na obniżenie kosztów szkoleniowych poprzez możliwość korzystania z technologii znajdujących się w zasobach Centrum Międzynarodowych Spotkań.

Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości

Zostało podpisane porozumienie o współpracy partnerstwa gmin (Bytów, Kartuzy, Kościerzyna) w celu wspólnej realizacji projektu: „Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości – szansą rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw”. Liderem projektu i jednocześnie głównym zarządzającym są Kartuzy, jednak siedziba inkubatora znajdować się będzie w Bytowie, co przyczyni się do wzrostu atrakcyjności gminy. Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości swoją

⁸⁴ <http://www.obiektcms.pl/>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

działalność rozpocznie w momencie uzyskania środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego. Koszt realizacji projektu wynosi szacunkowo 15 mln PLN⁸⁵. Do głównych celów projektu należy⁸⁶:

- Pobudzenie lokalnego biznesu;
- Promowanie przedsiębiorstw;
- Wsparcie w zakładaniu nowych firm;
- Wsparcie prawne;
- Wsparcie organizacyjne;
- Doradztwo finansowe;

W ramach Inkubatora, który powstanie w Bytowie udostępniona będzie sala konferencyjna oraz około dziesięciu pomieszczeń biurowych przeznaczonych na wynajem. Przy budynku, w którym ma powstać inkubator (były budynek szkolny) znajduje się jeden z większych w Bytowie placów postojowych. Gmina chce do roku 2013 wybudować w tym miejscu trzykondygnacyjny parking.

Budowa inkubatora z całą pewnością przyczyni się do poszerzenia spectrum organizacji szkoleń, dostępu do technologii, spotkań biznesowych. Najważniejszym celem jest jednak zachęcenie mieszkańców powiatu do zakładania nowych przedsiębiorstw, które w perspektywie czasu przyczynią się do ożywienia lokalnej gospodarki.

Niewątpliwie powiat bytowski w celu rozwoju przedsiębiorczości lokalnej potrzebuje większej liczby instytucji wspierających działania biznesowe na terenie powiatu. Pozytywną prognozą jest jednak fakt, że instytucje samorządowe podjęły działania zmierzające w celu utworzenia jednostek wspierających regionalną przedsiębiorczość.

Ponadto należy podkreślić, że w powiecie prowadzona jest platforma współpracy pod nazwą „Partnerstwo Siłą Powiatu”, która ma na celu koordynację działań na rzecz partnerstwa i spójności w powiecie bytowskim. To jest inicjatywa, która zasługuje na wysoką ocenę, ponieważ próbuje przełamać dotychczasowe bariery komunikacyjne pomiędzy poszczególnymi

⁸⁵ *Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości*, http://www.4biznes.eu/archiwum/4biznes_wrzesien.pdf, data dostępu: 20.10.2011.

⁸⁶ <http://www.kartuzy.pl/portal.php?aid=news&news=12646666344b61480ab4961>, data dostępu. 20.10.2011.

podmiotami działającymi na rzecz powiatu. Tym niemniej właśnie w aspekcie wspierania przedsiębiorczości warto zwrócić uwagę, że w powiecie nie ma instytucjonalizowanej formy informacji o możliwościach uzyskania zwolnień z podatków lokalnych i innych formach wspierania biznesu. Może warto by było poszerzyć działalność partnerstwa również o tę sferę, lub chociażby podać informacje o możliwych formach wsparcia dla inwestycji w powiecie na stronach urzędowych.

Turystyka

W kontekście warunków prowadzenia biznesu turystyka wpływa głównie na rozwój przedsiębiorstw agroturystycznych, rekreacyjno-sportowych, noclegowych oraz gastronomicznych.

Tabela 61. Turystyka a wzrost warunków prowadzenia biznesu w powiecie

Tym działalności biznesowej, która może być rozwijana:	Rozwinięta	Rozwija się	Luka do zagospodarowania
Działalność sportowa		X	
Działalność rekreacyjna		X	
Baza gastronomiczna			X
Kawiarnie i puby			X
Baza noclegowa	X		
Agroturystyka	X		
Zabytki	X		
Prywatne połączenia z lokalnymi gminami i miastami (w tym z Trójmiastem)			X

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań jakościowych z przedstawicielami przedsiębiorstw w powiecie bytowskim, przeprowadzonych na zlecenie Starostwa Powiatowego w Bytowie w ramach projektu „Strategia i kwalifikacje-nasze narzędzia na zmiany w gospodarce”.

W ramach rozwoju turystyki w powiecie bytowski działa Powiatowe Stowarzyszenie Agro-Kaszuby Powiatu Bytowskiego⁸⁷. Instytucja ta zrzesza przedsiębiorstwa działające w branży turystycznej i dba o ich reklamę na stronie internetowej⁸⁸, co również przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości. W tabeli nr 61 zostały przedstawione pozostałe działania w kontekście turystyki wpływające na wzrost lokalnego biznesu.

⁸⁷ <http://www.powiatbytowski.pl/articles/166>, data dostępu: 19.10.2011.

⁸⁸ <http://www.agrokaszuby.com.pl/gospodarstwa.html>: 19.10.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Na podstawie powyższej tabeli można określić lukę do zagospodarowania w branży turystycznej w powiecie bytowskim. Można do niej zliczyć kawiarnie i puby, bazę gastronomiczną oraz połączenia autobusowe. Z przeprowadzonych badań wynika, że brakuje miejsc do spędzania wolnego czasu przy filiżance kawy lub herbaty zarówno w sezonie letnim jak i zimowym. Tego typu lokal powinien być skierowany zarówno do turystów jak i do mieszkańców powiatu bytowskiego. Brakuje również połączeń autobusowych z okolicznymi miastami oraz z Trójmiastem. Wzrost połączeń autobusowych mógłby przyczynić się do sprawniejszego przemieszczania się turystów między miastami w powiecie bytowskim i całym województwie pomorskim, co miałoby wpływ na rozwój branży turystycznej oraz gastronomicznej.

Przedstawione luki do zagospodarowania przez przedsiębiorców z powiatu bytowskiego należy potraktować jako rekomendacje dotyczące rozwoju lokalnego. Zastosowanie się do nich wpłynie nie tylko na polepszenie się komunikacji powiatowej, ale również umożliwi przedsiębiorcom nowe drogi rozwoju.

Podsumowując niniejszy rozdział można stwierdzić, że do najważniejszych czynników warunkujących prowadzenie biznesu w powiecie bytowskim należy czynnik transportowy oraz turystyczny. Oba te czynniki powiązane są z rozwojem infrastruktury (drogowej oraz rekreacyjnej). Przyczyniają się również do rozwoju przedsiębiorczości poprzez transport towarów oraz pozyskiwanie nowych klientów. Kluczowe znaczenie ma również rozwój instrumentów wspierających działania biznesowe. Jednostki te ułatwiają rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz rozwój poprzez dostęp do innowacji i technologii. Z kolei wynajem pomieszczeń stanowi duże ułatwienie dla początkującego przedsiębiorcy, który nie musi samodzielnie poszukiwać lokalu do prowadzenia swojego biznesu, dzięki temu może skupić się na kwestiach rozwojowych oraz marketingowych.

Należy również dodać, że wszystkie wymienione w omawianym rozdziale czynniki korelują ze sobą. Rozwój jednego z nich determinuje zazwyczaj wzrost kolejnego.

Analiza struktury i dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych

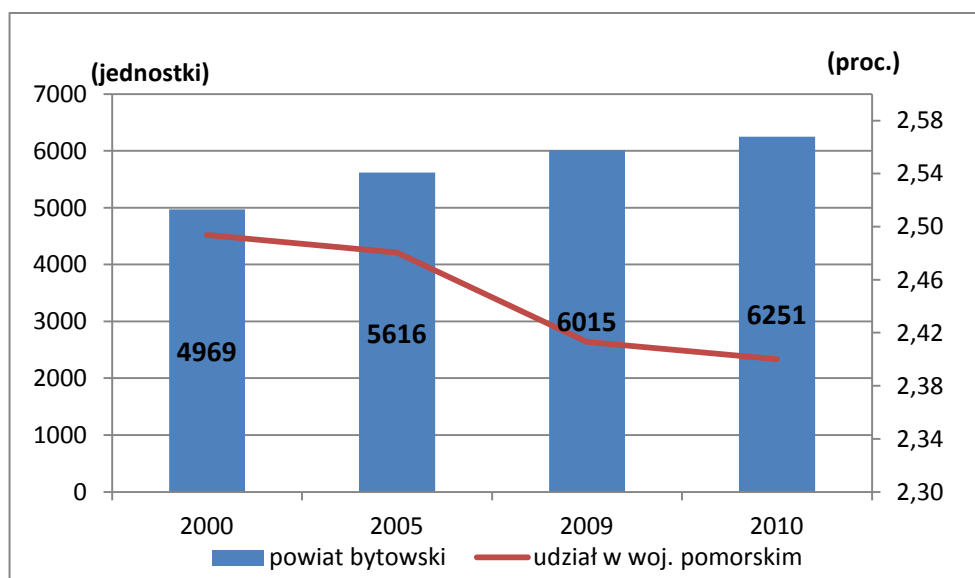
W tej części opracowania przedstawione zostaną dane dotyczące podmiotów gospodarczych działających w powiecie bytowskim w ostatnich latach, w tym przede wszystkim analizie poddana zostanie liczba oraz dynamika zmian podmiotów gospodarczych oraz struk-

tura podmiotów ze względu na wielkość, sektor działalności, a także formę prawną. W tej części zaprezentowane zostaną również wybrane dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby fizyczne.

Liczba podmiotów gospodarczych w wybranych latach została przedstawiona na wykresie nr 41, zaś szczegółowe dane z lat 2000-2010 zostały ujęte w tabeli nr 62. W porównaniu do roku 2000 liczba podmiotów gospodarczych działających w powiecie bytowskim wzrosła o 1.282 (27,3 proc.) i na koniec roku 2010 wyniosła 6.251.

Wykres 41. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w powiecie bytowskim w wybranych latach oraz udział w województwie pomorskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Tabela 62. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w powiecie bytowskim w latach 2000-2010 (dynamika*)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Powiat bytowski	4969	5306	5619	5803	5637	5616	5774	5817	5962	6015	6251
dynamika	x	6,78	5,90	3,27	-2,86	-0,37	2,81	0,74	2,49	0,89	3,92

*W stosunku do roku poprzedniego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Znaczący wzrost liczby działających podmiotów gospodarczych był także obserwowalny w woj. pomorskim, przez co udział powiatu bytowskiego w liczbie podmiotów gospodarczych województwa się nie zmienił i jest aktualnie nieco niższy niż w roku 2000, ale różnicy tej nie można uznać za znaczącą (czerwona linia na wykresie nr 41). Dane ujęte w tabeli nr 41 wskazują na wysoką zmienność pod względem kształtowania się dynamiki w liczbie podmiotów gospodarczych w powiecie. W latach 2001-2002 liczba podmiotów rosła w wysokim tempie, natomiast wyraźnie widać osłabienie tego pozytywnego trendu w roku 2004-2005 – kiedy to zanotowano spadek liczby podmiotów w powiecie. Osłabienie koniunktury dotknęło powiat bytowski w roku 2007 oraz 2009.

W tabeli nr 63 przedstawione zostały dane dotyczące dynamiki nowych rejestracji i wykreśleń z ewidencji REGON w latach 2005-2010 dla powiatu bytowskiego oraz woj. pomorskiego. Sytuacja w tych latach kształtuje się odmiennie w woj. pomorskim oraz powiecie. Na uwagę zasługuje fakt, iż w woj. pomorskim we wszystkich latach dynamika podmiotów nowo zarejestrowanych była dodatnia tzn. z roku na rok rejestrowano więcej nowych jednostek gospodarczych. Ponadto w ostatnich latach kryzysu na międzynarodowych rynkach finansowych, można zauważyć mniejszą niż w poprzednich latach liczbę wykreśleń z ewidencji gospodarczej. W powiecie bytowskim natomiast w latach 2008-2009 dokonano mniej rejestracji nowych podmiotów niż w latach poprzedzających, a sytuacja w roku 2009 sugeruje także osłabienie kondycji podmiotów gospodarczych.

Tabela 63. Dynamika nowych rejestracji i wykreśleń z ewidencji REGON podmiotów gospodarczych powiatu bytowskiego oraz woj. pomorskiego w latach 2004-2010*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010**
woj. pomorskie - podmioty zarejestrowane	23,6	14,1	7,1	7,7	2,5	9,4
powiat bytowski - podmioty zarejestrowane	57,0	3,7	-8,5	-4,3	3,8	27,5
woj. pomorskie - podmioty wykreślone	-10,4	23,9	2,6	-11,1	-2,5	-16,1
powiat bytowski - podmioty wykreślone	63,9	-20,5	12,1	-21,2	26,1	-34,2

*W stosunku do roku poprzedniego.

**Dane dla roku 2010 pochodzą z PKD 2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Dane dla roku 2010 sugerują pewien optymizm dla kształtowania się sytuacji również w roku 2011, ponieważ w powiecie bytowskim ponownie wzrosła liczba nowych rejestracji i znacząco spadła liczba wykreśleń z ewidencji gospodarczej. Tym niemniej czy tak będzie w istocie zależy jednak od kształtowania się koniunktury w Polsce oraz na świecie.

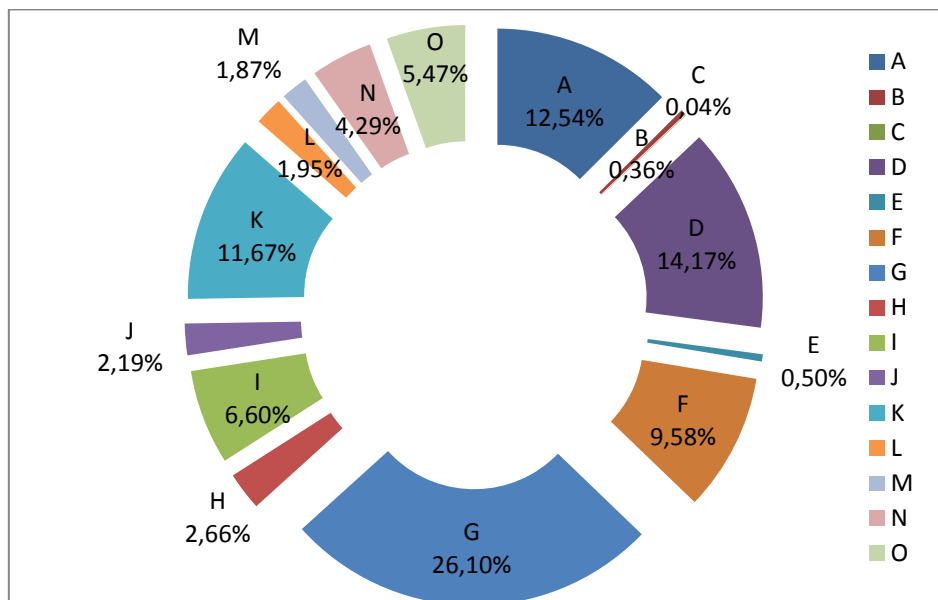
Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD

Działające w powiecie bytowskim podmioty gospodarcze należą do sektora prywatnego (95,2 proc.). Na wykresach nr 42 i 43 przedstawiono strukturę podmiotów ze względu na sekcję PKD w wybranych latach. Ponieważ wymienienie pełnych nazw wszystkich sekcji na rysunkach byłoby niemożliwe to dodatkowo tabele nr 64 i 65 zawierają informacje na temat skróconego schematu klasyfikacji działalności gospodarczej wg PKD 2004 oraz PKD 2007.

Zgodnie z klasyfikacją PKD 2004 na koniec roku 2000 najwięcej podmiotów funkcjonowało w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego – (26,1 proc.), podobnie jest w roku 2010 gdzie w sekcji tej przynależało 23 proc. podmiotów powiatu. W roku 2000 drugą branżą działalności było przetwórstwo przemysłowe (14,17 proc.), trzecią rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (12,54 proc.), a czwartą budownictwo (9,58 proc.) W roku 2010 branża G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle nadal znajdowała się na pierwszym miejscu pod względem liczebności (23 proc. podmiotów), budownictwo stało się drugą pod względem istotności branżą z udziałem 14,8 proc., trzecią przetwórstwo przemysłowe (12,2 proc.) i czwartą rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo (8,48 proc.).

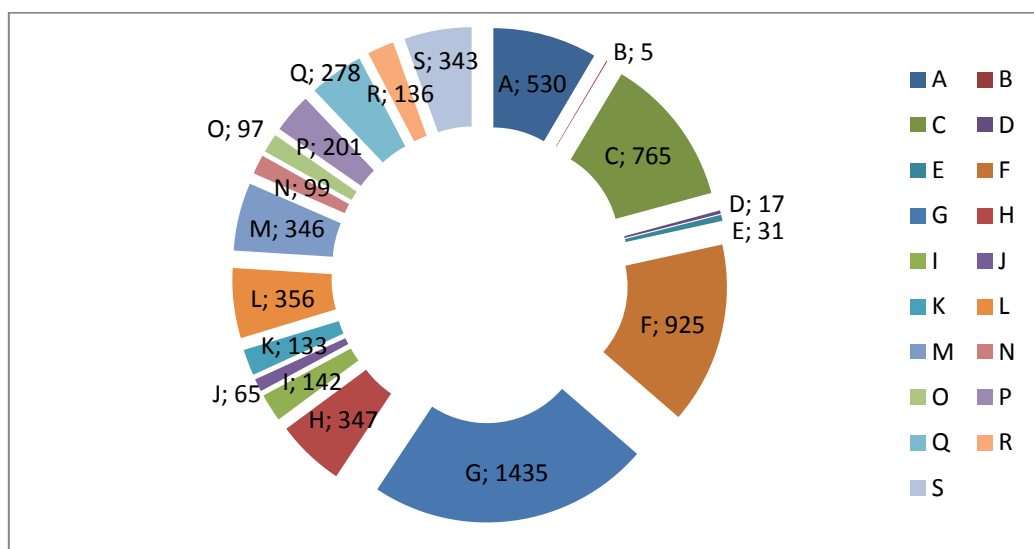

Wykres 42. Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim według sekcji PKD 2004 (w proc.) – stan na rok 2000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Wykres 43. Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim według sekcji PKD 2007 – stan na rok 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Tabela 64. Skrócony schemat klasyfikacji PKD 2004

Dział/ sekcja	Nazwa	Dział/ sekcja	Nazwa
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność
B	Rybacktwo	J	Pośrednictwo finansowe
C	Górnictwo	K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej
D	Przetwórstwo przemysłowe	L	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	M	Edukacja
F	Budownictwo	N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	O	Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna pozostała
H	Hotele i restauracje	P	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników
		Q	Organizacje i zespoły eksterytorialne

Źródło: Zestawienie na podstawie: Polska klasyfikacja działalności (PKD 2004), <http://www.stat.gov.pl/klasyfikacje/>, 09.09.2011 r.

Tabela 65. Skrócony schemat klasyfikacji PKD 2007

Dział/ sekcja	Nazwa	Dział/ sekcja	Nazwa
A	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
B	Górnictwo i wydobywanie	M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
C	Przetwórstwo przemysłowe	N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	P	Edukacja
F	Budownictwo	Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
H	Transport i gospodarka magazynowa	S	Pozostała działalność usługowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
J	Informacja i komunikacja	U	Organizacje i zespoły eksterytorialne
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		

Źródło: Zestawienie na podstawie: Polska klasyfikacja działalności (PKD 2004), <http://www.stat.gov.pl/klasyfikacje/>, 09.09.2011 r.

Na uwagę zasługuje zmniejszenie roli sekcji A w powiecie, bezwzględne zmniejszenie liczby podmiotów zarejestrowanych w tej sekcji pomiędzy rokiem 2000 oraz 2010. Znaczący – prawie dwukrotny wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność w budownictwie w porównaniu do roku 2000.

Porównując strukturę branżową podmiotów gospodarczych działających w powiecie bytowskim do średniej dla woj. pomorskiego, należy zauważyć nadal większą rolę rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa oraz rybactwa w powiecie niż w woj. pomorskim (2,2 proc. podmiotów). Trzy najważniejsze branże w województwie na koniec roku 2010 to: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (24,0 proc.), budownictwo (12,5 proc.), przetwórstwo przemysłowe (10,8 proc.). Należy też zauważyć, że w województwie większe znaczenie w strukturze podmiotów mają podmioty profesjonalne prowadzące działalność naukową i techniczną (8,32 proc.).

Struktura podmiotów gospodarczych według form prawnych oraz klas wielkości

W tabeli nr 66 przedstawione zostały podmioty gospodarcze powiatu bytowskiego w podziale na wielkość zatrudnienia w latach 2002-2010. W powiecie bytowskim dominują małe podmioty gospodarcze zatrudniające do 9 pracowników. Na koniec roku 2010 stanowiły one 94,3 proc. wszystkich podmiotów gospodarczych działających w powiecie. Podmioty większe, zatrudniające od 10 do 49 osób to zaledwie 4,8 proc. podmiotów, a te zatrudniające do 249 osób stanowiły niecały 1 proc. Ponadto w powiecie działa tylko 1 duże przedsiębiorstwo – Drutex S.A., które zatrudnia więcej niż 1000 pracowników i tylko 2 przedsiębiorstwa zatrudniające od 250 do 1000 pracowników.

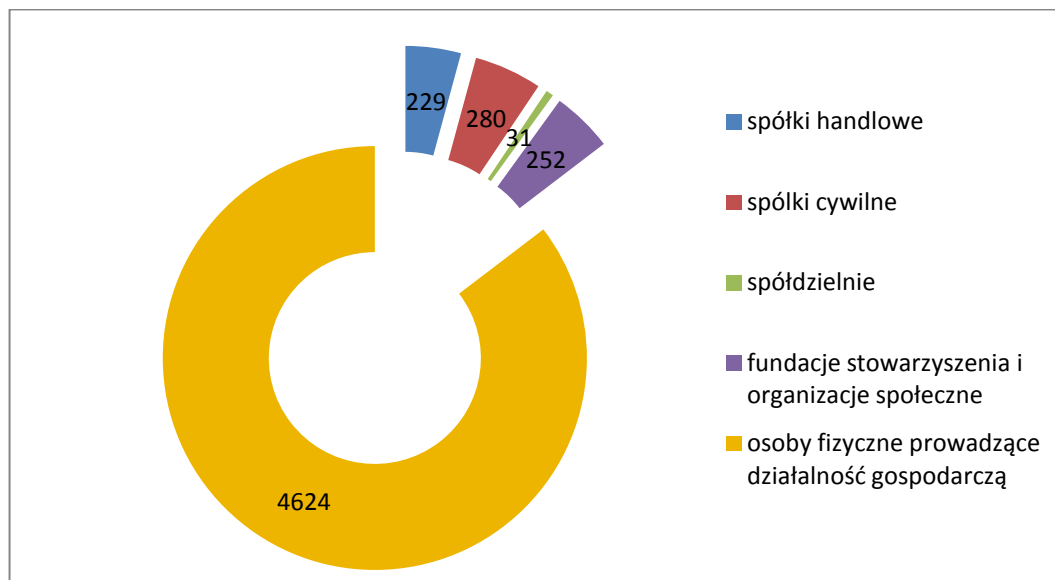
Tabela 66. Podmioty gospodarcze według klas wielkości w powiecie bytowskim w latach 2002-2010

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
0-9	5330	5487	5309	5271	5429	5471	5615	5657	5895
10-49	224	250	266	290	288	287	290	298	299
50-249	58	59	56	50	52	54	53	57	54
250-999	7	7	6	5	5	5	3	2	2
1000 i więcej	0	0	0	0	0	0	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Wykres 44. Formy organizacyjno-prawne podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim w roku 2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Gdańsku, <http://www.stat.gov.pl/gdansk>, 15.09.2011 r.

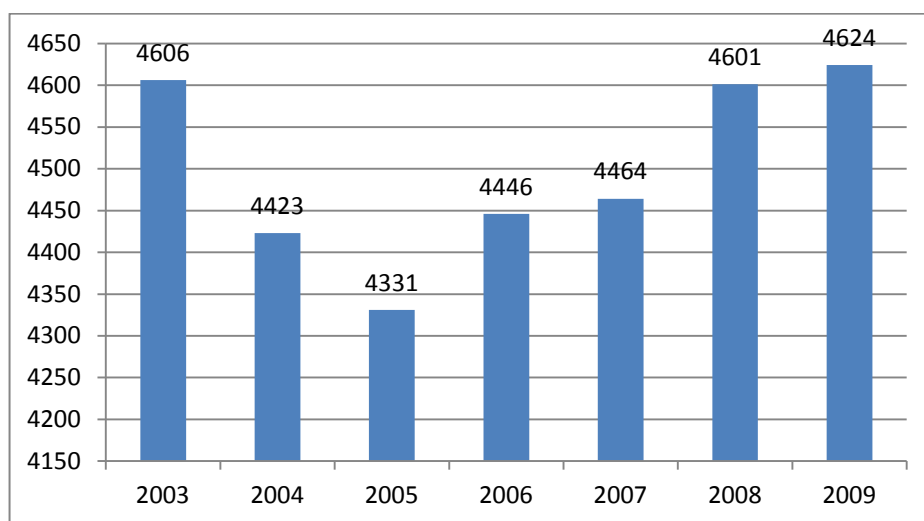
Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych działających w powiecie bytowskim to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (76,9 proc.) W powiecie w roku 2009 działało 229 spółek handlowych, w tym 79 z nich powstało z udziałem kapitału zagranicznego. Ponadto w powiecie bytowskim działało 280 spółek cywilnych, 31 spółdzielni oraz 252 stowarzyszenia i organizacje społeczne. Dane o formie organizacyjno-prawnej podmiotów gospodarczych powiatu bytowskiego na koniec roku 2009 zostały przedstawione na wykresie nr 44.

Na wykresie nr 45 przedstawiono dane dotyczące liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie bytowskim w latach 2003-2009, a w tabeli nr 67 przedstawiono dane dotyczące dynamiki w powiecie i województwie oraz udziale powiatu w województwie pomorskim.

Z przedstawionych danych wynika, że do zdecydowanie słabszych lat pod względem liczebności osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą należą lata 2004-2005, w których zaobserwowano spadek liczebności takich podmiotów. Warto zauważyć, że udział powiatu w województwie w tej kategorii podmiotów kształtował się na stabilnym poziomie, tym samym osłabienie koniunktury dotyczyło średnio całego województwa.

Wykres 45. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie bytowskim w latach 2003-2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Tabela 67. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – dynamika zmian oraz udział w woj. pomorskim (proc.) w latach 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
dynamika powiat	x	-3,97	-2,08	2,66	0,40	3,07	0,50
dynamika woj. pomorskie	x	-2,91	0,95	0,30	1,22	3,69	3,88
udział w woj. pomorskim	2,66	2,63	2,56	2,62	2,59	2,58	2,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Podsumowując działalność gospodarczą w powiecie bytowskim należy stwierdzić, że jest ona zdominowana przez podmioty małe, w tym wysoki jest udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Z jednej strony rozwój działalności gospodarczej osób fizycznych należy ocenić pozytywnie ponieważ służy aktywizacji zawodowej i gospodarczej ludności powiatu bytowskiego. Z drugiej jednak strony tego typu działalność nie jest w stanie zagwarantować stabilnego wzrostu liczby miejsc pracy. Podmioty małe charakteryzują się przeważnie niewielkimi możliwościami kapitałowymi, a przez to niskim potencjałem wzrostu. Niewielka liczba spółek handlowych oraz jednostek zatrudniających 10 osób także wska-

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

zuje na problemy w rozwoju działalności gospodarczej i trudności w przyciąganiu większych inwestorów do powiatu bytowskiego.

Możliwości wzrostu liczby miejsc pracy w branżach, w których funkcjonuje najwięcej przedsiębiorstw powiatu bytowskiego także są ograniczone. Handel hurtowy i detaliczny, oraz naprawa pojazdów samochodowych, a także czwarta co do udziału branża A: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo, nie stanowią dobrej podstawy do zwiększania zatrudnienia, a także nie gwarantują korzystnych warunków płacowych. Z tego punktu widzenia wzrost znaczenia branży budowlanej należy odebrać pozytywnie, tym niemniej otwarte pozostaje pytanie czy w sytuacji osłabienia na rynku nieruchomości branża ta nie będzie odnotowywać spadku zatrudnienia. Pomiędzy rokiem 2000 a 2009 powstało 41 nowych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w branży przetwórstwa przemysłowego, co oznacza raczej małe zainteresowanie tego rodzaju działalnością zważywszy na fakt, że w tym samym czasie przybyło aż 449 podmiotów w branży budowlanej. Zmniejszyło się też znaczenie transportu i gospodarki magazynowej, w porównaniu do roku 2000, w roku 2009 odnotowano tylko 19 nowych podmiotów. Należy także zwrócić uwagę, że jak na region, który posiada wysokie walory naturalne, wspaniały krajobraz oraz ciekawą historię, powiat bytowski odnotowuje niewielką liczbę podmiotów związanych z prowadzeniem działalności związanej z zakwaterowaniem, gastronomią oraz dodatkowo z kulturą, rozrywką rekreacją. Współcześni turyści, oprócz ciekawych warunków przyrodniczych pragną bardziej rozbudowanej infrastruktury oraz interesujących atrakcji turystycznych. Brak ciekawej i rozbudowanej oferty w tym zakresie na terenie powiatu będzie zniechęcał do przyjazdu.

Analiza koncentracji sektorów/branż/klastrów w powiecie

Charakterystyka branżowa powiatu bytowskiego częściowo odzwierciedla specyfikę branżową całego województwa pomorskiego. Branże odgrywające kluczowe role w gospodarce powiatu bytowskiego zostały wskazane w oparciu o sektory województwa pomorskiego, które określono jako spełniające szereg kryteriów świadczących o ich strategiczności w regionie i potencjale klastrowym (liczba zatrudnionych, współczynnik lokalizacji w stosunku do Polski, udział w produkcji sprzedanej województwa). W całym województwie za istotne

branże uznano: budowlaną, rolno-spożywczą, morską (stoczniową), ICT, LTD, chemiczną, drzewno-meblową, turystyczną, metalową, maszynowo-narzędziową i jubilerską⁸⁹. Biorąc pod uwagę powyższe branże oraz liczebność firm znajdujących się na terenie powiatu bytowskiego, wyróżniono cztery kluczowe branże dla tego obszaru:

- metalową,
- narzędziową,
- drzewno-meblarską,
- turystyczną.

Ponadto trzy z czterech powyżej wymienionych sektorów województwa pomorskiego (metalowy, maszynowy, drzewno-meblowy) w 2006 roku przyjmowały wartości współczynnika koncentracji (LQ) powyżej średniej krajowej⁹⁰.

Analiza koncentracji zostanie przeprowadzona na podstawie dwóch płaszczyzn. Pierwszą z nich będą wyszczególnione powyżej branże, drugą natomiast gminy znajdujące się w powiecie bytowskim:

- Borzytuchom,
- Czarna Dąbrówka,
- Kołczygłowy,
- Lipnica,
- Parchowo,
- Studzienice,
- Trzebielino,
- Tuchomie,
- Bytów,
- Miastko.

Poniżej znajduje się tabela nr 68, w której umieszczony został rozkład liczbowy przedsiębiorstw w oparciu o daną branżę oraz gminę powiatu bytowskiego.

⁸⁹ *Identyfikacja potencjalnych klastrów na bazie analizy struktury gospodarki województwa pomorskiego*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2008, s. 3.

⁹⁰ *Ibidem*, s. 10.

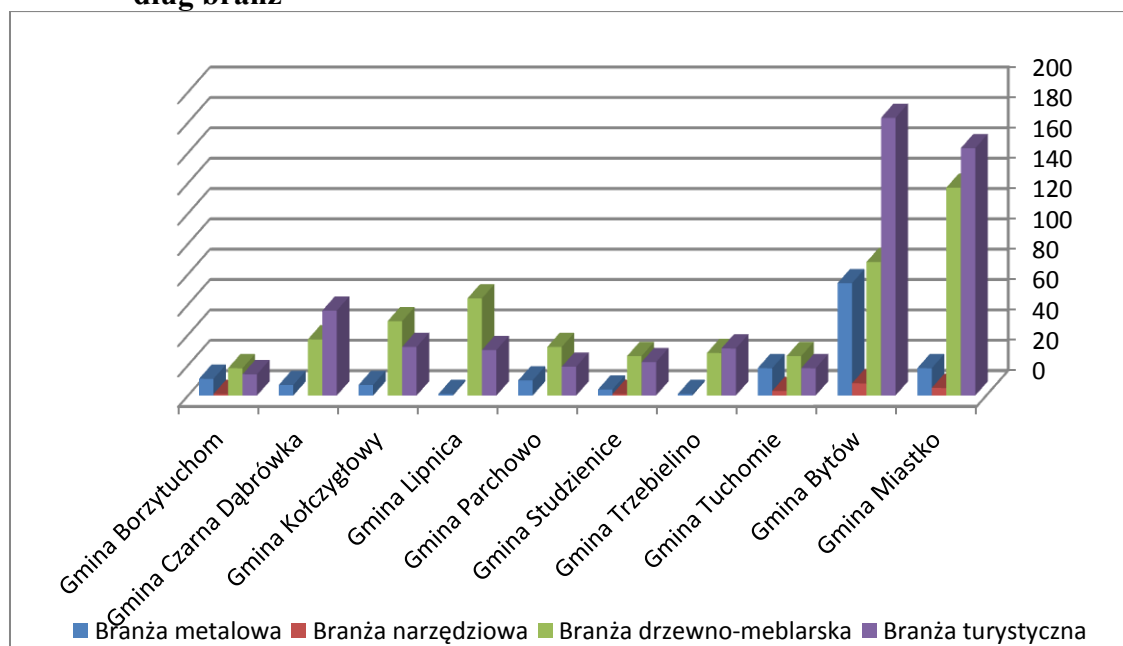
Tabela 68. Przedsiębiorstwa w powiecie bytowskim

Gmina/ branża	Metalowa	Narzędziowa	Drzewno-meblarska	Turystyczna	Ogółem
Borzytuchom	11	1	18	14	44
Czarna Dąbrówka	7	-	37	56	100
Kolczygłowy	7	-	49	32	88
Lipnica	1	-	64	30	95
Parchowo	10	-	32	19	61
Studzienice	4	1	26	22	53
Trzebielino	1	-	28	31	60
Tuchomie	18	3	26	18	65
Bytów	74	8	88	183	353
w tym w mieście	57	5	48	138	
Miastko	18	5	137	163	323
w tym w mieście	14	4	67	110	
Ogółem:	151	18	506	568	1243

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych (2010 r.)

Aby lepiej zobrazować koncentrację przedsiębiorstw, poniżej umieszczono wykres nr 46, na którym widać przejrzystość, która branża dominuje w jakiej gminie.

Wykres 46. Rozkład ilościowy przedsiębiorstw w gminach powiatu bytowskiego według branż

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych (2010 r.)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Koncentracja branży metalowej w powiecie bytowskim

Aby zacząć analizę koncentracji branży metalowej na konkretnym obszarze, warto wspomnieć o specyfice tego sektora. W tym celu krótko opisano charakterystykę branży metalowej ogólnie oraz w Polsce, a następnie wymieniono rodzaj działalności, która wchodzi w jej zakres.

Branża metalowa jest bardzo rozległym i niejednorodnym sektorem gospodarki. W jej zakres wchodzi wiele rodzajów działalności związanej z produkcją, przetwórstwem oraz dystrybucją metali, a także gotowych przyrządów metalowych różnych wielkości. Jest to kluczowy sektor gospodarki – dostarcza wyrobów oraz komponentów dla pozostałych sektorów produkcji, głównie motoryzacji, transportu, lotnictwa i przemysłu maszynowego.

W Polsce główne najprężniejsze okręgi sektora metalowego znajdują się w południowej oraz centralnej części kraju. Na południu: Krakowski Okręg Przemysłowy, Bielski Okręg Przemysłowy, Górnośląski Okręg Przemysłowy, Wrocławski Okręg Przemysłowy. Natomiast w centralnej części lokują się: Staropolski Okręg Przemysłowy, Warszawski Okręg Przemysłowy oraz bliżej północy – Bydgosko-Toruński Okręg Przemysłowy⁹¹. W ramach wymienionych okręgów przemysłowych, sektor metalowy odgrywa znaczącą rolę. Jest to związane z bliskością geograficzną dużej ilości hut na terenie Śląska oraz centralnej części kraju.

W obrębie województwa pomorskiego znajduje się Gdański Okręg Przemysłowy, jednak wiodące branże to sektor morski (wynikający z położenia geograficznego), energetyczny oraz ICT.

Zanim przedstawiona zostanie analiza koncentracji sektora metalowego w powiecie bytowskim, warto przytoczyć powszechnie stosowany sposób podziału tejże branży:

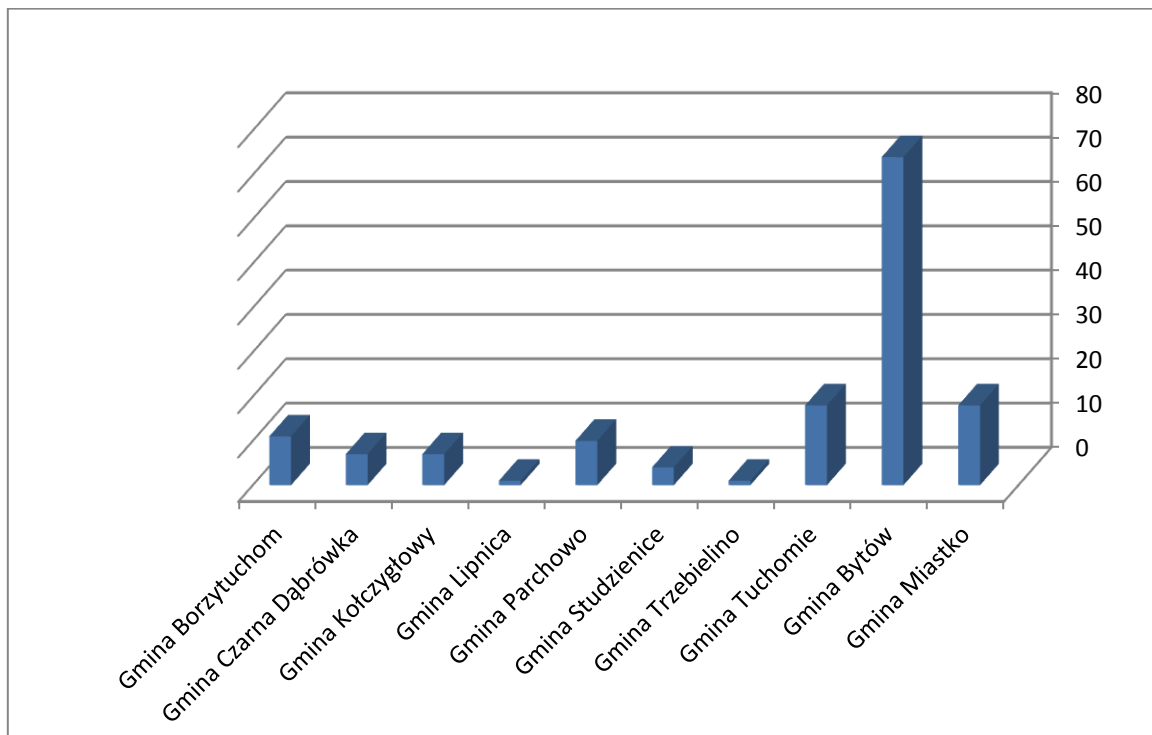
1. Produkcja stali,
2. Dystrybucja stali oraz wyrobów stalowych,
3. Obróbka stali (zalicza się: odlewanie, kucie, powlekanie, frezowanie, cięcie, gięcie, toczenie, różnorodne konstrukcje metalowe oraz wyroby metalowe).

Zawartość poniższego wykresu nr 47 przedstawia koncentrację przestrzenną podmiotów gospodarczych branży metalowej w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego.

⁹¹ *Analiza potencjału rozwoju sektora metalowego w powiecie bytowskim*, Gdańsk 2011 r., s. 24.

Wykres 47. Branża metalowa w powiecie bytowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych (2010 r.)

Większość przedsiębiorstw z zakresu branży metalowej w powiecie bytowskim to małe firmy, zatrudniające nie więcej niż 10 osób. Bardzo często są to działalności gospodarcze jednoosobowe, np. ślusarze. Zdecydowana większość to właśnie mikrofirmy, zajmujące się działalnością związaną z przetwórstwem metalu. W związku z tym nie tworzą one miejsc pracy, a brak klastrów utrudnia podjęcie współpracy. Przez to firmy funkcjonują na stałym poziomie, ale mają ograniczone szanse rozwoju.

Widać wyraźnie, że najwięcej przedsiębiorstw z sektora metalowego koncentruje się w Gminie Bytów – w okolicach miasta będącego stolicą powiatu. Jest ich tam w sumie 74, a w samym Bytowie aż 57. Kolejnymi gminami gdzie zlokalizowanych jest stosunkowo dużo firm z tej branży jest Gmina Tuchomie (18) oraz Gmina Miastko (18), gdzie w stolicy gminy zlokalizowanych jest aż 14 przedsiębiorstw. Gminy Borzytuchom oraz Parchowo również posiadają relatywnie dużą liczbę przedsiębiorstw klasyfikujących się do branży metalowej –

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

ta pierwsza posiada ich 11, druga natomiast 10. Na terenie pozostałych gmin powiatu bytowskiego działają nieliczne przedsiębiorstwa, w liczebności 1-7 jednostek.

Jeżeli chodzi o strukturę jakościową przedsiębiorstw branży metalowej w powiecie bytowskim to jest ona bardzo niejednorodna. Mamy tu do czynienia najczęściej z:

- zakładami ślusarskimi,
- zakładami obróbki metalu,
- producentami części metalowych wspomagających różnorodne gałęzie przemysłu,
- dystrybutorami części do sprzętów rolniczych oraz elementów budowlanych wykonanych z metalu.

W powiecie bytowskim do tej pory nie wytworzył się klaster metalowy, jednak potencjał ku temu jest duży. Liczba przedsiębiorstw prowadzących swą działalność w regionie jest wystarczająca aby podjąć efektywną współpracę z innymi, co zapewne przyczyniłoby się do ich rozwoju oraz poszerzenia działalności. Klaster zapewniałby firmom przepływ wiedzy, kapitału ludzkiego oraz doświadczenia, aktywizowałby konkurencję, a co za tym idzie dążenie do innowacji. Ponadto małe firmy działające razem, współpracujące lokalnie na wielu płaszczyznach, stałyby się konkurencyjne dla przedsiębiorstw z innych regionów.

Koncentracja branży narzędziowej w powiecie bytowskim

Aby analizować koncentrację przestrzenną branży narzędziowej, należy najpierw określić typy działalności, które wchodzi w jej skład. Nie jest to proste zadanie, a ustalenie granic często umowne. Dzieje się tak dlatego, że produkcja szeroko rozumianych narzędzi może być w wielu przypadkach zaliczana do innych branż, np. metalowej czy mechanicznej. Związki pomiędzy tymi dwoma sektorami a sektorem narzędziowym są bardzo silne, co więcej branża narzędziowa w wielu opracowaniach analizowana jest jako część jednej z nich.

Na potrzeby niniejszej analizy przyjęto ustalenia zawarte w Polskiej Klasyfikacji Działalności z 2007 r., według której sektor narzędziowy obejmuje:

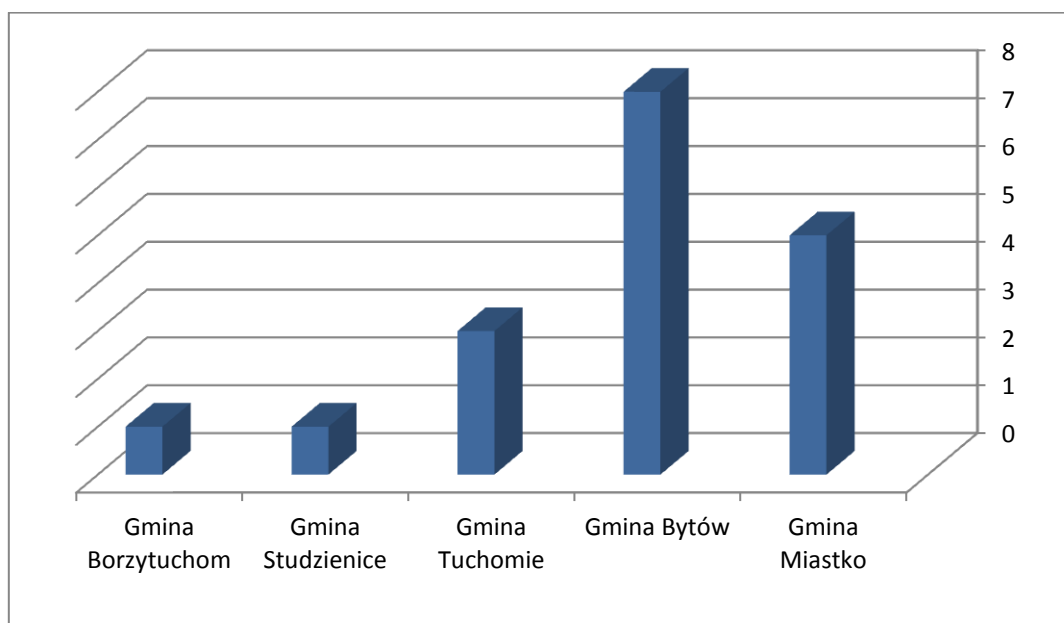
- 1) Produkcję metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- 2) Produkcja maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowanych.

Należy zaznaczyć, że branża narzędziowa nie należy do najbardziej rozwiniętej gałęzi przetwórstwa produkcyjnego w Polsce. Świadczą o tym dane zebrane przez Główny Urząd Statystyczny: według nich w latach 2009-2010 odsetek produkcji narzędzi ręcznych wyniósł ok. 3,1 całkowitej produkcji wyrobów metalowych gotowych, natomiast produkcja narzędzi mechanicznych wśród ogółu produkcji maszyn i urządzeń wyniosła jedynie 0,13%.

W województwie pomorskim branża narzędziowa również nie zajmuje wiodącej pozycji wśród gałęzi przemysłu, co znajduje swoje odbicie w sytuacji tego sektora w powiecie bytowskim. Jest on najmniej rozwinięty pod względem koncentracji przedsiębiorstw na terenie powiatu.

Wykres 48. Branża narzędziowa w powiecie bytowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych (2010 r.)

Na obszarze tego regionu zlokalizowano 18 firm zajmujących się produkcją narzędzi, z czego najwięcej znajduje się w Gminie Bytów (8) oraz Gminie Miastko (5).

Branża narzędziowa w powiecie bytowskim skupiona jest wokół głównego ośrodka miejskiego jakim jest Bytów. Firmy te zajmują się produkcją różnorodnych narzędzi:

- okrągłych elementów znormalizowanych i specjalnych do form i tłoczników,

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

- artykułów ogrodniczych: łopat, szpadli, grabi, wideł, młotków, itp.,
- wkrętarek elektrycznych i pomp hydraulicznych.

Oprócz zakładów produkcyjnych, na terenie powiatu bytowskiego funkcjonują trzy firmy zajmujące się szeroką dystrybucją narzędzi – zaopatrzeniem zakładów produkcyjnych.

W przypadku tak małej liczby przedsiębiorstw działających w branży narzędziowej trudno mówić o powstaniu klastra. Z drugiej jednak strony nawiązanie współpracy pomiędzy nimi jest łatwiejsze i może okazać się bardziej efektywne. Jeżeli chodzi o kwestię konkurencji to nie pojawia się ona w tym wypadku, ponieważ wszystkie przedsiębiorstwa specjalizują się w wytwórstwie innego rodzaju narzędzi. Nawiązanie tego typu współpracy dałoby szansę rozwoju każdej z tych dziedzin.

Koncentracja branży drzewno-meblarskiej w powiecie bytowskim

Jeżeli mowa o branży drzewno-meblarskiej, bardzo ważne jest jej zdefiniowanie oraz określenie granic. Jest ona dość rozległa i niejednoznaczna. Na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności, w zakres działalności sektora drzewno-meblarskiego wchodzi aktywności gospodarcze, które mają na celu:

- 1) Pozyskiwanie drewna, leśnictwo,
- 2) Produkcję wyrobów z drewna oraz korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania,
- 3) Produkcję mebli,
- 4) Produkcja papieru oraz wyrobów z papieru.

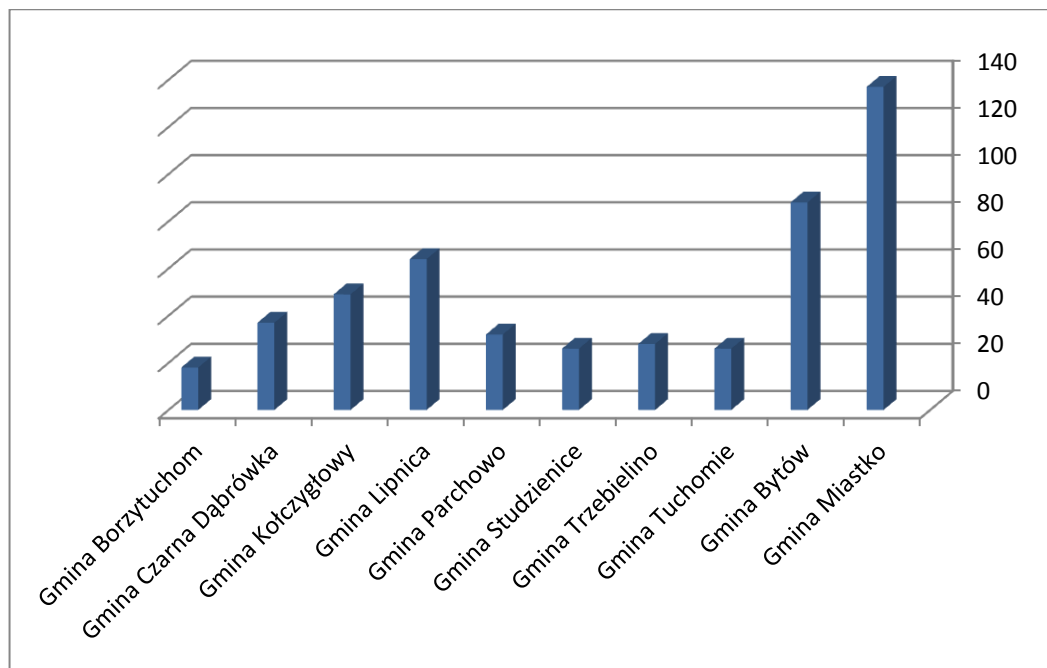
Ta ostatnia pozycja związana z produkcją papieru oraz wyrobów papierniczych nie zawsze zaliczana jest do sektora drzewno meblarskiego. Jednak na potrzeby poniższej analizy przedsiębiorstwa zajmujące się tego rodzaju działalnością zostaną zaliczone do omawianej branży.

Sektor drzewno-meblarski jest jednym z dwóch najlepiej rozwiniętych sektorów powiatu bytowskiego. W regionie działalność prowadzi aż 506 firm, do których zaliczają się zarówno duże zakłady wytwarzające produkty z drewna i papieru (np. meble, opakowania drewniane, palety), jak i działalności jedno- lub paro-osobowe.

W celu zdiagnozowania, która część powiatu jest największym skupiskiem branży drzewno-meblowej na terenie jednostki administracyjnej, stworzono poniższy wykres nr 49, który przedstawia liczby przedsiębiorstw w podziale na gminy.

Wykres 49. Branża drzewno-meblarska w powiecie bytowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych (2010 r.)

Wedle powyższych danych widać dokładnie, że prym w kategorii drzewno-meblarskiej wśród ośrodków powiatu bytowskiego wiezie Gmina Miastko. To tam skupionych jest najwięcej, bo aż 137 przedsiębiorstw zajmujących się szeroko pojętym przemysłem drzewnym. Relatywnie dużo przedsiębiorstw tego typu znajduje się w gminach Bytów (88) oraz Lipnica (64). W Gminie Kołczygłowy mieści się 49 podmiotów gospodarczych o profilu drzewno-meblarskim, zaś na terenie Gminy Czarna Dąbrówka 37. Są to obszary gdzie koncentracja przedsiębiorstw tego typu jest największa. W pozostałych gminach liczebności te kształtują się podobnie, w większości przekraczają próg 20 podmiotów gospodarczych (jedynie w Gminie Borzytuchom znajduje się 18 firm o profilu drzewno-meblarskim).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

W strukturze profilów działalności tych firm przeważają przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem drewna – produkcją wyrobów z drewna, a także firmy oferujące swe usługi z zakresu pozyskiwania drewna.

Taka sytuacja ma związek z zapleczem surowcowym powiatu bytowskiego. Na jego terenie znajduje się wiele lasów, jest on bogaty w zasoby drzewne. Dostępność surowca, brak konieczności sprowadzania go z daleka, ogranicza koszty i sprzyja powstawaniu podmiotów gospodarczych o profilu drzewno-meblarskim. Duża ich liczba i potencjał rozwojowy tym bardziej przemawia za stworzeniem instytucji klastra na omawianym terenie. Jest to potrzeba, którą przedsiębiorcy sobie uświadamiają – są podejmowane próby współpracy na małą skalę pomiędzy firmami z tego samego sektora. Jednak aby podejść do sprawy bardziej globalnie i przyszłościowo, mając na uwadze wykorzystanie potencjału regionu, przedsiębiorcy powinni nawiązać współpracę na szeroką skalę, nie ograniczającą się jedynie do swojej gminy. Tutaj ważna jest też rola władz lokalnych – programy aktywizujące oraz wspierające tego typu działania. Potencjalny klaster zapewniłby wymianę kontaktów, współpracę na poziomie regionalnym oraz wzrost konkurencyjności bytowskiego sektora drzewno-bytowskiego na tle całego województwa pomorskiego.

Koncentracja branży turystycznej w powiecie bytowskim

Ostatnią analizowaną branżą jest sektor turystyczny powiatu bytowskiego. Tytułem wstępu należy wspomnieć, jakiego typu działalności wchodzi w zakres omawianej branży.

W zakres branży turystycznej wchodzi rzesza działalności związanej z krótkotrwałym przemieszczaniem się ludzi z miejsca na miejsce, w celach innych niż działalność zarobkowa. Wiąże się to z podróżowaniem ludzi, które niesie za sobą zmianę środowiska, styczność z walorami kulturowymi, przyrodniczymi oraz społecznymi destylacji oraz wchodzenie w interakcje z innymi niż dotychczas ludźmi. Jest to dość drobiazgowy opis turystyki, którą przeciętny respondent określa i zamyka w jednym słowie, np. *wakacje, podróżowanie, przystopada*.

Zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności w zakres branży turystycznej zaliczamy następujące rodzaje działalności:

- 1) Hotele i podobne obiekty zakwaterowania,
- 2) Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania,

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

- 3) Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe,
- 4) Pozostałe zakwaterowanie,
- 5) Restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne,
- 6) Działalność związana ze sportem,
- 7) Działalność rozrywkowa i rekreacyjna.

Branża turystyczna jest bardzo rozległa: obejmuje obszary wszelkiej działalności mającej za zadanie zaspokojenie potrzeb fizycznych (zakwaterowanie, wyżywienie, aktywny wypoczynek) oraz duchowych (imprezy kulturalne, doznania estetyczne) osób, które z powodu różnych motywów znalazły się w podróży.

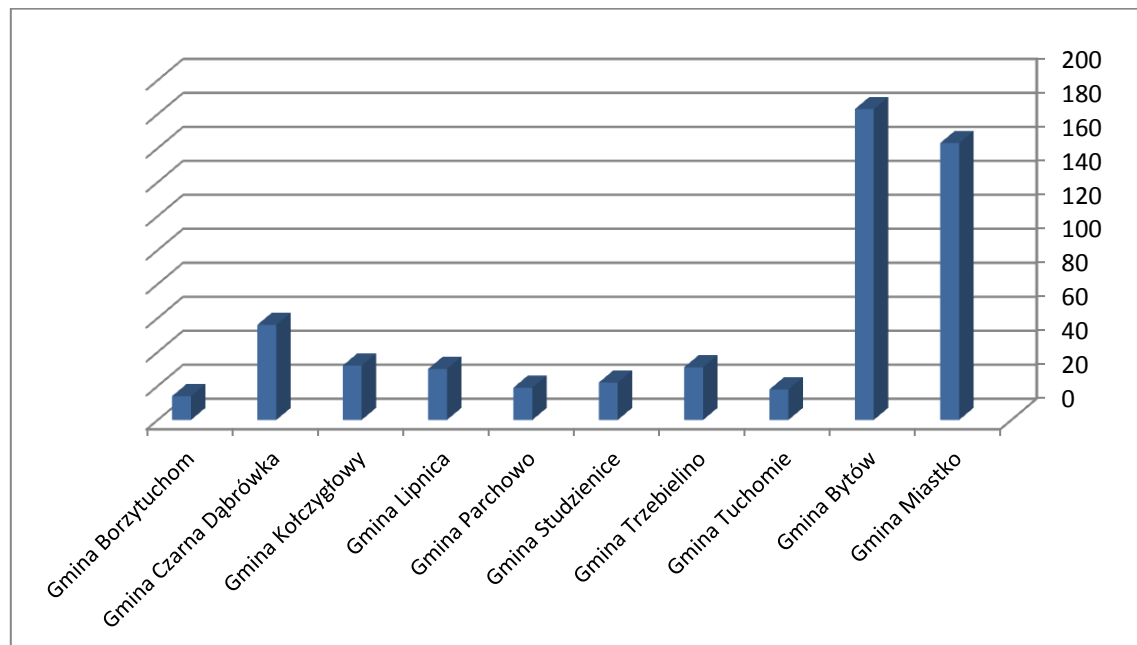
W Polsce sektor turystyki odnotował olbrzymi wzrost po przemianie ustrojowej w 1989 r. Wtedy to poprawiła się stopa życiowa mieszkańców Polski, zaczęli oni podróżować po świecie. W przeciągu ostatniego dziesięciolecia zmieniono nieco taktykę i zaczęto nakładać nacisk na promocję polskich regionów, w tym również Kaszub.

Powiat bytowski leży na terenie Kaszub – regionu Polski o bogatej kulturze narodowej rdzennej ludności. Na terenie powiatu bytowskiego znajduje się wiele atrakcji turystycznych, między innymi pokrzyżacki Zamek Bytowski, cerkiew św. Jerzego czy most kolejowy nad rzeką Borują z XIX wieku⁹². To tylko jedne z niewielu atrakcji, nie wspominając o walorach naturalnych terenów. Atrakcyjność powiatu bytowskiego ważna jest w kontekście analizy koncentracji infrastruktury turystycznej.

⁹² <http://www.powiatbytowski.pl/articles/148>, data dostępu: 15.10.2011 r.

Wykres 50. Branża turystyczna w powiecie bytowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych (2010 r.)

Sektor turystyczny okazuje się posiadać najlepiej rozwinięte zaplecze z analizowanych branż. Najliczniejsze są obiekty oferujące zakwaterowanie (hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne, kempingi). Na drugim miejscu pod względem rodzaju przedsiębiorstw o profilu turystycznym znajdują się lokale gastronomiczne. Najmniej liczebne są podmioty gospodarcze oferujące usługi służące rekreacji i rozrywce. Na przykład według danych GUS, na terenie powiatu bytowskiego funkcjonują zaledwie dwa kina – w Bytowie i w Miastku. W regionie brakuje instytucji kulturalnych, brak muzeów oraz galerii. Przedsiębiorcy bytowscy najczęściej wykorzystują zasoby naturalne terenów, na których prowadzą swe działalności. Turysta ma tu okazję korzystać z wielu wypożyczalni sprzętu wodnego (kajaki, żaglówki) oraz korzystać z kąpielisk do tego przystosowanych.

Pomimo rozwoju branży na terenie powiatu bytowskiego do tej pory nie wytworzył się klaster turystyczny. Warto jednak zaznaczyć, że podejmowane są inicjatywy mające na celu zrzeszenie przedsiębiorców z branży turystycznej oraz nawiązanie współpracy. W obrębie powiatu działa Stowarzyszenie Agroturystyczne Powiatu Bytowskiego Agro-Kaszuby, które reprezentuje oraz zrzesza lokalne przedsiębiorstwa turystyczne. Działa

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

ono od 2001 roku i zajmuje się marketingiem oraz promocją regionu, a także prezentacją atrakcji turystycznych⁹³. W jego ramach funkcjonuje strona internetowa, która przedstawia atrakcje regionu oraz umożliwi znalezienie noclegu. Jest to inicjatywna godna uznania, jednak trudno uznać ją za prawdziwy klaster, a jedynie jego początek. Istnienie stowarzyszenia ukazuje potencjał lokalnych przedsiębiorców.

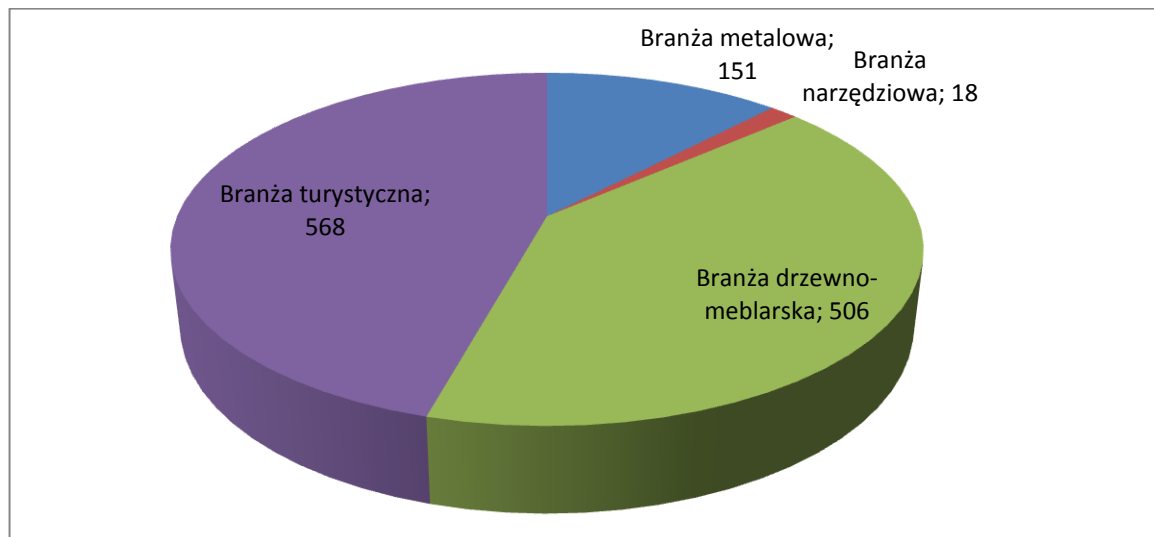
Wnioski

Syntetyczne przedstawienie struktury przedsiębiorstw według danych GUS z 2010 roku została zaprezentowana na wykresie nr 51. Powyższe zestawienie doskonale obrazuje rozmieszczenie podmiotów gospodarczych omówionych powyżej branż kluczowych powiatu bytowskiego. Najlepszą infrastrukturę w postaci głównie ośrodków zakwaterowania tymczasowego, posiada branża turystyczna (568 przedsiębiorstw). Ma na to wpływ nie tylko szeroki zakres usług zaliczanych do tego sektora gospodarki, ale również bogactwo historyczne i zabytkowe powiatu oraz lokalna flora i fauna. Na drugim miejscu znajduje się branża drzewno-meblarska. Sektor, w którego zakres wchodzi pozyskiwanie, obróbka drewna oraz produkcja produktów z tego surowca na terenie powiatu bytowskiego reprezentuje aż 506 przedsiębiorstw, czyli 41% firm pochodzących z analizowanych czterech branż. Powodem takiego stanu rzeczy są bogate zasoby surowca drzewnego w regionie. Mniej liczne są podmioty gospodarcze wywodzące się z pozostałych powiązanych ze sobą branż – metalowej (151 przedsiębiorstw) oraz narzędziowej (18 przedsiębiorstw).

⁹³ <http://www.agrokażuby.com.pl/>, data dostępu: 17.10.2011 r.

Wykres 51. Przedsiębiorstwa w powiecie bytowskim według branż kluczowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych (2010 r.)

Określenie aktywności gospodarczej w gminach powiatu

W tabeli nr 69 przedstawiono dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim w podziale na gminy powiatu w latach 2000-2010. Natomiast tabela nr 49 zawiera informacje na temat wielkości podmiotów w poszczególnych gminach powiatu w roku 2010.

Na podstawie przedstawionych danych można powiedzieć, że w powiecie bytowskim aktywność gospodarcza jest wyraźnie skoncentrowana wokół dwóch gmin miejsko-wiejskich Bytowa oraz Miastka. Na koniec roku 2010 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tych gminach wynosiła odpowiednio 2.320 oraz 1.782 jednostek, co daje w kolejności 37,11 proc. oraz 28,51 proc. ogólnej liczby podmiotów powiatu.

Tabela 69. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu bytowskiego w latach 2000-2010

	2000	2005	2009	2010	2000	2005	2009	2010
woj. pomorskie	199265	226421	249262	260202	100	100	100	100
powiat bytowski	4969	5616	6015	6251	2,49	2,48	2,41	2,40
Gminy wiejskie								
Borzytuchom	92	137	176	177	1,85	2,44	2,93	2,83
Czarna Dąbrówka	281	315	349	377	5,66	5,61	5,80	6,03
Kolczygłowy	243	260	267	272	4,89	4,63	4,44	4,35
Lipnica	269	286	313	326	5,41	5,09	5,20	5,22
Parchowo	178	218	237	242	3,58	3,88	3,94	3,87
Studzienice	176	197	234	237	3,54	3,51	3,89	3,79
Trzebielino	178	191	236	245	3,58	3,40	3,92	3,92
Tuchomie	188	252	247	273	3,78	4,49	4,11	4,37
Gminy miejsko-wiejskie								
Bytów	1915	2094	2245	2320	38,54	37,29	37,32	37,11
w tym miasto	1660	1734	1760	1813	(86,68)	(82,81)	78,40	(78,15)
Miastko	1449	1666	1711	1782	29,16	29,67	28,45	28,51
w tym miasto	994	1144	1144	1173	(68,6)	(66,66)	(66,86)	(65,82)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

W obydwu gminach koncentracja działalności przypada na miasta, w Bytowie 78,15 proc., a w Miastku 65,82 proc. jednostek gospodarczych należących do danej gminy. W omawianych latach 2000-2010 nie nastąpiły znaczące zmiany w przestrzennej intensyfikacji działalności gospodarczej.

Zdecydowanie większa atrakcyjność inwestycyjna gmin miejskich w porównaniu do gmin wiejskich powoduje, że większość podmiotów większych zatrudniających więcej niż 9 pracowników jest zlokalizowanych w Bytowie oraz Miastku. W roku 2010 na 299 przedsiębiorstwach zatrudniających od 10 do 49 pracowników powiatu bytowskiego, aż 139 było zlokalizowanych w gminie Bytów, w tym w mieście 105. W przypadku Miastka było to 68 jednostek, w tym w mieście odnotowano 41 jednostek (tabela nr 70).

Tabela 70. Struktura podmiotów gospodarczych gmin powiatu bytowskiego według klas wielkości w roku 2010

	ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
woj. pomorskie	260202	247736	10339	1877	209	41
powiat bytowski	6251	5895	299	54	2	1
Borzytuchom	177	169	8	0	0	0
Czarna Dąbrówka	377	358	18	1	0	0
Kolczygłowy	272	261	10	1	0	0
Lipnica	326	303	19	4	0	0
Parchowo	242	234	8	0	0	0
Studzienice	237	226	9	2	0	0
Trzebielino	245	232	10	3	0	0
Tuchomie	273	262	10	1	0	0
Bytów	2320	2152	139	26	2	1
w tym miasto	1813	1680	105	25	2	1
Miastko	1782	1698	68	16	0	0
w tym miasto	1173	1122	41	10	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Także większość spółek handlowych powiatu bytowskiego jest zarejestrowana w gminach miejsko-wiejskich (tabela nr 71). W powiecie według stanu na rok 2009 funkcjonowało 79 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, 49 z nich było zlokalizowanych także w gminach Bytów i Miastko. Podobnie taką intensyfikację działalności widać w zakresie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (tabela nr 72). W ocenie przestrzennej aktywności gospodarczej powiatu należy jednak pamiętać o tym, że obydwie gminy miejsko-wiejskie charakteryzują się także największą liczbą ludności w powiecie.

Tabela 71. Formy organizacyjno-prawne podmiotów gospodarczych w gminach powiatu bytowskiego w roku 2009

	ogółem	sektor		z liczby ogółem					
		publiczny	prywatny	spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje stowa- rzyszenia i orga- nizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
				razem	w tym z udzia- łem kapitału zagranicznego				
powiat bytowski	6015	223	5729	229	79	280	31	252	4624
Gminy wiejskie									
Borzytuchom	176	10	166	5	2	7	1	9	140
Czarna Dąbrówka	349	13	336	10	3	14	4	21	278
Kołczygłowy	267	12	255	8	3	8	4	17	212
Lipnica	313	18	295	11	3	10	x	20	246
Parchowo	237	12	225	7	4	8	x	20	184
Studzienice	234	15	219	9	2	9	x	11	185
Trzebielino	236	9	227	12	6	7	x	11	193
Tuchomie	247	12	235	11	7	5	2	8	189
Gminy miejsko-wiejskie									
Bytów	2245	73	2172	88	23	126	11	77	1656
(w tym miasto)	1760	68	1692	75	18	107	9	64	1230
Miastko	1711	49	1662	68	26	86	9	48	1341
(w tym miasto)	1144	32	1112	43	15	57	8	27	895

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku, <http://www.stat.gov.pl/gdansk>, 15.09.2011 r.

Tabela 72. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według wybranych sekcji w gminach powiatu bytowskiego w roku 2009

	ogółem	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel; naprawa pojazdów samochodowych	transport i gospodarka magazynowa	zakwaterowanie i gastronomia	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	obsługa rynku nieruchomości
powiat bytowski	4624	579	838	1261	335	114	146	14
Gminy wiejskie								
Borzytuchom	140	25	34	23	13	1	1	x
Czarna Dąbrówka	278	27	70	74	13	10	6	x
Kończygłowy	212	31	40	49	18	2	8	x
Lipnica	246	33	63	54	13	8	3	x
Parchowo	184	21	62	30	18	2	4	x
Studzienice	185	21	62	30	18	2	4	1
Trzebielino	193	18	35	48	11	9	12	x
Tuchomie	189	40	38	38	15	5	4	x
Gminy miejsko-wiejskie								
Bytów	1656	205	268	472	125	34	64	9
w tym gmina miejska	1230	147	200	352	90	29	57	6
Miastko	1341	158	182	434	97	40	40	4
w tym gmina miejska	895	1402	128	312	64	26	32	3

Źródło: Urząd Statystyczny w Gdańsku, <http://www.stat.gov.pl/gdansk>, 15.09.2011 r.

W tabeli nr 73 przedstawione zostały dane dotyczące struktury podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim w podziale na gminy powiatu i branże działalności według sekcji PKD 2007. W pierwszym wierszu tabeli nr 72 ujęto udział powiatu bytowskiego w woj. pomorskim w poszczególnych sekcjach, natomiast w pozostałych wierszach ujęto udział danej gminy w powiecie. Dane na temat liczebności jednostek gospodarczych potwierdzają raczej niski udział (poniżej 3 proc.) powiatu w woj. pomorskim we wszystkich branżach za wyjątkiem: sekcji A - rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo (9,3 proc.), sekcji E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (4,5 proc.) oraz sekcja O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (7,8).

Tabela 73. Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim w podziale na gminy powiatu i sekcje PKD 2007 – stan na rok 2010 (proc.)

	Ogółem	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
udział powiatu w województwie w danej sekcji	2,4	9,3	2,6	2,7	3,6	4,5	2,8	2,3	1,9	1,0	1,1	1,5	2,0	1,6	1,7	7,8	2,8	2,4	3,2	2,4
Gminy wiejskie																				
Borzytuchom	2,8	4,3	0,0	4,3	5,9	3,2	4,0	1,7	3,5	0,7	0,0	1,5	0,3	2,3	4,0	7,2	2,5	1,8	4,4	1,7
Czarna Dąbrówka	6,0	9,4	0,0	3,9	5,9	12,9	8,8	6,7	3,7	8,4	3,1	3,0	1,1	4,3	10,1	8,2	3,0	4,0	11,8	6,7
Kolczygłowy	4,3	7,4	0,0	4,7	0,0	9,7	4,6	3,7	5,5	1,4	4,6	4,5	0,8	2,9	4,0	8,2	3,5	4,0	6,6	4,7
Lipnica	5,2	11,7	20,0	4,8	0,0	9,7	6,8	4,2	3,7	6,3	1,5	2,3	0,3	3,2	5,0	11,3	7,0	3,2	4,4	4,7
Parchowo	3,9	5,7	0,0	3,9	17,6	9,7	6,6	2,3	4,9	2,1	1,5	2,3	0,0	1,7	5,0	9,3	4,5	2,2	5,1	4,7
Studzienice	3,8	6,2	0,0	3,0	0,0	6,4	5,4	3,0	4,3	3,5	0,0	2,3	1,4	2,3	1,0	8,2	5,0	5,8	4,4	2,6
Trzebielino	3,9	6,6	20,0	3,4	0,0	6,4	4,4	4,2	3,7	7,0	1,5	5,3	0,0	4,0	2,0	4,1	3,0	1,4	2,9	4,4
Tuchomie	4,4	7,6	0,0	7,4	0,0	0,0	5,8	2,9	4,0	2,8	1,5	3,0	1,4	1,4	5,0	12,4	5,0	1,1	3,7	3,5
Gminy miejsko-wiejskie																				
Bytów	37,1	13,8	40,0	35,9	11,8	29,0	31,2	38,7	34,6	31,0	52,3	45,9	65,4	48,8	38,4	19,6	42,3	45,3	34,6	40,5
Miastko	28,5	27,4	20,0	28,5	58,8	12,9	22,3	33,2	32,0	36,6	33,8	30,1	29,2	28,9	25,2	11,3	24,4	31,3	22,1	26,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

Tabela 74. Podmioty gospodarcze w powiecie bytowskim w podziale na gminy powiatu i sekcje PKD 2007 – stan na rok 2010

	Ogółem	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
Powiat bytowski	6251	530	5	765	17	31	925	1435	347	142	65	133	356	346	99	97	201	278	136	343
Gminy wiejskie																				
Borzytuchom	177	23	0	33	1	1	37	25	12	1	0	2	1	8	4	7	5	5	6	6
Czarna Dąbrówka	377	50	0	30	1	4	81	87	13	12	2	4	4	15	10	8	6	11	16	23
Kołczygłowy	272	39	0	36	0	3	43	53	19	2	3	6	3	10	4	8	7	11	9	16
Lipnica	326	62	1	37	0	3	63	61	13	9	1	3	1	11	5	11	14	9	6	16
Parchowo	242	30	0	30	3	3	61	33	17	3	1	3	0	6	5	9	9	6	7	16
Studzienice	237	33	0	23	0	2	50	43	15	5	0	3	5	8	1	8	10	16	6	9
Trzebielino	245	35	1	26	0	2	41	60	13	10	1	7	0	14	2	4	6	4	4	15
Tuchomie	273	40	0	57	0	0	54	42	14	4	1	4	5	5	5	12	10	3	5	12
Gminy miejsko-wiejskie																				
Bytów	2320	73	2	275	2	9	289	555	120	44	34	61	233	169	38	19	85	126	47	139
Miastko	1782	145	1	218	10	4	206	476	111	52	22	40	104	100	25	11	49	87	30	91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 15.09.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Dane na poziomie poszczególnych gmin powiatu bytowskiego pozwalają na nieco dokładniejszą analizę specyfiki branżowej poszczególnych gmin. Przede wszystkim dane te ujawniają, że prawie we wszystkich branżach gminy miejsko-wiejskie Bytów oraz Miastko dominują pod względem liczebności przedsiębiorstw. Wyjątek stanowią tutaj rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo; dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją oraz administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne. W tych trzech sekcjach PKD udział wspólny gmin Bytowa oraz Miastka jest poniżej 50 proc. Do trzech branż, w których zarejestrowana jest największa liczba podmiotów gospodarczych w gminach miejsko-wiejskich Bytów oraz Miastko należą handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, budownictwo oraz przetwórstwo przemysłowe. W roku 2010 w gminie Bytów odnotowano w tych trzech branżach odpowiednio: 555, 289 oraz 275 podmiotów. W przypadku Miastka było to odpowiednio: 476; 206 oraz 218 podmiotów.

Natomiast w pozostałych gminach wiejskich powiatu bytowskiego pod względem liczebności jednostek gospodarczych wyróżniają się ponownie te trzy branże oraz rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo. Szczegółowe dane na temat liczebności jednostek gospodarczych działających w poszczególnych branżach w podziale na gminy powiatu bytowskiego zostały przedstawione w tabeli nr 53.

Podsumowując należy stwierdzić, że pod względem liczebności działalność gospodarcza w powiecie bytowskim jest skoncentrowana w gminach miejsko-wiejskich powiatu, które przyciągają najwięcej podmiotów zatrudniających powyżej 9 pracowników. Na tym tle ujawnia się silne zróżnicowanie powiatu, gdzie pozostałe gminy są wyraźnie słabsze. W powiecie dominującą formą prowadzenia działalności jest własna działalność gospodarcza osób fizycznych. Niecałe 4 proc. podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie to spółki handlowe, w tym podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego jest tylko 79, a 49 z nich zarejestrowanych jest w gminach Bytów oraz Miastko. Tym samym potwierdza się, że słabością lokalnego rynku jest niskie zainteresowanie podmiotów większych do prowadzeniem działalności w powiecie bytowskim, co mogłoby wyraźnie poprawić sytuację na rynku pracy. Warto

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

także zwrócić uwagę, że pomimo wskazanych dużych walorów przyrodniczych powiatu bytowskiego, niewiele osób fizycznych prowadzi działalność związaną z zakwaterowaniem i gastronomią. Także w tej sekcji PKD (sekcja I) dominują liczebnie podmioty gospodarcze zarejestrowane w gminach Bytów oraz Miastko, a przecież działalność związana z turystką i ekoturystyką mogłaby służyć mobilizacji zawodowej ludności gmin wiejskich.

Ocena kondycji ekonomiczno-finansowej wiodących przedsiębiorstw

Kondycja ekonomiczno-finansowa powiatu bytowskiego i jego rozwój są bezpośrednio uzależnione od efektywności działania wiodących przedsiębiorstw, prowadzących w powiecie działalność gospodarczą. W niniejszej pracy podjęto próbę oceny kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, które stały się motorem napędowym rozwoju społeczno-gospodarczego. Podejmując ocenę finansowo - ekonomiczną należy również odpowiedzieć na pytanie czy te wiodące przedsiębiorstwa są dobre z ekonomicznego punktu widzenia?

W badaniu wykorzystano podstawowe wskaźniki finansowe. Dla oceny ekonomicznej przedsiębiorstw posłużyły dwa roczne sprawozdania: bilans i rachunek zysków i strat. Ponadto, ze wspomnianych sprawozdań dowiemy się przede wszystkim:

- jak kształtuje się rentowność przedsiębiorstwa (z rachunku zysków i strat),
- jakie czynniki wpłynęły na takie a nie inne ukształtowanie się rentowności (z rachunku zysków i strat),
- jak kształtuje się sytuacja finansowo-majątkowa przedsiębiorstwa (z bilansu),
- jak kształtuje się płynność finansowa przedsiębiorstwa (z bilansu),
- jakie są tendencje (trendy) w zakresie rentowności, sytuacji finansowo-majątkowej i płynności finansowej przedsiębiorstwa (co najmniej w ostatnich dwóch latach).

Do niniejszej oceny uwzględniono firmy działające w powiecie bytowskim, zbadano sprawozdania finansowe za lata 2009-2007: Drutex, Prefabet, Harat, Kaizen, FCPK Bytów, Polmor. Łącznie analizowano wyniki ekonomiczno - finansowe sektorów: przemysłowe, budownictwo, handel i naprawy, transport, gospodarka magazynowa i łączność.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Analiza bilansu

Bilans przedsiębiorstwa odzwierciedla w syntetycznej formie skutki decyzji i zdarzeń gospodarczych zaistniałych do dnia jego sporządzenia. Daje on zatem obraz sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Dokonanie oceny tej sytuacji narzuca konieczność ustalenia relacji pomiędzy poszczególnymi elementami majątku przedsiębiorstwa i źródeł jego finansowania. Znajomość tych relacji może być przydatna zarówno dla celów zarządzania przedsiębiorstwem jak i dla podmiotów gospodarczych stanowiących jego otoczenie. Zarządzanie aktywami z punktu widzenia osiągania wyznaczonych celów gospodarczych wymaga ustalenia i utrzymywania optymalnej ich struktury, tj. pożądanej proporcji różnego typu aktywów, a głównie stosunku aktywów trwałych i aktywów obrotowych. Wzajemna relacja między aktywami trwałymi a aktywami obrotowymi stanowi wielkość zróżnicowaną, która zależy od rodzaju przedsiębiorstwa. Istota i funkcje aktywów trwałych i obrotowych powodują, że podstawowym celem wstępnej oceny aktywów bilansu jest ogólne zbadanie zmian zachodzących w aktywach ogółem oraz wzajemnych relacji pomiędzy aktywami trwałymi a aktywami obrotowymi oraz w strukturze poszczególnych składników w obu wymienionych grupach zasobów. W ramach wstępnej oceny przedmiotem badania jest również prowadzona przez jednostkę polityka inwestycyjna oraz wiążące się z nią ryzyko operacyjne.

Analiza rachunku zysków i strat

Rachunek zysków i strat to drugie - obok bilansu - podstawowe sprawozdanie finansowe. Rejestruje sposób tworzenia wyniku finansowego (zysku lub straty) przedsiębiorstwa w miarę upływu czasu i trwania jego działalności. W rachunku zysków i strat wykazuje się oddzielnie przychody i koszty, zyski oraz straty nadzwyczajne, a także obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego (podatki). Sprawozdanie to pozwala na rozpoznanie sytuacji dochodowej przedsiębiorstwa, ułatwia analizę oraz prognozowanie wyniku finansowego.

Rachunek zysków i strat polega na ustaleniu różnicy między wartością przychodów i kosztami ich pozyskania oraz kwoty zysku przed opodatkowaniem i po opodatkowaniu. Daje

także wskaźniki dla wyznaczania kierunków restrukturyzacji. Służy temu głównie ocena struktury zysku operacyjnego, która pozwoli na określenie udziału w tej nadwyżce: kosztów ogólnozakładowych, kosztów sprzedaży, kosztów finansowych oraz podatku dochodowego.

Analiza wskaźnikowa, analiza pionowa, analiza pozioma

Analiza sytuacji finansowej została przeprowadzona na podstawie sprawozdań finansowych firmy. Sprawozdania wykazują dane za trzy ostatnie lata obrotowe.

Ocena sytuacji finansowej jednostki została przeprowadzona przy wykorzystaniu analizy wskaźnikowej. Dzięki temu możliwe było zbadanie nie tylko sytuacji finansowej podmiotu, ale także oceny jego finansowej zdolności do podjęcia się realizacji przedsięwzięcia. Analizowany zestaw danych jest w pełni reprezentatywny i pozwala na dokonywanie rzetelnej analizy sytuacji finansowej wnioskodawcy. Przedmiotowa analiza ekonomiczno-finansowa została przeprowadzona na podstawie grup wskaźników:⁹⁴

1. Wskaźniki rentowności

- 1.1.1. Rentowność sprzedaży (podstawowej działalności),
- 1.1.2. Rentowność działalności operacyjnej,
- 1.1.3. Rentowność brutto,
- 1.1.4. Rentowność netto,
- 1.1.5. Rentowność majątku (aktywów) (ROA),
- 1.1.6. Rentowność kapitału własnego (ROE).

2. Wskaźniki płynności

- 2.1.1. Płynność bieżąca (CR),
- 2.1.2. Płynność szybka (QR),
- 2.1.3. Płynność gotówkowa,

⁹⁴ Analiza wskaźnikowa została przeprowadzona na podstawie książki W. Gabrusewicza „Podstawy analizy finansowej”, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007.

- 2.1.4. Kapitał pracujący (kapitał obrotowy netto),
- 2.1.5. Pokrycie majątku trwałego kapitałem stałym.

3. Wskaźniki zdolności do obsługi zadłużenia

- 3.1.1. Poziom długu,
- 3.1.2. Pokrycie odsetek,
- 3.1.3. Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego.

4. Wskaźniki obrotu (aktywności)

- 4.1.1. Rotacja należności (w dniach),
- 4.1.2. Rotacja zobowiązań (w dniach),
- 4.1.3. Rotacja zapasów (w dniach),
- 4.1.4. Obrotowość majątku.

5. Analiza pionowa bilansu – struktura aktywów

- 5.1.1. Udział trwałych składników majątku w aktywach,
- 5.1.2. Udział rzeczowych składników majątku w aktywach,
- 5.1.3. Udział niematerialnych składników majątku w aktywach,
- 5.1.4. Udział majątku obrotowego w aktywach,
- 5.1.5. Udział zapasów w aktywach,
- 5.1.6. Udział należności w aktywach,
- 5.1.7. Udział środków pieniężnych w aktywach.

6. Analiza pionowa bilansu – struktura pasywów

- 6.1.1. Wyposażenie w kapitał własny,
- 6.1.2. Obciążenie zobowiązaniami długoterminowymi,
- 6.1.3. Wyposażenie w kapitał stały,
- 6.1.4. Obciążenie zobowiązaniami bieżącymi.

7. Analiza pozioma – struktura majątkowo-kapitałowa

- 7.1.1. Wskaźnik pokrycia majątku trwałego kapitałem własnym,
- 7.1.2. Wskaźnik pokrycia majątku obrotowego kapitałem stałym,
- 7.1.3. Wskaźnik pokrycia majątku trwałego kapitałem stałym,
- 7.1.4. Udział kapitału pracującego w finansowaniu majątku ogółem,

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

7.1.5. Udział kapitału obrotowego w finansowaniu majątku obrotowego.

Obserwacje ogólne analizowanych firm:

Sporządzając wykaz wskaźników finansowych, zaobserwowano w omawianych przedsiębiorstwach, iż kapitał własny jest większy od kapitału zakładowego (podstawowego). Dlatego też należy stwierdzić, że w latach poprzedzających, nie jest ponoszona strata ani z lat ubiegłych ani z roku bieżącego.

Rachunek zysków i strat ukazuje nam wszystkie elementy, jakie złożyły się na określone ukształtowanie się wyniku finansowego. Jest więc rachunek zysków i strat sprawozdaniem do badania rentowności przedsiębiorstwa.

Poniżej, w formie tabelarycznej została przedstawione wyniki analizy wskaźnikowej:

Tabela 75. Wskaźniki finansowe – rentowność

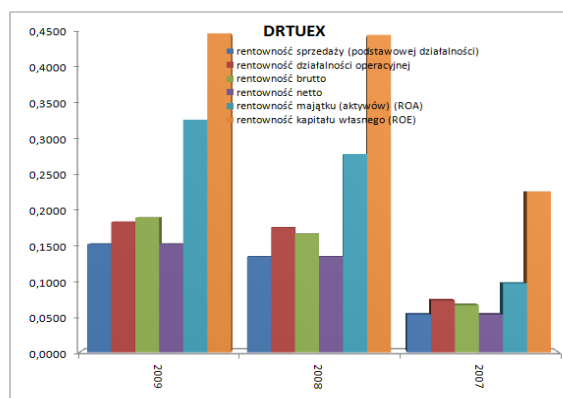
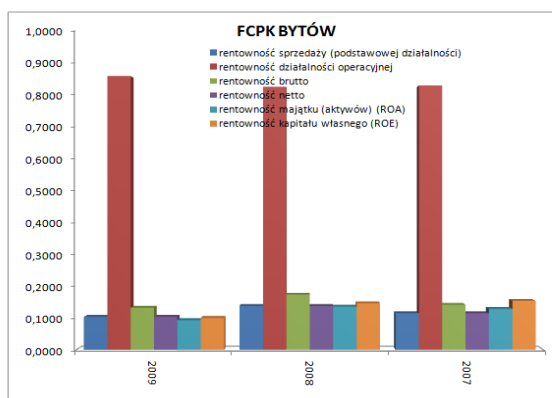
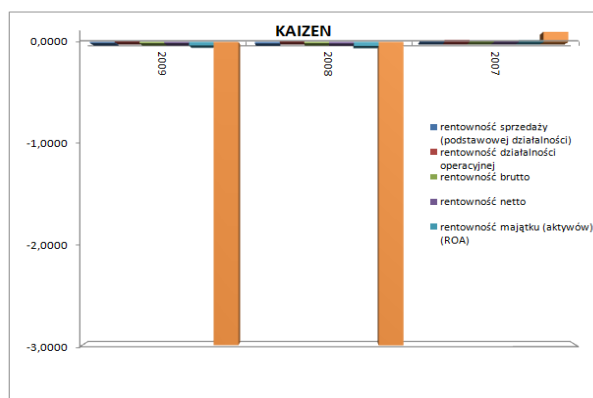
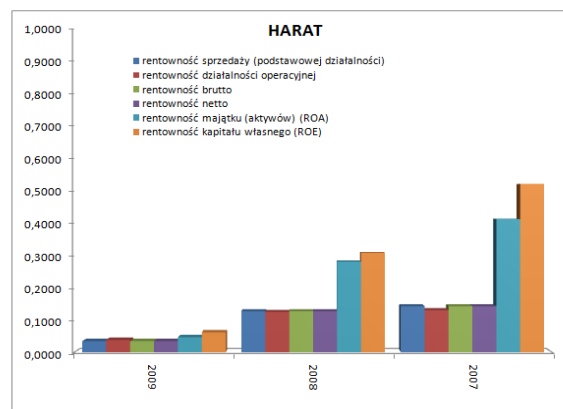
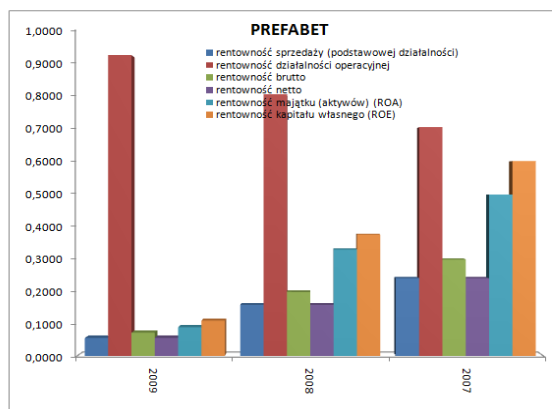
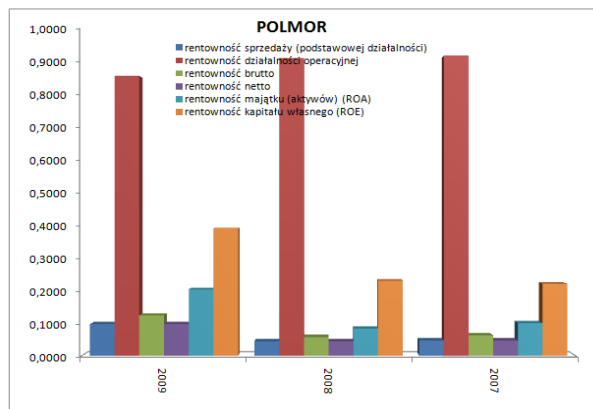
	Polmor			Prefabet			Harat		
RENTOWNOŚCI	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
rentowność sprzedaży (podstawowej działalności)	0,0972	0,0441	0,0467	0,0556	0,1573	0,2390	0,0342	0,1270	0,1432
rentowność działalności operacyjnej	0,8581	0,9127	0,9203	0,9270	0,8062	0,7050	0,0380	0,1250	0,1312
rentowność brutto	0,1237	0,0570	0,0624	0,0715	0,1968	0,2970	0,0342	0,1270	0,1432
rentowność netto	0,0972	0,0441	0,0467	0,0556	0,1573	0,2390	0,0342	0,1270	0,1432
rentowność majątku (aktywów) (ROA)	0,2035	0,0830	0,0999	0,0886	0,3281	0,4969	0,0464	0,2813	0,4135
rentowność kapitału własnego (ROE)	0,3906	0,2301	0,2207	0,1085	0,3742	0,6006	0,0617	0,3084	0,5231

	Kaizen			FCPK Bytów			Drutex		
RENTOWNOŚCI	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
rentowność sprzedaży (podstawowej działalności)	-0,0105	-0,0135	0,0052	0,1037	0,1381	0,1147	0,1525	0,1345	0,0530
rentowność działalności operacyjnej	0,0050	0,0122	0,0216	0,8615	0,8273	0,8317	0,1837	0,1757	0,0731
rentowność brutto	-0,0113	-0,0112	0,0084	0,1321	0,1737	0,1418	0,1899	0,1669	0,0663
rentowność netto	-0,0105	-0,0135	0,0052	0,1037	0,1381	0,1147	0,1525	0,1345	0,0530
rentowność majątku (aktywów) (ROA)	-0,0336	-0,0380	0,0207	0,0928	0,1357	0,1291	0,3276	0,2793	0,0970
rentowność kapitału własnego (ROE)	-2,9977	-3,5749	0,2502	0,1003	0,1467	0,1543	0,4491	0,4469	0,2269

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych – bilans, rachunek zysków i strat - analizowanych firm za okres 2007-2009. Sprawozdania finansowe zostały pobrane ze strony internetowej - Legalis, System Informacji Prawnej, Wydawnictwo C.H. Beck; <http://www.legalis.pl/>

Wykres 52. Graficzne ujęcie wybranych wskaźników rentowności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie powyższych wskaźników rentowności. Sprawozdania finansowe zostały pobrane ze strony internetowej - Legalis, System Informacji Prawnej, Wydawnictwo C.H. Beck; <http://www.legalis.pl/>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Interpretacja wskaźników rentowności:

Rentowność jest podstawowym czynnikiem warunkującym rozwój przedsiębiorstwa, ale nie gwarantuje jego istnienia w dłuższym okresie. Zdecydowano się uwzględnić analizę rentowności ponieważ odpowiada ona na pytanie jaka jest rentowność zwrotu zaangażowanego w przedsiębiorstwo kapitałów.

Najważniejszymi wskaźnikami, które doskonale odzwierciedlają kondycję finansową firm to wskaźniki rentowności ekonomicznej - procentowy stosunek zysku podmiotów do kosztów ich działalności, oraz wskaźnik rentowności kapitału własnego - bada stopę zwrotu jaką osiąga podmiot w stosunku do zaangażowanego kapitału własnego. Im wyższy poziom wskaźników rentowności tym lepsza ocena firmy. W badanym okresie, przedsiębiorstwa wykazywały dodatni wynik finansowy, oprócz firmy Kaizen. Dlatego też rentowność tej firmy wskazywała na ujemne wskaźniki badanej rentowności. W pozostałych analizowanych firmach osiągał on dodatnie wartości. Na uwagę zyskują dwie firmy Polmor oraz firma Drutex, w których rentowność w latach 2007-2009, osiągnęła około 40%.

Warto zwrócić uwagę również na wskaźniki rentowności sprzedaży netto i brutto. Wskaźnik rentowności sprzedaży netto różni się od poprzednich wskaźników licznikiem, w którym zamiast zysku przed opodatkowaniem uwzględnia się zysk netto. Informuje on o tym, jaką marżę zysku przynosi dana wielkość sprzedaży. Niska wartość tego wskaźnika oznacza, że należy więcej sprzedać, aby uzyskać określoną kwotę zysku – tak jak w przypadku firmy Kaizen. Zatem w tym przypadku firma Kaizen nie może się rozwijać, a w związku z tym strata bilansowa w analizowanych latach jest bardzo niekorzystnym zjawiskiem. Wysoka wartość tego wskaźnika jest zatem informacją o korzystnej sytuacji finansowej firmy. Przetawiona sytuacja wskaźników pozostałych pięciu firm, mówi nam zatem o dobrej kondycji finansowej przedsiębiorstw. Ponadto firma Prefabet, Harat, FCPK Bytów powinna zwrócić szczególną uwagę, ponieważ w tym przypadku w analizowanych latach wskaźniki te mają tendencję malejącą.

W ramach analizy rentowności aktywów badany jest również wskaźnik rentowności aktywów, zwany wskaźnikiem ROA (return on assets). Wskaźnik rentowności majątku określa ogólną zdolność aktywów do generowania zysku netto. Pokazuje jak efektywnie przedsię-

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

biorstwo zarządza swoimi aktywami. Im efektywniej firma zarządza swoimi aktywami, tym wyższa jest jego wartość. Zatem ponownie firma Polmor oraz Drutex wyróżnia się wśród analizowanych spółek, firmy swoją efektywność poprawiają z roku na rok, osiągając prawie 30% efektywność.

Kolejny aspekt analizy rentowności firmy to wskaźnik rentowności kapitału własnego – ROE (return on equity). Im wyższa wartość tego wskaźnika tym wyższa efektywność kapitału własnego, co oznacza korzystniejszą sytuację finansową jednostki, większe możliwości dalszego rozwoju, oraz wyższą możliwość dywidend dla udziałowców. Wskaźnik ten ma ogromne znaczenie dla właściciela, gdyż określa ile groszy wyniku finansowego przynosi każda złotówka kapitału. Tak też ponownie firma Polmor oraz Drutex wyróżniają się pod tym względem. Warto ponownie zauważyć iż, firmy Prefabet, Harat, FCPK Bytów i w tej kwestii znacząco obniżyły swoją efektywność finansową, wskaźniki przybrały znaczącą tendencją spadkową.

Tabela 76. Wskaźniki finansowe - płynność

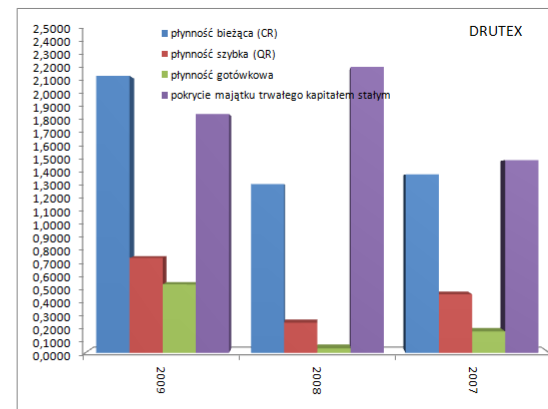
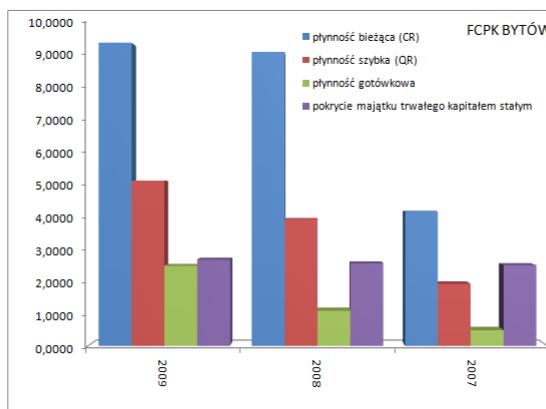
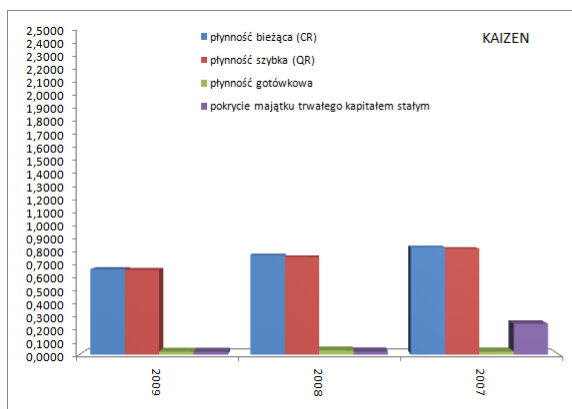
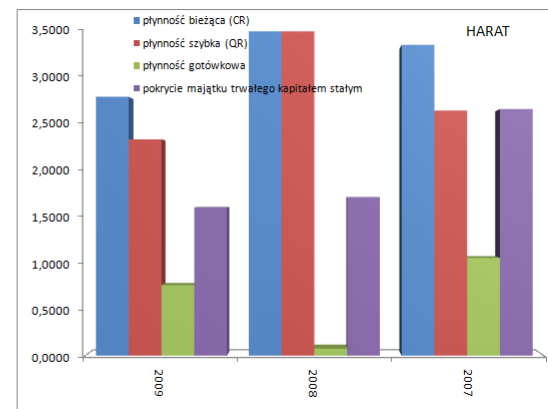
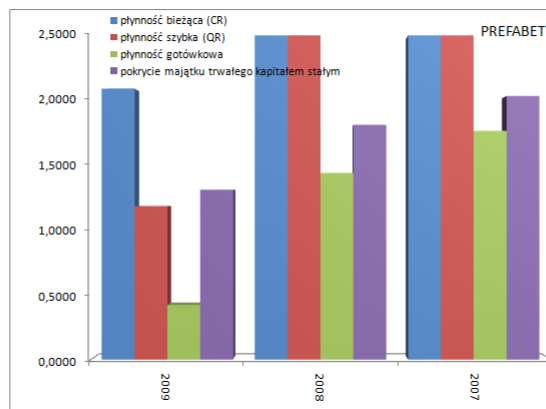
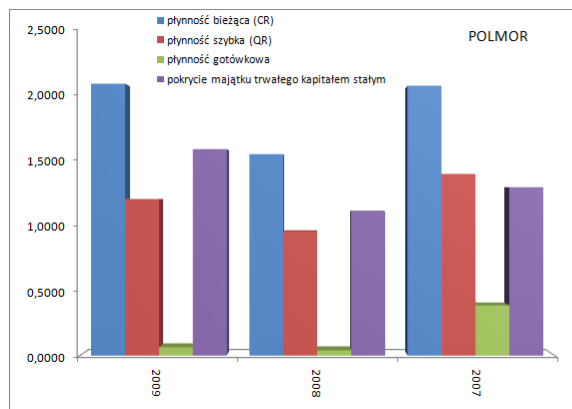
	Polmor			Prefabet			Domstal			Harat		
PLYNNOŚCI	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
płynność bieżąca (CR)	2,0972	1,5541	2,0801	2,0892	4,4134	3,7837	0,4992	0,6789	1,0140	2,7940	5,3109	3,3527
płynność szybka (QR)	1,2070	0,9577	1,4001	1,1824	2,9311	3,1790	0,2852	0,4389	0,6565	2,3352	3,8221	2,6456
płynność gotówkowa	0,0624	0,0398	0,3861	0,4200	1,4381	1,7639	0,0419	0,1272	0,0989	0,7601	0,0756	1,0547
kapitał pracujący (kapitał obrotowy netto)	11 920 084,39	8 782 578,48	9 718 417,57	5 966 437,81	11 870 655,21	13 894 306,19	-7 445 787,62	-5 237 406,67	178 815,35	1 739 659,80	1 578 444,03	1 799 898,25
pokrycie majątku trwałego kapitałem stałym	1,5918	1,1130	1,2990	1,3098	1,8096	2,0324	0,3090	0,4586	0,7617	1,5988	1,7116	2,6602

	Kaizen			FCPK Bytów			Drutex		
PLYNNOŚCI	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
płynność bieżąca (CR)	0,6637	0,7720	0,8358	9,3956	9,1081	4,1692	2,1470	1,3072	1,3825
płynność szybka (QR)	0,6583	0,7578	0,8232	5,1208	3,9333	1,9249	0,7361	0,2332	0,4538
płynność gotówkowa	0,0232	0,0328	0,0248	2,4818	1,0880	0,4837	0,5300	0,0348	0,1651
kapitał pracujący (kapitał obrotowy netto)	-2 909 062,83	-2 482 341,71	-1 310 082,02	29 977 694,07	28 128 852,46	24 318 675,52	28 815 134,24	8 364 577,13	9 920 393,88
pokrycie majątku trwałego kapitałem stałym	0,0226	0,0246	0,2407	2,6761	2,5601	2,4995	1,8498	2,2159	1,4941

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych – bilans, rachunek zysków i strat - analizowanych firm za okres 2007-2009. Sprawozdania finansowe zostały pobrane ze strony internetowej - Legalis, System Informacji Prawnej, Wydawnictwo C.H. Beck; <http://www.legalis.pl/>

Wykres 53. Graficzne ujęcie wybranych wskaźników płynności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie powyższych wskaźników płynności. Sprawozdania finansowe zostały pobrane ze strony internetowej - Legalis, System Informacji Prawnej, Wydawnictwo C.H. Beck; <http://www.legalis.pl/>

Interpretacja wskaźników płynności:

Płynność finansowa, tj. zdolność do terminowej spłaty zobowiązań w normalnych warunkach, wymaga dysponowania środkami płatniczymi w niezbędnej wysokości. Do oceny płynności finansowej wykorzystuje się wskaźniki oparte na relacji majątku obrotowego lub jego części do zobowiązań bieżących: wskaźnik bieżącej płynności i wskaźnik szybki. Wskaźniki finansowe płynności ukazują relacje aktywów obrotowych do pasywów bieżących. Pasywa bieżące obejmują zobowiązania krótkoterminowe wraz z kredytami krótkoterminowymi. Wskaźnik ten pozwala określić czy dany podmiot jest w stanie spłacić zadłużenie bieżące z posiadanego majątku obrotowego. Zgodnie z założeniami teoretycznymi wskaźnik ten nie powinien być dużo niższy od jedności, gdyż taka sytuacja groziłaby utratą płynności. Natomiast wskaźnik płynności szybkiej to relacja majątku płynnego do pasywów bieżących. Majątek płynny nie obejmuje rozliczeń międzyokresowych i zapasów. To środki pieniężne + krótkookresowe papiery wartościowe + należności krótkoterminowe.

W omawianych wskaźnikach płynności możemy zauważyć, że firmy Polmor, Prefabet, Harat, FCPK Bytów, oraz Drutex mają zdolność do szybkiego uregulowania swoich zobowiązań, ponieważ wartość wskaźnika jest wyższa od 1. Należy jednak zauważyć, że na majątek obrotowy składają się aktywa o różnym stopniu płynności. Niektóre z nich mogą się okazać trudno zbywalne (np. część zapasów czy wyrobów gotowanych). Dlatego też, im wyższa od jedności jest wartość tego wskaźnika tym zdolność przedsiębiorstwa do szybkiego wywiązywania się z zobowiązań krótkoterminowych jest wyższa.

Ponadto w omawianych wskaźnikach ujęto również kapitał pracujący i tylko w jednej z omawianych firm, Kaizen jest on ujemny. To może oznaczać złą sytuację finansową przedsiębiorstwa, ujemny kapitał pracujący oznacza niedobór (niewystarczającą wielkość) aktywów obrotowych dla pokrycia zobowiązań krótkoterminowych. Inaczej mówiąc, gdy kapitał pracujący jest ujemny, zobowiązania bieżące są wyższe od aktywów obrotowych. Ta nadwyżka właśnie „skazana” jest na pokrycie ociężałymi pod względem płynności finansowej aktywami trwałymi.

Tabela 77. Wskaźniki finansowe – zdolności do obsługi zadłużenia oraz aktywności

	Polmor			Prefabet			Domstal			Harat		
ZDOLNOŚCI DO OBSŁUGI ZADŁUŻENIA	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
poziom długu	0,0830	0,1138	0,1277	0,0000	0,0000	0,0000	0,0006	0,0427	0,0638	0,0587	0,0000	0,0000
pokrycie odsetek	10,4400	3,6289	5,8302	123,4691	363,3835	1445,7420	-6,0090	-0,3131	3,8105	25,1062	2 806,2141	5 043,5933
wskaźnik zadłużenia kapitału własnego	0,9192	1,7709	1,2086	0,2248	0,1402	0,2087	4,4216	3,1890	4,3118	0,3303	0,0964	0,2653

OBROTU (AKTYWNOŚCI)	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
rotacja należności (w dniach)	58,2858	74,5768	53,5631	31,2013	30,2855	38,7678	70,1506	52,0293	63,4086	79,6598	53,8454	41,7794
rotacja zobowiązań (w dniach)	55,9260	84,3708	53,4019	41,2818	20,4299	27,5112	289,7267	167,9225	114,6105	51,0678	14,4956	26,5081
rotacja zapasów (w dniach)	55,2465	52,4381	36,3147	37,4367	30,2836	16,6374	62,0215	40,3064	40,9821	23,4302	21,5813	18,7447
obrotowość majątku	2,0933	1,8811	2,1406	1,5940	2,0862	2,0790	1,0169	1,5351	2,3644	1,3553	2,2148	2,8868

	Kaizen			FCPK Bytów			Drutex		
ZDOLNOŚCI DO OBSŁUGI ZADŁUŻENIA	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
poziom długu	0,2310	0,2529	0,1314	0,0000	0,0000	0,0000	0,0756	0,1472	0,3575
pokrycie odsetek	0,2264	0,4785	2,3448	69,2789	167,7795	7,4802	33,9836	11,7848	6,3907
wskaźnik zadłużenia kapitału własnego	88,1003	93,1906	11,1116	0,0814	0,0814	0,1948	0,3708	0,6001	1,3379

OBROTU (AKTYWNOŚCI)	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
rotacja należności (w dniach)	52,4710	66,4143	56,1820	74,5928	73,8209	74,3520	5,9613	7,2406	11,7886
rotacja zobowiązań (w dniach)	86,6901	95,4348	72,8212	28,4124	26,0571	51,7381	31,1975	37,9204	41,2767
rotacja zapasów (w dniach)	0,4626	1,3563	0,9133	121,4563	134,8395	116,1159	44,0179	40,7232	38,3321
obrotowość majątku	3,1904	2,8169	3,9397	0,8948	0,9824	1,1255	2,1490	2,0768	1,8312

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych – bilans, rachunek zysków i strat - analizowanych firm za okres 2007-2009. Sprawozdania finansowe zostały pobrane ze strony internetowej - Legalis, System Informacji Prawnej, Wydawnictwo C.H. Beck; <http://www.legalis.pl/>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Interpretacja wskaźników zadłużenia i aktywności:

Wskaźnik rotacji majątku obrotowego ukazuje ile razy w ciągu roku następuje odtworzenie majątku przez sprzedaż. Wartość tego wskaźnika w omawianych firmach wskazuje na ich dobrą sytuację. Wskaźniki są na optymalnych poziomach, co dobrze świadczy o ich kondycji, gdyż zbyt wysoki wskaźnik może oznaczać zamrożenie kapitału obrotowego, czego nie można uznać za korzystną sytuację. Jednakże wskaźnik ten u FCPK Bytów osiąga wartość poniżej jedności i przybiera tendencję spadkową, co może doprowadzić do zachwiania rytmiczności produkcji i pogorszenia wykorzystania posiadanego potencjału produkcyjnego.

Wskaźniki rotacji należności, zapasów i zobowiązań osiągają optymalne poziomy. Okres regulowania należności wynosi średnio od 30 do 70 dni. Tylko firma Drutex okres ten ma poniżej 10 dni, co może świadczyć o zbyt surowej polityce kredytowej w stosunku do odbiorców, która w krótkim czasie ogranicza należności, ale w dłuższej perspektywie prowadzi do hamowania sprzedaży. Teoretyczna interpretacja pożądanego wskaźnika należności mówi o jak najmniejszym poziomie tej miary.

Analiza zobowiązań mówi, o tym, że zobowiązania powinny być regulowane po uzyskaniu należności. Wskaźnik ten ma duże znaczenie dla kredytodawców. Im dłuższy czas regulowania zobowiązań w firmie, tym mniejsze są potrzeby w zakresie kapitału obrotowego.

Normę dla tego wskaźnika można wyznaczyć korzystając z informacji, że relacja należności do zobowiązań powinna oscylować w okolicach jedności. Normy te zostały zachowane w omawianych przedsiębiorstwach, oprócz jednej z firm – Domstal. Na podstawie tego wskaźnika można jednoznacznie powiedzieć, że firma nie spłaca terminowo swoich zobowiązań. I kolejny wskaźnik to wskaźnik rotacji zapasów w dniach określa, co ile dni firma odnawia swoje zapasy dla osiągnięcia sprzedaży na określonym poziomie. W omawianych przedsiębiorstwach wskaźnik ten nie uzyskuje wysokich wartości, zatem można stwierdzić, że nie powinna zakłócić się płynność produkcji.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia obliczany jest jako stosunek ogółu zobowiązań firmy do całości jej majątku. Ocena poziomu wskaźnika zależy przede wszystkim od rodzaju powiązań oceniającego z firmą. Dla kredytodawców i inwestorów pożądanym jest niski wskaźnik za-

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

dłużenia, ale właściciele firm często dążą do wysokiego poziomu tego wskaźnika, gdyż zwiększenie dochodu kosztem kapitału obcego zwiększa ich zyski. Jednakże wg standardów, aby niezachwiana została równowaga między kapitałem własnym a kapitałem obcym, wskaźnik ten powinien oscylować w przedziale 0,57 – 0,67. Relacje te w omawianych firmach zostały zachowane na optymalnym poziomie.

Tabela 78. Analiza pionowa i pozioma bilansu

	Polmor			Prefabet			Domstal			Harat		
ANALIZA PIONOWA BILANSU - struktura aktywów	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
Udział trwałych składników majątku w aktywach	32,7329%	32,4240%	34,8548%	62,3347%	48,4645%	40,7090%	59,7011%	52,0495%	24,7144%	47,0174%	53,2865%	29,7097%
Udział rzeczowych składników majątku w aktywach	29,0402%	29,5788%	31,7080%	61,8337%	47,9700%	40,2239%	58,4820%	49,3430%	22,7968%	47,0174%	53,2865%	29,7097%
Udział niematerialnych składników majątku w aktywach	0,3031%	0,0301%	0,1589%	0,0115%	0,0108%	0,0034%	0,4940%	0,4551%	0,7202%	0,0000%	0,0000%	0,0000%
Udział majątku obrotowego w aktywach	67,2671%	67,5760%	65,1452%	37,6653%	51,5355%	59,2910%	40,2989%	47,9505%	75,2856%	52,9826%	46,7135%	70,2903%
Udział zapasów w aktywach	31,6846%	27,0250%	21,2974%	16,3490%	17,3090%	9,4765%	17,2799%	16,9523%	26,5477%	8,7003%	13,0952%	14,8252%
Udział należności w aktywach	33,4277%	38,4346%	31,4129%	33,4277%	38,4346%	31,4129%	19,5448%	21,8828%	41,0753%	29,5799%	32,6726%	33,0434%
Udział środków pieniężnych w aktywach	1,8388%	1,6855%	12,0933%	1,8388%	1,6855%	12,0933%	3,3846%	8,9815%	7,3413%	14,4132%	0,6652%	22,1112%
ANALIZA PIONOWA BILANSU - struktura pasywów	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
Wyposażenie w kapitał własny	52,1049%	36,0890%	45,2769%	81,6480%	87,7010%	82,7362%	18,4448%	23,8719%	18,8259%	75,1705%	91,2043%	79,0347%
Obciążenie zobowiązaniami długoterminowymi	8,2979%	11,3751%	12,7745%	0,0000%	0,0000%	0,0000%	0,0559%	4,2735%	6,3754%	5,8666%	0,0000%	0,0000%
Wyposażenie w kapitał stały	52,1049%	36,0890%	45,2769%	81,6480%	87,7010%	82,7362%	18,4448%	23,8719%	18,8259%	75,1705%	91,2043%	79,0347%
Obciążenie zobowiązaniami bieżącymi	32,0743%	43,4821%	31,3184%	18,0282%	11,6770%	15,6700%	80,7214%	70,6259%	74,2433%	18,9629%	8,7957%	20,9653%
ANALIZA POZIOMA (struktura majątkowo-kapitałowa)	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
Wskaźnik pokrycia majątku trwałego kapitałem własnym:	159,1821%	111,3031%	129,9014%	130,9831%	180,9592%	203,2380%	30,8953%	45,8639%	76,1737%	159,8782%	171,1583%	266,0231%
Wskaźnik pokrycia majątku obrotowego kapitałem stałym:	77,4596%	53,4050%	69,5015%	216,7726%	170,1760%	139,5427%	45,7700%	49,7844%	25,0060%	141,8775%	195,2418%	112,4405%
Wskaźnik pokrycia majątku trwałego kapitałem stałym:	159,1821%	111,3031%	129,9014%	130,9831%	180,9592%	203,2380%	30,8953%	45,8639%	76,1737%	159,8782%	171,1583%	266,0231%
Udział kapitału obrotowego w finansowaniu majątku	35,1928%	24,0939%	33,8268%	19,6371%	39,8585%	43,6210%	-40,4225%	-22,6754%	1,0423%	34,0197%	37,9178%	49,3250%
Udział kapitału obrotowego w finansowaniu majątku	52,3180%	35,6545%	51,9252%	52,1358%	77,3419%	73,5710%	-100,3068%	-47,2891%	1,3844%	64,2092%	81,1709%	70,1733%

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

ANALIZA PIONOWA BILANSU - struktura aktywów	Kaizen			FCPK Bytów			Drutex		
	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
Udział trwałych składników majątku w aktywach	49,7108%	43,1430%	34,3077%	34,5558%	36,1216%	33,4834%	60,5644%	71,7958%	71,3709%
Udział rzeczowych składników majątku w aktywach	44,8538%	40,2684%	32,7290%	34,3063%	35,8146%	33,3103%	60,0508%	70,6069%	70,0069%
Udział niematerialnych składników majątku w aktywach	0,0000%	0,0000%	0,0000%	0,0779%	0,1217%	0,0088%	0,0407%	0,1789%	0,5508%
Udział majątku obrotowego w aktywach	50,2892%	56,8570%	65,6923%	65,4442%	63,8784%	66,5166%	39,4356%	28,2042%	28,6291%
Udział zapasów w aktywach	0,4044%	1,0467%	0,9858%	29,7755%	36,2927%	35,8058%	25,9159%	23,1715%	19,2308%
Udział należności w aktywach	45,8646%	51,2555%	60,6419%	18,2868%	19,8692%	22,9274%	3,5098%	4,1199%	5,9142%
Udział środków pieniężnych w aktywach	1,7560%	2,4179%	1,9524%	17,2865%	7,6304%	7,7169%	9,7351%	0,7516%	3,4184%

ANALIZA PIONOWA BILANSU - struktura pasywów	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
Wyposażenie w kapitał własny	1,1223%	1,0617%	8,2565%	92,4752%	92,4753%	83,6932%	72,9481%	62,4964%	42,7740%
Obciążenie zobowiązaniami długoterminowymi	23,1023%	25,2861%	13,1415%	0,0000%	0,0000%	0,0000%	7,5630%	14,7213%	35,7528%
Wyposażenie w kapitał stały	1,1223%	1,0617%	8,2565%	92,4752%	92,4753%	83,6932%	72,9481%	62,4964%	42,7740%
Obciążenie zobowiązaniami bieżącymi	75,7753%	73,6522%	78,6020%	6,9654%	7,0134%	15,9541%	18,3677%	21,5767%	20,7081%

ANALIZA POZIOMA (struktura majątkowo-kapitałów)	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
Wskaźnik pokrycia majątku trwałego kapitałem własnym:	2,2577%	2,4608%	24,0661%	267,6113%	256,0113%	249,9539%	120,4472%	87,0474%	59,9321%
Wskaźnik pokrycia majątku obrotowego kapitałem stałym:	2,2318%	1,8673%	12,5685%	141,3038%	144,7675%	125,8230%	184,9803%	221,5858%	149,4075%
Wskaźnik pokrycia majątku trwałego kapitałem stałym:	2,2577%	2,4608%	24,0661%	267,6113%	256,0113%	249,9539%	120,4472%	87,0474%	59,9321%
Udział kapitału obrotowego w finansowaniu majątku	-25,4862%	-16,7952%	-12,9097%	58,4788%	56,8651%	50,5625%	21,0679%	6,6275%	7,9210%
Udział kapitału obrotowego w finansowaniu majątku	-50,6793%	-29,5394%	-19,6518%	89,3567%	89,0207%	76,0148%	53,4235%	23,4983%	27,6678%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych – bilans, rachunek zysków i strat - analizowanych firm za okres 2007-2009. Sprawozdania finansowe zostały pobrane ze strony internetowej - Legalis, System Informacji Prawnej, Wydawnictwo C.H. Beck; <http://www.legalis.pl/>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

W celu pełniejszego obrazu finansowej sytuacji podmiotu uczestniczącego w projekcie, przeprowadzono również analizę pionową i poziomą bilansu. Analiza pionowa bilansu polega na zbadaniu wskaźników struktury majątku (analiza aktywów) i kapitałów w badanym podmiocie (analiza pasywów). Natomiast analiza pozioma bilansu opiera się na zbadaniu wskaźników struktury majątkowo-kapitałowej, czyli na ocenie struktury poszczególnych pozycji majątku (aktywów) i źródeł ich finansowania (pasywów). Innymi słowy analiza ta pokazuje jakie kapitały (własne czy obce, długoterminowe czy krótkoterminowe) finansują poszczególne składniki majątku firmy (aktywa trwałe i aktywa obrotowe). Powyżej zaprezentowano wartości wskaźników analizy pionowej i poziomej bilansu. Powyższa analiza potwierdza stabilną sytuację finansową badanych przedsiębiorstw. Oszacowane wskaźniki udowadniają relatywnie dobrą kondycję finansową. Wskaźniki płynności finansowej, ogólnego zadłużenia i rentowności kształtują się na poziomach zapewniających sprawne funkcjonowanie.

Podsumowanie

Z przeprowadzonej analizy wskaźnikowej wynika, że rozwój wybranych przedsiębiorstw w powiecie bytowskim w analizowanych latach 2007-2009 jest raczej zadowalający. Mimo wszystko konieczne jest inwestowanie w sektory, w których przede wszystkim dominuje przemysł. Wpłynie to przede wszystkim na rozwój gospodarczy powiatu czy zmniejszenie bezrobocia przez stworzenie w tych sektorach nowych miejsc pracy. Dobre położenie geograficzne jako sprzyjający warunek powinien wywołać duże zainteresowanie inwestycjami w te sektory. Konieczne jest tu stworzenie systemu preferencji dla firm z tych sektorów, co również przyciągnie kapitał zagraniczny ułatwiający możliwość tworzenia nowych firm.

CZĘŚĆ 5 Zdefiniowanie czynników mikroekonomicznych na terenie powiatu bytowskiego

Analiza struktury przedsiębiorstw powiatu bytowskiego

Analiza struktury przedsiębiorstw powiatu bytowskiego została oparta na badaniu ilościowym przeprowadzonych metodą wywiadów telefonicznych. Badanie obejmowało reprezentatywną grupę 120 przedsiębiorstw z powiatu bytowskiego⁹⁵.

W analizie struktury przedsiębiorstw powiatu bytowskiego kluczowe znaczenie odgrywa kilka czynników. Organizacja przedsiębiorstw wpływa na ich efektywność i jakość pracy zatrudnionych osób. Z tego względu w niniejszej analizie wyodrębniono następujące zagadnienia:

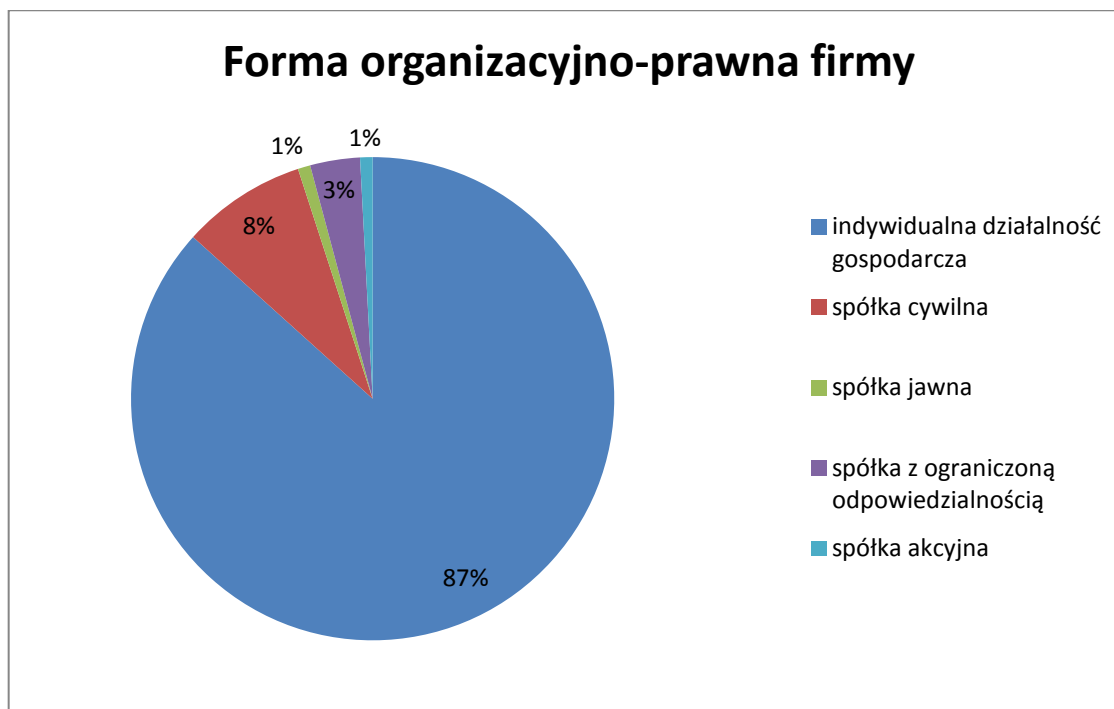
- Forma prawna
- Branża
- Przychody

Istotnym aspektem w analizie struktury przedsiębiorstw w powiecie bytowskim jest **forma prawna**. Celem przedstawienia charakterystyki pod względem form prawnych jest wyeksponowanie właściwości przedsiębiorstw oraz zachodzących między nimi różnic. Na kolejnym wykresie zostały więc przedstawione dane statystyczne dotyczące podziału form prawnych w przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim.

⁹⁵ Badanie przeprowadzono techniką CATI (Computer Assisted Telephone Interview) na próbie 120 przedsiębiorstw z powiatu bytowskiego w okresie lipiec-sierpień 2011 roku. Wyboru próby dokonano w sposób losowy przy zachowaniu jej reprezentatywności, tj. zachowując strukturę wyróżnionych cech populacji. Błąd standardowy wskaźnika struktury z próby 120 jednostek wyniósł w granicy 2,06-4,6 przy założonej istotności na poziomie 0,05.

Wykres 54. Formy organizacyjno-prawne badanych przedsiębiorstw w powiecie bytowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

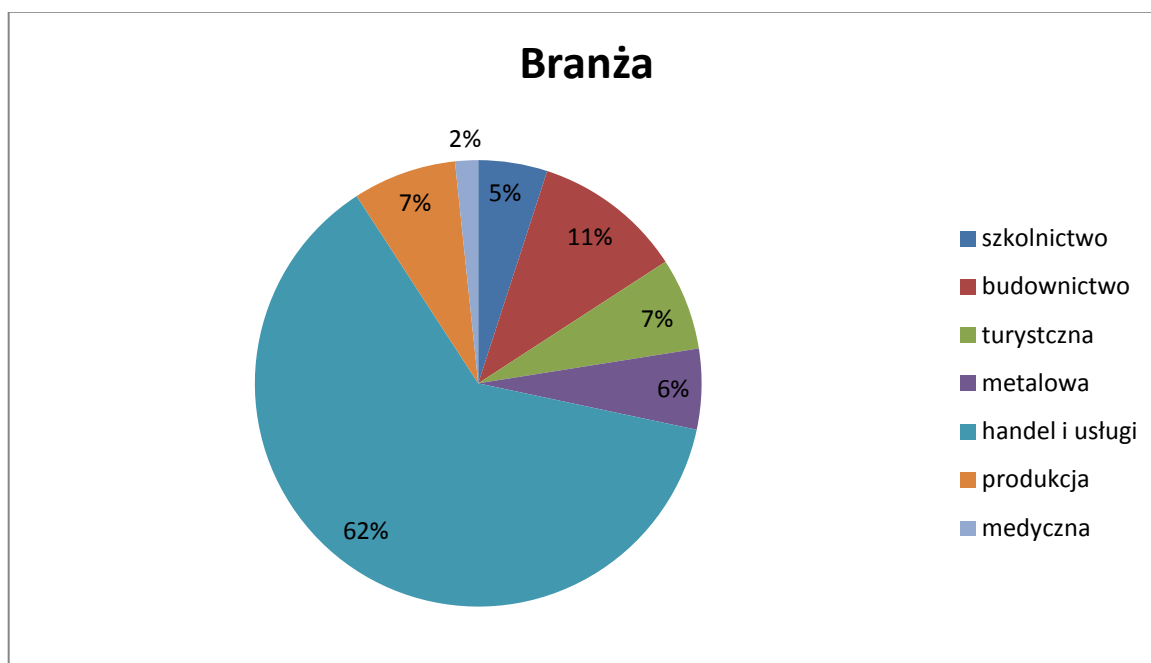
Na powyższym wykresie wyraźnie widać, że grupa badanych przedsiębiorstw składała się w większości z osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą, co odpowiada strukturze funkcjonujących w powiecie podmiotów gospodarczych. Tego typu przedsiębiorstwa to aż 87% badanej populacji. Spółki stanowią 13% badanej populacji, z czego 8% to spółki cywilne, 3% to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a 1% to spółki akcyjne oraz jawne. Warto się zastanowić co jest przyczyną takiego stanu rzeczy. Niewątpliwie prowadzenie indywidualnej działalności gospodarczej wiąże się z mniejszymi formalnościami przy zakładaniu działalności. Plusem jest również dowolna forma opodatkowania, co z pewnością ma wpływ na wybór tej formy prawnej przez przedsiębiorców z powiatu bytowskiego.

Kolejnym aspektem, który został poddany analizie jest branża w jakiej działają przedsiębiorcy. Diagnoza głównego sektora funkcjonującego w powiecie bytowskim pozwoli na

określenie kierunku rozwoju badanych przedsiębiorstw. Dane dotyczące branż w przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim zostały przedstawione w formie graficznej na poniższym wykresie nr 55.

Wykres 55. Branże przedsiębiorstw w powiecie bytowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

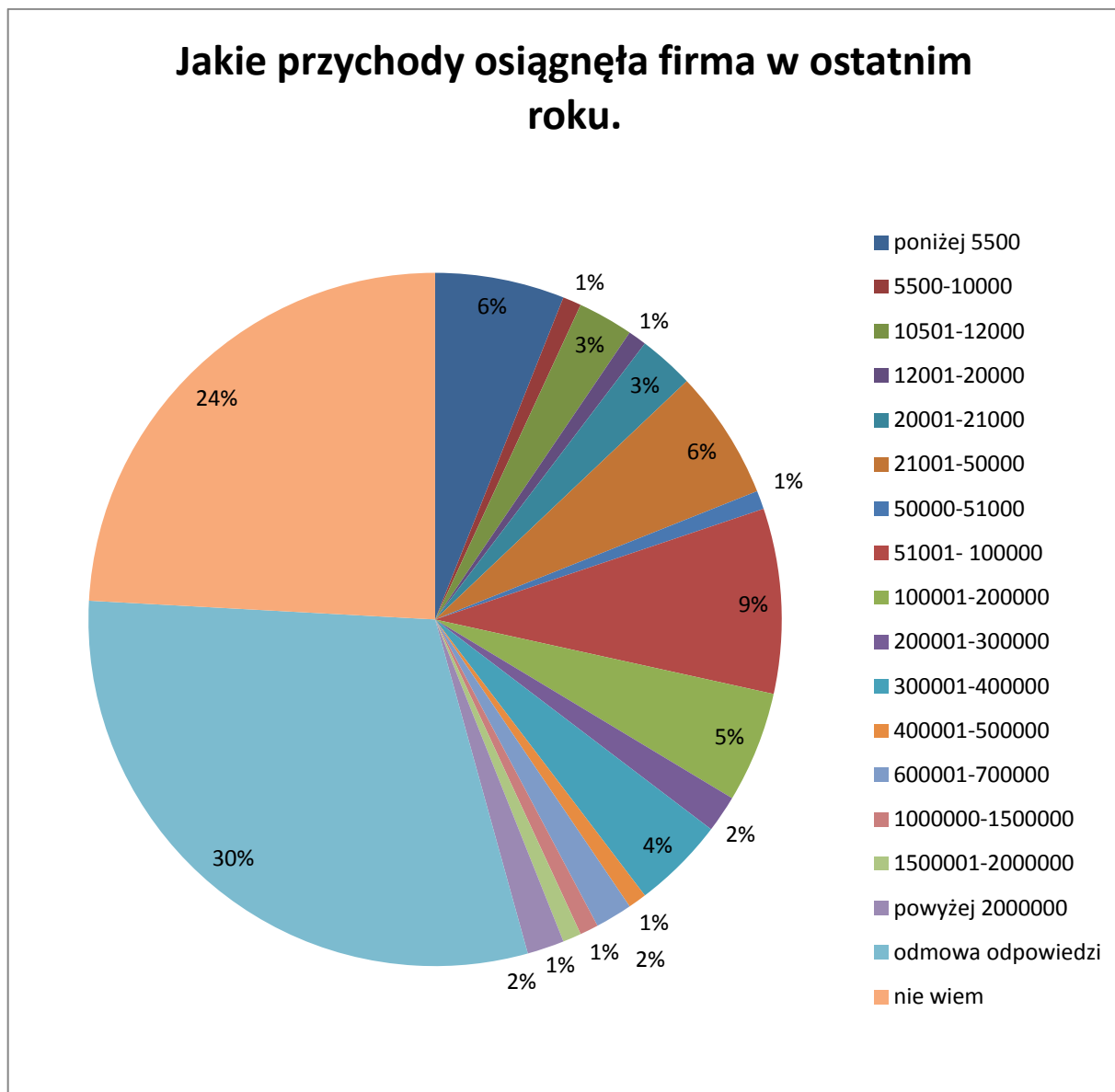
Zdecydowaną większość wśród badanych przedsiębiorstw stanowią firmy działające w sektorze handlowo-usługowym. Stanowią 62% badanej populacji. Kolejnymi wiodącymi branżami jest budownictwo (11%), turystyka (7%), produkcja (7%) oraz branża metalowa (6%).

Po określeniu branż kluczowych dla powiatu bytowskiego zdiagnozowanych na podstawie przeprowadzonych badań. Należy przyjrzeć się **przychodom badanych przedsiębiorstw**. Wyniki badań w tym aspekcie są zróżnicowane, co wynika również z faktu, że nie

wszyscy respondenci mogli podać tego typu dane. Informacje te zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 56. Przychody przedsiębiorstw z powiatu bytowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Najliczniejszą grupę (9%) stanowią przedsiębiorstwa, których przychody wahają się

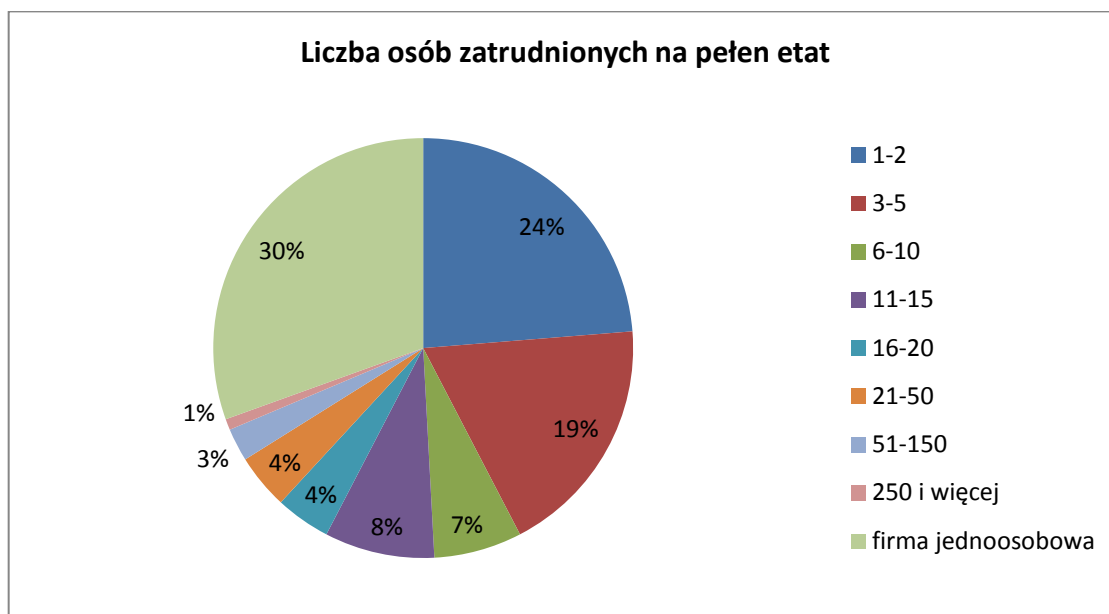
51001-100000 zł. Z kolei 24% ankietowanych nie było w stanie podać danych dotyczących przychodu firmy. Aż 30% respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi.

Podsumowując, przedsiębiorstwa z powiatu bytowskiego to głównie firmy handlowo-usługowe prowadzące jednoosobową działalność. Kolejną preferowaną formą prawną jest spółka cywilna. Średnie przychody przedsiębiorstw z powiatu bytowskiego wahają się w granicach 21001-100000 zł.

Analiza stanu zatrudnienia i dynamiki w przedsiębiorstwach

Zatrudnienie w badanych przedsiębiorstwach rozkłada się nierównomiernie, co świadczy o różnorodności badanej populacji. W powiecie bytowskim zdecydowana większość firm, to małe przedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 50 pełnoetatowych pracowników. Przedsiębiorstwa średnie stanowią zaledwie 1% badanej populacji. Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres nr 57.

Wykres 57. Stan zatrudnienia w badanych przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim

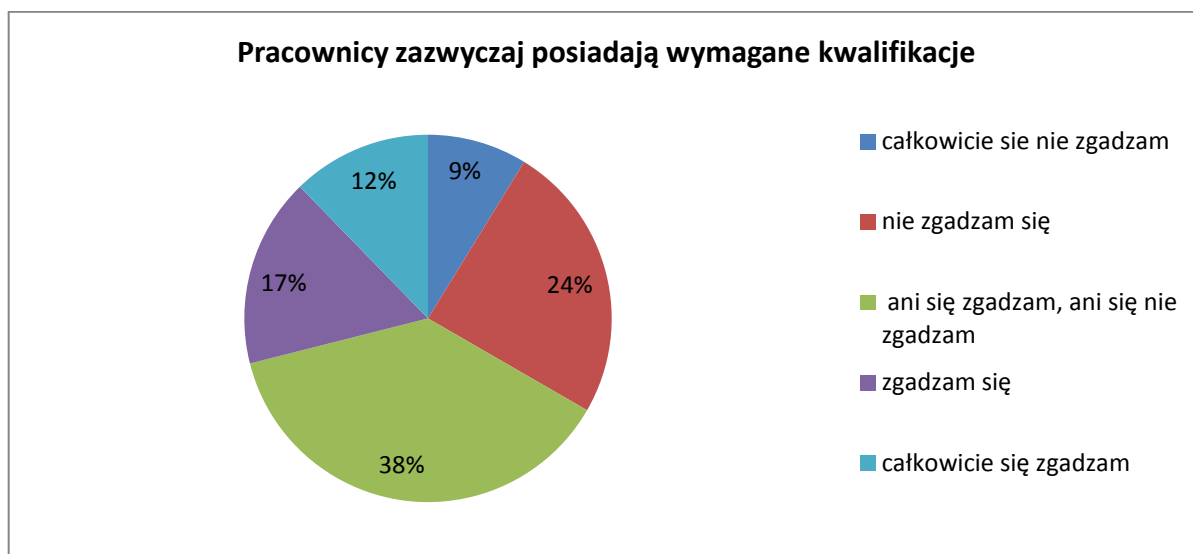
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Warto zwrócić uwagę, że w powiecie bytowskim przeważają firmy jednoosobowe. Stanowią one 30% badanej populacji. Następną w kolejności grupą są przedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 2 osób na pełen etat. Z kolei przedsiębiorstwa charakteryzujące się 3-5 pełnoetatowymi pracownikami stanowią 19% całej grupy.

Podstawą w efektywności przedsiębiorstwa i jakości wykonywanej pracy są kwalifikacje pracowników oraz nieustanne ich podnoszenie. Z przeprowadzonych rozmów z przedsiębiorcami wynika, że w większości zatrudniane osoby nie posiadają adekwatnego wykształcenia i umiejętności. Dane te przedstawia poniższy wykres nr 58.

Wykres 58. Kwalifikacje pracowników w powiecie bytowskim

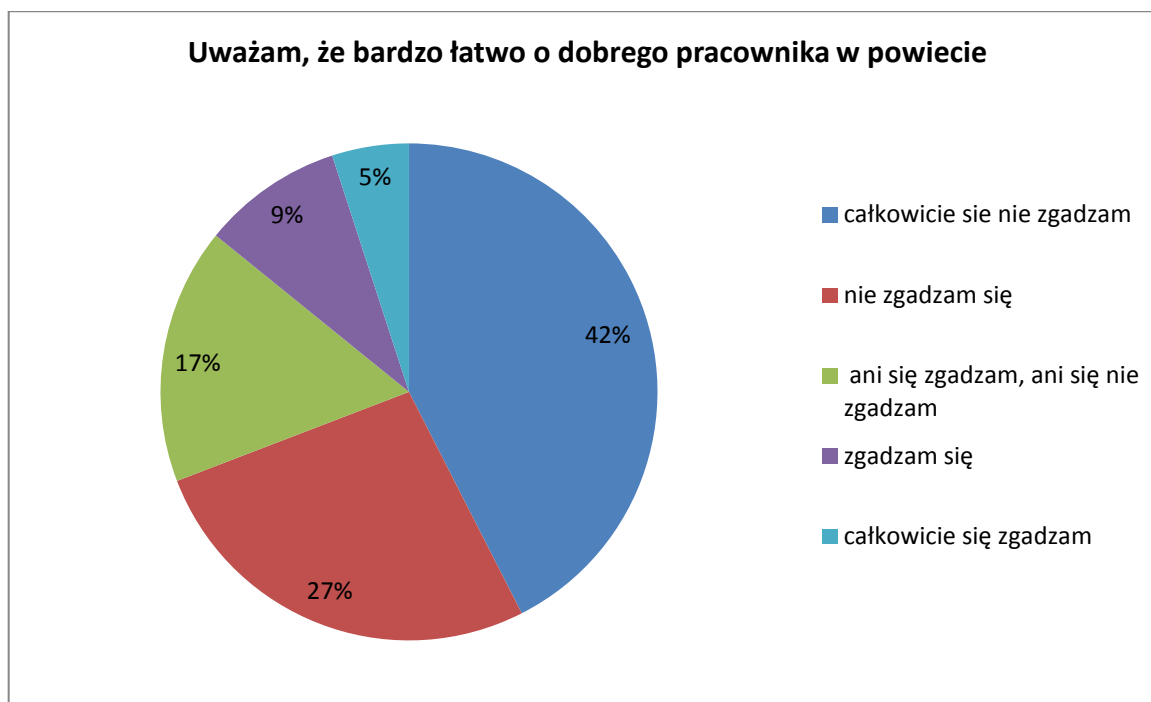
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Pracownicy zatrudniani w przedsiębiorstwach z powiatu bytowskiego nie posiadają odpowiednich do wykonywanej pracy kwalifikacji. Uważa tak łącznie aż 33% pracodawców. Nieodpowiednie kwalifikacje potencjalnych pracowników wiążą się z dodatkowymi kosztami szkoleniowymi, co w perspektywie czasu przekłada się na obniżenie produktywności zatrudnianych osób. Z kolei 29% pracodawców uznało, że zazwyczaj zatrudniane osoby posiadają odpowiednie kwalifikacje, 38% ankietowanych nie ma zdania w tej kwestii.

Należy zaznaczyć, że dla szybszego rozwoju przedsiębiorstwa pracodawcy powinni zatrudniać głównie pracowników wykwalifikowanych. Z przeprowadzonych badań wynika jednak, że w powiecie bytowskim zdaniem ankietowanych brakuje dobrych pracowników. Dane te przedstawia poniższy wykres nr 59.

Wykres 59. Ocena pracowników w powiecie bytowskim

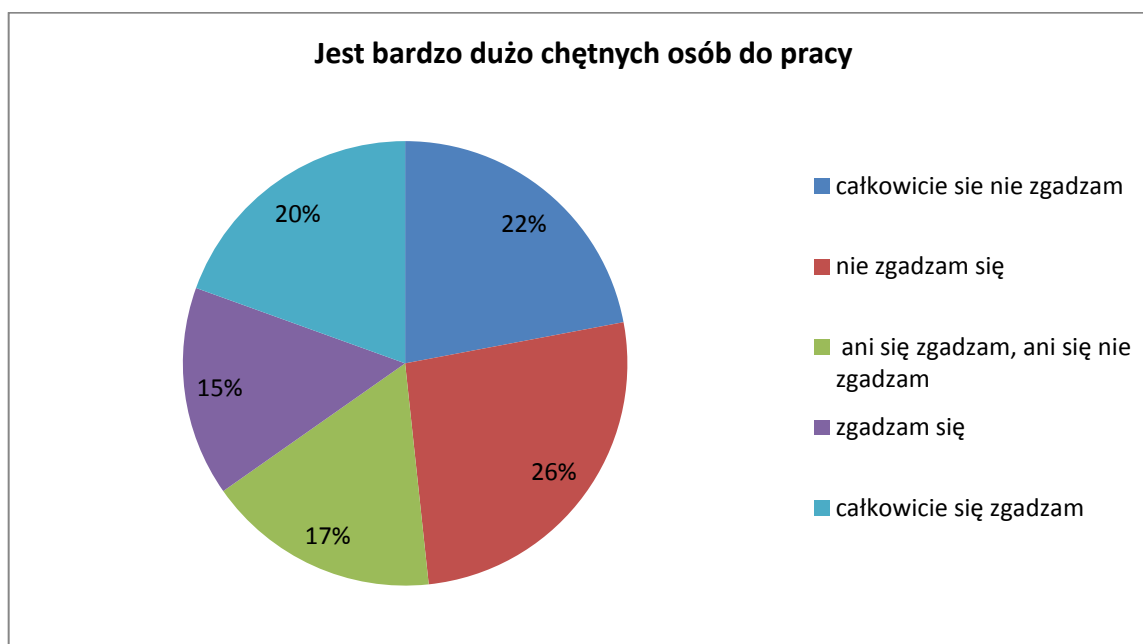

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

W opinii przedstawiciele przedsiębiorstw w powiecie bytowskim bardzo trudno o dobrego pracownika, uważa tak łącznie aż 69% badanej populacji. Tak wysoki wynik z całą pewnością świadczy o problemach pracodawców w zakresie zatrudnienia. Tylko 14% respondentów zadeklarowało, że nie ma problemów ze znalezieniem dobrego pracownika. Należy również zaznaczyć, że „dobry pracownik” to nie tylko osoba posiadająca odpowiednie kwalifikacje, ale również chęć do pracy i nauki. Okazało się również, że w powiecie bytowskim brakuje osób chętnych do pracy. Co zostało również zobrazowane na wykresie.

Wykres 60. Chętne osoby do pracy w powiecie bytowskim

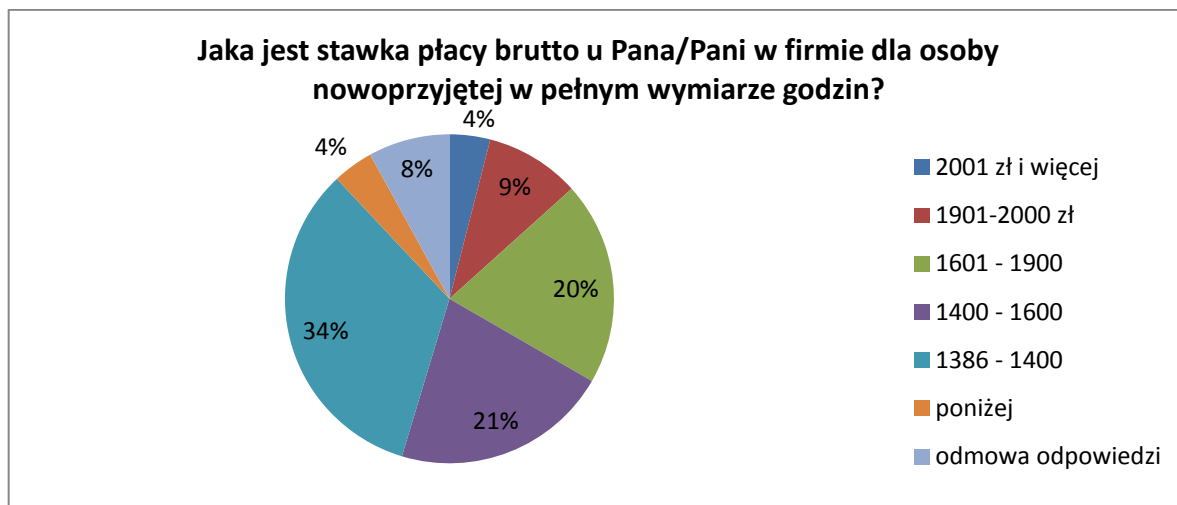
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Na rynku w powiecie bytowskim brakuje osób chętnych do podjęcia pracy. Łącznie uznało tak 48% badanych przedstawicieli przedsiębiorstw. Przyczyn takiego stanu rzeczy można się doszukiwać w niskim wynagrodzeniu, które w powiecie bytowskim i badanych przedsiębiorstwach wynosi w większości przedsiębiorstw około 1400 zł brutto. Do tego typu sytuacji przyczynia się także wspomniany brak kwalifikacji. Osoby z wykształceniem wyższym stanowią zaledwie 1%. Z opinii respondentów wynika, że wykształceni pracownicy wyjeżdżają do większych miast. Nie jest to jednak największy problem, ponieważ przedsiębiorstwa z powiatu bytowskiego potrzebują głównie pracowników fizycznych (32%) z wykształceniem zawodowym. Również w tej grupie brakuje chętnych osób do podjęcia pracy. Tego typu pracownicy z kolei wyjeżdżają za granicę, gdyż umożliwia im to osiągnięcie wyższych zarobków. Analizując przedstawione dane można stwierdzić, że głównym problemem są zbyt niskie pensje, które zniechęcają pracowników do dalszego rozwoju zawodowego. Po-

niższy wykres nr 61 przedstawia dane dotyczące średnich pensji w przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim.

Wykres 61. Pensje w przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim

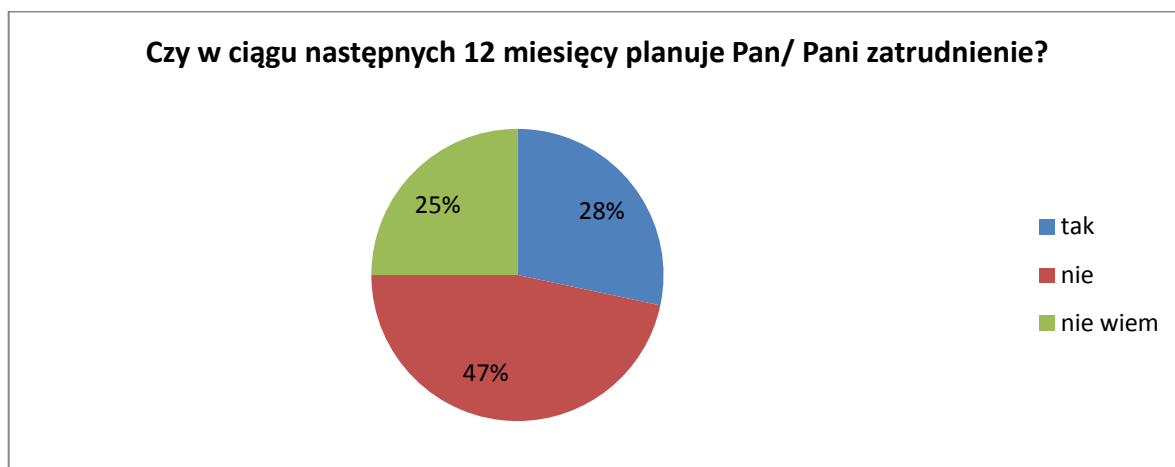
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Dynamika przedsiębiorstw w powiecie bytowskim

Na podstawie przedstawionych wcześniej danych można stwierdzić, że również dynamika rozwoju przedsiębiorstw nie jest zachęcająca. Okazuje się, że większość badanych przedsiębiorstw nie planuje zwiększenia zatrudnienia w ciągu najbliższych 12 miesięcy. Dane te zostały przedstawione na kolejnym wykresie nr 62.

Wykres 62. Planowane zatrudnienie w przedsiębiorstwach

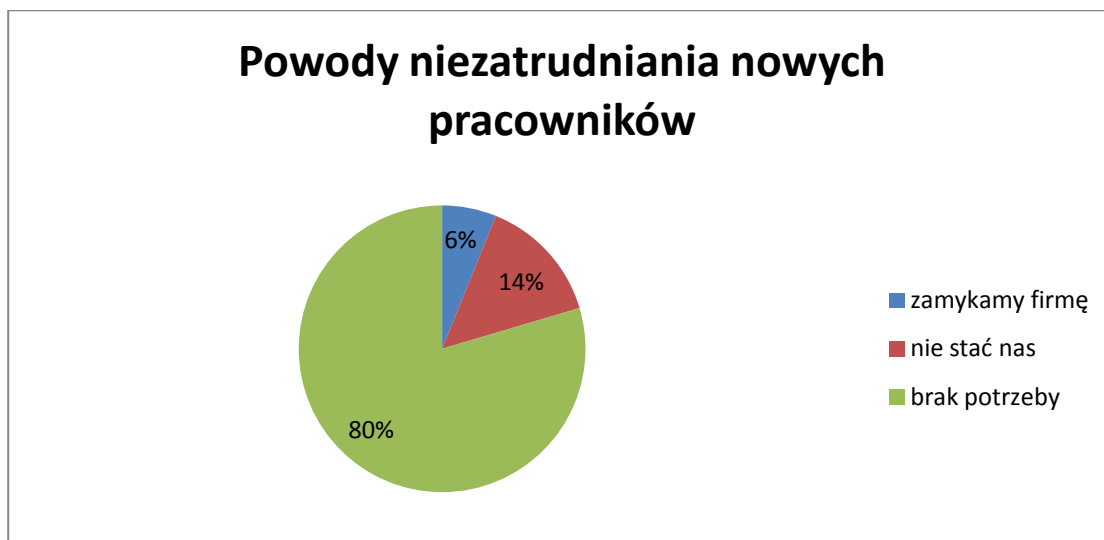

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Prawie połowa badanej populacji (47%) nie planuje zwiększać zatrudnienia w ciągu najbliższego roku. Jedynie 28% badanych zastanawia się nad zwiększeniem zatrudnienia w swoim przedsiębiorstwie. Można zauważyć trzy główne przyczyny, które wpływają na tego typu sytuację. W pierwszej kolejności jest to brak zapotrzebowania na nowych pracowników, uważa tak aż 80% badanych. Z drugiej strony przedsiębiorstwa nie stać na zatrudnianie nowych pracowników (14%). Kolejną przyczyną jest zamykanie firmy. Wszystkie trzy wymienione czynniki wzajemni się uzupełniają. Brak środków finansowych koreluje bowiem z planami dotyczącymi zamknięcia przedsiębiorstwa. Z kolei brak zapotrzebowania na nowych pracowników może również dotyczyć braku funduszy na poszerzenie działalności firmy. Szczegółowe dane dotyczące tego zagadnienia przedstawia poniższy wykres nr 63.

Wykres 63. Powody niezatrudniania nowych pracowników w przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Dynamika przedsiębiorstw z powiatu bytowskiego powiązana jest z możliwościami zatrudniania nowych pracowników. Pojawiają się jednak pewne ograniczenia dotyczące głównie braku funduszy na poszerzenie działalności i rozwoju firmy, a tym samym na zatrudnianie nowych osób.

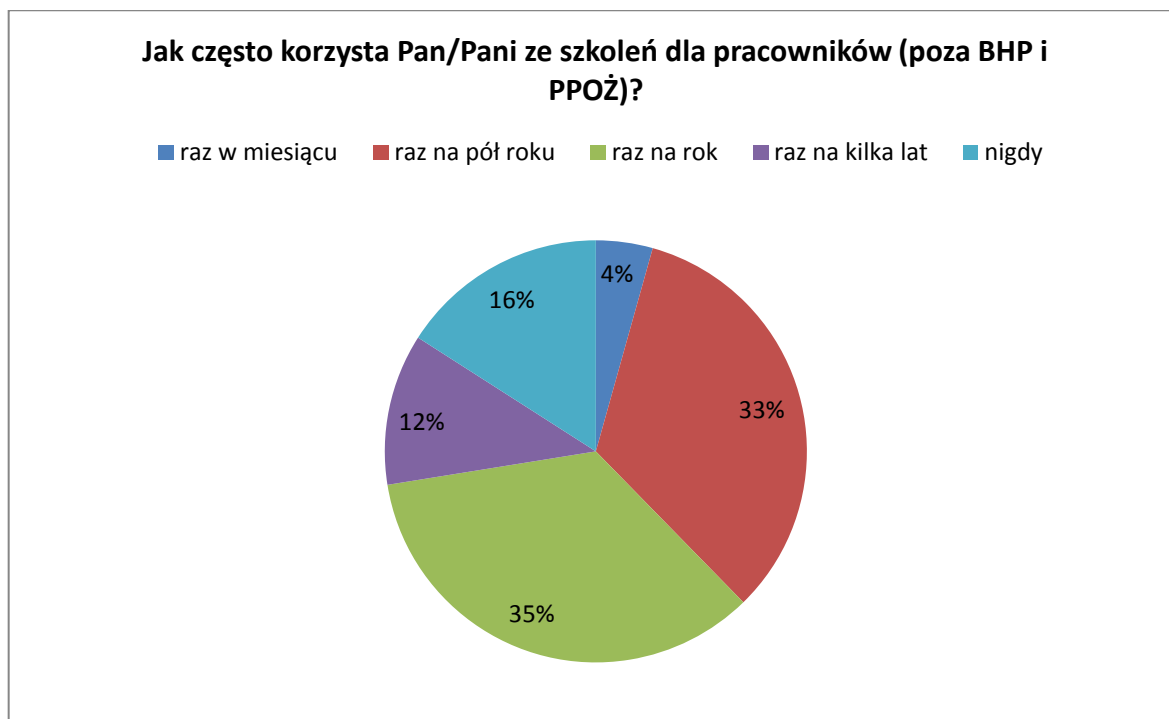
Określenie aktywności szkoleniowej przedsiębiorstw w powiecie bytowskim

Polska na tle Unii Europejskiej zajmuje jedno z ostatnich miejsc w rozwoju zawodowym i szkoleniach w przedsiębiorstwach⁹⁶. Badania przeprowadzone na przedstawicielach przedsiębiorstw z powiatu bytowskiego również to potwierdzają. Aktywność szkoleniową badanych respondentów można określić na poziomie niskim, co przedstawia również poniższy wykres nr 64.

⁹⁶ http://obserwatorium.kpp.org.pl/images/Raporty/Raport_VII.pdf

Wykres 64. Częstotliwość korzystania ze szkoleń pracowniczych w przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim

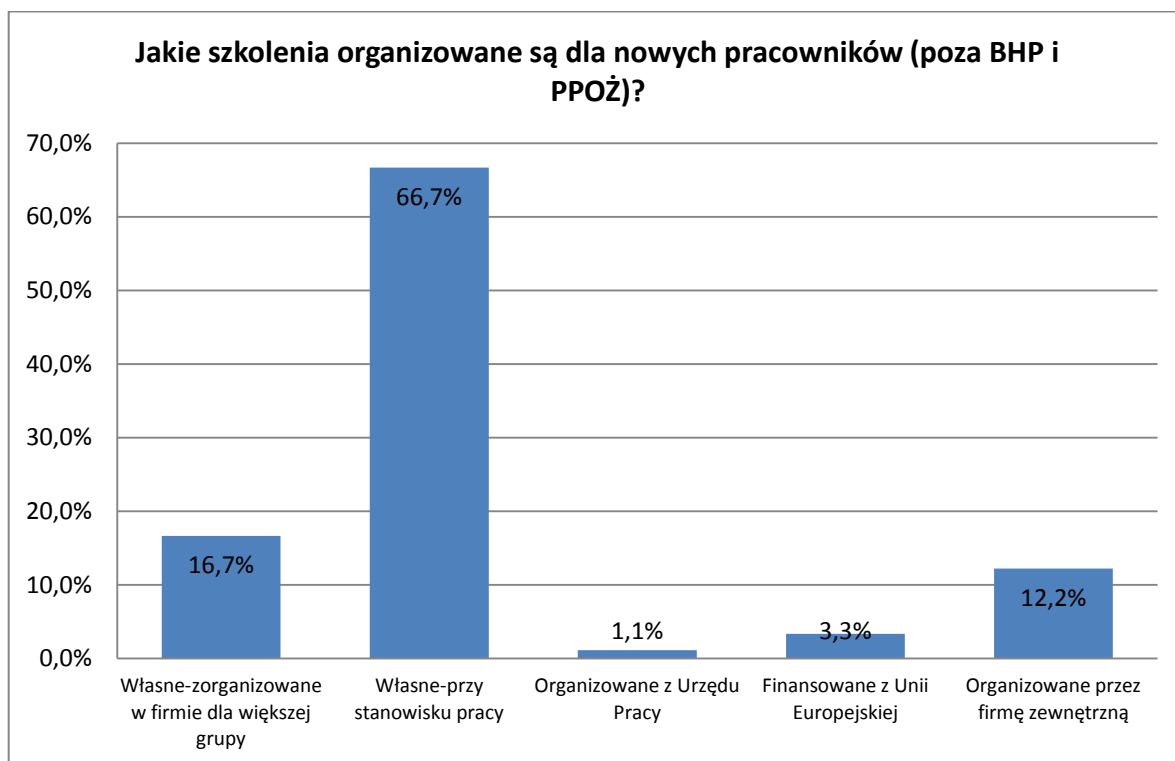
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród badanych przedsiębiorstw częstotliwość korzystania ze szkoleń pracowniczych jest niska. Zaledwie 33% ankietowanych zadeklarowało, że korzystają ze szkoleń raz na pół roku, tylko 4 % ankietowanych bierze udział w szkoleniach raz w miesiącu. Niepokojący jest fakt, że 16% respondentów przyznało się, że nigdy nie korzystało z żadnych szkoleń pracowniczych.

Na potrzeby niniejszego opracowania zostały również szczegółowo zdiagnozowane formy szkoleń dla nowych pracowników w badanych przedsiębiorstwach z powiatu bytowskiego. Dane te przedstawia poniższy wykres nr 65.

Wykres 65. Szkolenia organizowane dla nowych pracowników

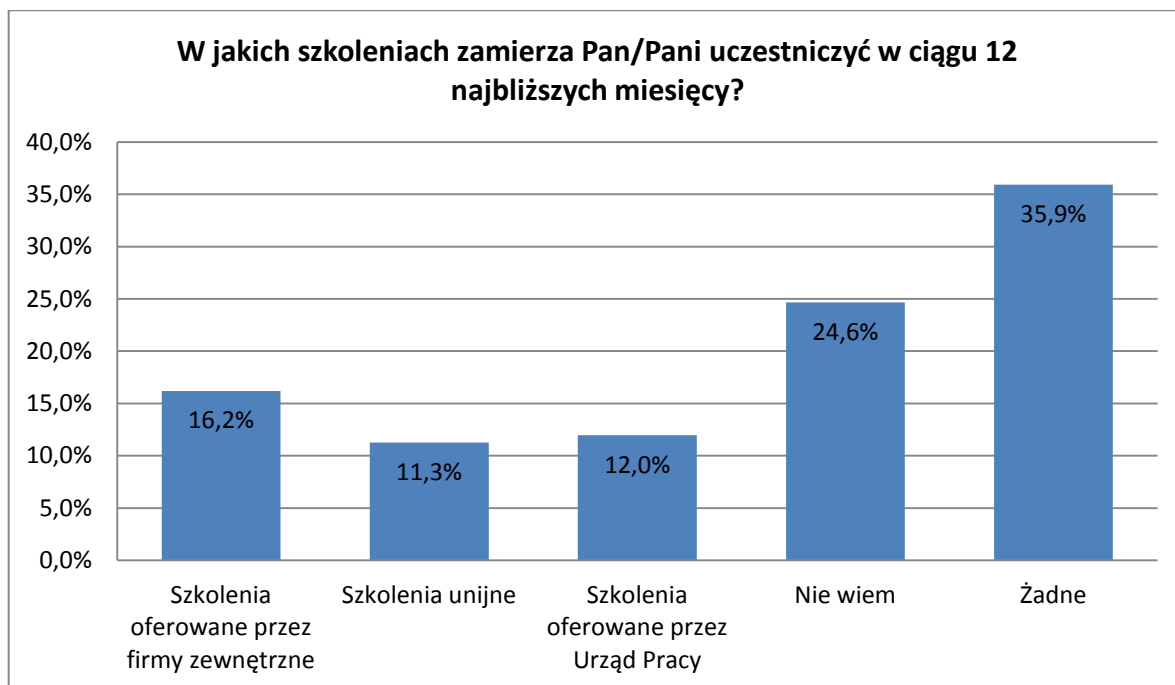

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Zdecydowana większość badanych firm z powiatu bytowskiego stosuje kształcenie incydentalne (66,7%), które odbywa się na stanowisku pracy, gdy pracownik uczy się od osób bardziej doświadczonych i dłużej pracujących w danym przedsiębiorstwie. Z kolei 16,7% ankietowanych korzysta ze szkoleń wewnętrznych, realizowanych we własnym zakresie na większej grupie pracowników. W dalszej kolejności zostały przedstawione szkolenia, w których respondenci zamierzają uczestniczyć w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

Wykres 66. Szkolenia, w których zamierają uczestniczyć respondenci w ciągu najbliższych 12 miesięcy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Znaczna część badanych przedsiębiorstw z powiatu bytowskiego nie zamierza uczestniczyć w żadnych szkoleniach w ciągu najbliższych 12 miesięcy, odpowiedziało tak aż 35,9% ankietowanych. Z kolei w szkoleniach zamierza uczestniczyć 39,5% badanej populacji. W większości będą to szkolenia organizowane przez firmy zewnętrzne lub szkolenia oferowane przez Unię Europejską w obszarze ogólnorozwojowym oraz dotyczącym wzrostu kwalifikacji zawodowych.

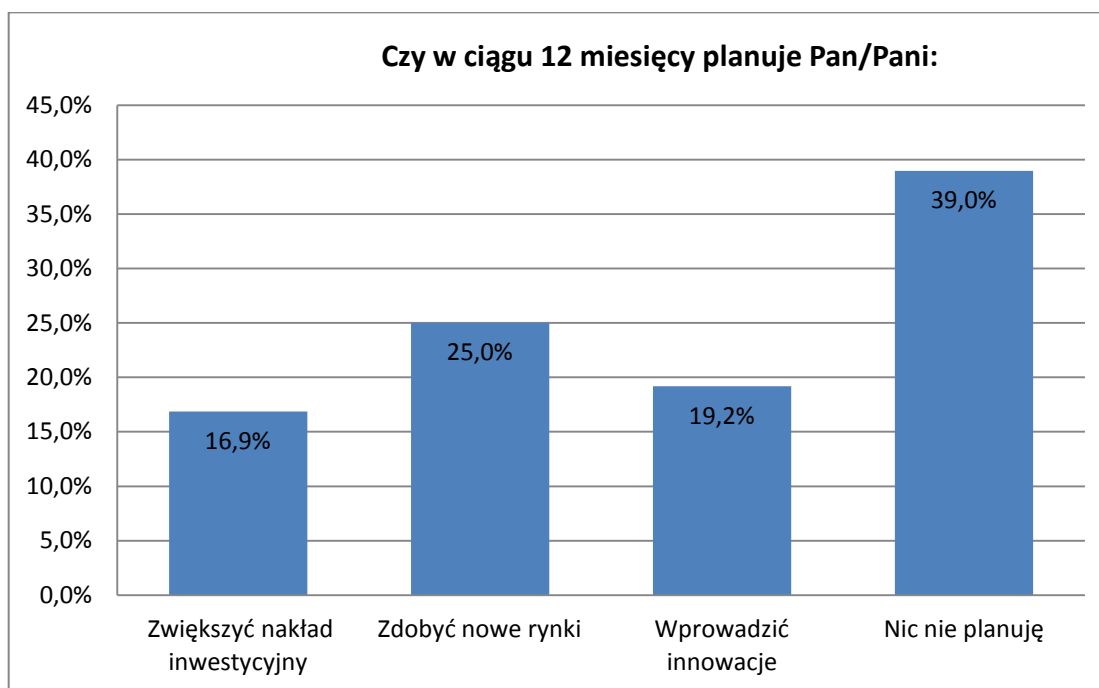
W ramach podsumowania należy zauważyć, że w znacznej części przedsiębiorstw nie prowadzi się żadnej polityki służącej rozwojowi kadr za pomocą szkoleń. Co więcej ponad 30% ankietowanych nie zamierza podjąć tego typu działań w najbliższej przyszłości. Ponieważ inwestycje w kapitał ludzki i politykę szkoleniową nie są podejmowane przez badane przedsiębiorstwa w wystarczającym stopniu, istotne jest podjęcie takich działań ze strony pomocy publicznej.

Określenie aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw w powiecie bytowskim

Innowacyjność przedsiębiorstw jest jednym z kluczowych aspektów niezbędnych do rozwoju firmy. Należy również zaznaczyć, że za przedsiębiorstwo innowacyjne uznaje się firmę, która wprowadza w swoją ofertę rynkową innowacje produktowe lub procesowe (nowe lub ulepszone i zmodernizowane produkty)⁹⁷. Poniżej został przedstawiony wykres nr 67, określający aktywność innowacyjną przedsiębiorstw w powiecie bytowskim.

Wykres 67. Aktywność innowacyjna i rozwojowa przedsiębiorstw w powiecie bytowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Na podstawie powyższego wykresu można stwierdzić, że znaczna część badanych przedsiębiorstw (39%) nie ma żadnych planów rozwojowych na okres najbliższych 12 miesięcy. Pozostali respondenci planują rozwijać firmę poprzez rozszerzenie działalności nowe ryn-

⁹⁷ Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2005-2009, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2010, s.11.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

ki zbytu (25%) oraz zwiększenie nakładu inwestycyjnego (16,9%). Z kolei 19,2% ankietowanych planuje wprowadzić innowacje.

Reasumując, na podstawie przedstawionych w niniejszym rozdziale danych można stwierdzić, że przedsiębiorstwa w powiecie bytowskim borykają się z dwoma podstawowymi problemami. Z jednej strony jest to brak planów rozwojowych w przedsiębiorstwach, z drugiej zaś na rynku jest deficyt wykwalifikowanych pracowników. W celu poprawienia sytuacji rekomenduje się o rozszerzenie szkoleń dla przedsiębiorstw z powiatu bytowskiego. Powinny być to szkolenia nie tylko dotyczące wzrostu kwalifikacji potencjalnych pracowników, ale przede wszystkim z zakresu innowacji obejmujące możliwości pozyskiwania nowych rynków. Efektem tego typu działań powinna być zmiana mentalności przedstawicieli przedsiębiorstw w zakresie rozwoju innowacyjnego.

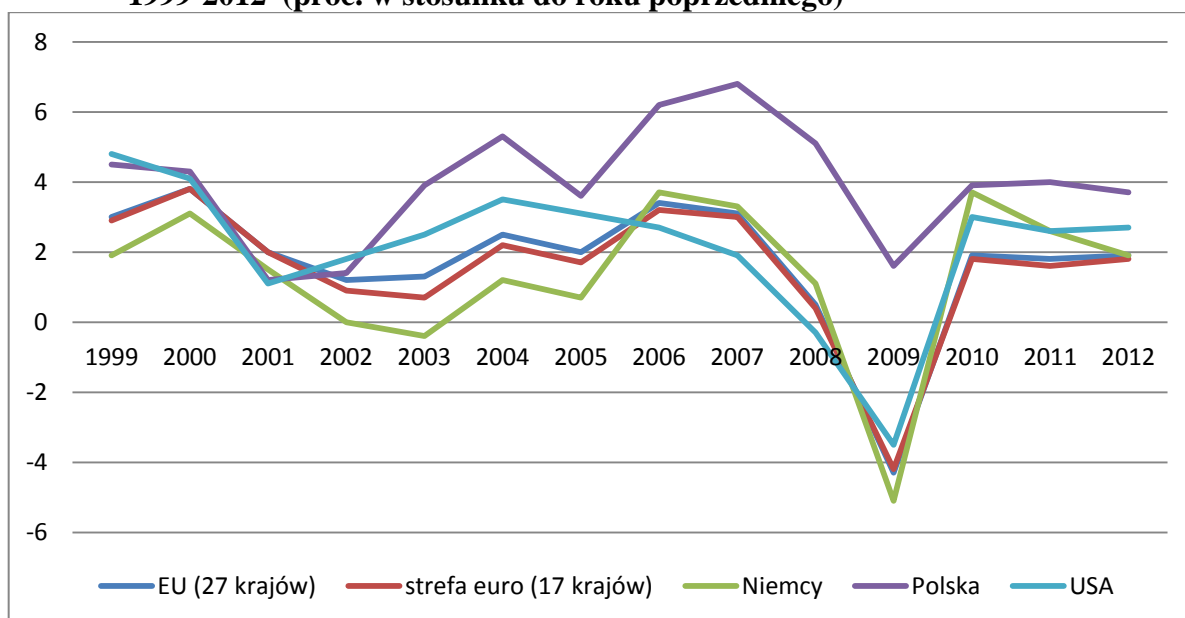
CZĘŚĆ 6 Analizy koniunktury gospodarczej i polityki władz powiatu bytowskiego i jej wpływu na sytuację przedsiębiorstw w powiecie bytowskim

Koniunktura gospodarcza

Do makroekonomicznych uwarunkowań sytuacji przedsiębiorstw woj. pomorskiego i powiatu bytowskiego należy stan gospodarki krajów sąsiednich, w tym przede wszystkim Niemiec, które są najważniejszym partnerem handlowym naszego kraju.

Na wykresie nr 68 przedstawiono realny wzrost produktu krajowego brutto w latach 1999-2012 w krajach Unii Europejskiej, strefie euro oraz Niemczech, Polsce i Stanach Zjednoczonych. Na rysunku zostały również przedstawione prognozy dla lat 2011-2012. Wskaźnik realnego wzrostu gospodarczego uległ wyraźnemu osłabieniu w latach 2008-2010 na skutek międzynarodowego kryzysu finansowego. Jest to znak osłabienia koniunktury gospodarczej we wszystkich przedstawionych krajach, w tym w Polsce.

Wykres 68. Realny wzrost produktu krajowego brutto w wybranych krajach w latach 1999-2012*(proc. w stosunku do roku poprzedniego)

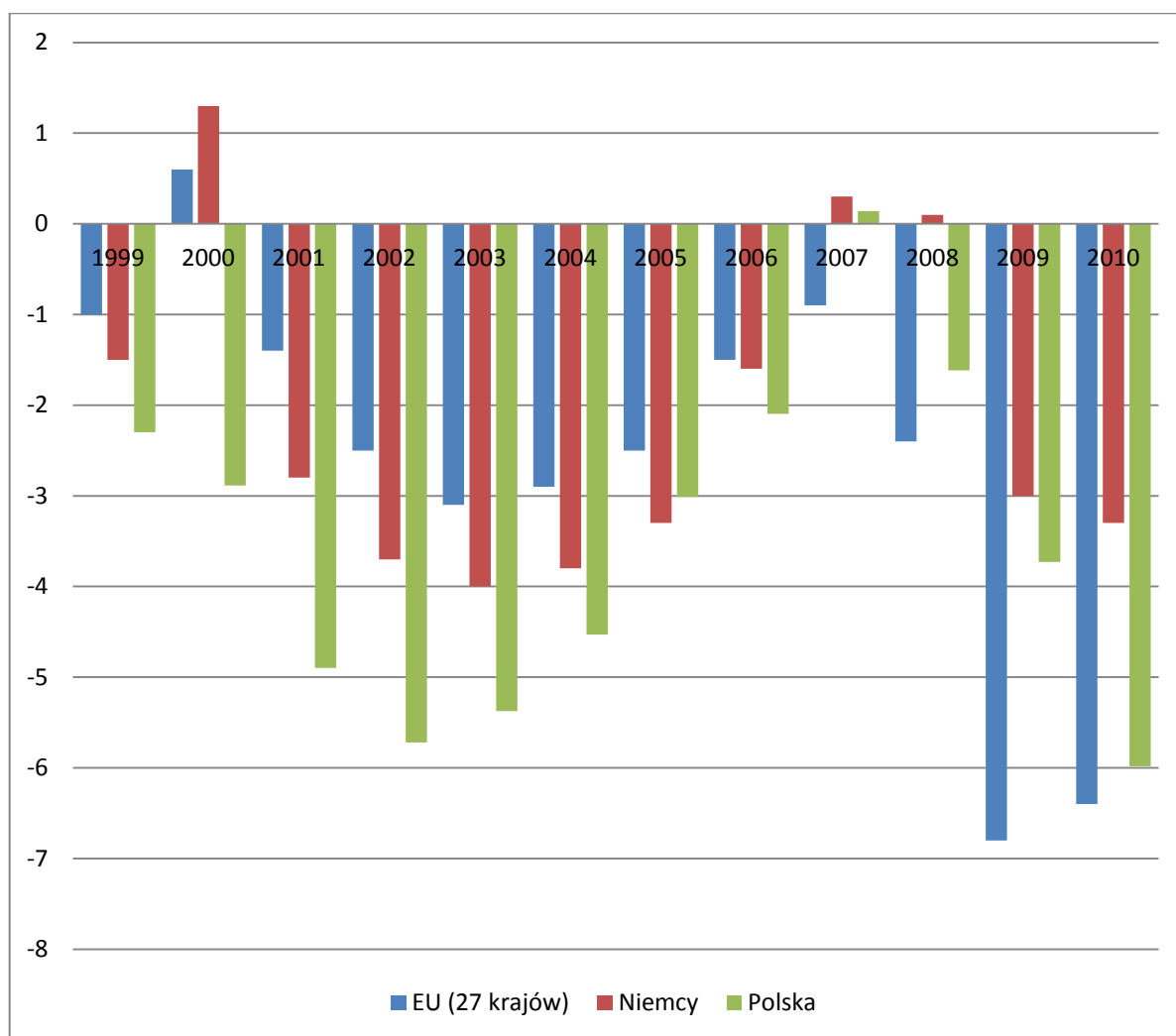
*Dla lat 2011-2011 dane o wzroście PKB to prognozy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 10.10.2011.

Na wykresie nr 69 przedstawiono wskaźnik deficytu budżetowego w krajach Unii Europejskiej, Niemczech oraz Polsce w latach 1999-2010 w proc. PKB. Natomiast na rysunku nr 118 przedstawiona została relacja zadłużenia sektora finansów publicznych do PKB (proc.) w latach 1999-2010.

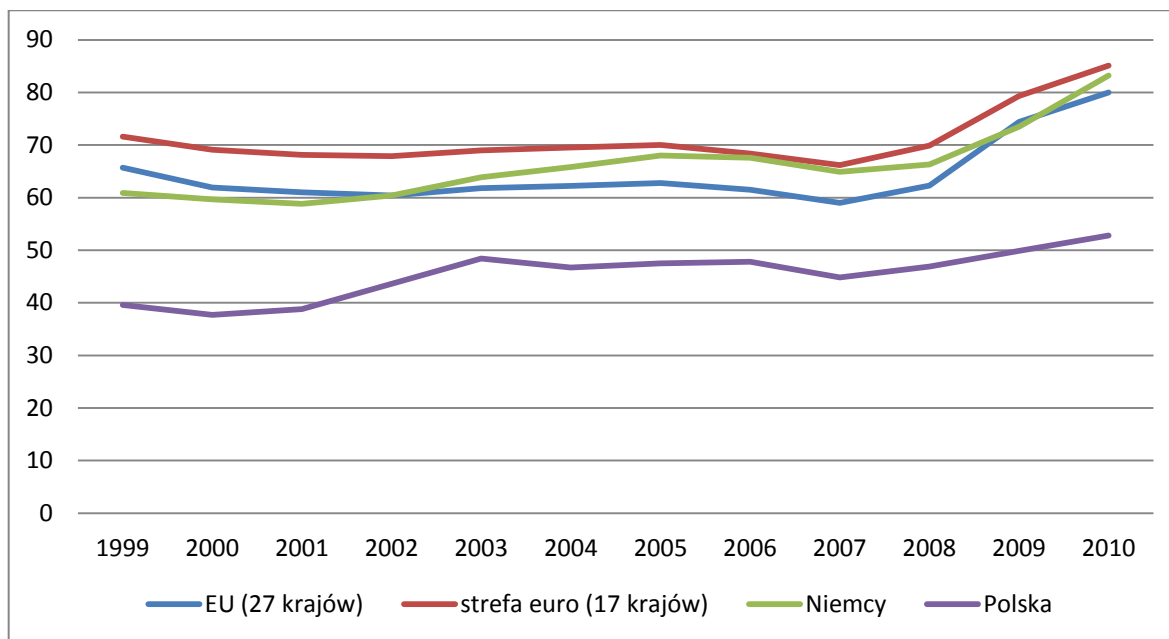
Wykres 69. Deficyt budżetowy w wybranych krajach w latach 1999-2010 (proc. PKB)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 10.10.2011 oraz wskaźników makroekonomicznych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl, 10.10.2011.

Wykres 70. Relacja zadłużenia sektora finansów publicznych do produktu krajowego brutto w wybranych krajach w latach 1999-2010 (proc.)

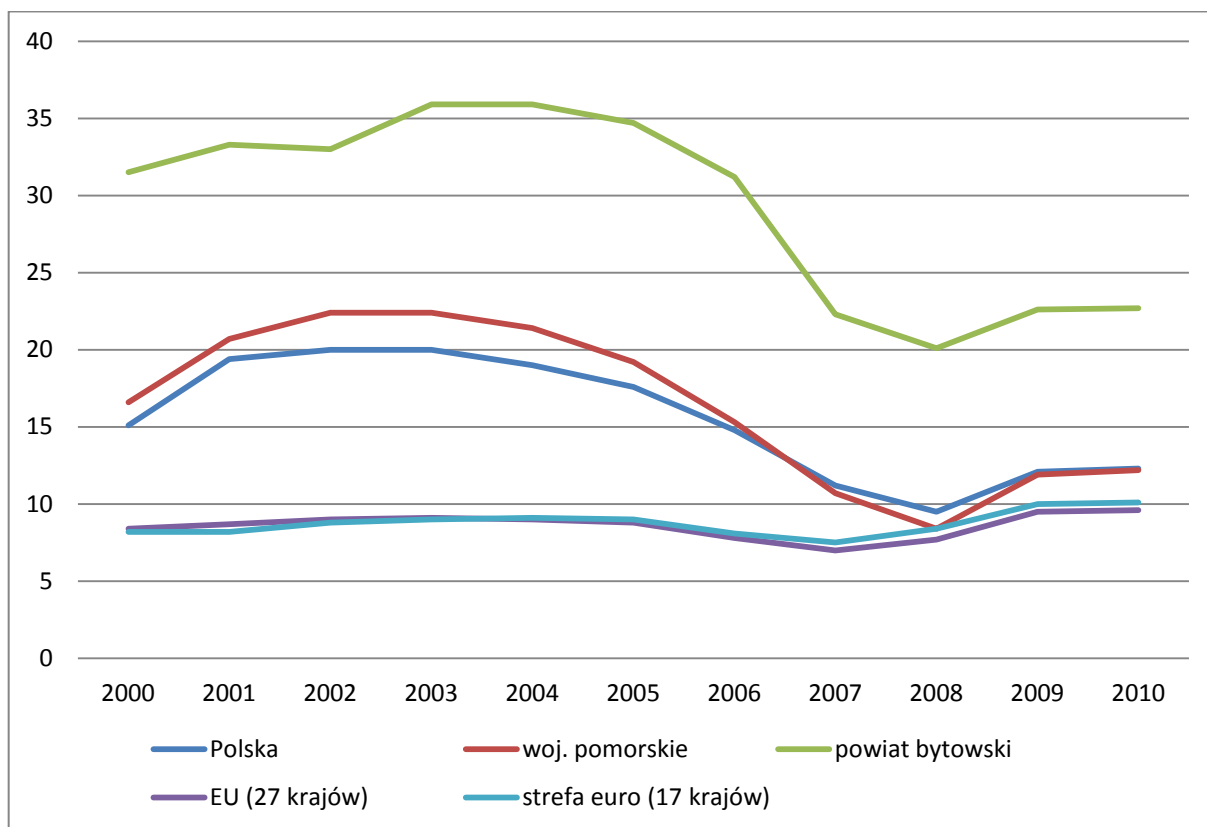
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 10.10.2011 oraz wskaźników makroekonomicznych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl, 10.10.2011.

Dane reprezentowane na wykresach nr 68 i 69 oraz 70 wskazują na znaczące pogorszenie się sytuacji sektora finansów publicznych zarówno w krajach Unii Europejskiej, jak i w Polsce. Od roku 2008 systematycznie rosną wskaźniki deficytu budżetowego oraz długu publicznego w głównych gospodarkach świata na skutek działań sfer rządowych w celu ratowania gospodarek, w tym przede wszystkim sektorów bankowych przez kryzysem. Sytuacja Polski na tle krajów Unii Europejskiej kształtowała się dotychczas relatywnie dobrze z uwagi na mniejsze oddziaływanie kryzysu światowego na finansową sferę polskiej gospodarki. Tym niemniej należy zauważyć, że z uwagi na bardzo ostrożne prognozy co do poziomu światowego wzrostu gospodarczego i niski poziom optymizmu na międzynarodowych rynkach finansowych sytuacja Polski może ulec pogorszeniu.

Na wykresie nr 71 przedstawiona została stopa bezrobocia w krajach Unii Europejskiej, strefie euro oraz w Polsce, woj. pomorskim i powiecie bytowskim w latach 2000-2010.

Wykres 71. Stopa bezrobocia w wybranych krajach oraz woj. pomorskim i powiecie bytowskim w latach 2000-2010 (proc.)

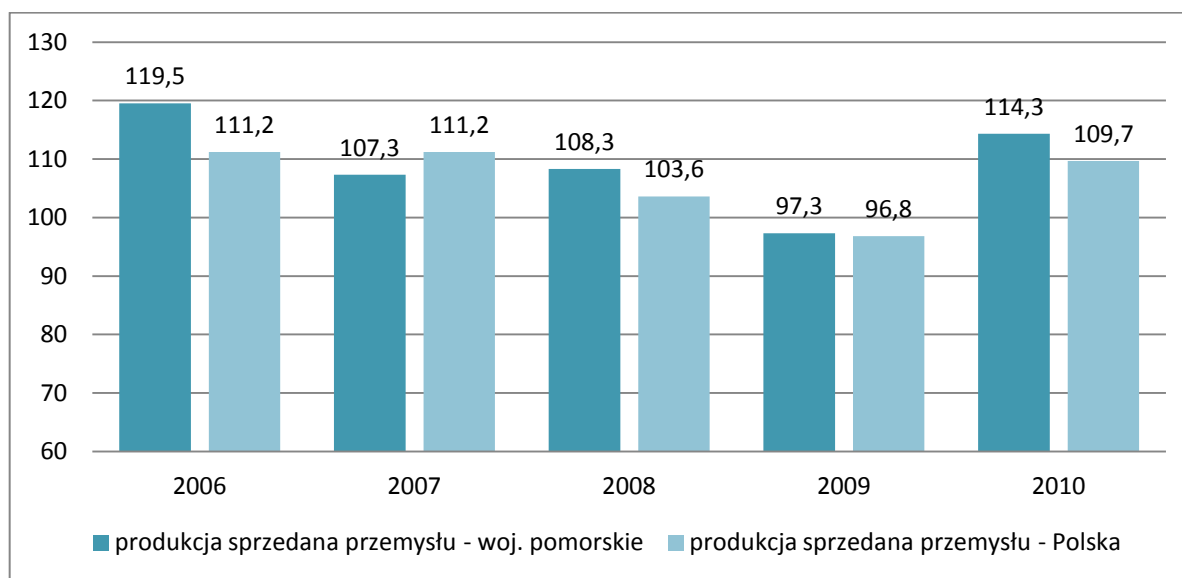
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 10.10.2011 oraz wskaźników makroekonomicznych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl, 10.10.2011.

Przedstawione dane pokazują, że sytuacja na lokalnym rynku pracy w powiecie bytowskim kształtuje się wyraźnie słabiej niż w pozostałych regionach. Dane te pokazują także, że sytuacja wzrostu poziomu bezrobocia w powiecie w ostatnim okresie jest wyraźnie związana z sytuacją w regionie pomorskim a także na świecie. Tym samym należy oczekiwać, że te same tendencje w gospodarce światowej będą w mniejszym lub większym stopniu wpływały na sytuację na rynku pracy oraz pozycję przedsiębiorstw w powiecie bytowskim.

Województwo pomorskie jest jednym z najważniejszych podmiotów pośród regionów eksportujących Polski, na co wskazuje fakt, że wartość eksportu z województwa w latach 2000–2007 – systematycznie wzrastała. Tym niemniej należy podkreślić, że spadek koniunktury w handlu zagranicznym odbił się negatywnie także na pozycji woj. pomorskiego w Polsce, ponieważ dynamika „spadku” wartości eksportu województwa była większa, niż Polski ogółem⁹⁸. Zgodnie z raportem Pomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy osłabienie koniunktury w krajach UE przełożyło się na spadek eksportu z województwa w roku 2009⁹⁹.

Wykres 72. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w latach 2006-2010 w woj. pomorskim oraz Polsce (w stosunku do roku poprzedniego)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl, 10.10.2011.

⁹⁸ K. Gawlikowska-Hueckel, S. Umiński, *Handel zagraniczny województwa pomorskiego – analiza tendencji*, [w:] *Eksport oraz bezpośrednie inwestycje zagraniczne firm województwa pomorskiego. Analiza trendów rozwojowych firm województwa pomorskiego w zakresie eksportu oraz bezpośrednich inwestycji zagranicznych 2010*, red. S. Umiński, Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, 2010.

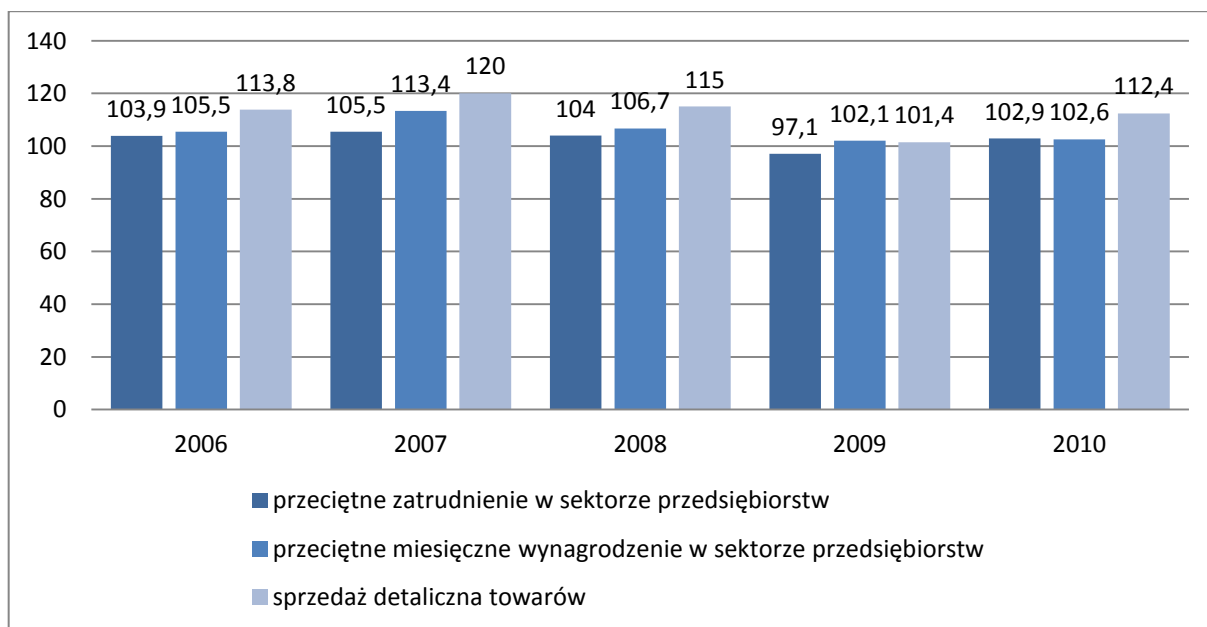
⁹⁹ Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy, Raport VIII/2010. Projekt Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. www.porp.pl. 10.10.2011.

Na wykresie nr 72 przedstawiono dynamikę produkcji sprzedanej przemysłu w latach 2006-2010 w woj. pomorskim oraz Polsce. Natomiast na wykresie nr 73 zostały zaprezentowane dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia oraz wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, a także sprzedaży detalicznej towarów w woj. pomorskim w latach 2006-2010.

W województwie pomorskim dynamika produkcji sprzedanej przemysłu uległa spowolnieniu w roku 2007, a następnie wyraźnemu osłabieniu w roku 2009. Dane dla regionu całej Polski kształtują się nieco odmiennie, co świadczy o pewnej odrębności ekonomicznej województwa pomorskiego. Tym niemniej średnio rok 2009 okazał się niekorzystny dla dynamiki produkcji sprzedanej przemysłu. W przypadku sprzedaży detalicznej towarów osłabienie koniunktury nastąpiło dopiero w roku 2009 (wykres nr 73). Dane dla roku 2010 pozwalają na ostrożny optymizm.

Wykres 73. Przeciętne zatrudnienie oraz wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw oraz sprzedaż detaliczna towarów w woj. pomorskim w latach 2006-2010 (w stosunku do roku poprzedniego)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl, 10.10.2011.

Od roku 2008 obserwowany jest także spadek dynamiki zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw. Najsłabszy pod tym względem rok to ponownie rok 2009. Spadła również dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, która rozpoczęła się w roku 2008 i trwa nadal.

Na wykresie nr 74 przedstawiono natomiast dane dotyczące nowo utworzonych miejsc pracy w podziale na wybrane sekcje w woj. pomorskim w roku 2010. Najwięcej nowych miejsc pracy powstało w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie i na trzecim miejscu w sekcji handlu i napraw pojazdów samochodowych.

Wykres 74. Nowo utworzone miejsca pracy w podziale na wybrane sekcje w woj. pomorskim w roku 2010

Źródło: *Popyt na pracę w województwie pomorskim w 2010 r.*, www.stat.gov.pl/gdansk, 10.10.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Przedstawione powyżej dane pozwalają na wyciągnięcie kilku istotnych wniosków:

- sytuacja przedsiębiorstw w powiecie bytowskim jest w istotnym stopniu determinowana kształtowaniem się koniunktury w woj. pomorskim oraz krajach będących głównymi partnerami handlowymi Polski;
- osłabienie koniunktury gospodarczej ostatnich lat, które nastąpiło w efekcie wystąpienia światowego kryzysu gospodarczego nie ominęło także woj. pomorskiego i powiatu bytowskiego; wynika to z coraz większego powiązania gospodarek światowych i poszczególnych regionów;
- słabością podmiotów gospodarczych powiatu bytowskiego jest to, że w znakomitej większości są to podmioty małe, w tym przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą; tym samym podmioty te nie są w stanie częstokroć wytrwać na rynku w sytuacji przedłużającej się dekonunktury, nie posiadając wystarczającego kapitału;
- należy oczekiwać, że wraz z poprawieniem się sytuacji przedsiębiorstw w woj. pomorskim nastąpi także poprawa na lokalnym rynku pracy w powiecie, szczególnie, że najwięcej miejsc pracy jest tworzonych w sekcjach przetwórstwa przemysłowego oraz budownictwa;
- do zagrożeń rozwoju sytuacji gospodarczej w powiecie bytowskim należy dalsze trwanie i pogłębienie się kryzysu w strefie euro, który mógłby objąć swoim zasięgiem kolejne kraje poza Grecją.

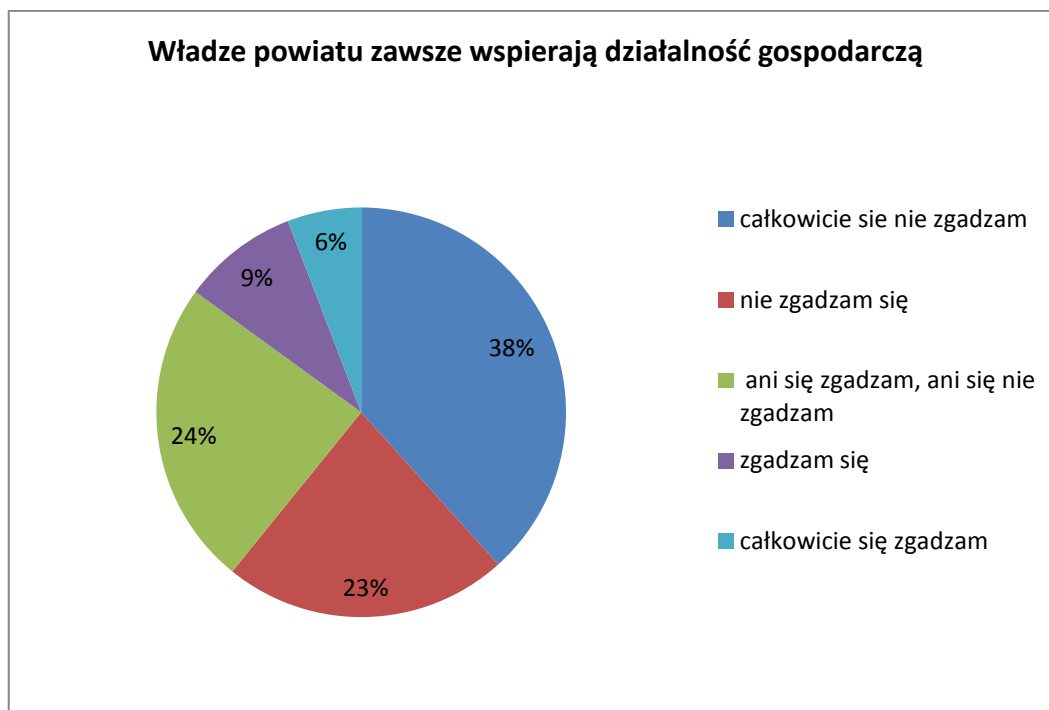
Ocena realizowanej polityki gospodarczej powiatu władz powiatu bytowskiego w odniesieniu do sytuacji firm z regionu

W celu zrealizowania punktu dotyczącego oceny działalności władz powiatu w ankiecie przeprowadzonej na podmiotach gospodarczych powiatu bytowskiego przewidziano kilka pytań odnoszących się do tego problemu.

Na wykresie nr 75 przedstawiono odpowiedzi respondentów na stwierdzenie: władze powiatu zawsze wspierają działalność gospodarczą. Najwięcej respondentów udzieliła odpowiedź całkowicie się nie zgadzam – dokładnie 38 proc., odpowiedzi nie zgadzam się udzieliło kolejne 23 proc. respondentów. Także duża grupę liczebnie stanowiły podmioty, które nie miały zdania na ten temat (24 proc.) i niewielka część badanych podmiotów gospodarczych pozytywnie wypowiedziała się na temat pracy władz powiatu – razem 15 proc.

Wykres 75. Ocena wsparcia działalności gospodarczej

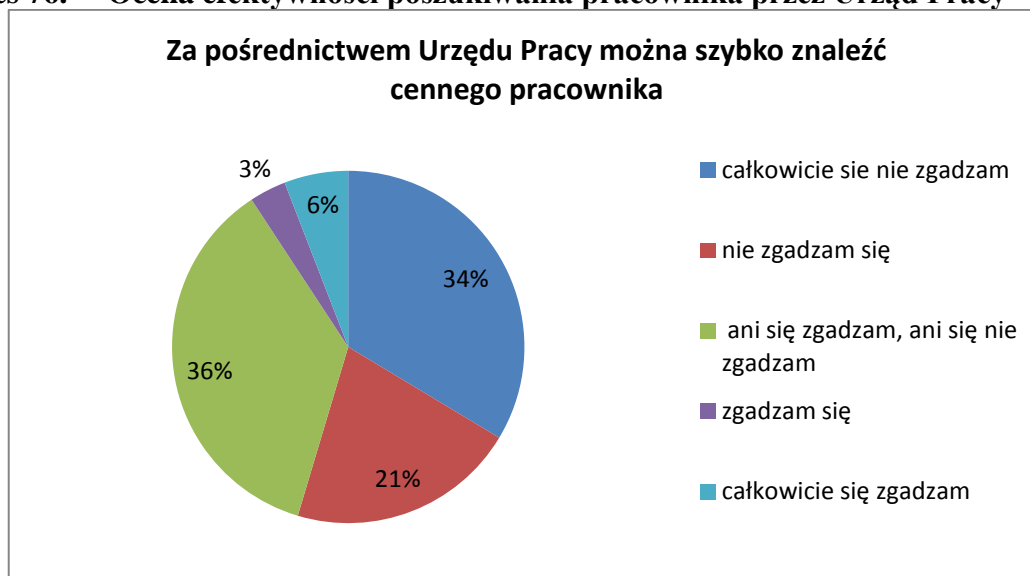
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Na wykresie nr 76 przedstawiono odpowiedzi respondentów na stwierdzenie: za pośrednictwem Urzędu Pracy można znaleźć szybko cennego pracownika. Z tym stwierdzeniem całkowicie nie zgadzała się grupa 34 proc. badanych podmiotów gospodarczych, a kolejne 21 proc. również wypowiedziało się negatywnie. Największą grupę ponownie stanowiły podmio-

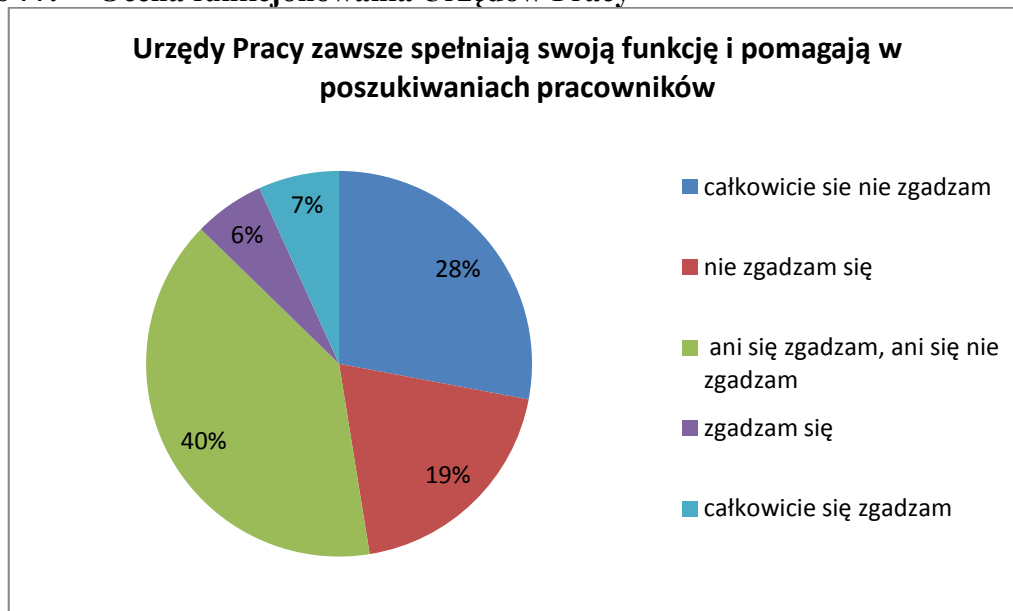
ty, które nie miały zdania na ten temat (36 proc.) i niewielka część badanych podmiotów gospodarczych pozytywnie wypowiedziała się na temat pracy Urzędu Pracy – tym razem 9 proc.

Wykres 76. Ocena efektywności poszukiwania pracownika przez Urząd Pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Wykres 77. Ocena funkcjonowania Urzędów Pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

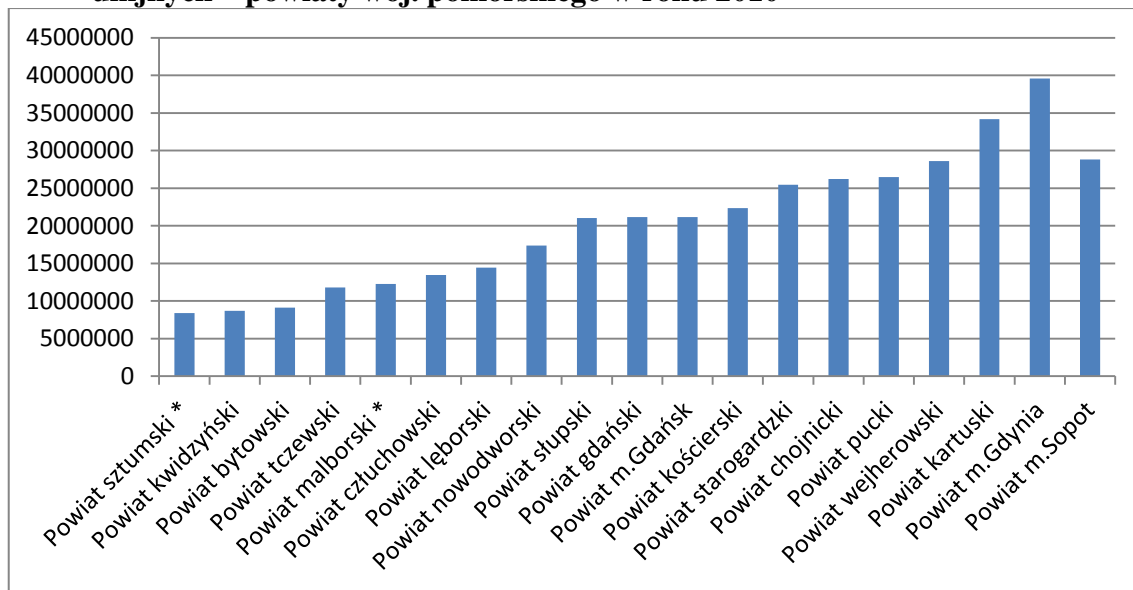

O ogólną ocenę pracy Urzędów Pracy poproszono respondentów poprzez odpowiedź na stwierdzenie: Urzędy Pracy zawsze spełniają swoją funkcję i pomagają w poszukiwaniu pracowników. Najwięcej respondentów nie miało zdania na ten temat – dokładnie 40 proc. Negatywnie na temat pracy Urzędów wypowiedziało się razem 47 proc. badanych podmiotów gospodarczych, a pozytywnie oceniło pracę 13 proc.

Na podstawie uzyskanych wyników można wyciągnąć kilka wniosków:

- po pierwsze ocena pracy władz powiatowych oraz Urzędów Pracy dokonana przez badane podmioty gospodarcze w powiecie bytowskim nie jest korzystna,
- po drugie wyniki wskazują, że duża grupa badanych podmiotów gospodarczych nie miała zdania na temat postawionego problemu, wydaje się zatem, że ta grupa podmiotów nie zna działań podejmowanych na ich rzecz przez Starostwo Powiatowe w Bytowie oraz Urzędy Pracy,
- po trzecie w przypadku działalności Urzędów Pracy bardziej skrajna jest negatywna ocena potencjalnych pracowników, których można pozyskać poprzez tę instytucję.

Wykres 78. Dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych – powiaty woj. pomorskiego w roku 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, 01.10.2011.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Należy jednak zwrócić uwagę, że zarówno władze powiatowe, jak i pracownicy Urzędów Pracy podejmują szereg działań na rzecz lokalnej społeczności i podmiotów gospodarczych, w tym chociażby przyjmowane są strategie rozwoju powiatu bytowskiego, organizowane projekty związane z działalnością gospodarczą i aktywizacją zawodową osób bezrobotnych, w tym także kobiet. Programy te zostały przybliżone w części 2 oraz 3 raportu, przy analizie oferty edukacyjnej powiatu bytowskiego. Dlatego w tej części nie będą one ponownie omawiane. Władze gminy Bytów oraz Starostwo Powiatowe w Bytowie zostało nagrodzone bądź wyróżnione w konkursach organizowanych między innymi przez Marszałka Województwa Pomorskiego. Przykładowo w podsumowaniu realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w woj. pomorskim w 2011 r. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego przy udziale Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku wyróżnił nagrodą główną powiat bytowski za projekt „Pierwsze kroki młodego biznesu”. Władze samorządowe mogą się pochwalić szeregiem nagród dotyczących projektów związanych z ochroną środowiska, a także wyróżnieniem w konkursie na Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Pomorskiego zorganizowanym w roku 2006, za zagospodarowanie Placu Garncarskiego w Bytowie. Z kolei we wrześniu obecnego 2011 roku I nagrodę otrzymała wieś Ugoszcz z gminy Studzienice w konkursie wojewódzkim „Piękna Wieś”. W tym też kontekście nieco zaskakują odpowiedzi respondentów na temat działalności władz powiatowych i Urzędów Pracy.

Należy jeszcze poruszyć dość wrażliwą kwestię jaka pojawiła się w ostatnich tygodniach w prasie lokalnej. Otóż firma Drutex poinformowała o przeniesieniu lokalizacji do Słupska. Powodem, zgodnie z informacją udzieloną Kurierowi Bytowskiemu, są trudności w nabyciu ziemi niezbędnej do poszerzenia działalności i rozwoju przedsiębiorstwa oraz brak zainteresowania tym problemem ze strony władz powiatu bytowskiego. Drutex to największy pracodawca w powiecie. Brak podejmowania współpracy niestety kładzie się cieniem na chę-

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

ciach władz powiatowych w zakresie wspierania przedsiębiorczości i może mieć długofalowe skutki dla sytuacji na lokalnym rynku pracy¹⁰⁰.

Na ocenę działalności władz należy spojrzeć również z perspektywy umiejętności pozyskiwania środków finansowych na działania programowe. Zgodnie z danymi przedstawionymi na wykresie nr 78 - dochody na finansowanie i współfinansowanie z programów i projektów unijnych w roku 2010 w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego, sytuacja powiatu bytowskiego nie jest najlepsza.

Podsumowując zaleca się zatem by władze powiatowe i Urzędy Pracy zwiększyły swoją aktywność w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym także na projekty związane z infrastrukturą, która wyraźnie poprawiłaby komunikację w regionie oraz jakość życia miejscowej ludności.

Ponadto zaleca się poprawienie działań w zakresie ewaluacji podjętych projektów i strategii rozwoju powiatu bytowskiego. Przede wszystkim uchroniłoby to przed podejmowaniem nieefektywnych decyzji ekonomicznych, a także przyniosłoby wymierny efekt w postaci większej wiedzy lokalnej ludności, w tym podmiotów gospodarczych o działalności władz powiatu.

¹⁰⁰ Na podstawie informacji z portalu Kuriera Bytowskiego z dnia 14.10.2011, www.kurierbytowski.com.pl, 30.10.2011.

Bibliografia

Publikacje zwarte, dokumenty źródłowe oraz artykuły

1. *Aktualizacja Opracowania Ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego*, red. J. Czochański, J. Lemańczyk, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Słupsk – Gdańsk 2007.
2. *Analiza potencjału rozwoju sektora metalowego w powiecie bytowskim*, Eu-Consult, Gdańsk 2011 r.
3. Budner W., Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu 2004, za: Dziemianowicz, 1998, s. 220.
4. Caseli G., Vallin J., *Population Dynamics: Movement and Structure*, [w:] *Demography: Analysis and Synthesis*, Caseli G., Vallin J., Wunsch G., Elsevier, Amsterdam-Boston, 2006.
5. Ciesielska A., Michalski L., *Infrastruktura transportu*, s.94
6. *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2005-2009*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2010.
7. *Edukacja i wychowanie w województwie pomorskim w roku szkolnym 2010/2011*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011.
8. Gabrusewicz W., *Podstawy analizy finansowej*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007.
9. Gawlikowska-Hueckel K., Umiński S., *Handel zagraniczny województwa pomorskiego – analiza tendencji*, [w:] *Eksport oraz bezpośrednie inwestycje zagraniczne firm województwa pomorskiego. Analiza trendów rozwojowych firm województwa pomorskiego w zakresie eksportu oraz bezpośrednich inwestycji zagranicznych 2010*, red. S. Umiński, Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, 2010.
10. Holland D., Fic T., Rincon-Aznar A., Stokes L., Paluchowski P., *Labour mobility within the EU, The impact of enlargement and the functioning of the transitional arrangements*, National Institute of Economic and Social Research, United Kingdom, 2011.
11. *Identyfikacja potencjalnych klastrów na bazie analizy struktury gospodarki województwa pomorskiego*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2008.
12. *Kapitał ludzki w woj. pomorskim w latach 2004-2009*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011.
13. Kłaman E., Rzymkowski S., Skupowa J., Szukalski J., *Kaszuby, Leksykon geograficzny*, Oficyna Czeć, Gdańsk 2002.
14. *Lokalna Strategia Rozwoju Dorzecza Słupi na lata 2009-2015*, www.pds.org.pl
15. Markowski T., *Zarządzanie rozwojem miast*, PWE, Warszawa 1999.
16. *Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2005-2007*, Państwowy Instytut Badawczy Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Puławy, 2008.
17. Nowak T., Prokopek A., Rogaczewska M., Urbanik A., *Monografia powiatu bytowskiego*, Załącznik 2a do raportu z badań: „Rynki pracy na obszarach popegeerowskich”, Ministerstwo Pracy i Pomocy Społecznej, Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Warszawa 2008.

18. *Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski w latach 2000-2009*, Notka Informacyjna z dnia 28.01.2010, Główny Urząd Statystyczny.
19. *Pojezierze Bytowskie, Monografia geograficzno-ekonomiczna*, red. J. Sylwestrzak, Gdańsk 1977.
20. *Polska klasyfikacja działalności (PKD 2004)*, Główny Urząd Statystyczny.
21. Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy, Raport VIII/2010.
22. *Popyt na pracę w województwie pomorskim w 2010 r.*
23. *Pracujący w województwie pomorskim w 2003 r.*, Opracowanie sygnałne lipiec 2004 r.
24. *Pracujący w województwie pomorskim w 2004 r.*, Opracowanie sygnałne lipiec 2005 r.
25. *Pracujący w województwie pomorskim w 2005 r.*, Opracowanie sygnałne lipiec 2006 r.
26. *Pracujący w województwie pomorskim w 2006 r.*, Opracowanie sygnałne lipiec 2007 r.
27. *Pracujący w województwie pomorskim w 2007 r.*, Opracowanie sygnałne lipiec 2008 r.
28. *Pracujący w województwie pomorskim w 2008 r.*, Opracowanie sygnałne lipiec 2009 r.
29. *Pracujący w województwie pomorskim w 2009 r.*, Opracowanie sygnałne lipiec 2010 r.
30. *Pracujący w województwie pomorskim w 2010 r.*, Opracowanie sygnałne lipiec 2011 r.
31. Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego 2010, Zespół autorski Pomorskiego Centrum Badań i Technologii Środowiska, POMCERT, Aktualizacja 2008 r.
32. *Program Ochrony Środowiska Powiatu Bytowskiego na lata 2004-2007*, Załącznik do Uchwały Rady Powiatu Bytowskiego nr XIV/71/2004 z dnia 26 lutego 2004 r.
33. *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych za II półrocze 2010*, Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie.
34. *Raport o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim w roku 2009*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, Gdańsk, 2010.
35. Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2009, Główny Urząd Statystyczny.
36. *Rynek pracy w 2000 r.*, Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku.
37. *Rynek pracy w 2001 r.*, Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku.
38. *Rynek pracy w 2002 r.*, Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku.
39. *Rynek pracy w 2003 r.*, Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku.
40. *Sprawozdanie z działalności Fundacji Partnerstwo Dorzecza Słupi za rok 2010.*
41. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010, Urząd Statystyczny w Gdańsku,
42. Strzyżakowski Z., *Rozwój infrastruktury transportowej w Polsce*, Drogi Lądowe – Powietrzne – Wodne, 2008, nr 1-2.
43. Sumisławki K., *Ekorolnictwo w regionie pomorskim*, Prezentacja Departamentu Środowiska i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, data dokumentu 02.06.2011 r., Gdańsk;
44. Szymtkowska M., Masik G., Czepczyński M., *Trendy rozwoju i ocena jakości kapitału ludzkiego w województwie pomorskim*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2010.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Strony internetowe i BIP powiatu bytowskiego oraz gmin

1. Powiat bytowski	www.powiatbytowski.pl
2. Borzytuchoń	www.borzytuchoń.pl
3. Bytów	www.bytow.com.pl
4. Czarna Dąbrowka	www.czarna-dabrowka.com.pl
5. Kołczygłowy	www.kolczyglowy.pl
6. Lipnica	www.lipnica.pl
7. Miastko	www.miastko.pl
8. Parchowo	www.parchowo.pl
9. Studzienice	www.studzienice.pl
10. Trzebielino	www.trzebielino.pl
11. Tuchomie	www.tuchomie.pl

Strony internetowe , bazy danych i urzędy statystyczne

1. Bank Danych Lokalnych	www.stat.gov.pl/bdl
2. Infoeko - Baza Danych o Stanie Środowiska
i Zrównoważonym Rozwoju w Województwie Pomorskim	www.infoeko.pomorskie.pl
3. Urząd Statystyczny w Gdańsku	www.stat.gov.pl/gdansk
4. Główny Urząd Statystyczny	www.stat.gov.pl
5. Europejski Urząd Statystyczny - Eurostat	www.epp.eurostat.ec.europa.eu
6. Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy	www.porp.pl
7. Portal Kolejowy	inforail.pl
8. Centrum Międzynarodowych Spotkań w Tuchomiu	www.obiektcms.pl
9. Kurier Bytowski	www.kurierbytowski.com.pl
10. Miasto Kartuzy	www.kartuzy.pl
11. Partnerstwo Dorzecze Słupi	www.pds.org.pl
12. Stowarzyszenie Agroturystyczne
Agro-Kaszuby Powiatu Bytowskiego	www.agrokaszuby.com.pl
13. Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku	www.wup.gdansk.pl
14. Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie	bytow.pup.pl
15. Legalis, System Informacji Prawnej
Wydawnictwo C.H. Beck	www.legalis.pl

Spis tabel

Tabela 1.	Gminy powiatu bytowskiego – informacje administracyjne stan na rok 2010	9
Tabela 2.	Gminy powiatu bytowskiego – dane podstawowe z roku 2010	14
Tabela 3.	Struktura agrarna gospodarstw rolnych powiatu bytowskiego – stan na koniec 2008 r.	19
Tabela 4.	Leśnictwo powiatu bytowskiego na tle województwa pomorskiego w 2010 r.	20
Tabela 5.	Stan wód powierzchniowych w powiecie bytowskim	25
Tabela 6.	Roczne ładunki jednostkowe zanieczyszczeń opadów atmosferycznych w województwie pomorskim w podziale na powiaty	29
Tabela 7.	Oczyszczalnie ścieków funkcjonujące w powiecie bytowskim – 2010 r.	31
Tabela 8.	Zużycie wody i oczyszczalnie ścieków w powiecie bytowskim	32
Tabela 9.	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	35
Tabela 10.	Obszary prawnie chronione w gminach powiatu bytowskiego – stan na koniec 2010 r.	37
Tabela 11.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w powiecie bytowskim oraz w gminach powiatu w latach 2005-2008 (tys. zł)	39
Tabela 12.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w powiecie bytowskim oraz w gminach powiatu w latach 2005-2008 (tys. zł)	40
Tabela 13.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w powiecie bytowskim i województwie pomorskim w latach 2005-2008 (tys. zł)	41
Tabela 14.	Tempo przyrostu (ubytku) ludności* w latach 2000-2010 (w proc.)	46
Tabela 15.	Ludność według płci i miejsca zamieszkania w latach 2000-2010 (w proc.)	48
Tabela 16.	Ludność według płci w gminach powiatu bytowskiego w roku 2000 oraz 2010 (osoby, proc.)	49
Tabela 17.	Liczba zawieranych związków małżeńskich oraz rozwodów w powiecie bytowskim w latach 2000-2010	51
Tabela 18.	Współczynniki reprodukcji w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2004-2009	52
Tabela 19.	Wybrane przyczyny zgonów w powiecie bytowskim oraz woj. pomorskim w latach 2002-2009 (proc.)	54
Tabela 20.	Podstawowe wskaźniki demograficzne dla gmin powiatu bytowskiego w roku 2010	55
Tabela 21.	Podstawowe wskaźniki demograficzne dla gmin powiatu bytowskiego w roku 2002	55
Tabela 22.	Struktura ludności w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego w wybranych latach (proc.)	62

Tabela 23. Wskaźnik obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego w wybranych latach	63
Tabela 24. Struktura wiekowa ludności w podziale na płeć w poszczególnych gminach powiatu bytowskiego w wybranych latach (proc. ogółu ludności, mężczyzn, kobiet)	65
Tabela 25. Pracujący w powiecie bytowskim w podziale na gminy w latach 2000-2010 (proc.)	72
Tabela 26. Pracujący w powiecie bytowskim według wybranych sekcji w latach 2003-2010)	74
Tabela 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej*	77
Tabela 28. Pracujący według sektorów ekonomicznych i poci łącznie z rolnictwem indywidualnym w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2005-2009 (wg sekcji PKD 2007)	79
Tabela 29. Struktura bezrobocia w powiecie bytowskim w podziale na gminy i płeć w latach 2003-2010 (proc.)	85
Tabela 30. Liczba osób bezrobotnych według typu w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2000-2010	88
Tabela 31. Struktura osób bezrobotnych według typu w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2000-2010 (proc.)	89
Tabela 32. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych według typu w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2000-2010 (proc.)	90
Tabela 33. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w powiecie bytowskim w podziale na gminy i sektor w latach 2006-2010	97
Tabela 34. Lekarze specjaliści i placówki opieki zdrowotnej realizujące świadczenia zdrowotne w 2011 r. – umowy z NFZ	98
Tabela 35. Personel lekarski pracujący w powiecie bytowskim w latach 2006-2009	100
Tabela 36. Liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną w powiecie bytowskim i województwie pomorskim w latach 2002-2010	101
Tabela 37. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia w powiecie bytowskim i województwie pomorskim w latach 2004-2009	102
Tabela 38. Placówki wychowania przedszkolnego w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w roku szkolnym 2010/2011	104
Tabela 39. Edukacja przedszkolna w powiecie bytowskim – wskaźniki w latach 2004-2009	105
Tabela 40. Przedszkola w gminie Bytów oraz w gminie Miastko	106
Tabela 41. Dane o szkołach podstawowych w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w roku szkolnym 2010/2011	107

Tabela 42. Dane o gimnazjach w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w roku szkolnym 2010/2011	107
Tabela 43. Wskaźniki skolaryzacji brutto i netto dla szkół podstawowych i gimnazjów w latach 2003-2010	108
Tabela 44. Uczniowie przypadający na 1 nauczyciela i przeciętna liczba uczniów w oddziale szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym w latach 2007-2009*	109
Tabela 45. Wyniki w nauce uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	109
Tabela 46. Nauczanie języków obcych w szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym w roku 2010	110
Tabela 47. Szkoły podstawowe i gimnazja na terenie gminy Bytów	111
Tabela 48. Szkoły podstawowe, gimnazja, przedszkola, szkoły ponadgimnazjalne i inne jednostki edukacyjne w Miastku	111
Tabela 49. Placówki edukacyjne na poziomie kształcenia ponadgimnazjalnego w roku szkolnym 2010/2011	112
Tabela 50. Struktura uczniów szkół ponadgimnazjalnych w latach 2004-2009*	113
Tabela 51. Wyniki w nauce uczniów szkół ponadgimnazjalnych	113
Tabela 52. Działalność instytucji kultury w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2003-2009	123
Tabela 53. Kursy organizowane przez instytucje kultury w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2003-2009	124
Tabela 54. Wskaźniki dotyczące bibliotek w powiecie bytowskim oraz woj. pomorskim w latach 2005-2010	125
Tabela 55. Liczba turystów korzystających z bazy noclegowej powiatu bytowskiego i woj. pomorskiego oraz liczba udzielonych noclegów w latach 2005-2010*	129
Tabela 56. Sport i rekreacja w powiecie bytowskim	133
Tabela 57. Analiza atrakcyjności lokalizacji powiatu bytowskiego na podstawie wskaźników lokalizacyjnych	138
Tabela 58. Drogi gminne według rodzaju nawierzchni w województwie pomorskim w 2010 r.	145
Tabela 59. Aktualna oferta inwestycyjna w powiecie bytowskim	149
Tabela 60. Nakłady inwestycyjne w powiecie bytowskim	149
Tabela 61. Turystyka a wzrost warunków prowadzenia biznesu w powiecie	152

Tabela 62. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w powiecie bytowskim w latach 2000-2010 (dynamika*)	154
Tabela 63. Dynamika nowych rejestracji i wykreśleń z ewidencji REGON podmiotów gospodarczych powiatu bytowskiego oraz woj. pomorskiego w latach 2004-2010*	155
Tabela 64. Skrócony schemat klasyfikacji PKD 2004	158
Tabela 65. Skrócony schemat klasyfikacji PKD 2007	158
Tabela 66. Podmioty gospodarcze według klas wielkości w powiecie bytowskim w latach 2002-2010	159
Tabela 67. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – dynamika zmian oraz udział w woj. pomorskim (proc.) w latach 2003-2009	161
Tabela 68. Przedsiębiorstwa w powiecie bytowskim	164
Tabela 69. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu bytowskiego w latach 2000-2010	176
Tabela 70. Struktura podmiotów gospodarczych gmin powiatu bytowskiego według klas wielkości w roku 2010	177
Tabela 71. Formy organizacyjno-prawne podmiotów gospodarczych w gminach powiatu bytowskiego w roku 2009	178
Tabela 72. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według wybranych sekcji w gminach powiatu bytowskiego w roku 2009	179
Tabela 73. Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim w podziale na gminy powiatu i sekcje PKD 2007 – stan na rok 2010 (proc.)	180
Tabela 74. Podmioty gospodarcze w powiecie bytowskim w podziale na gminy powiatu i sekcje PKD 2007 – stan na rok 2010	181
Tabela 75. Wskaźniki finansowe – rentowność	188
Tabela 76. Wskaźniki finansowe - płynność	192
Tabela 77. Wskaźniki finansowe – zdolności do obsługi zadłużenia oraz aktywności	195
Tabela 78. Analiza pionowa i pozioma bilansu	198

Spis map, schematów i wykresów

Mapa 1. Podział administracyjny powiatu bytowskiego	8
Wykres 1. Przestrzenne zagospodarowanie powiatu bytowskiego – stan na koniec roku 2009*	16
Mapa 2. Użytkowanie terenu w powiecie bytowskim	17
Wykres 2. Klasy bonitacyjne użytków rolnych w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce – stan na koniec roku 2008*	18
Wykres 3. Gospodarstwa ekologiczne w woj. pomorskim w podziale na powiaty (udział procentowy) – według stanu na koniec roku 2010*	20
Wykres 4. Powierzchnia gruntów leśnych w podziale na gminy powiatu bytowskiego – stan na koniec roku 2010 r.	22
Wykres 5. Wskaźnik lesistości gmin powiatu bytowskiego – stan na koniec roku 2010 (proc.)	22
Mapa 3. Stan/potencjał ekologiczny w przekrojach badawczych rzek monitorowanych w 2009 r. w woj. pomorskim	26
Mapa 4. Stan jednolitych części wód rzecznych monitorowanych w 2009 r. w woj. pomorskim	27
Mapa 5. Ocena stopnia eutrofizacji komunalnej Jednolitej Części Wód jezior badanych w województwie pomorskim monitorowanych w latach 2007-2009	28
Wykres 6. Emisja zanieczyszczeń gazowych w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego w 2009 roku	33
Wykres 7. Emisja zanieczyszczeń pyłowych w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego w 2009 roku	34
Wykres 8. Liczba ludności powiatu bytowskiego i województwa pomorskiego* w latach 2000-2010	45
Wykres 9. Liczba kobiet i mężczyzn ludności powiatu bytowskiego i województwa pomorskiego* w latach 2000-2010	47
Wykres 10. Ruch naturalny ludności powiatu bytowskiego w latach 2000-2010	51
Wykres 11. Struktura wiekowa ludności w woj. pomorskim w roku 2010 – piramida wieku	58
Wykres 12. Struktura wiekowa ludności w powiecie bytowskim w roku 2010 – piramida wieku	59
Wykres 13. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w woj. pomorskim i powiecie bytowskim w latach 2002-2010 (proc.)	60
Wykres 14. Ludność w wieku produkcyjnym w woj. pomorskim i powiecie bytowskim w latach 2002-2010 (proc.)	61
Wykres 15. Ludność w wieku poprodukcyjnym w woj. pomorskim i powiecie bytowskim w latach 2002-2010 (proc.)	62

Wykres 16.	Saldo migracji w woj. pomorskim w latach 2000-2010 (osoby).....	66
Wykres 17.	Saldo migracji w powiecie bytowskim w latach 2000-2010 (osoby).....	66
Wykres 18.	Pracujący według faktycznego miejsca pracy w powiecie bytowskim w latach 2000-2010* ...	69
Wykres 19.	Pracujący według faktycznego miejsca pracy w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce – dynamika w latach 2001-2010 (proc.)*.....	70
Wykres 20.	Pracujący w powiecie bytowskim w podziale na gminy w roku 2010 (proc.)	71
Wykres 21.	Pracujący w powiecie bytowskim według wybranych sekcji w roku 2010*	73
Wykres 22.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie bytowskim i woj. pomorskim w latach 2002-2010 (w złotych)*	76
Wykres 23.	Pracujący łącznie z rolnictwem indywidualnym w powiecie bytowskim w latach 2005-2009*	77
Wykres 24.	Pracujący według sektorów ekonomicznych łącznie z rolnictwem indywidualnym w powiecie bytowskim w latach 2005 i 2009 (wg sekcji PKD 2007)*	78
Wykres 25.	Pracujący według sektorów ekonomicznych łącznie z rolnictwem indywidualnym w woj. pomorskim w latach 2005 i 2009 (wg sekcji PKD 2007)*	78
Wykres 26.	Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2000-2010 (proc.).....	81
Wykres 27.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w powiecie bytowskim, woj. pomorskim oraz Polsce w latach 2003-2009 (proc.)	83
Wykres 28.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w podziale na płeć w powiecie bytowskim i woj. pomorskim 2003-2009 (proc.).....	84
Wykres 29.	Struktura bezrobotnych według wykształcenia* w województwie pomorskim w latach 2000-2010 (proc.)*	91
Wykres 30.	Struktura bezrobotnych według wykształcenia* w powiecie bytowskim w latach 2000-2010 (proc.)*	92
Wykres 31.	Struktura bezrobotnych według czasu pozostawiania bez pracy w powiecie bytowskim w latach 2003-2010 (proc.)*	93
Wykres 32.	Struktura bezrobotnych według wieku w powiecie bytowskim w roku 2010 (proc.)	94
Wykres 33.	Liczba miejsc w szpitalach na 10 tys. ludności w 2009 r.	99
Tabela 47.	Szkoły podstawowe i gimnazja na terenie gminy Bytów	111
Tabela 48.	Szkoły podstawowe, gimnazja, przedszkola, szkoły ponadgimnazjalne i inne jednostki edukacyjne w Miastku.....	111

Schemat 1. Zależność czynników mających wpływ na rozwój biznesu w powiecie/regionie.	137
Wykres 34. Główne elementy sieci transportowej 2010 oraz obszary o najgorszej dostępności czasowej.....	141
Wykres 35. Dostępność czasowa miast wojewódzkich w 2008 r. (transport drogowy)	142
Wykres 36. Dostępność czasowa miast wojewódzkich w 2013 r. (transport drogowy)	142
Wykres 37. Sieć dróg krajowych w Polsce	143
Wykres 38. Drogi gminne według rodzaju nawierzchni w powiecie bytowskim i województwie pomorskim w 2010 r.	144
Wykres 39. Średni dobowy ruch pojazdów na drogach krajowych i wojewódzkich.....	146
Wykres 40. Ryzyko indywidualne na drogach krajowych i wojewódzkich	147
Wykres 41. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w powiecie bytowskim w wybranych latach oraz udział w województwie pomorskim	154
Wykres 42. Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim według sekcji PKD 2004 (w proc.) – stan na rok 2000.....	157
Wykres 43. Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim według sekcji PKD 2007 – stan na rok 2010	157
Wykres 44. Formy organizacyjno-prawne podmiotów gospodarczych w powiecie bytowskim w roku 2009	160
Wykres 45. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie bytowskim w latach 2003-2009.....	161
Wykres 46. Rozkład ilościowy przedsiębiorstw w gminach powiatu bytowskiego według branż	164
Wykres 47. Branża metalowa w powiecie bytowskim.....	166
Wykres 48. Branża narzędziowa w powiecie bytowskim.....	168
Wykres 49. Branża drzewno-meblarska w powiecie bytowskim	170
Wykres 50. Branża turystyczna w powiecie bytowskim	173
Wykres 51. Przedsiębiorstwa w powiecie bytowskim według branż kluczowych	175
Wykres 52. Graficzne ujęcie wybranych wskaźników rentowności	189
Wykres 53. Graficzne ujęcie wybranych wskaźników płynności	193
Wykres 54. Formy organizacyjno-prawne badanych przedsiębiorstw w powiecie bytowskim	202
Wykres 55. Branże przedsiębiorstw w powiecie bytowskim	203
Wykres 56. Przychody przedsiębiorstw z powiatu bytowskiego.....	204
Wykres 57. Stan zatrudnienia w badanych przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim	205

Wykres 58.	Kwalifikacje pracowników w powiecie bytowskim	206
Wykres 59.	Ocena pracowników w powiecie bytowskim	207
Wykres 60.	Chętne osoby do pracy w powiecie bytowskim	208
Wykres 61.	Pensje w przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim	209
Wykres 62.	Planowane zatrudnienie w przedsiębiorstwach.....	210
Wykres 63.	Powody niezatrudniania nowych pracowników w przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim	211
Wykres 64.	Częstotliwość korzystania ze szkoleń pracowniczych w przedsiębiorstwach w powiecie bytowskim	212
Wykres 65.	Szkolenia organizowane dla nowych pracowników	213
Wykres 66.	Szkolenia, w których zamierzają uczestniczyć respondenci w ciągu najbliższych 12 miesięcy	214
Wykres 67.	Aktywność innowacyjna i rozwojowa przedsiębiorstw w powiecie bytowskim	215
Wykres 68.	Realny wzrost produktu krajowego brutto w wybranych krajach w latach 1999-2012* (proc. w stosunku do roku poprzedniego)	217
Wykres 69.	Deficyt budżetowy w wybranych krajach w latach 1999-2010 (proc. PKB)	218
Wykres 70.	Relacja zadłużenia sektora finansów publicznych do produktu krajowego brutto w wybranych krajach w latach 1999-2010 (proc.).....	219
Wykres 71.	Stopa bezrobocia w wybranych krajach oraz woj. pomorskim i powiecie bytowskim w latach 2000-2010 (proc.)	220
Wykres 72.	Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w latach 2006-2010 w woj. pomorskim oraz Polsce (w stosunku do roku poprzedniego).....	221
Wykres 73.	Przeciętne zatrudnienie oraz wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw oraz sprzedaż detaliczna towarów w woj. pomorskim w latach 2006-2010 (w stosunku do roku poprzedniego)	222
Wykres 74.	Nowo utworzone miejsca pracy w podziale na wybrane sekcje w woj. pomorskim w roku 2010	223
Wykres 75.	Ocena wsparcia działalności gospodarczej.....	225
Wykres 76.	Ocena efektywności poszukiwania pracownika przez Urząd Pracy	226
Wykres 77.	Ocena funkcjonowania Urzędów Pracy	226
Wykres 78.	Dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych – powiaty woj. pomorskiego w roku 2010	227

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Człowiek - najlepsza inwestycja